

528^e

MELLER SIMON
AZ
ESTERHÁZY KÉPTÁR
TÖRTÉNETE

17 FÉNYNYOMATÚ MELLÉKLETTEL
ÉS 5 SZÖVEGKÉPPEL

BUDAPEST
AZ ORSZ. MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM KIADÁSA
1915

MAGY. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

Esterházy Miklós herczeg (1765—1833).
Kíninger mezzotintója 1814-ből Isabey festménye után.

562649 v. 2 →

MELLER SIMON

AZ ESTERHÁZY KÉPTÁR
TÖRTÉNETE

17 FÉNYNYOMATÚ MELLÉKLETTEL ÉS
5 SZÖVEGKÉPPEL

BUDAPEST

AZ ORSZ. MAGYAR SZÉPMŰVÉSZETI MÚZEUM KIADÁSA

1915

112319

**MTA
KIK**

Hornyánszky Viktor cs. és kir. udv. könyvnyomdája Budapest.

ELŐSZÓ.

Az Esterházy képtár története a magyar művelődéstörténetnek érdekes fejezete. Három századon át fejlődik és alakul e gyűjtemény s változásai híven tükrözik a korok változó szellemét. A XVII. században egy hegytetőn álló daczos, komor vár rejtett kincseskamrájában húzódnak meg az első képek; a XVIII. században egy parkövezte fényes kastélyban már nagyhatású képtárteremmé egyesülnek; a XIX. században végre kialakul a művészettörténeti képtár, mely a festészet fejlődését igyekszik hiánytalan sorban bemutatni s melyet egy nagyszabású rajz- és metszetgyűjtemény egészít ki. Királyi gyűjtemény helyét pótolja történetünkben az Esterházy képtár, mely a 60-as években, a nemzeti élet új fellendülésekor az ország fővárosába s kevéssel utóbb a nemzet tulajdonába kerül.

A szinte áttekinthetetlen terjedelmű Esterházy levéltárak — művelődés- és gazdaságtörténetünknek e kiaknázatlan kincsesbányái — a képtárra s általában a herczegek műpártolására vonatkozó okiratok nagy tömegét rejtegették. Néhány adatot a levéltárak igazgatósága annak idején rendelkezésre bocsátott Pulszky Károlynak, ki a *H. v. Tschudi u. K. v. Pulszky: Die Landesgemäldegalerie in Budapest. — Wien, 1883.* című mű előszavában ezeket fel is használta. E néhány adathoz hozzá lehetett venni még azt, a mi a képtár nyomtatott katalógusaiból s a bécsi művészeti gyűjteményekkel

foglalkozó irodalomból¹ kihámozható volt; azonban mindez együttvéve sem volt elégséges, hogy a képtár fejlődéséről tiszta és megbízható képet nyújtson. E feladatot az Esterházy levéltárak teljes és pontos átkutatásával és feldolgozásával lehetett csak megoldani.

Munkánk a feladat természeténél fogva két részre oszlik. Az elsőben az új és a már ismert adatok alapján a képtár egész fejlődését iparkodtunk vázolni. Nem szorítkozhattunk itt szigorúan magára a képtárra s annak tartozékaira, a rajz- és metszetgyűjteményre, hanem jelezniünk kellett a gyűjtő hercegek műveltségét, szándékait, melyekből gyűjtésük fakadt; művészeti törekvéseik összességét, melynek a képtár csak egyik eredménye. Ha a festmények a XVII. században még a kincseskamara tartozékai, képet kellett adnunk a kincseskamara mivoltáról; ha a XVIII. században a képtárterem épp úgy, mint a könyvtár vagy a porcellán-terem az új fejedelmi kastélynak egyik kiegészítő része, akkor meg kellett rajzolniunk a kastély egész képét, hogy a képtár szerepe és jelentősége világosan álljon szemeink előtt. A metszetgyűjtemény története csonka volna a könyvtaré nélkül, melyből csak későn vált ki. Képtár és metszetgyűjtemény csupán a XIX. század elejétől kezdve fejlődnek önállóan, a többi gyűjteményektől függetlenül.

Munkánk második része az Esterházy levéltárak képtári s általában művészeti vonatkozású okiratainak érdekességük-

¹ A nyomtatott irodalom kimerítő összeállítását l. Frimmel: *Kleine Galleriestudien*. Bamberg 1892. Bd. I. 141—142. l. — U. a.: *Lexikon d. Wiener Gemäldesammlungen*. München, 1913. 322. l. — Szinnyei J.: *Hazai és külföldi folyóiratok magyar tudományos repertórium*a. II. k. Budapest, 1885. 118. l. Az ezekben összeállított irodalmon kívül említendő: Ormós Zsigmond: *A herceg Esterházy-képtár műtörténelmi leírása*. Pest, 1864. cz. könyve s a munkánk folyamán idézett művek és cikkek.

höz mért rövidebb vagy bővebb kivonatát adja időrendben. Ez okiratok egyrészt a képtár általános történetét egészítik ki számtalan részlettel; másrészt az egyes képekre vagy rajzokra vonatkozó speciális kutatásoknak szolgálhatnak alapul. E kettős cél értelmében közöltünk minden olyan adatot, mely a képtár történetére, a palotákra, hol ez elhelyezve volt, s a gyűjtő hercegek művészeti felfogására világot vethet; továbbá minden olyan tény, mely az egyes képekre és rajzokra vonatkozik. Csupán a metszetvásárlások nagytömegű számláit hagytuk el, mint a melyek különösebb érdeklődéssel nem bírnak. E számlák közül csak néhány olyan példát közöltünk, mely alkalmas arra, hogy a gyűjtemény fejlődési menetéről, az akkori árakról, néhány nevezetes lap megszerzéséről tájékoztasson.

A sok között bizonyára akad néhány kivonat, mely első pillanatra jelentéktelennek vagy ide nem tartozónak tűnik fel. Azonban ilyen jelentéktelennek látszó okiratban is van néha egy név, egy elrejtett adat, a mely elégséges arra, hogy a kutatót nyomra vezesse. Egy újonnan vásárolt kép keretének méretei alapján olykor a képet magát is meg lehet határozni. Egy-egy ily csekély okirati adat máris egyes festményeink igazi szerzőjének megállapítására vezetett s évtizedes tévedések kiküszöbölését tette lehetővé. És végül az illetén adatközlésnél a helyes elv csak az lehet, hogy inkább néhány jelentéktelen sorral több, mint egy nyomravezető adattal kevesebb.

A hercegi adminisztráció szervezeténél fogva a képtári vonatkozású iratok túlnyomó részét a központi igazgatóság s a főpénztár irattáraiban őrzik. A kivonatok után minden esetben közöljük a megfelelő irattári számot; a központi igazgatóság (Centralkontroll) iratait a folyó- és az évszám jelzi; a főpénztárét (General-Cassa) G. C. betűk s az év-, a

fasciculus- és a folyószám.¹ A helyükön nem található (egykor kiemelt és vissza nem helyezett) akták tartalmát az Exhíbítóriumok alapján adjuk s a kivonat elé tett *Exhib.*-bel jelöljük.

Függelékül az Esterházy képtárnak 1820-ban felvett leltárát s az ez évtől kezdve vezetett leltári naplókat közöljük. E leltár adhat csak képet a gyűjtemény egész terjedelméről, mert az idők folyamán kiselejtezett, és elajándékozott vagy eladott képek több százra rúgó tömegét is tartalmazza. Segítségével esetről esetre fel lehet majd ismerni azon festményeket, melyek egykor a képtár állagába tartoztak s ma hazai vagy külföldi gyűjteményekben rejtőzködnek.

Végül hálás köszönetemet kell kifejeznem mindazoknak, a kik e munka létrejöttét előmozdították. Elsősorban Esterházy Miklós herczegnek, Eszterháza újjáteremtőjének, ki kastélyait és irattárait nemes liberalizmussal nyitotta meg a kutatás előtt s a kiemelt iratoknak Budapestre, a Szépművészeti Múzeumba való szállítását s itt éveken át tartó feldolgozását engedélyezte; Esterházy Antal herczegnek és nejének, szül. Andrássy Irma grófnőnek, Pottendorf urainak s a pottendorfi emlékek lelkes gyűjtőinek, kik nemcsak kastélyuk tanulmányozását engedték meg, hanem számos adatot is bocsátottak rendelkezésemre; dr. Merényi Lajos herczegi tanácsosnak és főlevéltárnoknak, ki önzetlen lelkesedéssel s fáradságot nem sajnálva állott az ügy szolgálatába; dr. Kammerer Ernő min. tanácsosnak, az O. M. Szépművészeti Múzeum ny. igazgatójának, ki e munka fontosságát felismerve, érdekében egész tekintélyét latba vetette; végül a nagym. vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak, mely a kutatás s a könyvkiadás költségeit engedélyezte.

¹ 1822-től 1826-ig a képtári kiadások a főpénztár helyett a házipénztárnál (Hauscassa) utalványoztattak.

TARTALOM.

	Oldal
Előszó	III—VI
Tartalom	VII
Képek jegyzéke	VIII
A kép-, rajz- és metszetgyűjtemény története	IX—LXXII
Kivonatok az Esterházy hercegi levéltárak okirataiból	1—196
Az Esterházy képtár leltárai	197—251
Névmutató	253—272

KÉPEK JEGYZÉKE.

MELLÉKLETEK.

Esterházy Miklós hg. (1765—1833). Kininger mezzotintója 1814-ből Isabey festménye után	Czímkép
Esterházy Pál hg. nádor (1635—1713). Mezzotinto. Weigel exc. 1709.	XVI. 1. u.
Fraknó vára. Sandmann könyomata Rudolf Alt rajza után	XX. „ „
A „Rothes Haus“ Bécsben, a Schottenthor mellett. J. I. Gurk víz- festménye 1822-ből	XXIV. „ „
Esterházy (Fényes) Miklós hg. (1714—1790). Ch. Pechwill met- szete 1770-ből Lorenz Guttenbrun festménye után	XXVIII. „ „
Az eszterházai kastély látképe az udvar felől. F. Landerer réz- karcza a „Beschreibung des Schlosses Esterhász, Press- burg 1784“ cz. műből	XXX. „ „
Az eszterházai kastély látképe a park felől. Rézkarcz a „Beschrei- bung des Schlosses Esterhász, Pressburg 1784“ cz. műből	XXXII. „ „
Esterházy Miklós hg. (1765—1833). Joseph Fischer tussrajza 1803-ból	XXXVI. „ „
A magyar kir. testőrség bécsi palotája. Rézkarcz. J. B. Fischer von Erlach „Entwürfe einer histor. Architektur“ cz. művéből	XL. „ „
Joseph Fischer önarcképe. Aquatinta 1794-ből	XLIV. „ „
A pottendorfi kastély és park. Joseph Altenkopf festménye	XLVIII. „ „
Fischer műterme a pottendorfi képtárban. Fischer rézkarcza 1808-ból	LII. „ „
A laxenburgi kastély mai látképe. Fényképfelvétel	LVI. „ „
A mariahilli palota. J. I. Gurk vízfestménye 1822-ből	LX. „ „
Esterházy Pál hg. (1786—1866). Kriehuber könyomata 1837-ből	LXIV. „ „
A Magyar Tud. Akadémia palotája. Steinicken aczélmetszete Lüders rajza után	LXVIII. „ „
Esterházy Miklós hg. (1817—1894). Marastoni könyomata 1867-ből	LXII. „ „

SZÖVEGKÉPEK.

Fejlapkeret a metszetgyűjtemény részére. Fischer rézkarcza	IX. 1.
Fraknó vára a XVII. században. Egykorú metszet	XI. „
A kismartoni vár a XVII. században. Egykorú metszet	XVI. „
Az eszterházai kastély alaprajza. M. Weinmann rézkarcza a „Beschreibung des Schlosses Esterhász, Pressburg 1784“ cz. műből	XXIX. „
A képtár költözése Pottendorfból Laxenburgba. Joseph Fischer rézkarcza	LV. „

A
KÉP-, RAJZ- ÉS METSZET-
GYŰJTEMÉNY TÖRTÉNETE

Fraknó vára a XVII. században.

Egykorú metszet.

I.

Esterházy Miklós (1582—1645) nádor, az Esterházy család fejlődési gazdagságának és politikai jelentőségének megalapítója, az örökös háborúk között is talált módot reá, hogy a művészeteknek áldozzon. E törekvéseire a királyi családdal és Béccsel való szoros kapcsolata bizonyára hatással volt. Meg volt benne az építkező kedv, a zene szeretete s a gyűjtési vágy csirája is, mely utódainál oly gazdagon gyümölcsözött. Építési kedve természetesen nem tisztán művészi indokokból fakadt. Várépítkezéseit a szükség és méltóságának érzete diktálta; templomalapításokra vallásos érzülete hajtotta. Ő építette fel alapjaiból a fraknói hegyivárat, melyet fia később kiegészített; de ebben is inkább erőre és biztonságra, mint művészi hatásra

törekedett. Az egész építkezés rendkívül egyszerű, művészi tagozások jóformán csak a kapukon láthatók s a várnak pompás festői összehatása aligha művészi szándék szülötte. Tudatosabb a művészi megjelenésre és pompára való törekvés templomépítéseiben; e részt a jezsuiták neveltje. Legnevezetesebb alapítása az 1637-ben felszentelt nagyszombati jezsuita templom, melyet 80,000 forint költséggel emeltetett.¹ Mindenesetre megvolt benne a hajlam monumentális építkezésre, csakhogy a viharos idők, az anyagiak bizonytalansága, az ország művészi elmaradottsága útját állták szándékai teljesebb kifejlésének.

Külső megjelenésében, hivatalos aktusok vagy ünnepélyek alkalmával szerette a pompát: „externi splendoris appetens“ írja róla egy rendkívül érdekes névtelen egykorú jellemzés.² Úgy hitte, hogy méltóságának tartozik vele; e tekintetben is a király helyettesének érezte magát. Kedvezőbb időkben a Habsburgok mintájára váraiban bizonyára a drága ruhák, gazdag ötvösművek, ritkaságok és műkincsek nagy sokaságát halmozta volna össze; az örökös háborúknak közepette azonban a kincseskamrák — a múzeumok és gyűjtemények ez ősei — nem voltak túlságosan gazdagok. Erre vall végrendeletének e pontja: „Aminemű ingó marhám nekem együtt is, másutt is váraimhoz vagyon, mindazok a várakkal együtt maradjon azoknak, a kiknek a várakat hagytam és legáltam. Arany és ezüst művemet pedig, a mi nekem nem sok vagyon, mert a háborúban mindazoktól többnyire meg voltam fosztva, s akit azután szereztem is, szegény édes atyámfia ezüst művével együtt többnyire mind zálogba adtuk, kit igyekezem — Isten valamintire hosszabbítaná életemet — kiváltani és magam elintézem még éltemben köztök.“³ E végrendelet négy évvel kelt halála előtt. Hogy e nyugtalan négy évben sikerült-e ezüstjeit kiváltania, nem tudjuk; annyi bizonyos, hogy halálakor kincstára távolról sem volt oly szegényes, mint azt végrendelete szerény szavaiból képzelnők. 1650-ben és 1651-ben Olasz Coloswáry István a következő tárgyakat küldi László grófnak, az elhunyt nádor fiának s főörökösének a fraknóvári

¹ Magy. Tört. Tár. VI. 94. Idézi: Gróf Eszterházy János: Az Esterházy család és oldalágainak leírásához tartozó oklevéltár. Budapest, 1901. 200. l.

² Gróf Eszterházy János id. m. 203. l.

³ Merényi Lajos: Herczeg Esterházy Pál nádor. Budapest, 1895. Függelék.

kincsesházból : 1650-ben „az méregh elen valo Jaspis tálot“ ; 1651-ben „az Aranas pánczél Inghet, az Türkéses payst, az Türkéses kantárákkal együth és az Giöngiös kápát. — Az négy niergeth akinek keteje Türkéses, keteje Ezüstös, egy Türkéses Eöreggh szerszámal együth, és egy Arany czapragoth is. — Az legszebyk Türkéses kardot, s Türkéses Botot az Tárházból, Item az szebik kolciok Tolat, Giémántos nasfával együth. — Az Christus urunk koporsója formaiat.“¹ — Mind e tárgyak kétségtelenül még a nádor hagyatékából származnak s e pár adat nyilván mutatja, hogy Miklós nádor fraknói tárháza a reneszánszkori kincseskamrák tipikus példája volt. Miklós gyűjteményének néhány kiváló darabja máig is a fraknói kincstár legértékesebb kincsei közé tartozik.

Biztos nyomok mutatnak arra is, hogy a zenét kedvelte és hogy jóhírű zenészeket tartott udvarában. Csakis így érthető, hogy Bethlen Gábor egy rokona menyegzője alkalmából hozzá fordul muzsikusért. „Jóllehet ennekelötte — írja neki Bethlen 1619 január 12-én Gyulafehérvárról —, állapotunk szerint külső országokbeli idegen nemzetből álló muzsikusoknak is szerit tévén, udvarunkban fizetésünkön tartotunk; mindazáltal csak szintén ezelött nem sok üdövel némelyek, atyjok anyjok és egyéb atyjokfiái temetésekre s egyéb dolgokra tőlünk elbucsuzván, el is mentenek; és helyekben, úgy vagyon, hogy újabb muzsikusokért idegen országokban el is küldöttünk; mindazáltal az üdönek rövid voltához képest, érkezések felől reméntenek levén: kérjük kegyelmedet szeretettel, egy héti szolgálatra csak szinte a maga hárfását bocsássa ide. Kegyelmedet assecuráljuk, a lakodalom után ismét kegyelmedhez bátorságosan visszakésértetjük, munkája a jámbornak héában nem lészen.“² Esterházy nemcsak hárfását, hanem több muzsikusát is elküldte Bethlennek; azonban nem érkeztek meg idejében a lakodalomra.

Jóhírű zenészek, gyülemlő kincstár, monumentális építkezések: íme, Miklós nádornál csirájában megleljük már mindazt, a mi az Esterházy herczegi névnek talán politikai és katonai szereplésénél is nagyobb hírt és dicsőséget szerzett: a művészet minden ágának fejedelmi ápolását.

¹ Gróf Eszterházy János id. m. 212. l.

² Szalay László: Galantai Gróf Esterházy Miklós Magyarország Nádora. Pest, 1863. I. kötet 35. l.

II.

Miklós saját erejéből emelkedett köznemes sorból kora egyik első magyarjává; Pál fia (1635—1713) beleszületett a vagyonba és méltóságba. Születésekor atyja már tíz éve Magyarország nádora volt; a fiú természetesen főúri módon nevelkedhetett. Atyja halála után László bátyja gondoskodott további neveltetéséről; előbb Grácban, majd Nagyszombatban taníttatta. Miután László 1652-ben Vezekénynél elesett, a tizenhétéves Pál kezében egyesültek atyjának úgyszólván összes uradalmi. Pál híven követte atyja nyomdokait. Úgy a harctéren, mint a politikai pályán kitűnt; 1681-ben nádorrá választatott; 1687-ben elnyerte a hercegi címet; hatalmas birtokait még tetemesen gyarapította, úgy hogy azok alatta elérték teljes fejedelmi terjedelmüket. Vagyona növekedése s az idők kedvezése folytán a művészeteknek is többet áldozhatott, mint atyja.

Művészeti érdeklődése kiterjedt volt. Már gyermekkorában kitűnt színésztehetsége a jezsuita iskolákban divatos színelőadásokban. Később mint költő s mint egyházi zeneszerző jóval felülemelkedik a középszerűsége. Festői próbálkozásai ellenben a dilettantizmus rendes keretein belül maradnak. E kísérleteknek több példáját őrzik a fraknoi kincstárban. Az egyik, „Az ifjú Tóbiás“, melyet Elsheimer után rézre festett, egy darabig az Esterházy képtárban is szerepelt. 1812-ben ki volt állítva a laxenburgi galériában s evvel együtt 1815-től kezdve több éven át Bécsben, a mariahilfi palotában. A régi katalógusok a szerzőt „PAUL FÜRST V. ESTERHÁZY, 1655 Palatin von Ungarn, ein Schüler Elsheimers“ megjegyzéssel említik. A tanítványi viszony szószerint nem érthető, hisz Elsheimer már 25 évvel a nádor születése előtt halott volt. Ugyancsak a nádor sajátkezű művének tartja a hagyomány a fraknoi kincstárnak egy Krisztus születését ábrázoló kis festményét. Mindezen munkáknak csak kegyeleti értékük van és a nádornak a

képzőművészetek iránt való érdeklődését is sokkal fényesebben bizonyítják építkezései és gyűjteményei, mint ezen igénytelen kísérletek.

Építkezései közt a kismartoni várkastély a legnevezetesebb. Tervezője CARLO MARTINO CARLONE (1616—1667), bécsi császári építőmester volt, ugyanaz, a ki Bécsben az Am Hof-téren a Mária-oszlopot emelte. 1663-ban kötötte vele Pál gróf a szerződést; Carlone négy évvel később meghalt, de ez nem zavarta meg az építkezés folyamatát, mert ő csak a tervező volt s a kivített már az 1663-iki szerződés Antonio Carlone és Sebastiano Bartoletti bécsi építőmesterekre ruházta. A palota körülbelül egy évtized alatt készült el.¹ Helyén már régebben is hatalmas várszerű épület állott, négy saroktoronnyal, s az új palota nagyjában megtartotta e diszpozíciót. A megoldás azonban a XVII. századi barokk építészet szellemében történik; a tömör saroktoronyok helyébe sarokkiszögellések lépnek, melyek épp úgy, mint az egész homlokzat, ablakkal, falpillérekkel, domborműves díszszel gazdagon tagolják. Az épület külsejét, valamint az udvart hatalmas párkány koszorúzza. A palota homlokzata és udvara még ma is a régi, csupán a sarokkiszögellések tornyos tetőit s a hátsó homlokzatot építették át a XIX. század elején. Várjellegét azonban a körülvevő árok feltöltése által teljesen elvesztette. A XVII. századi palotaépítésnek nálunk kétségtelenül legjelentékenyebb emléke.

Pál gróf — csak egy negyedszázaddal később lett herceg — huszonnyolc éves, mikor ez építkezést megkezdi. Közpályájának még csak elején van, nádorrá választatása sokkal későbbi időre esik; világos, hogy monumentális építkezése nem külső körülmények következtéből, hanem egyéniségének belső szükségletéből ered; s a kismartoni palota nem nádori és hercegi méltóságának, hanem a 28 éves gróf nagyratörő ifjúságának emléke.

Építkező kedvével versenyez gyűjtőszenvedélye. Gyűjteménye a maga idejében híres lehetett, s a kismartoni főlevéltár néhány irata arra vall, hogy gyakran ajánlottak neki képeket, műtárgyakat vagy ritkaságokat vételre. Így 1669-ből való az a lajstrom,² melyben négy

¹ Merényi id. m. 193. l.

² Specification uber volgenten gemallen und raren Quadren. Végül aláírva: Caspar Sudermann, Ulrik Lidl, Caspar Loix (?), Jo. Ge. Teich. — Kismartoni hgi főlevéltár.

bécsi szakértő 211 darab, többnyire jelentékeny művészekről származó festmény becsértékét közli; a gyűjteményt kétségtelenül vételre ajánlották Esterházy Pálnak. A vétel azonban aligha valósult meg; legalább a lajstrom egyetlen képét sem lehetett a későbbi Esterházy képtár valamely festményével identifikálni. 1696 június 29-éről, Bécsből keltezett levelében Georg Balthasar Reber, Homburg und Kurländischer

A kismartoni vár a XVII. században.

Egykorú metszet.

Agent egy beszélő fejet ajánl fel neki vételre s hivatkozik arra, hogy egy év előtt a herceg pontokból összerótt képmását (Euer Hochfürstlichen Durchlaucht Conterfait in Puncten) és egy különösen szubtilis naptárt (einen überaus subtilen Kalender) adott el neki. Tudjuk, hogy az igazi művészeti alkotások mellett az emberi türelem és ügyesség ilyenén „Kunststück“-jei milyen nagy szerepet játszottak e kor gyűjteményeiben, így például az 1563-ban alapított bécsi „Kunstammer“-ben vagy tiroli Ferdinánd főherceg világhírű ambrasi gyűjteményében

Esterházy Pál herceg nádor (1635—1713).
Mezzotinto. Weigel exc. 1709.

is,¹ melyek a nádor gyűjtésének kétségtelenül mintául szolgáltak. Esterházy Pál gyűjtésének legkedvesebb tárgyai azonban valószínűleg az ötvösművek voltak. Erre vonatkozólag iratok, levelek vagy számlák ugyan nem kerültek eddig elő, de megmaradt a nagyszerű ötvösműgyűjtemény, melynek legalább néhány darabja a nádor közvetlen rendelésére utal. Ilyennek tekinthetjük azt a pompás szarv-asztaldíszot, melynek szép ezüst foglalata még a grófi címert mutatja, tehát 1687 előtt készült, vagy azt a drágakövekkel pazarul elhalmozott, aranyozott és zománcozott ezüst kupát, melynek egy zafirján az Esterházy hercegi címér van kivésve.

Gyűjteményeinek természetéről világos képet nyújtanak és egyúttal az önvallomás közvetlenségével hatnak a herceg végrendeletének idevágó pontjai:

„XI. pont. A (fraknoi) várban levő ingóságok, úgy mint szőnyegek, bútorok, képek, tükrök s a ház egyéb ékességei, maradjanak helyükön, ne adassanak el, sőt inkább a mennyire lehetséges, szaporíttassanak, minthogy azok a várakban szükségesek.

XIII. pont. Nem kis munkával összeszerzett és elég szép könyvtáram is van, melyet bizonyos alapítvánnyal Kismartonban a franciskánus pátereknél szándékozom letéteményezni.

XIV. pont. Van némely ritkaságom is, a mint nevezni szokás: Cabinet-em avagy Kunstkammer-em, a melyben különböző dolgok és drága képek foglaltatnak; az is maradjon az elsőszülöttnél, és nagyon megérdemli, hogy jól vigyázzanak rá.“²

¹ J. v. Schlosser: Die Kunst und Wunderkammern der Spätrenaissance. Leipzig, 1908.

² Testamentum Cels. Princ. Pauli Esterházy. — Kismartoni hgi főlevéltár. Reposit. 4. Az idézett pontok az eredeti latin szövegben:

Undecimo: Res mobiles in Arce existentes, uti sunt aulaea, scamma, imagines et specula, aliaque ornamenta domūs, maneant in locis suis, nec distrahantur, quin potius quantum fieri poterit, augeantur, cum illa in Arcibus sunt necessaria.

Decimo tertio: Bibliothecam quoque habeo sat pulchram, et non parvo labore conquisitam, quam intendo con certa fundatione apud Patres Franciscanos Kiss: Martony deponere . . .

Decimo quarto: Habeo etiam aliquas raritates, uti dicitur Cabinetum, seu Kunstkammer, in quo diversae res continentur et imagines pretiosae; illud quoque maneant penes primogenitum, cui ut bene invigiletur, sane dignum est.

E gyűjtemények nagyjában ma is megvannak vagy legalább elég jó képet alkothatunk magunknak róluk. Az értékes könyvtárt a kismartoni ferenczrendi zárdában őrzik; Fraknó vára pedig, ha szőnyegeit és bútorai nagy részét elvesztette is, még mindig tele van képekkel és fegyverekkel s ott van majdnem csorbítatlan egészében az első herczeg ritkaságkabinetje: a híres Esterházy kincstár is.

III.

Fraknó vára a magyar XVII. század legteljesebb, legnagyobb szerűbb emléke. Nálunk, a hol az emlékek oly gyorsan pusztulnak, e vár harmadfélszázados változatlansága a kivételek közé tartozik. Azon ritka helyek egyike, a hol nem szomorít el a feledékenység „koszorútlan alakja“, a hol a múlt még él s a mi a holt századokban szép, erős, nagy volt, még teljes szépségében szól hozzánk.

Meredek sziklahegyen áll magányosan, a Rozália-hegység rengeteg erdőkoszorújában. Három oldalt mély völgyből emelkedik ki, szinte megközelíthetetlenül; a negyedik oldalt, a hol a Rozália lejtőjéhez kapcsolódik, mély várarak védte támadások ellen. Ez árkot hidalta át egykor a felvonóhíd; helyette most, miután a vár hadi rendeltetése megszűnt, állandó fahíd vezet a barokk szobrokkal díszített kapuhoz; de a kapu falában még látni a felvonóhíd bronz csigáit. A tágas, boltozott kapualjában festői egyenruhájú gránátosok állanak őrt; régi fegyvereikkel régi mód szerint tisztelegnek; a falakon köröskörül fegyverek, latin feliratok; a hangulat teljes: a kaput átlépve mintha két századot lépett volna át az ember.

A hatalmas sánczfalak övezte téren emelkedik a kétemeletes vár, festői szabadsággal csoportosulva az épület magva, az *öregtorony* körül. Itt a második kapu; fölötte márványtábla hirdeti Esterházy Miklós nádor ritka hűségét, ki Fraknót Ausztriától visszaszerezte, újra a magyar koronához csatolta s alapjaiból felépítette. A kapun át sötét, hosszú folyosóra jutunk, mely szelíd lejtővel vezet fel egy kis térre, a hol a harmadik kapu, a vár tulajdonképeni bejárata előtt állunk.

E kapun is átlépve, különös meglepetésben van részünk. A kapualja boltozatáról kitömött krokodilus csüng alá. A cicerone-fantázia a

krokodilushoz egy Esterházy herceget talált ki, a ki a Niluson szeretett vadászni. Pedig a XVII. század nyelvén a krokodilus mást jelent. A középkor óta, mióta a ritkaságok gyűjtése egyre általánosabbá lesz, a krokodilus nélkülözhetetlen eleme, szinte czégére minden valamirevaló ritkaságyűjteménynek. Ott csüngött az már a Capilla del Lagarto boltozatán, a szevillai kathedrálisban; s mikor a gyűjtemények az újkorban elvilágiasodnak, ott látjuk krokodilusunkat mindenütt, a római Museo Kircherianóban ép úgy, mint I. Lipót bécsi Raritäten-Kammerjének mennyezetén. Világos, hogy itt, Fraknón is egy Kunst- und Wunderkammer bejáratánál vagyunk. Eszünkbe jutnak Pál nádor végrendeletének szavai: „Habeo etiam aliquas raritates, uti dicitur Cabinetum seu Kunstkammer.“

A vár már másfél századja lakatlan s ez meg is látszik szobáin és termein. Az első herceg végrendeletében említett szőnyegeket hiába keressük; a bútorok és tükrök is megfogyatkoztak. A legértékesebb darabokat átvitték a lakott várakba, főleg Kismartonba és Eszterházára. Azonban ott maradt teljesen az első herceg nagy arcképgyűjteménye. A gyűjtemény főkép az Esterházy-család képmásait foglalja magában, de vannak ott rokon családok tagjainak, uralkodóknak, főhercegeknek s más nevezetesebb személyiségeknek arcképei is. Az egész sorozat teljesen a késői reneszánsz hasonló gyűjteményei szellemében van összeállítva. Pál nádor arcképgyűjtése a maga idejében úgy látszik köztudomású volt. Mikor Nádasdy Ferencz konfiskált javait értékesítik, a magyar arcképeket — körülbelül 80 darabot — a császár óhajára neki ajánlják fel először vételre. Ő összesen 147 forintot kínál értök s ezt is borban akarja kifizetni. Így az üzletből nem lesz semmi. De három évvel később, 1679-ben, Pottendorfban való együttléttükkor I. Lipót neki ajándékozta a még ott levő magyar képmásokat, számszerint 38 darabot.¹ E Nádasdy-féle arcképek mind bennfoglaltanak a mai fraknói gyűjteményben. Valószínű, hogy az első herceg arcképsorozata egyáltalán teljes épségében maradt ránk, sőt végrendeletében jelzett óhaja szerint a XVIII. század folyamán még érdekes darabokkal egészített ki. A gyűjtemény természetesen csak történeti érdekű;

¹ C. Sitte: Aus den Inventarien des Schlosses zu Pottendorf. Berichte und Mitteilungen des Altertumsvereines zu Wien. Bd. XL. Wien 1906. 184. l.

Fraknó vára.
Sandmann könyomata Rudolf Alt rajza után.

művészi becse, mondhatni, egyáltalán nincsen; csupán néhány későbbi XVIII. századi kép vall gyakorlottabb festő kezére. Az arcképeket számos más történeti tárgyú vagy családi érdekű kép egészíti ki, de ezek is jelentéktelen vándorfestők munkái. Szóval e képek azok, melyeket a nádor végrendelete a fraknói vár ingóságai között említ s melyek akkor sem tartoztak a tulajdonképeni „Kunstkammer“ kincsei közé. A nádor sem tartotta őket értékeseknek, művészi becsűeknek, hanem csupán — az akkori felfogás szerint — egy főúri vár nélkülözhetetlen tartozékainak.

E képgyűjteménynél sokkal értékesebb az a gazdag fegyvergyűjtemény, mely ugyane termekben van felállítva. Azonban ez sem tartozik a „Kunstkammer“ keretébe s így végighaladtunk a termeken anélkül, hogy a kincstárnak nyomát is láttuk volna.

Mert e „cabinet“, mely csodálatosan megőrizte régi jellemét, megtartotta reneszánszkori zártságát is. Félteve csukott és rejtékúton át nyitható ajtaja csupán a hercegi tulajdonos személyes engedelmére nyílik meg a vendég előtt. De a ki e kegyben részesül, annak sokszorosan meg kell azt becsülnie, mert ott benn csodálatos látvány tárul szemei elé. Mesés kincsek és kedves furcsaságok sorakoznak egymás mellé felülmulhatatlan tarkaságban. Rendkívül gazdag díszruhák, köztük Pál nádor és Esterházy Orsolya menyegzői ruhái, bámulatos ötvösművek, a drágakövek káprázatos sorai, fényes díszfegyverek stb. mellett furcsa állatok, amulettek, a méreg ellen biztosító bezoárok, strucztojások stb. váltakoznak egymással. A XVII. század szellemének teljes képe: gazdag művészetének ragyogó alkotásai mellett tévhiteinek s babonáinak naiv tárgyai; a kézügyesség és emberi türelem megható példái mellett a természet gazdag birodalmából kiválasztva mindaz, a mi különös, torz, távoli, ritka: a modern természettudomány naiv kiindulási pontja. Rendkívüli értékű ötvösműveiben ugyanez a szellem; egy ritka szép kagyló csodálatos ezüsfoglalatban; lába delfinen lovagló triton, fedelén egy magát tükörben nézegető szirén; a XVI. század nürnbergi ötvösművességének páratlan remeke. Amott a mesebeli egyszarvúnak bűvös hatású szarva (a modern természettudomány megállapította, hogy csak narvalfog), zománczczal és gránátkövekkel díszített, aranyozott ezüsfoglalatban. Szarun és foglalaton egy vezérmotívum vonul végig; mindenütt az egyszarvú csodás alakja bukkan elő. De szinte felesleges

a részletezés ; hisz látjuk, hogy a késő reneszánsz „Kunst- und Wunderkammer“-jének tipikus és tökéletes példája előtt állunk.

Azaz tökéletesnek még sem nevezhető. E gyűjtemények az ötvösség remekei mellett rendszerint a művészi festmények sorozatait is magukban foglalták. Itt festmény nincs más, mint a herceg sajátkezű kísérletei. Pedig végrendeletében, midőn kabinetjéről szól, drága képeket — *imagines pretiosae* — is említ. Hova lettek e képek?

Kétségtelen, hogy a XVIII. század folyamán, midőn Eszterháza pompás új kastélyában külön képtárt rendeztek be, a fraknói kincstár képeit is oda helyezték át. E képek tehát nem vesztek el, sőt az Esterházy képtár magvának tekinthetők. Melyek voltak e képek, adatok híján, sajnos, konstatálni nem tudjuk. De annyi kétségtelen, hogy a képtár csirája már megvolt a fraknói kincstárban s hogy az Esterházy képtár első kezdeményezőjének Pál nádort, az első Esterházy herceget kell tekintenünk.

IV.

Pál herceg még megérte a szatmári békekötést, de nemsokára azután, 1713 márczius 26-án meghalt. A két nádor neveltetésében és szellemében tisztára magyar volt; nincs tudomásunk róla, hogy Ausztriába tett politikai útjaikon kívül a távolabbi külföldet valaha is felkeresték volna. A XVIII. század folyamán, a kor szellemének megfelelőleg, a külföldi elem mind nagyobb tért hódít az Esterházy hercegek neveltetésében és műveltségében; művészetpártolásuk ezáltal túlnő a hazai kereteken s eléri az európai legmagasabb színvonalat. Az Esterházyak külföldi műveltségének nemzetünk nem vallotta kárát; a nagyszerű művészeti kincsek, melyeket a hercegek e műveltség segélyével gyűjtöttek, a XIX. század folyamán nemzeti műveltségünk fontos segédeszközeivé váltak.

Pál nádor első házasságából való fia, Mihály (1671—1721), a majorátus örököse, tanulmányait már Bécsben és Parmában végzé. Azonban ő csak hét évig, mostohaöccse, József (1687—1721) pedig csak két és fél hónapig volt a majorátus ura. József 1720-ban, még mielőtt a majorátust örökölte volna, kezdte építeni Süttör és Széplak falvak között, a Fertő partján elterülő rengeteg erdőben azt a vadász-kastélyt, mely első fiának, Pál Antalnak egy félszázadon át kedvencz vadásztanyája volt s melyből második fia, Miklós a legpazarabb magyar főúri kastélyt, Eszterházát teremtette.

Pál Antal (1711—1762) még csak tíz éves volt atyja halálakor; nagykorúságáig az ő és hét éves Miklós öccse neveltetéséről s a hercegi javak kormányzásáról az özvegy, szül. báró Gilleis Mária Oktávia intézkedett, majdnem másfél évtizeden keresztül. Mária Oktávia német születésű és neveltetésű lévén, új s idegen szellemet honosít meg a hercegi családban. Pál nádor fiai, Mihály és József külföldi tanul-

mányaik ellenére is magyarok maradtak, kismartoni igazgatóságukkal magyarul leveleztek, hivatalos nyelvül pedig a latint használták. 1721-től kezdve a hercegi könyvvezetés nyelve latin helyett a német lesz, a fiúk pedig német és francia nyelven és szellemben nevelkedvén, a magyart csakhamar elfeledik. Pál Antal egész életén át németül, Anthoni Fürst Esterhasi-nak írja magát.

Pál Antal neveltetéséről pontos adatok állanak rendelkezésünkre. Tizenhárom éves korától egész nagykorúságáig, 1724-től 1734-ig a francia Ludovicus Monville volt nevelője, vagy a mint hivatalosan nevezték, Hofmeistere. Eleinte ő maga tanította, később elkísérte az egyetemre s európai útjára. 1724-ből való az első számla a Monville által bécsi könyvkereskedőknél vásárolt művekről.¹ E számla valóságos tanterv s felvilágosít a fiatal herceg tanulmányai menetéről. Legnagyobb tért a római költők és historikusok foglalják el benne; ott találjuk Vergilius, Horatius, Ovidius, Juvenalis, Terentius, Cicero: De officiis, valamint Curtius Rufus, Tacitus, Livius, Julius Caesar, Velleius Paterculus, Aurelius Victor műveinek jegyzetes kiadásait. További tankönyvek: Ars metrica, Synonimus, Antiquités Romaines, Archontologia, Martyrologium romanum, Traité de la Civilité és Jouvency Candidatus Rhetoricae-je. A történelmi tanulmányok kiegészítésére szolgálnak a Les Vies des Hommes Illustres kilencz kötete és Bossuet: Discours sur l'histoire universelle-je. Segédkönyvek: Wagner Phraselogiája, Louis Moreri Grand Dictionnaire historique-jának hatkötetes kiadása, Pomey és Rondeau Dictionnaire-jei, Veneroni Dictionariuma. A tanítvány társadalmi helyzetével számolnak: La science des personnes de la Cour, Hübners Genealogie, Genealogischer Schauplatz és L'éducation d'un prince (Nicolle?) című munkák. A mint látható, a normális tananyagot jóval túlhaladó tanterv.

Pál Antal 1731 október 23-án beiratkozik a leydeni egyetemre, a hova Monville-n kívül egy komornyik és két inas kíséri. Két évet tölt ott; 1733-ban tanulmányai betetőzéseül európai körútra indul s csak 1734-ben tér végleg haza. E körút költségeire („zur Bestreitung der Länderreise des Fürsten“) 1733-ban 48,818 forint, 1734-ben pedig 18,066 forint szerepel a hercegi számadásokban,

¹ Fraknói hgi levéltár. General Cassa 1725. No 149.

A „Roth's Haus“ Bécsben, a Schottenthor mellett.
J. I. Gurk vízfestménye 1822-ből.

Nagykorúságát elérvén, 1734 december 4-én, mint Sopronmegye örökös főispánja, átveszi a megye kormányát. De azután rögtön Lunevillebe utazik, a hol december 26-án oltárhoz vezeti Maria Anna Luisa Marchesa Lunati Visconti-t. Az esküvő képét a fraknói vár egy szép egykorú francia festménye mutatja.

Hazatérve a katonai pályára lép, 1741-ben altábornok, 1750-ben lovassági tábornok lesz; közben kétszer állít egy-egy ezredet saját költségén a királynő rendelkezésére. 1750 októberétől 1752 májusig rendkívüli követ Nápolyban.

Tudományos és művészeti érdeklődése egyaránt kiterjedt. Már leydeni egyetemi tartózkodása első évében két szekrényre való könyvet küld haza, melynek csak szállítási költsége több száz forintra rúg. Hazatérte után nagy stílben szaporítja könyvtárát. Főleg történeti, politikai, földrajzi és orvostudományi műveket vásárol; emellett megszerzi a francia irodalom minden valamirevaló termékét. 1738-ban a könyvtárnak már egy nagy folio katalógusa van.¹ Minthogy Pál nádor könyvtára a kismartoni ferenczrendiekhez került, őt kell a mai hercegi könyvtár alapítójának tekintenünk.

A zene iránt hasonló érdeklődéssel viseltetett. Ő maga is hegedült és csellózott, s alatta alakult ki a később oly híres Esterházyzenekar. E tekintetben elhatározó fontosságú tény volt, hogy 1761-ben Haydn-t másodkarmesternek szerződtette. Könyvgyűjtő szenvedélye a zene terén is érvényesült; számos partitúrát gyűjtött össze, melyeknek 1759-ből való írott katalógusa még most is megvan. Így tehát a kismartoni nevezetes zene-archivumnak is ő a megalapítója.

Tudományos és zenei érdeklődése, úgy látszik, intenzívebb volt, mint a képzőművészetekhez való viszonya. Nincs tudomásunk semmi nevezetesebb építkezéséről, sem arról, hogy az Esterházy múkincsek állagát jelentékenyen szaporította volna. 1743-ban Antonio Martinelli építésszt foglalkoztatta a bécsi házon; 1749-ben a kismartoni „Neues Wachthaus“-t építtette; 1761-ben Johann Ferdinand Mödlhammer főépítész vezetése alatt a bécsi Schottenthor melletti ú. n. Rothes

¹ Fraknói hgi levéltár. Gral Cassa 1738. No 40: Joh. Ferd. Nickhl „bürgerl. Buchbinder“ számlája: Vor den Cathalogusz ŷber die biblioteg, sauber gebunden vergult . . in gross folio: 2 f. 24 x.

Haus-on nagyobb munkálatok folynak, melyeknek ez évi költsége 20,360 forintra rúg — de mindezek inkább szükségépítkezéseknek, mint művészi feladatoknak látszanak. Szobrászokat és festőket is csak dekoratív munkákra, interieur-kiképzésekre alkalmaz; így Raymond Falyt szobrászt 1736-ban és 37-ben Bécsben; Johann Leopold Maron festőt és aranyozót 1736-tól 1741-ig Bécsben és Kismartonban; Johann Theobald Trebesky császári udvari szobrászt 1739-től 1741-ig Bécsben; Lederer festőt 1747-ben, a ki egy „a hosszú szoba“ számára készült és kínai modorban festett „spallier“-ért 400 forintot kap. A kincstárt sem mint gyűjtő szaporítja, noha ötvösműveket és ékszereket szívesen vásárol; így 1734 november 28-iki augsburgi tartózkodását felhasználja, hogy ott nagyobb mennyiségű ezüstedényt vegyen; 1736-ban pedig Pallard aranyművesnél 10,500 forint árát vásárol.

Az arczképfestők közül Martin van der Meytens (1695—1770) és Janvier Basille (1722—1782) udvari festőket foglalkoztatja. Meytens 1740-ben két arczképet fest számára, ugyanezen év decemberében elkészíti kis miniatűr képmását, 1741-ben egy-egy életnagyságú arczképet fest róla s a hercegnőről, 1743-ban ismét egy kis miniatűr. Basille 1752-ben festi le a herceget huszárezrede egyenruhájában, ezrede 80 tisztjével együtt.

Mindössze ennyi, a mit a képzőművészetekhez való viszonyáról tudunk. A fraknói kincstár képei, úgy látszik, e félszázadon át zavartalan csendben várták, hogy Pál nádor kezdeményezése méltó folytatásra találjon. Pál Antal 1762-ben magtalanul elhalálozik s a majortatus öcscsére, Miklóstra száll. Vele az Esterházyak műpártolásának legfényesebb korszaka kezdődik.

V.

„Fényes“ Miklós (1714—1790) csak három évvel volt fiatalabb bátyjánál és bizonyára hasonló neveletésben részesült. Tanulóévei befejezte után ő is a katonai hivatást választotta; bátorsága és képzettsége által egyaránt kitűnt s katonai pályája telve a legszebb sikerekkel. 1744-ben ezredes, 1747-ben tábornok lesz; 1757-ben a kolini ütközetben tanusított hősiességeért a Mária Terézia-rend kiskeresztjét és a Feldmarschall-Lieutenant rangot kapja.

1762-ben, mikor bátyja halálával a majorátust öröklő, már 48 éves, de fiatalos mohósággal, pompa- és művészszeretetének soká visszatartott szomjúságával élvezzi az Esterházy vagyoni fejedelmi lehetőségeit. Boldog, ha valami szépet vásárolhat; 1763-ban egy vörösbársony díszágyat és az istenek triumfusait ábrázoló hat németalföldi falszőnyeget vesz 2000 forintért. 1764 februárjában Párisban van, sokat vásárol és talán Versailles láttára egy fejedelmi kastély építésének gondolata érlelődik meg benne. Innét Frankfurtba utazik, ahol II. József római császárrá való koronáztatásán Mária Teréziát, mint Csehország választófejedelmét képviseli. A gyermek Goethe lelkesül érte; „Fürst Esterházy“ írja később a *Dichtung und Wahrheit*-ban, „war nicht gross, aber wohlgebaut, lebhaft und zugleich vornehm anständig, ohne Stolz und Kälte. Ich hatte eine besondere Neigung zu ihm, weil er mich an den Marschall von Broglio erinnerte“. A koronázás estjét a város kivilágításával ünnepelték; a herceg itt is kitűnt eredeti ötletével és költséget nem kímélő pompaszeretetével. Goethe az „Esterházyische Feenreich“-ot így írja le: „Dieser hohe Botschafter hatte diesen Tag zu ehren, sein ungünstig gelegenes Quartier ganz übergangen, und dafür die grosse Linden-Espla-

nade am Rossmarkt vorn mit einem farbig erleuchteten Portal, im Hintergrund aber mit einem wohl noch prächtigeren Prospective verzieren lassen. Die ganze Einfassung bezeichneten Lampen. Zwischen den Bäumen standen Lichtpyramiden und Kugeln auf durchscheinenden Piedestalen; von einem Baum zum andern zogen sich leuchtende Guirlanden, an welchen Hängeleuchter schwebten. An mehreren Orten vertheilte man Brod und Würste unter das Volk und liess es an Wein nicht fehlen.“ Miklós herczeg számára a frankfurti ünnepély mintegy próba volt; előjátéka azoknak a híres pazar ünnepélyeknek, melyekkel — egyebek közt — a „fényes“ jelzõt kiérdemelte.

Hazatérte után rögtön hozzáfogott az „Esterházysches Feenreich“ megvalósításához. Helyéül a süttöri vadászkastélyt választja, melyet korán elhalt édesatyja építtetett. E vadászlak, melyhez elől félkörívben egymáshoz hajló hatalmas szárnyakat csatol, lesz az új palota magva. 1764-ben kezdődik az építkezés; 1765-ben a herczeg „Eszterház“ névre kereszteli az épülő kastélyt; ez év augusztusában Innsbruckból sürgeti a munkálatokat; 1766 január 4-én már „Schloss Eszterház“-ról keltezi levelét. Alig másfél év alatt a palota építése lényegében be volt fejezve. Ez annál csodálatosabb, mert a régi vadászlak alig egy hetedrésze az újonnan beépített területnek és csupán földszintjét használták fel az új mese-palota építkezésénél.

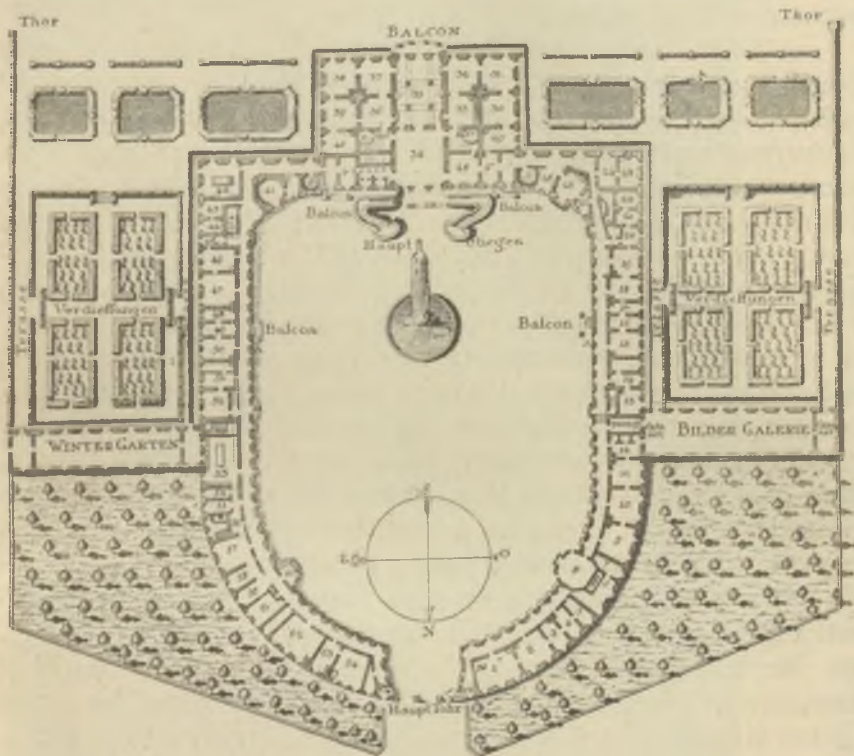
Azonban bármily fejedelmi is a kastély félkörívben záruló hatalmas udvara, bármily tudatos művészettel fokozta is a hatást Jacoby építész a kaput határoló két földszintes szárny kedves egyszerűségétől a szabad lépcsővel ellátott háromemeletes középrész pompájáig, mégis meglepődünk, ha a palota belsejébe lépünk. Szobák és termek végnélküli káprázatos sora, kimeríthetetlen képzelettel, korlátlan bőkezűséggel és a legkényesebb ízléssel berendezve. A fényes helyiségek a már külsőleg is megkülönböztetett középrészben érik el kulminációjukat, az emeleten a királyi fényűzéssel megalkotott magas díszteremben, a földszinten a leírhatatlan kedvességű Sala terrenában, a régi vadászkastély alacsony bolthajtású maradványában, melynek zömök formái naiv bájjal viselik a könnyed, rokokó ruhát. Azonban e csodás palota is csak kiindulópontja az Esterházy-tündérországnak. Egész kis várost építtetett a herczeg körülötte, a mesteremberek kedves kis házsorait, vendégfogadót, kaszárnyát a dragonyosoknak, pompás

Esterházy (Fényes) Miklós herceg (1714–1790).
Ch. Pechwill metszete 1770-ből. Lorenz Guttenbrun festménye után.

istállót, nagy lakóházat a színészeknek és zenészeknek. A palota mögött kezdődik a rengeteg kiterjedésű park. Elöl a francia ízlésű díszkert, szabályos útjaival, nyirt fasoraival, szökőkutakkal és architektonikus vízesésekkel, márványszobrok százaival. Jobboldali szélén

Eszterháza alaprajza.

M. Weinmann rézkarcza a „Beschreibung des Schlosses Eszterháza 1784“ cz. műből.

emelkedik a gyönyörű opera, baloldalt a bábszínház, a középső főutat pedig a nagy vízesés kolosszális épülete zárja be. A díszkert után következik a tulajdonképeni park, mérföldnyi hosszú útjaival, változatos erdőrészeleteivel, kilátóhelyekkel, tavakkal, antik ízlésű templomokkal. A legmeglepőbb ellentétek váltakoznak benne: az őserdő hűvös homályából a kanyargó út egyszerre csak világos, színes rózsakertbe vezet; itt egy fantasztikus kínai kertiház, amott egy hangulatos remetelak

bukkan elő; mindenütt szobrok, óriási márványvázák a fasorok árnyában. A parkot a vadaskert rengeteg, sötét erdeje öleli körül. Ez a park Fényes Miklós legsajátabb alkotása; ő maga tervezte s személyes felügyelete alatt bontakozik ki felséges szépségében Magyarország legnagyobb kertjévé.

1768-tól kezdve — az egész munka megkezdésének negyedik évétől — a herceg itt tölti az év nagyobb részét s vele ideköltözik egész udvartartása, zenészei, énekesei, színészei, festői, mechanikusai és iparművészei serege. 1768 őszén már játszanak az operában; a karmester Haydn, kinek zsenije Eszterház tündérvárában bontja ki szárnyait. 1771-ben megkezdődik a fényesnél fényesebb ünnepélyek sora, melyek évenként megismétlődnek. 1772-ben Rohan herceg látogatja meg Eszterházát és elragadtatva mondja, hogy itt Versailles mására lelt. A tiszteletére adott ünnepélyeknek a magyar irodalomban is nyomuk maradt: Bessenyei György „Eszterházi vigasságok“ című költeménye. Fényes Miklós 1765-ben lett a magyar testőrség kapitánya, ugyanazon évben, mikor a 18 esztendő s Bessenyei Györgyöt Abauj vármegye a bécsi gárdába küldte. Nem valószínű-e a feltevés, hogy a francia műveltségű főúr, korának tán legműveltebb magyarja sarkalta példájával, esetleg tanácsaival is fiatal gárdistáit a francia irodalom és műveltség tanulmányozására s lett közvetve a magyar irodalom megújulásának előmozdítója? Bessenyeit mindenesetre kedvelte, a Rohan herceg tiszteletére adott ünnepélyek alkalmával magával vitte Eszterházára s a buzgó gárdista rajongó lelkesedéssel szól kapitányáról. Az *Eszterházi vigasságok* elé tett Tudósításában így ír: „Mind királyunk, mind Nemzetünk dicsősége kívánta, hogy Eszterháza magát csudává tegye. Meg kellett mutatni, hogy a' Páris és Londonban nevelkedett Frantzia kívánság, Magyar-Országban gyönyörűségét fel-találhatja, mellyen tett álmélkodása, Hazánknak tisztességét, kétség kívül, minden idegeneknél ditsőíteni fogja. E dolognak végbe vitelére, természet szerént, Nemzetünkbe, sehol olyan hely nem lehetett, mint Eszterháza: mely minden részben, valamely kis királyságot mutat“. Költeményében leírja az aranyos szobákat, melyek muzsikával telnek el, a vár szépségét és kincseit, a francia kertet, melynek magokat ölelő fáit mesterség alkotta egybe s a park hosszú árnyas útjait, „hol a tsendességek lappangva bujkáltak“.

Az eszterházai kastély látképe az udvar felől.

F. Landerer rézkarcza a „Beschreibung des Schlosses Esterház. Pressburg, 1784.“ cz. műből.

1773 július 26-án és 27-én újból fényes ünnepély volt Eszterházában az anyaherczegnő nevenapja alkalmából. A bálon váratlanul megjelentek Albert von Sachsen-Teschen és neje Maria Christina, kik később is Eszterháza gyakori vendégei közé tartoztak. Albert herceg és neje kiváló műbarátok voltak; ők alapították az Albertinát, a világ egyik legnagyobb rajz- és metszetgyűjteményét. Érthető, hogy a kastély műkincseinek káprázatos gazdagsága gyakran idevonzotta őket.

Ugyanezen év szeptember 1-től 3-ig magát a királynőt, Mária Teréziát látták vendégül Eszterháza pompás termei. Albert és Mária Christina már egy nappal előbb odaérkeztek. A látványosságok közül különös feltűnést keltettek az addig ismeretlen módon hátulról megvilágított színes transparens képek Van Dyck festményei után.

1779 november 18-án leégett a nagy színház, a herceget azonban e baleset nem kedvetlenítette el. Azonnal hozzáfogott újrakepítéséhez s az előbbinél sokkal gazdagabb és pompásabb operaház, melynek képét J. v. Fernstein metszetéből ismerjük, nem egész egy év múlva, 1780 október 15-én már megnyilhatott.¹

Ez időben Eszterháza nemcsak külsejére, hanem belső berendezésére nézve is befejezettnek mondható. A herceg életének hátralevő egy évtizedében gyarapította ugyan még műkincsei számát, de már nem azzal a mohósággal, mint a lefolyt tizenöt évben. A kastély 126 terme és szobája ekkor már telve volt bútorokkal, képekkel, porcellánnal s a művészi ipar mindenfajta remekeivel, a falakon pompás gobelinek, drága tapéták vagy dekoratív falfestések váltakoztak.

A mennyezet- és falfestmények legnagyobb részét Johann Basilius Grundmann (1726—1798) festette. Grundmann szászországi születésű művész és C. W. E. Dietrich tanítványa volt. Ifjúkorából néhány rézmaratását ismerjük. 1762 október 1-én mint hercegi udvari festő Fényes Miklós szolgálatába lép s Eszterháza festői díszítésében neki lesz a legnagyobb szerepe. Munkássága terjedelméről fogalmat adhat, hogy 1773-ban 3327 frt ára festéket használ el. Ő festette a Sala Terrena és a fölötte levő díszterem mennyezetfreskóit s ezeken kívül is a palota falképeinek túlnyomó részét. Számos kis függőképet is készített, melyekből Eszterházában még ma is egész sorozat látható.

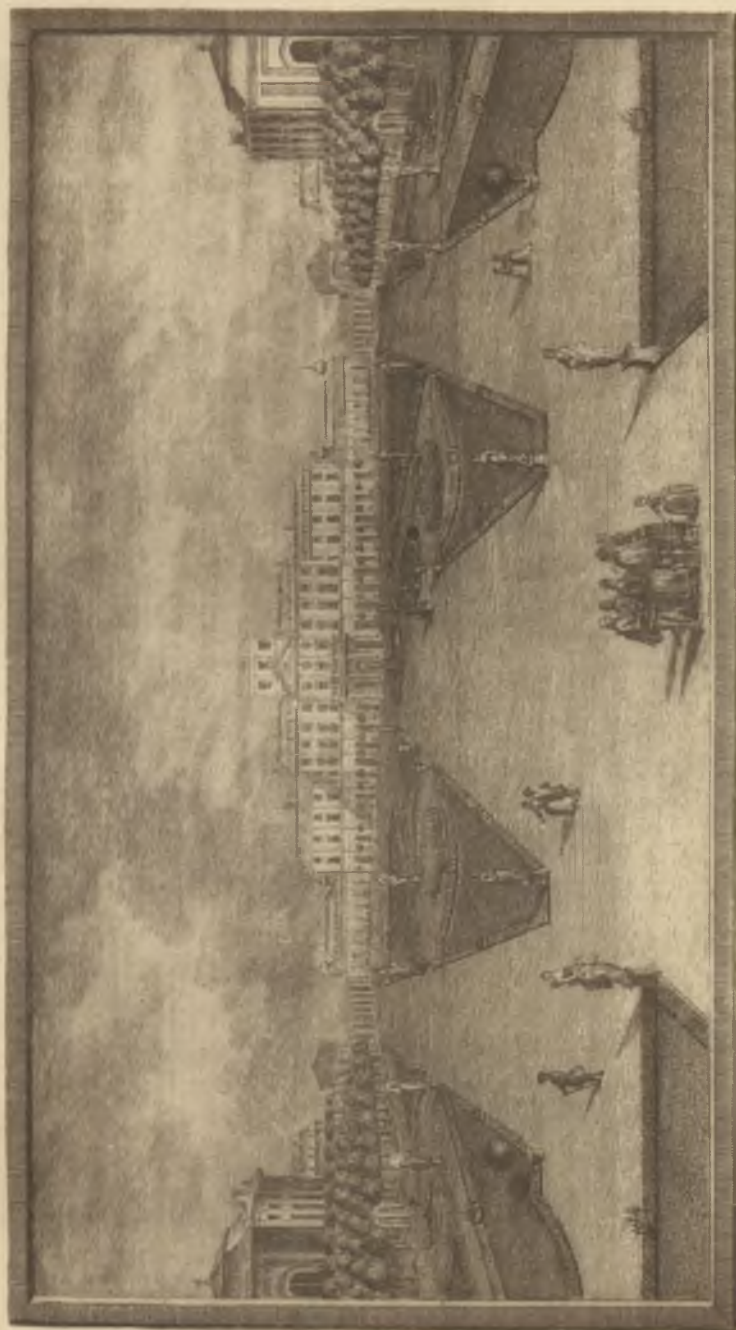
¹ C. F. Pohl: Joseph Haydn. Leipzig, 1878—1882. II. k. 3—9, 98 és 167 l.

Mindezen munkák nagyon közepes festőnek mutatják, a kit legtöbb-ször talán csak a *mázoló* elnevezés illet meg. Eszterháza freskódíszé mélyen alatta marad építészeti és iparművészeti szépségeinek. A herczeg azonban, úgy látszik, teljesen meg volt elégedve festőjével, ki 28 éven át híven szolgált. Miklós herczeg halála után fia, Antal is megtartotta Grundmann szolgálatában, s az öreg festő csak 1794-ben, mikor Antal fia, Miklós öröklé a majoratust, megy nyugdíjba. A nyugalmat azonban már nem sokáig élvezhette; 1798-ban meghalt; tekintettel sok esztendei hű szolgálatára, özvegyének, „Anna Grundmannin“-nak is 200 forint évi nyugdíjat rendel a herczeg.

Grundmannon kívül Lorenz Guttenbrun állott néhány évig Fényes Miklós szolgálatában. 1770 előtt festette a herczeg képmását, melyet Pechwill metszett rézbe; ugyanezen időtájban Haydn arczképét, mely a mestert zongorája előtt ülve, komponálás közben ábrázolja s mely Schiavonetti pontozott metszete révén vált közismertté. 1772 májusában elhagyta Eszterházát (a hol Grundmann felügyelete alatt dolgozott), hogy Rómába menjen. Évi 400 forint fizetését azonban a herczeg nem szüntette meg azonnal, azt két esztendőn át fél-évi részletekben utána küldötték Rómába. Később Szent-Pétervárra került, a hol az orosz császári tanácsosi címmel tüntették ki. 1808-ban a drezdai Kunstakademie kiállításán találkozunk nevével. Jó arczkép-festő volt; valószínű azonban, hogy a képmások nem merítik ki eszterházai működését, noha az ott megmaradt dekoratív festmények között nem sikerült keze műveit felismerni.

Johann Georg Bauer 1777-ben két miniatűr-képmást fest a herczegről; Joseph Messerschmid 1774-ben 47 fekete tuss-tájképet szállít Eszterháza díszítésére. A színházi díszleteket Le Bon, Alessio Cantini és főleg Pietro Travaglia festették. Figurális és dekoratív szobrászati munkákkal a herczeg Johann Friedrich Schroth, Breyer és Simon Reindl bécsi szobrászokat foglalkoztatta.

Ezek a művészek, s kívülök még számos névtelen, alkották meg Eszterháza gazdag festészeti és szobrászati díszét. A palota, mint említettük, a 80-as évek elején már kívül-belül teljesen kész volt; ez időből, 1784-ből való a kastélynak és parkjának kitűnő leírása, a „Beschreibung des Hochfürstlichen Schlosses Esterháss im Königreiche Ungarn. Pressburg, bey Anton Löwe 1784“, mely 57 negyed-

PROSPECT NACH DEM GARTEN UND WÄLD GEGEN SÜDEN.

Az eszterházi kastély látképe a park felől. (A baloldali földszintes szárny a képtárterem.)

Rézkarz a „Beschreibung des Schlosses Eszterhász, Pressburg 1784.” cz. műből.

rétű oldalra terjedő szövegével és 8 folio-alakú rézmetszet mellékletével a palota külsejéről és belső gazdagságáról, valamint a park nagyszerűségéről pontos és kimerítő képet nyújt. A könyv névtelenül jelent meg, de a szöveg számos részlete nagy valószínűséggel enged arra következtetni, hogy Niemeck Primitivus (szül. 1750-ben) irgalmas rendi páter volt a szerzője. Niemeck 1780 körül, P. G. Bader „könyvörző“ halála után lett a herceg könyvtárosa; mint jeles zenész és zeneszerző — Haydn követője és bámulója — s mint zenélő szerkezetek, órák stb. ügyes szerkesztője a hercegnek különösen kedves embere lehetett.

Niemeck leírása fogalmat ad a palotában felhalmozott festmények tömegéről is. Eszerint az első két szobában, melyek a drágaságok és ritkaságok tárául szolgáltak, „különböző ritka festmények, fenséges személyek és a hercegi család arczképei“ voltak, valamint „néhány vízfestésű kis tájkép, melyeket a mostani herceg festett“ (18. l.). A hercegi kézikönyvtárban is „egész sereg kitünő kis festmény“ volt látható (20. l.). Továbbá két társalgó-szoba falai is „falusi jeleneteket ábrázoló, nagyon kedvesen festett képekkel“ voltak teleagatva (23. l.). A Monbijou-vadászkastély földszintjén is kétoldalt két szobában „igen csinos és többnyire nagyon jól festett képek“ voltak láthatók (56. l.). A festmények zöme azonban külön helyiségben, a képtárban egyesítették. Niemeck leírása így hangzik: „Ein [dem Wintergarten] ganz ähnliches Gebäude, stehet rechts an dem Schlosse, und dient zur Bildergallerie, in welcher nicht nur eine gute Anzahl, zum Theile vortrefflicher Originalstücke berühmter Italiänischer und Niederländischer Maler, dem Auge des Kenners Vergnügen und Bewunderung verschaffen, sondern auch sehr viele schätzbare Stücke des Fürstlichen Kabinetsmalers, Herrn Grundemann aufbewahret werden, dessen sanfter Pinsel auch in verschiedenen Zimmern, und auf den Platfonds angetroffen wird. Da wir von diesem Künstler, bald eine ausführliche, und bestimmte Beschreibung, dieser Gallerie hoffen können; so habe ich mich enthalten, hier ein Verzeichniss der darinnen befindlichen Gemälde zu liefern.“ (30. l.)

Grundmann leírása, sajnos, nem készült el vagy legalább sohasem látott napvilágot. A képtár tartalmát illetőleg így tehát pusztá

találgatásokra vagyunk utalva. Vályi András „Magyarországnak leírása“ című 1796-ban megjelent munkájából tudjuk, hogy a gyűjtemény 348 képet számlált. A 348 darabból azonban 1804-ben csak 23 találtatott alkalmasnak arra, hogy a pottendorfi képtárba beosztassék. A többi részben még ma is Eszterháznál van, részben pedig elkallódott. Világos, hogy a képtár túlnyomó része értéktelen, ú. n. dekoratív festményekből állott, s hogy a híres olasz és németalföldi mesterek kitűnő eredeti művei, melyekről Niemecc beszél, az említett 23-ban bennfoglaltatnak. Kár, hogy legalább e 23 kép jegyzékét nem ismerjük; hisz az Esterházyak régebbi gyűjtéséből mindössze ennyi jutott át a későbbi Esterházy képtárba s evvel talán a Szépművészeti Múzeum mai gyűjteményébe is.

Világosabb képet alkothatunk magunknak a képtár felállításáról. A szárnyépület, mely e célra szolgált, még áll, habár üresen és nagyon rongált állapotban. A hosszúkás négyszög alakú hatalmas terem oldalfalait nyolcz-nyolcz ablak tagozza. A falak festett halványzöld sávokkal különböző nagyságú mezőkre vannak osztva; ezek a mezők jelzik a képek egykori elhelyezését. Eszerint a falak a lábazattól fel a mennyezetig teljesen be voltak aggatva festményekkel. A falaknak képekkel való teljes bevonása szokásos volt a XVIII. században; úgyszólván minden fejedelmi képtár ezen elv szerint volt rendezve. A bécsi császári képtár ilyen értelmű felállításáról világos képet nyújtanak Stampart Prodrumusának (Wien 1735) metszetei. E korszak teljesen a dekoratív felfogás jegyében áll, művészetében épp úgy, mint művészi gyűjteményeiben. Az építészet és az iparművészet vezetnek; a festészet őket uralja. A képtárakban az egyes mű, ha még olyan nagy mester munkája is, nem jut önállóan érvényre; a festmények elsősorban arra szolgálnak, hogy szimmetrikusan elhelyezett mezőkkel a falfelületeket tagolják. Azt a festményt, melynek méretei e szimmetriát megzavarták, könnyörtelenül kisebbre nyírták vagy nagyobbra toldották, bárkinek a remeke volt is az. A pendant-készítés vandál korszaka ez. E vandalizmust csupán a képtártermek nagyszerű dekoratív összehatása mentheti és teszi érthetővé. A képtárak akkor nem művészettörténeti okulás vagy egyes művészek lelkébe való áhítatos elmerülés színhelyei voltak, hanem fényes fejedelmi helyiségek, ünnepélyes összejövetelek színhelyei, melyeknek falai freskóknál vagy

kárpitoknál drágább és pompásabb díszszel, aranykeretes olajfestmények nemes mozaikjával voltak bevónva.

A XVIII. század e dekoratív felfogása adja meg a kulcsot Eszterháza s az eszterházai galéria megértéséhez. Fényes Miklós teljesen korának fia volt, csodálatos dekoratív érzékkel, de kevés fogékonysággal a képzőművészeti alkotások mélyebb emberi és művészi kvalitásai iránt. Ez magyarázza meg, hogy a kastély gyönyörű belső architektúrájában, a pompás falszőnyegek, bútorok, porcellánok és bronzok páratlan együttesében nem érezte Grundmann freskóinak művészi alsóbbrendűségét. Ez magyarázza meg, hogy képtárában olasz és németalföldi művészek elsőrendű alkotásai mellett hogy helyezhette el az udvari festő kétes értékű mázolmányait. Ha egy Teniersnek nem volt pendantja, Grundmann gyorsan készített egyet; a kvalitáskülönbség mellékes volt, a fő az, hogy a falra hasonló nagyságú és színhatású mező kerüljön. Így volt lehetséges, hogy a 23-nál aligha több értékes régi festmény mellett a galériában több mint 300 csupán dekoratív hatású kép nyert elhelyezést. Ezeknek jó részét kétségtelenül Grundmann „szelíd ecsetje“ gyártotta, a mint az Niemezc idézett soraiból is kitetszik.

Fényes Miklós nem sok képet vásárolt. Az Esterházy-levéltárban erre vonatkozólag csak néhány szegényes adat található. 1765-ben Balassa gróftól vesz képeket, 1775-ben Grundmanntól 25 aranyért „zwey Kuchl Stücke, auf Kupfer gemahlen“; ugyanezen évben egy képe 12 aranyért Christian Köpftől és 1782-ben öt arczképet az anyahercegnő hagyatékából. Jellemző, hogy e vásárlásoknál a művész neve sehol sincs említve. Majdnem bizonyos, hogy az említett értékes eredeti festményeket sem ő vásárolta; azok a család régebbi tulajdonai lehettek.¹ 1779-ben a herceg elrendeli, hogy a kismartoni kastélyban levő festmények Eszterházára szállíttassanak; ugyanekkor kerülhettek ide a fraknóvári kincstárból Pál nádor „imagines pre-

¹ Ellenben Fényes Miklós szerzeménye lehet Raffael *Esterházy Madonnája*, képtárunknak ma is egyik nevezetessége. E képet XI. Kelemen (Albani) pápa ajándékozta VI. Károly nejének, Erzsébetnek. Passavant tanúsága szerint a császárné (vagy tán leánya, Mária Terézia?) Kaunitz miniszternek ajándékozta s a XVIII. század második felében jutott az az Esterházy hercegi család tulajdonába. J. D. Passavant: Rafael von Urbino. Leipzig, 1839. II. k. 92. l.

tiosae“-i is. A reneszánszkori „csodakamra“ drága képei felriadtak álmukból, s a XVIII. század autokrata szelleme egy díszes terem dekoratív mezőivé varázsolta őket. Itt azonban csak egy negyedszázadig maradtak; Fényes Miklós unokája, a ki a XIX. század változott, történeti felfogása értelmében jobban megbecsülte a rég letűnt idők nagy szellemeit, kiszabadította őket kétes környezetükből, s képtárában illő tisztelettel elhelyezve, az emberiség közkinccsivé tette őket.

Miklósnak 1790-ben bekövetkezett halálával megszűntek Eszterháza fényes napjai. Fia Antal, 1791 augusztusában itt ünnepelte ugyan Sopronmegye főispánságába való beiktatását; a beiktatás színhelye a képtárterem volt. De azután százéves elhagyatottság nehezedett a nagyszerű kastélyra. A lakatlansággal pusztulás járt karöltve; az operaház, a bábszínház, a kerti épületek, a vízesések hatalmas köalkotmányai, a szobrok eltűntek; gazdátlan köveik a szomszéd falvak lakóinak szolgáltak olcsó építőanyagul. Csak a főépület maradt meg, az is megrongálva, kifosztva, elégtelenítve. A mérhetetlen értékű belső berendezésnek csupán töredéke maradt a helyszínén. A park elvadult; a környező épületeknek, melyek egész kis várost tettek ki, csakhamar nyomuk sem volt látható. Hihetetlen, hogy a XIX. században ilyen pusztulás lehetséges volt. Csak e század végén, a jelenlegi herceg és nemes emlékezetű neje, gróf Cziráky Margit értették meg újra a hely páratlan szépségét, állandó lakóhelyül választották és megmentették, a mi még menthető volt. Eszterházába újra beköltözött az élet. A mai kastély és park már csak árnyéka ugyan a réginek, de ilyen állapotában is hazánk legnagyobb főúri kastélya, mely a múlt s a jelen kettős varázsával nyűgözi le a benne barangolónak lelkét.

Esterházy Miklós herceg (1765—1833).
Joseph Fischer tusrája 1803-ból.

VI.

Fényes Miklós halála után fia, Antal (1738—1794) vette át a majorátust, melyet azonban csak négy esztendeig élvezhetett. E rövid idő alatt a család művészeti gyűjteményeiért nem sokat tett s nem is tehetett sokat. A könyvtárt az akkor divatos s művészeti szempontból is figyelemreméltó „Voyage pittoresque“-ek teljes sorozatával gazdagította. Az előregedett Grundmann helyett Friedrich Rohde festőt foglalkoztatta, de csak javításokat végeztetett vele; 1793-ban dolgozott ez a kismartoni és eszterházai palotákban s a Monbijou vadászkastélyban. Antal herczeg vetette meg a herczegi ásványgyűjtemény alapját egy 1791-ben vásárolt „Naturalienkabinet“-tel; a jeles gyűjtemény ma a Nemzeti Múzeum kollekczióját gazdagítja. II. Lipót a magyar testőrség kapitányává nevezte ki; a Magyar Kurir 1792-ben „a Magyar k. Testőrző seregnek valóságos édes Attyá“-nak nevezi őt (738. l.), miután már az előző évben is jelezte, hogy „a mostani Testőrzői szolgálat oly könnyű és nyugodalmas, a hajdanihoz képest, hogy most ebben talám a leggyengébb kisasszonyka is szolgálatot tehetne“.¹

1794 január 22-én bekövetkezett halála után fia Miklós lesz az uralkodó herczeg, a ki rendkívüli áldozatkészséggel, ritka hozzáértéssel és rajongó lelkesedéssel fog a kép- és metszetgyűjtemény kiépítéséhez. Miklós 1765 december 22-én született, 1783 szeptember 23-án nőül veszi Marie Josephine Hermenegildet, az elhalt Franz Joseph Liechtenstein herczeg legfiatalabb leányát, kiben szintűgy megvolt a művészet szeretete. 1792-ben Frankfurtban mint választófejedelmi

¹ Magyar Kurir 1791. 1604. l.

követ helyettesíti atyját. Alig vette át a majorátust, félesztendőre Olaszországba utazik. 1795 február 3-án írja Nápolyból kilencz éves fiának a következő sorokat: „Je vous suis bien obligé mon cher Paul de votre souvenir et de la lettre que vous m'avez écrite qui est garant de votre application dans la langue Française et dans l'écriture. Il ne faut pas non plus oublier l'hongrois qui est celle de notre Patrie.”¹

1803-ban a magyar testőrség kapitánya lett, nagyatyját és atyját követvén e magas tisztségben. 1804-ben megvette de Ligne hercegtől az edelstetteni apátságot, mely még ugyanezen évben birodalmi hercegített grófsággá emeltetett és így megszerezte családjának a szuverén családokkal való egyenszülöttség jogát. 1814-ben, 1815-ben és 1825-ben diplomáciai küldetésekkel bízott meg. Gyakran utazott Olaszországban s Comóban halt meg 1833 november 25-én.

Miklós herceg az Esterházy kép-, rajz- és metszetgyűjtemény igazi megalkotója. Elődei gyűjtéséből, mint az eddigiekből is kitűnt, csak kevésszámú festményt használhatott; ő maga jóval többet vásárolt ezernél. A több mint 50,000 darabot számláló metszet- és 3500-at számláló rajzgyűjtemény pedig majdnem teljesen az ő szerzeménye. E gyűjtemények az ő élete munkásságának legnevezetesebb emlékei.

Művészeti felfogásában szinte ellentéte nagyatyjának, Fényes Miklósnak. A XVIII. század felfogásával szemben teljesen az új klasszicizmus híve. Ez magyarázza meg, hogy Eszterházát nem szerette, sőt annyira elhanyagolta. Fő tartózkodási helye Kismarton volt, a hol Pál nádor kastélyát Moreau építész tervei szerint a klasszicizmus szellemében alakította át és a kerti oldalt nagyszabású oszlopsoros homlokzattal látta el. Canováért és Thorwaldsenért rajongott; legkedvesebb festője Rafael Mengs volt. 1797-ben Mengsnek egy Magdolna festményét szerette volna megvásárolni; mohón sürgeti nápolyi megbízottját, hogy szerezze meg számára e képet, „senza la quale mi pare non poter vivere“. Ha a mai kor embere a Mengs-rajongásban nem is tud már osztozni, mégis meghatottsággal látja a lelkesedés ily szokatlan hevét. E pár szó világosan mutatja, mily benső érzés kapcsolta Miklóst a képzőművészetekhez s hogy kép-

¹ Kismartoni főlevéltár. Litt. Fam.

gyűjtése nem hiúság, divat vagy fényűző hajlam szeszélye, hanem valóságos életszükséglet kielégítése volt számára.

Klasszicisztikus meggyőződése azonban nem tette őt elfogulttá más korszakokkal, más művészeti felfogásokkal szemben. Gyűjtésében teljességre törekedett; azt óhajtotta, hogy képtárában minden irány, minden jelesebb mester képviselve legyen. Vásárlásaiban ez a szempont állandóan érvényesült s ennek köszönhető az Esterházy képtár rendkívüli sokoldalúságát. Csupán a rokokóval szemben volt elfogult; e korszak könnyed, bájos termékei hiányoztak képtárából s hiányoznak mindmáig a Szépművészeti Múzeum gyűjteményéből is.

Midőn a majorátus átvételével a nagy stílben való gyűjtés lehetősége megnyílt számára, kész tervvel látott a munkához. Mindenekelőtt nagyszabású képtárt akart szervezni; nem olyan dekoratív ensemble-t, a minő nagyapja eszterházai galériája volt, hanem kiváló mesterművekből összeválogatott gyűjteményt, melyben a festészet nagyjai hiánytalan sorban helyet foglaljanak. Ki akarta ezt egészíteni rajz- és metszetgyűjteménnyel és művészeti jellegű könyvtárral is. Mind e gyűjteményeket Kismartonban akarta elhelyezni s a palota átalakításakor Moreau építészével a kert homlokzat mellé két új szárnyat is terveztetett, kétségtelenül gyűjteményei befogadására. E szárnyépületek megépítését a viszonyok később megakadályozták, egyelőre pedig a gyűjtés volt az első és fő teendő.

A herceg még 1794-ben elutazott Olaszországba. 1795 februárjában Nápolyban van, a hol művásárlásainál Mattia Zarullo abbate, a capodimonte-i királyi múzeum prefektusa jár kezére. Május 10-én Rómában 1400 aranyért vásárol régi képeket Gio. Battista dell'Era nevű festőtől.¹ Augusztusra az Olaszországban vásárolt műtárgyak Bécsbe érkeznek. Több mint 50 festmény, 82¹/₂ font metszet, 373 régi könyv, számos antik edény, váza és alabastromszobor volt az első út zsákmánya.

A mint látjuk, a herceg gyűjtése kezdettől fogva képtárra, metszetgyűjteményre és könyvtárra egyaránt kiterjedt. Az első olasz útján vásárolt festmények lajstromát nem ismerjük; de nem valószínűtlen,

¹ Bizonyára azonos azzal a Giovanni Delera nevű festővel, kinek néhány klasszicisztikus rajzát Giov. Romero metszette rézbe.

hogy a Correggio-madonna ekkor jutott birtokába. Az első nyomtatott — 1812-ben megjelent — képtári katalógus tanúsága szerint e gyönyörű festményt Miklós személyesen vette Crivelli hercegtől, ki ezt biboros nagybátyjától örökölte; ez viszont a spanyol királytól kapta ajándékba. Talán ugyanazon időben szerezte meg Nápolyban Delloa márkitól a festménynek érdekes, Parmeggianinóra emlékeztető másolatát, mely jelenleg mint a Szépművészeti Múzeum letéte a miskolci múzeumban látható. Nyolcz évvel korábban látta Nápolyban e két festmény egyikét Goethe s az *Italienische Reise*-ben, 1787 márczius 22-én ezt írja róla: „Heute sahen wir ein Bild von Correggio, das verkäuflich ist, zwar nicht vollkommen erhalten, das aber doch das glücklichste Gepräg des Reizes unausgelöscht mit sich führt. Es stellt eine Mutter Gottes vor, das Kind in dem Augenblicke, da es zwischen der Mutter Brust und einigen Birnen, die ihm ein Engelchen darreicht, zweifelhaft ist. Also eine Entwöhnung Christi. Mir scheint die Idee äusserst zart, die Composition bewegt, natürlich und glücklich, höchst reizend ausgeführt. Es erinnert sogleich an das Verlöbniß der heiligen Catharine und scheint mir unbezweifelt von Correggios Hand.“

A herceg nápolyi megbízottja, Mattia Zarullo a következő évben újra képeket vásárol számára; a herceg meg van velük elégedve, de nem akar többet venni, mert már annyija van, hogy nem tudja őket felakasztani; azonban Guidót, Correggiót, Domenichinót, Sartót vagy Guercinót még mindig venne s Mengs Magdolnáját minden áron szeretné megkapni. Kedvezőbb időben külön képtárt akar majd építeni. Zarullo csakhamar küld is neki egy szép Guidót; Mengs Magdolnájáról azonban nincs többé semmi hír.

Ugyanazon időben otthon is szaporítja képtárát. 1797-ben Carolina Freiin von Königtől vásárol festményeket; 1800-ban gróf Esterházy József ajándékoz neki egy nagy festményt; 1801-ben Martin Deissler bécsi műkereskedőől vásárolja meg 2000 forintért Ridolfo Ghirlandajo: *Krisztus születése* című művét (Szépművészeti Múzeum 58. sz.). Deisslerrel továbbra is összeköttetésben marad; 1802 szeptember 1-én 8750 forintot utalványoz neki a tőle vásárolt képekért. Közben nagyatyja eszterházi képtáráról sem feledkezik meg; 1801-ben az ő rendeletére Friedrich Rohde festő az Eszterháznál levő 342 darab festményt megtisztítja, kijavítja, elől terpentinnel

A magyar kir. testőrség bécsi palotája.
Rézkarcz J. B. Fischer von Erlach „Entwürfe einer histor. Architektur“ cz. művéből.

befirniszeli, hátul a rothadás ellen lenolajjal bekeni és az egész gyűjteményt újra rendezi.

A képtárral egyidejűleg rohamosan fejlődik a metszetgyűjtemény is. Alapját még Fényes Miklós vetette meg. Eszterháza 1784-iki leírásában olvassuk a könyvtár tárgyalásánál: „Es befinden sich in derselben . . . eine Menge vortrefflicher alter und neuer Kupferstiche von den besten Meistern, eine grosse Anzahl Landkarten und allerhand Zeichnungen“ (19. l.). 1785-ben Fényes Miklós 60 metszetet vásárol Artariától. Gyűjteménye tartalmát pontosabban nem ismerjük; csupán azt állapíthatjuk meg, hogy e korszak legbájosabb termékei, a francia színes metszetek hiányzanak belőle. Csodálatos, hogy a herceg e pompás dekoratív hatású lapokat mellőzte; utódjánál ez már természetes, hisz a klasszicizmus ízlése a XVIII. század könyvnyed művészetét megvetéssel sujtotta. Csak a legújabb időkben becsülik meg újra a francia grafika e specialitását — értékelésében tán túlzásba is menve —, úgy, hogy a Szépművészeti Múzeum metszetgyűjteményének ez ma tán a legdrágábban pótolható hiánya.

A mint láttuk, Miklós herceg 1795-ben nagymennyiségű metszetet hozott Olaszországból. Gyűjteménye azonban nagyobb szabásúvá csak akkor vált, midőn 1796 április 2-án Pálffy József és Miklós grófok metszetkollekcióját 13,500 forintért megvette. E gyűjtemény minőségéről s keletkezéséről nincs tudomásunk; a grófok talán atyjuktól, Károly gróftól (1735—1816), a későbbi hercegtől vették át; erre vall legalább az Esterházy gyűjteménnyel a Szépművészeti Múzeum könyvtárába került „Collegium Cardinalitium sub Benedicto XIV. 1752.“ című kötetben olvasható bejegyzés „du Cabinet de S. E. Mgr. le Comte Charles de Pálffy 1780“. Lehet azonban, hogy nagyobb részét anyjuktól, a korán elhalt Liechtenstein Mária Terézia hercegnőtől (1741—1766) örökölték.

Miklós metszeteit a magyar testőrség bécsi palotájában helyezte el s rendezésükkel Ratakovszky Ferencz (1755—1835) bécsi érseki gazdasági tanácsost, neves író és képgyűjtőt bízta meg. Ez gondoskodik a gyűjtemény további kiegészítéséről is; 1797-ben 390 forint, 1798-ban 482 forint 39 krajczár ára metszetet vásárol. 1799-ben Joseph Ignatz Gurk könyvtárszolga engedélyt nyer, hogy a hercegi rézmetszet- és

kézzrajzkabinetből lemásolt több rajzot részbe metszhesse s a herczegnek ajánlhasson. A következő években főleg Artaria et Co és Mollo et Co bécsi műkereskedők szállítanak értékes lapokat a gyűjtemény részére, köztük Bartolozzi Holbein-sorozatát, a Shakespeare műveit illusztráló angol metszetsorozatot és Daniell indiai lapjait. Ratakovszky 1802-ben fejezi be a rendezést, mikor fáradságáért Niemezc könyvtáros ajánlatára 100 forint tiszteletdíjban részesül.

A metszetgyűjteménnyel együtt fejlődik a könyvtár is. 1784-ben Eszterházán már több mint 7500 kötetet számláló könyvtár volt; jelentékeny herczegi könyvtárak voltak ezenkívül Kismartonban és a bécsi testőrségi palotában is. Miklós herczeg, a ki rögtön 1794-ben a majorátus egész adminisztrációját mintaszerűen újjászervezi, szervező talentumát e téren is azonnal érvényesíti. 1794-ben elrendeli az egész könyvállomány leltározását; a dublettákat kiselejtezteti; gondoskodik a hiányos művek kiegészítéséről s a három könyvtárt Kismartonban akarja egyesíteni. Itt azonban alkalmas helyiség nincs s így kénytelen könyvtárát épp úgy, mint metszetgyűjteményét egyelőre a bécsi testőrségi palotában elhelyezni. Eszterházán Niemezc páter, Bécsben Franquet a könyvtárosa; a rendezés munkájába a kitünő Güntherode bárót is be akarja vonni; ez azonban hirtelen meghal. A báró szolgáját, Gurkot 1795-ben könyvtárához szegődtteti; Niemezcet Bécsbe helyezi át; ugyanezen évben megvásárolja gróf Neuperg könyvtárát;¹ Olaszországban számos régi könyvet vesz s bécsi könyvkereskedői, főleg Artaria és Degen állandóan szállítják neki a megjelenő nevezetesebb díszmunkákat.

Szinte mohón és türelmetlenül fejleszti Miklós herczeg gyűjteményeit. Az első nyolcz év (1794—1802) minden téren rendkívül gazdagodást hozott s minden kép. minden metszet vásárlása a herczegnek önálló személyes ténye volt. De bármennyire vérbeli amatőr volt is, bármennyire rajongott is a művészetért, helyzetéből folyó számos másnemű elfoglaltsága és kedvtelései nem hagytak neki annyi időt, a mennyit a rendszeres és sikeres gyűjtés megkíván. Szüksége volt egy emberre, a ki iniciatíváját megértve, a

¹ Berzsenyi Dániel összes művei. Közrebocsátá Döbrentei Gábor. Buda, 1842. 67. l.

részletekkel való bajlódástól felmentse őt s szüksége volt olyan helyiségre, hol a kismartoni iroda nagytermében elraktározott képek s a bécsi testőrségi palotában ideiglenesen elhelyezett metszetgyűjtemény méltóan kibontakozhatnak s áttekinthetőségükkel önkényt megszabják a továbbfejlesztés irányát. A következő év meghozza mindkettőt s vele az Esterházy gyűjtemény még fokozottabb fejlődése kezdődik.

VII.

1802 december közepén a herczeg Párisba utazott több hónapi tartózkodásra. Itt ismerkedett meg Joseph Fischer bécsi rézmetszővel, a ki csak rövid idő óta volt ugyan a francia fővárosban, de az ottani művészkörökben már meglehetősen pozíciót vívott ki magának. Két lapot fejezett be éppen Didot pompás Racine-kiadása részére. A herczeg csakhamar megkedvelte a műkereskedelemben is otthonos fiatal művészt; vásárlásainál kikérte véleményét, sőt egy — később ugyan másolatnak bizonyult — Poussin-festményt is vett tőle. Április 6-án valami megbízással Bécsbe küldte, melynek elintézése után Fischer újra visszatért Párisba. Innét május közepén a herczeg magával vitte Londonba, a hol augusztusig maradtak; ekkor Párison át Bécs felé indultak s ide szeptemberben érkeztek meg. Fischer a herczeg biztatására hagyta ott Párisot s ha szerződészerűleg még nem is, de tényleg már ekkor azon gyűjtemények szolgálatába lépett, melyeket utóbb az ő szakértő és buzgó munkássága húsz éven át növelt és szervezett.

Joseph Fischer 1769 január 30-án született Bécsben. Atyja udvari sátoroszó (k. k. Hofzeltschneidermeister) volt, kinek 1783-ban bekövetkezett halála után a fiú segített anyjának az üzlet folytatásában s a sátrak veréséhez oly ügyes rajzokat és terveket készített, hogy II. József megdicsérte és megajándékozta őt. Majd beiratkozott a bécsi akadémiára, a hol Brand és Schmutzer voltak a tanárai. Főmestersége a rézmetszés és karcolás volt; a vésőt, a karcológót s az aquatinta eljárást egyaránt nagy ügyességgel kezelte. Emellett mint tájfestő és rajzoló is kitűnt. 1786 óta szakadatlan sorban jelentek meg rézmetszetei és karczai s 1793 október 18-án elnyerte az udvari réz-

Joseph Fischer önarcképe.
Aquatinta 1794-ből.

metsző (k. k. Kammerkupferstecher) címet. 1797-ben katonának állott s az újonnan szervezett bécsi lovas-corpsban tiszti rangot nyert. Lábán meg is sebesült s a következő évben egy rézkarczon ágyán heverve, bekötözött bokával ábrázolta magát; 1800-ban pedig elkészítette kapitányának, Eugen Wrbna grófnak rézmaratású képmását s azt corps-jának ajánlotta. A campoformiói béke (1797 október 17) után újra visszatért művészi foglalkozásához, beutazta Felsőmagyarországot, Galicziát és Svájcot, és közben számos rajzot és akvarellt készített. 1802-ben Párisban telepedett le; „ruhig und unbefangen wandelte ich in Paris die Bahn der Kunst, willens zwischen den daselbst angehäuften Meisterwerken — vielleicht lebenslang — zu verweilen“, írja egy későbbi beadványában. Párisban ekkor már Napoleon a műkincsek rendkívüli tömegét halmozta össze s az alakuló Musée Napoléon a lehető legjobb iskola volt a leendő képtárigazgató részére. Láttuk, mint ismerkedett meg itt 1803 elején Miklós herczeggel s mint vonta ez őt csakhamar szolgálatába. Londoni tartózkodásuk (május—augusztus) alatt Fischer érintkezésbe jutott az angol litografia megalapítóival s a *Specimens of Polyautography* sorozat számára ő is több lapot készített, melyek a korai könyomat legjobb és legritkább termékei közé tartoznak. Londonban készült hét litografiájának teljes sorozatát csupán a Szépművészeti Múzeum gyűjteménye bírja; a bécsi cs. k. metszetgyűjteményben — Fischer grafikai oeuvrejének leggazdagabb sorozatában — csak három lap van meg s ezeken kívül még egy későbbi, Bécsben készült tájkép-litografiája. 1803 őszétől kezdve állandóan Bécsben marad s a hercegi gyűjtemények szervezése csakhamar teljesen lefoglalja idejét. Grafikai munkássága megcsappan s inkább csak alkalmi lapokra szorítkozik; festői tevékenysége szintén megapad. Annál nagyobb erélylyel és lelkesedéssel lát új munkaköréhez. Még ez év őszén kidolgozza a hercegi metszetgyűjtemény rendezési tervét. 1804 februárjától kezdve őt bizza meg a herceg a metszetgyűjtemény vezetésével; ugyanekkor a bécsi képaucziókon is már ő vásárol a herceg részére. 1804 szeptember 10-én a herceg kinevezi őt a kép- és metszetgyűjtemény inspektorává, 1811 január 16-án pedig direktorává s ettől kezdve egész haláláig sorsa teljesen e gyűjteményekhez kapcsolódik. Bécs művészeti életében már állásánál fogva is

nevezetes szerepet játszik, különösen 1814-től kezdve, mikor a gyűjtemények állandóan a császárvárosba helyeztetnek át. Ekkor a külső elismerés sem késik: 1815 február 15-én a művészeti akadémia tagjai közé választja, ez év június 5-én a tájképrajzolás és karczolás rendkívüli tanára lesz; 1818 augusztus 1-én az akadémiai tanács rendes tagjául választják meg, 1821 november 24-én pedig elnyeri a rendes tanári rangot. Ez utóbbit azonban már alig élvezhette; 1822 szeptember 5-én meghalt.

Fischer nem nagy alkotó egyéniség, de a korabeli bécsi művészek jobbjai közé tartozik. Festmények után készült reprodukáló rézmetszetei ügyes technikusként mutatják; önálló kitalálású rézkarczai közül különösen a kedves humorú alkalmi lapok bírnak még ma is érdekléssel. Ügyes rajzoló volt s utazásai közben számos szép tájfelvételt készített. 1817-ben, midőn kőszvénye miatt először használta a pöstyéni fürdőket, készíthette vágvölgyi rajzait, melyet közül 16-ot 1818-ban, W. F. Schlotterbeck színes aquatintáiban adott közre.¹ A szöveggel nem volt megelégedve s ezért a mű folytatására báró Mednyánszky Alajossal lépett összeköttetésbe, azonban halála megakadályozta terve kivitelében. Mednyánszky megvásárolta az özvegytől a rajzokat és Schlotterbeck már megjelent 16 lemezét, a melyek közül tizenkettőt újra publikált a Vágvölgyéről írt munkájában.² Mednyánszky műve 1844-ben második kiadást is ért, az aquatinta-lapokat ebben azonban Kaiser 16 könyomata helyettesíti, melyek több-kevesebb hűséggel Fischer rajzai után készültek.³ Kazinczy Ferencz az „Erdélyi levelek“-ben említi e munka első kiadását: „forgassa végig a báró Mednyánszky Aloyz munkáját: Festői utazások a Vág mentében s lássa annak színes tábláin azt a bájos gőzt, azt a sokszínű léget s a víznek adott különböző színt, melyet udvari festő Fischer e tábláin öntött el.“

Fischer még egy nagyobb munkát adott ki: *Denkmahle der Baukunst und Bildnerey des Mittelalters*. Gezeichnet und unter Auf-

¹ *Malerische Reise auf dem Waagflusse in Ungarn*, von Fischer gezeichnet, geätzt von Schlotterbeck, 16 Blätter in 4 Heften, Wien, 1818 bei A. Strauss.

² Aloys Freyherr von Mednyánszky: *Malerische Reise auf dem Waagflusse in Ungarn*. Mit zwölf Ansichten. Pest, C. A. Hartleben 1826, 4-r. 123. l.

³ *Zweite vermehrte und verbesserte Ausgabe*. Mit sechzehn Ansichten. Pest, C. A. Hartleben 1844, 8-r. 241. l.

sicht von Joseph Fischer . . . gestochen von österreichischen Künstlern. Deutsch und französisch beschrieben und auf eigene Kosten herausgegeben durch Fürst Eduard Lichnowsky.

A mű három bécsi csúcsíves épületről: a Maria-Stiege, a minorita s a Szent István templomok külsőjéről és belsejéről közöl szabatos felvételeket, melyek a gótikus építészet komoly megértéséről tanuskodnak.

Festményei túlnyomó részben veduták. Az Esterházy-kastélyok közül lefestette a kismartonit, a fraknóit s a pottendorfit; híresek voltak bécsi látképei, melyek közül egyik ma is a bécsi Kunsthistorisches Hofmuseum képtárában van, a másik — egykor az Esterházy-galériában — Schlotterbeck aquatintája által vált közismertté. Fiatal korában Pesten is járt s itt készült két festményéről Kazinczy a Pályám emlékezeté-ben a következőket írja: „Orczy Lászlónál, az ebédlőjében két gyönyörű tájdarabot láttam függeni, Pest és Buda ezen kertből (t. i. az Orczy-kertből) tekintve, a Duna nyári meleg párázásában. Sokáig nem tudtam kimozdulni helyemből, úgy, hogy főispánom a két kép előtt talált. A képet bécsi prof. Fischer festette, ki a báró Mednyánszky Alois munkájához is „Festői utazás a Vág vizén“ a színekkel nyomtatott darabokat.“

A mint említettük, az Esterházy gyűjteményekben való alkalmaztatása óta Fischer művészi gyakorlatát mindjobban elhanyagolta s munkaereje s érdeklődése túlnyomó részét e gyűjtemények szervezése és fejlesztése kötötte le. E részben csakugyan kiválót alkotott. A fényképelőtti idők a képvásárló emlékezetét és éleslátását folyton kemény próbára tették s Fischer a rendkívüli nehézségekkel szemben a legtöbb esetben derekasan megállta helyét. Különösen a németalföldi festészetben volt otthonos s az Esterházy képtár ezen osztályának magas színvonala nagyrészt neki köszönhető. Az olasz művészethez kevésbé értett; úgy látszik, sohasem járt Itáliában; e hiányon viszont Miklós herczeg gazdag tapasztalata és fogékony szeretete segített s a két ember a legszerencsésebben egészítette ki egymást.

Még önállóbb volt Fischer szerepe a metszetgyűjtemény kiépítésében. Működése megkezdésekor egy rendszertelen metszettömeget vett át, melyet azonnal imponáló szakértelemmel szervezett s rendkívüli körültekintéssel egészített ki. Valóban elsőrendű képességre és

tudásra vall, hogy két évtizedre terjedő munkássága révén az Esterházy metszetgyűjtemény olyan színvonalat ért el, hogy Bécs számos hasonló gyűjteménye közül csupán a Hofbibliothek és az Albertina utolérhetetlen kollekcziói multák felül.

Miklós herczeg szerencsés szemmel választotta ki emberét; Fischerben hű, lelkiismeretes, kiváló értelmű és biztos ízlésű segítő-társra talált.

A pottendorfi kastély és park.
Joseph Altenkopf festménye.

VIII.

Közvetlenül Párisba utazása előtt, 1802-ben Miklós herceg megvásárolta a pottendorfi kastélyt és birtokot. A XI. században épült várból csak a három hatalmas kötorony állta ki mindmáig az idők ostromát; többi részei időnkint teljesen újjáépültek. Így a mai kápolna csúcsíves hajóját 1474-ben emelték; a három torony közé épült palota pedig a XVIII. század alkotása, mikor a birtok a Starhemberg grófi családé volt.

Az idők folyamán egyszer már egy Esterházy leány is volt a vár úrnője: Miklós nádor leánya, Anna Julianna, gróf Nádasdy Ferenczné (1630—1669). Nádasdy 1665 február 7-én vette meg Pottendorft 129,000 forintért s élete hátralevő néhány évében ez volt a kedvenc lakóhelye. A rendkívüli műveltségű főúr, Magyarország nábobja, itt halmozta össze műkincsei páratlan tömegét; az ő nagyszerű mű- és csodakamrája mellett a sógoráé, Esterházy Pálé, számba is alig jöhetett. A császár s a bécsi udvar a kastély csodájára jártak; együtt volt itt minden, a mit fejlett műveltség és fejedelmi vagyon nyújthatott. Nádasdy nyomdát is állított itt az antwerpeni H. Verdussen által; s itt jelent meg többek között híres Mausoleumának egyik (metszetenélküli) kiadása. Itt fogták el őt 1670 szeptember 3-án a Wesselényi-féle összeesküvésben való részvétele miatt. 1671 április 30-án történt lefejeztetése után minden vagyona elkoboztatott; mesés gyűjteményeinek képe csak e szomorú alkalomból felvett leltárakban maradt reánk.¹

¹ C. Sitte. Aus den Inventarien des Schlosses zu Pottendorf. Berichte und Mitteilungen des Altertumsvereins in Wien. Band XL. Wien, 1906.

Pottendorf 1671-től 1702-ig a császári kamara tulajdonában maradt; 1702-től 1802-ig a Starhemberg grófoké volt, kik teljesen átépítették. Tőlük vette meg Esterházy Miklós herceg s a szelídebb idők szellemében újjáépített tágas palota most arra volt hivatva, hogy néhány évig ismét egy magyar főúri gyűjtemény keretében szolgáljon.

Az ötlet Carl Mauerer festőé volt. Mauerer 1802 június 1-én folyamodott a herceghez s akár mint festő, akár mint zenész alkalmaztatást kért. Előjegyzésbe vették s csakhamar a herceg udvari festője (Hofkammermaler) lett. E hangzatos cím a hercegi kastélyokban szükséges díszesebb vagy egyszerűbb szobafestések elvégzőjét illette. Mauerer azonban nagyobbra tört; 1803 augusztus 29-én kelt beadványában kifejtette, hogy a kismartoni irodaépület nagytermében felhalmozott képek milyen elhanyagolt állapotban vannak; az építész-írnok, kinek felügyeletére vannak bízva, nem ér rá velük foglalkozni; ez a tiszt különben is egy festőt vagy galéria-inspektort illet. Ajánlja, hogy az összes hercegi képek a lakatlan pottendorfi kastélyban képtárrá egyesíttessenek, hogy azt a művészek látogathassák és csodálhassák.

A képtár-inspektorságnál a jó Mauerer bizonyára önmagára gondolt, pedig beadványa keltekor a herceg már útban volt Párisból hazafelé a jövő emberével, Fischerrel. Mauerer csak annyit ért el, hogy ez év október 21-én a „Bauschreiber“ helyett ő bízott meg a kismartoni irodateremben levő képek ideiglenes felügyeletével. A pottendorfi képtár eszméjét a herceg azonban magáévá tette. 1804 szeptember 20-án kapta meg Fischer a galéria-inspektori kinevezést s e hó 25-én már beterjeszti azt a tervét, melyet a pottendorfi kastély másodemeleti helyiségeinek, tizenkét szobának, két kabinetnek és egy teremnek képtár céljaira való átalakításáról készített. Októberben megkezdődnek a kőműves-, asztalos- és kárpítosmunkák; ugyanekkor a festmények is Pottendorfba szállítatnak. Október 20-án a herceg elrendeli 39 eszterházai kép kiadatását a pottendorfi képtár részére. A festmények karbahozására J. L. Herrlein festőt alkalmazzák, a ki már október első napjaiban hozzálát munkájához. Mauerernek csupán a helyiségek kifestése jut feladatul.

Majdnem egy évig tartott az átalakítás munkája; a képtár felállítását azonban ekkor a francia invázió akadályozta meg. 1805

november 13-án foglalta el Napoleon Bécsset; a pottendorfi kastélyban katonái kvartélyozták be magukat s csak a pozsonyi béke (december 26) után vonultak ki onnan. 1806 január 24-én végre a herceg elrendelheti a képtár haladéktalan felállítását. Ekkor állította össze Fischer a képtár első katalógusát, melyet v. Bising fordított francziára. Nyomatásban e lajstrom azonban nem jelent meg, hanem valószínűleg termék szerint külön-külön kartonlapra írva, állott a látogatók rendelkezésére. Miklós hg. tizenkét évi gyűjtésének eredménye ekkor tárult ki először meglepő gazdagságában.

Fischernek ideje nagyobb részét a vásárlások és főleg a metszetgyűjtemény érdekében Bécsben kellett töltenie, a hol a herceg az úgynevezett *vörös házban* szabad lakást adott neki. Hogy a képtár se maradjon felügyelet nélkül, a herceg J. Fr. Clerck rézmetszőt 1806 február 21-én viceinspektornak nevezte ki azzal a kötelezettséggel, hogy állandóan Pottendorfban kell laknia.

Clerck 1769-ben született Bécsben; 1786-ban iratkozott be az akadémiára, a hol Johann Jacobé tanítványa lett. A következő évben már akadémiai díjat nyer s ettől kezdve egymást követik kifogástalan technikájú mezzotinto lapjai. Miklós herceggel 1802 körül ismerkedett meg s az ő megbízásából Angelica Kauffman „Az ifjú Pirrus” című festményének metszéséhez látott. A herceg őt szemelte ki jövőbeli művészeti tanácsadójának, s az volt a szándéka, hogy 1803 elején elhozatja maga után Párisba Fischer ezt feleslegessé tette; Clercknek Bécsben kellett maradnia. A Kauffman-lapot 1804 novemberére fejezte be; e hó 18-án 1000 forintot kap munkájáért; a herceg ezenkívül egy félévre két részletben 300 forintot utal ki neki, mint ideiglenes segílyt, hogy ezalatt más munka vagy állás után nézzen. Clercket azonban nem volt könnyű lerázni. 1805-ben a herceg új megbízást ad neki: a pottendorfi képtárban levő Poussin rézbemetszését; a következő évben pedig, mint láttuk, viceinspektornak nevezi ki.

Az inspektor és viceinspektor, mint annyi más esetben, itt sem fértek össze. Fischer, úgy látszik, féltékeny volt hatáskörére; Clerck viszont halálosan gyűlölte a fölėje kerekedett vetélytársat. Alig négy hónap mulva, június 27-én végleg összevesztek; Clerck írásbeli panaszszal fordult a herceghez, ki mindkettőjüket erőlyesen rendreutasítja.

Hogy békességet teremtsen, Clercket felmenti viczeinspektorsága alól; Fischer előterjesztésére október 23-án udvari rézmetszőjének (Hofkupferschaber) nevezi ki s a bécsi „vörös ház“-ba helyezi át.¹ Helyébe 1807 február 17-én J. L. Herrleint nevezi ki pottendorfi kusztosznak, ki azonban csak rövid ideig viselhette hivatalát, mert többé nem esik róla szó és 1808 május 30-án már Ludwig Wieland, a költő fia lesz a képtár- és metszetgyűjtemény aktuáriusa. Wieland is csak másfél évig marad ezen állásában s 1809 december 6-án Gaál Györggyel, a hercegi könyvtár addigi aktuáriusával cserél helyet. A sűrű személyváltozás természetesen nem vált a képtár előnyére.

Pottendorfban különben sem volt szerencséje a képtárnak. A francia háborúk másodszor is megzavarták nyugodt fejlődését. 1809 tavaszán Napoleon hadai újra közeledtek Bécs felé s a herceg Napoleon képrablásaitól való féltében az összes képeket sietve becsomagoltatta, május 8-án 40 ládában hajóra rakatta s útnak indította Pest-Buda felé. A sietség indokolt volt, mert május 10-én a francziák már Bécs előtt tanyáztak s 13-án Napoleon bevonult a császárvárosba. A képek szerencsésen Pestre érkeztek s először érintették azt a helyet, mely egy félszázad mulva állandó hazájukká volt válandó. De ki mert volna akkor erre az eshetőségre még csak gondolni is? Mit keresett volna a képtár az elmaradt kis városban, a hol sem számottevő műkincsek, sem műértők nem voltak s a hol Kazinczy legfőbb Raffael Transfiguratio-jának az evangélikus templomban levő gyenge másolatáért lelkesülhetett? A herceg a ládákat ki sem csomagoltatta; hónapokig vesztegeltek azok a Dunán, míg végre az október 14-én megkötött bécsi béke megadta a visszaszállítás lehetőségét. Fischer a nyugtalan időket Bécsben töltötte; a transzportálás felügyeletét a metszetgyűjtemény kusztosza, Anton Rothmüller végezte. Késő tél lett, mire a hajó visszatért Bécsbe; a ládákat először a bécsi testőrségi palotába vitték s onnét szállították 1810 február 14-én Pottendorfba. Ekkor azonban újabb veszedelem jelentkezett. A Fischa folyócska, mely csendes vizével kanyarogva szeli keresztül a pottendorfi kastély árnyas parkját, hirtelen kiáradt s hullámai

¹ Clerck, úgy látszik, ebben a minőségben sem vált be, mert a herceg 1809 január 1-én 400 forint évi kegydíjjal nyugalomba küldi.

Fischer műterme a pottendorfi képtárban.

Fischer rézkarcza 1808-ból.

előntötték a kicsomagolatlan ládákat. A víz által megrongált képek helyreállítása márczius 17-én kezdődik s augusztus végéig elhúzódik. Franz Stöber, Adam Braun és Joseph Heideloff festők végezték a restaurálási munkákat; közben Fischer és Gaál az új katalógust készítik elő. Az őszi folyamán a képtár akasztása is előrehalad; a másodemeleti helyiségek azonban a folyton növekedő gyűjtemény részére már régóta elégtelenek. Három elsőemeleti teremnek már 1806-ban tervbe vett s 1809-ben megkezdett adaptálása ismét napirendre kerül, midőn a herczeg deczember 20-án hirtelen elhatározással az egész képtárnak Laxenburgba való áthelyezését rendeli el. A pottendorfi kastély kiürül s ezentúl csupán a képtárból kiselejtezett festményeknek szolgál menedékül.

IX.

A laxenburgi kastély a XVIII. század második felében épült, az ébredő klasszicizmus finom, egyszerű formáiban. A Münchendorferstrasse felé néző, nyitott, négyszögű udvar belső homlokfalán van a főbejárat, mely a tágas, szabad lépcsőhöz vezet. A lépcsőház síma falai fehér és szürke színben antik büsztökkel és klasszicizáló ornamentikával vannak kifestve. E lépcső vezet az emeletre, a hol tizenkét szoba és a középső ötablakos nagyterem szolgált képtárul. Csupa világos, tágas helyiség, melyeknek előkelő egyszerűségében a festmények teljesen érvényre juthattak.

A nagyterem s a mellette levő két-két szoba ablakaiból pompás kilátás nyílik a kedves kertre s azontúl a Wiener Becken erdős hegyektől határolt nagy lapályára. Ezen a kert oldalán van a kastély főhomlokzata, négy falpillérrel tagolt ötablakos (a nagyteremnek megfelelő) magasan kiemelkedő középrészével s ugyancsak öt-öt ablakos egyszerűbb oldalszárnyaival. Ezt a homlokzatot látja a Bécs felől érkező, s a kastély innét szinte a császári palota tartozékának tűnik fel.

Ferencz császárnak Laxenburg volt a kedvencz tartózkodási helye s az uralkodó idevonzotta országa előkelőit is. Érthető, hogy Miklós herczeg a távolabb eső Pottendorf helyett idehelyezte képtárát. De ezzel észrevétlenül eltávolodott eredeti eszméjétől, a kismartoni képtár létesítésétől s már világos, hogy galériája — akarata ellenére is — a dolgok akkori rendjéhez igazodva Bécs felé gravitál.

1811 április 19-én kezdődik a képtár átszállítása Pottendorfból Laxenburgba, ugyane hó 27-én folytatódik és május 2-án az utolsó

transzport is megtörténik Fischer egy kisérczkarcot készített a hurczolkodás emlékére.

A képtár felállítása azonban még huzamosabb időt igényelt. Június végéig tartanak az asztalosmunkák; a képek akasztása és teljes elrendezése pedig a következő év elejéig húzódik. 1812 április 1-én végre a katalógus kézírata készen van s még ugyanezen évben nyomtatásban is megjelenik.

A 231 oldalra terjedő kis nyolczadrétű katalógus — Catalog der Gemälde-Gallerie des durchlauchtigen Fürsten Esterházy von Galantha zu Laxenburg bei Wien. Wien, gedruckt bey Mathias

A képtár költözése Pottendorfból Laxenburgba.

Joseph Fischer rézkarcza.

Andreas Schmidt Universitätsbuchdrucker. 1812 — teljes képet nyújt a képtár akkori állapotáról. Az előszóban Fischer beszámol a képtár rendezésénél és a katalógus szerkesztésénél követett elveiről; azóta száz év telt el s mégis egyetlen gondolata, egyetlen szava sem mondható elavultnak. E kis katalógus nemcsak akkoriban volt mintaszerű, hanem ma is annak nevezhető; képleírásainak szüksézáú szabatossága, az azonosság megállapításához szükséges adatok teljessége, az elnevezések kritikus óvatossága bámulatraméltó. A képkritika rendkívüli fejlődése azóta Fischer számos elnevezését megczáfolta ugyan, de akkoriban aligha volt katalógus, mely a nagy nevekkel olyan takarékosan bánt volna, mint Fischer műve.

A herczegi képtár festményeinek száma ekkor körülbelül ezerre tehető. Fischer szigorú kritikája ebből csak 528-at talált méltónak arra, hogy közszemlére kitédessék.

A német iskola 74 darabot számlált s a képtár e része később már alig gyarapodott. Itt volt a „Mester a szegfűvel“ bájos képe (Szépm. Múz. 725. sz.), mint a régi német iskola ismeretlen szerzőjű alkotása, Wonsam von Worms híres főműve (Szépm. Múz. 686. sz.) Dürer neve alatt, a két Hirschvogel-arczkép (Szépm. Múz. 712. és 713. sz.), Cranach *Krisztus siratása* (Szépm. Múz. 729. sz.), Angelika Kauffman két festménye (Szépm. Múz. 748. és 763. sz.) s ide volt beosztva Reynolds pompás arczképe is (Szépm. Múz. 777. sz.).

Az 53 darabból álló francia osztály is úgyszólván készen volt és Claude Lorrain gyönyörű tájképe (Szépműv. Múz. 811. sz.) körül csoportosult.

Az olasz iskola 138 festménye között látjuk már Raffael Esterházy-Madonnáját (Szépm. Múz. 53. sz.), a gyönyörű Correggiót (Szépm. Múz. 121. sz.), a két Luinit (Szépm. Múz. 106. és 110. sz.), a Giampietrinót (Szépm. Múz. 108. sz.), e két utóbbit Lionardo neve alatt, Basaiti *Szent Katalin-ját* (Szépm. Múz. 104. sz.) és Ridolfo Ghirlandaio *Pásztorok imádása-t* (Szépm. Múz. 58. sz.). Az olaszok közé osztotta be Fischer a képtár néhány gyenge spanyol festményét is, melyek azóta — két szintén nem jelentékeny darab kivételével — a Szépművészeti Múzeum depôt-jába vándoroltak.

A képtár leggazdagabb osztálya már ekkor is a németalföldi volt 263 darabjával. Köztük szerepeltek Albert Cuyp mesterműve, a *Tehenek* (Szépm. Múz. 587. sz.), Frans Hals *Férfiarczkép-e* (Szépm. Múz. 501. sz.), Jordaens *Férfiképmás-a* (Szépm. Múz. 438. sz.), Moreelse és Vermeer *Női képmás-ai* (Szépm. Múz. 582. és 456. sz.), e kettő Rembrandt neve alatt és Rembrandt *Öreg rabbinus-a* (Szépm. Múz. 540. sz.).

A mint e rövid felsorolásból is kitetszik, a képtár jelleme a spanyol osztály kivételével már teljesen kialakult s a későbbi évek jelentékeny gyarapodásai azon többé nem változtattak. A herczeg ideálja, hogy minden iskola és minden nagyobb mester képviselve legyen gyűjteményében, a megvalósuláshoz közeledett. Hasonló gazdagságú és változatosságú képtár, mint a minőt itt alig tizennyolcz év munkája teremtett, még sohasem volt magyar főúr kezén. A festmények között a kisebb terjedelmű, finomabb megmunkálású, ú. n. kabinetdarabok domináltak; ezeknek volt köszönhető az az intim

A laxenburgi kastély mai látképe.
Fényképfelvétel.

kedvesség, mely még az Akadémia palotájában elhelyezett Országos Képtárt is jellemezte.

Egyébiránt azonban a laxenburgi pár esztendő nem volt szerencsés. A napoleoni háborúk okozta gazdasági válság a herceget is takarékosagra intette; 1812 május 10-én Fischert váratlanul pensionálta s a képtárt egyedül a kisebb fizetésű Rothmüller gondjaira bízta. Szerencsére a helyzet csakhamar megjavult s alig egy év múlva, 1813 márczius 29-én Fischer újra megbizatik a képtár felügyeletével.

A pottendorfi képtár ellenségei, a háborús veszedelem s a víz-áradás Laxenburgban is jelentkeztek. 1813 nyarán a képeket ismét ládába csomagolták; hajó is készenlétben volt már, hogy a francziák elől minden perczen menekülni lehessen; az ellenség helyett azonban az áradó Schwechat hatolt be a palotába. Szerencsére a ládákat még idejekorán biztonságba tudták helyezni.

1814 elején Miklós megvásárolta Kaunitz herczeg egykori mariahilfi nyári palotáját és elrendelte, hogy összes gyűjteményei: kép-, metszet-, könyv- és ásványtár oda szállíttassanak. Így a laxenburgi epizód három esztendő után hirtelen véget ért.

X.

A mariahilfi nyári palotát 1760-ban építtette Kaunitz Wenzel herceg, a ki 1794-ben bekövetkezett haláláig állandóan ott is lakott. A nagy miniszter szenvedélyes képgyűjtő volt; palotájában körülbelül kétezer régi és újabb festményt zsufolt össze. A képtárt *de Freddy: Descrizione della città . . . di Vienna, 1800* és *Küttner: Reisen durch Deutschland . . . 1801* című művek¹ idevonatkozó rövid leírásaiból ismerjük. A gyűjtemény ezek szerint nagyon vegyes volt; számos selejtes mű és másolat mellett azonban a kiváló munkák gazdag sorozatát tartalmazta. A miniszter halála után a hercegi ház anyagi viszonyai csakhamar megromlottak. 1814-ben, mint láttuk, a mariahilfi palota Miklós herceg tulajdonába kerül, természetesen a képek nélkül. Azonban a Kaunitz-képtár egy részének 1820-ban rendezett aukcióján, de azonkívül is, Artaria közvetítésével a Kaunitz gyűjteménynek számos kiváló festménye jut az Esterházy képtárba s így vissza azokba a termekbe, melyeket a nagy miniszter idejében ékesítettek. Ezen Kaunitz-féle képek közül nevezetesebbek: Goya *Vízholdó leány-a* és *Köszörüs-e*, Van Dyck *Kettős arczkép-e*, Ribera *Szent András vértanusága*, Jan Brueghel *Paradicsom-a*, Cignani *Ádám és Éva-ja* és Rubens *Mucius Scaevolá-ja*.

A mariahilfi palota a késői bécsi barokk nemes egyszerűségű terméke volt, mely főképp arányainak finom mérlegelettségével hatott. Főhomlokzata a kert felé nézett, ahonnan kilátás nyílt a mélyebben fekvő városra. Ezen az oldalon az alacsonyabb, egyemeletes oldal-

¹ Idézi Frimmel: *Mitteilungen aus den Gemäldesammlungen von Alt-Wien*. VI. *Berichte und Mitth. des Alterthumvereins in Wien*. Bd. XXXI—XXXII. U. a.: *Geschichte d. Wiener Gemäldesammlungen*. I. Bd. III. Cap. Berlin und Leipzig 1899. 71. és köv. l.

szárnyak között méltósággal emelkedett ki a falpillérekkel tagolt, szentélyszerűen kiugró háromoldalú középrizalit, melynek emeleti balkonjára mindkét oldalon széles, szabad lépcső vezetett. A nem nagy terjedelmű palota átépítve ma is áll még s iskolául szolgál; a két szárnyára épített második emelet azonban teljesen meghamisította arányait. Belseje pedig tökéletesen átalakult; csupán a kiugró középrész díszterme, Raphael Mengs mennyezetfestményével, maradt érintetlenül s ad mai elhanyagolt állapotában is némi fogalmat a palota egykori fejedelmi előkelőségéről. A pompás park területében megnyirbálva, magas bérházak közé temetve elvesztette régi szépségét, melyről néhány öreg, haldokló vadgesztenyefa beszél még. A palotának a mai Amerlingstrasse felé néző, másik homlokzata előtt fekvő hatalmas térségből, melyet a melléképületek szegélyeztek, egy keskeny előkert maradt meg csupán. A járókelők közül senki sem tudja már, hogy a Staatsgymnasium szürke épülete egy félszázadon át Bécs legnevezetesebb látnivalói közé tartozott.

1814 május 21-én kezdődött a képtárnak Laxenburgból való átszállítása és június 24-én fejeződött be. A termék eddig is képtári czelokra szolgálván, nagyobbmértvű átalakításra szükség nem volt; mindamelllett a rendezés és az akasztás még hónapokig eltartott. 1815 április 27-én rendeli el a herczeg, hogy a képtár hetenkint kétszer, kedden és csütörtökön nyitva legyen. Június 14-én a képtár katalógusának kézírata már nyomdában van s a németnyelvű katalógus nemsokára 500 példányban megjelenik.

E katalógus az 1812-ikinek újranyomása, természetesen a szükségessé vált pótlásokkal kiegészítve s a képek új sorrendjéhez alkalmazva. A lefolyt három évben 30 új kép került a képtárba, a díszteremben levő Mengs-féle mennyezetfestményt nem számítva; a régiek közül viszont 16-ot kicseleztek. Az 542 festmény az első emelet 11 tágas termében volt elhelyezve. Az új szerzemények nem igen változtattak a képtár jellemén; túlnyomórészt később ismét kikerültek a képtárból. Az egyetlen elsőrangú új darab, mely képtárunknak ma is egyik nevezetessége, Beltraffio *Madonnája* (Szépm. Múz. 115. sz.), természetesen Lionardo neve alatt; de jelentékeny gyarapodás volt Jan Fyt hatalmas terjedelmű *Vadkanvadászat*-a is, mely ma az Esterházyak kismartoni palotáját ékesíti.

Két évtizedes folytonos vándorlás és viszontagság után a képtár végre nyugovóra jut s szép hajlékában kerek ötven évig gyönyörködte Bécs közönségét. A mariahilfi palota azonban a képtáron kívül magába fogadja a herczeg többi gyűjteményeit is s ott foglal helyet — a festmények pompás kiegészítéseképen — a nagyszabású rajz- és metszetgyűjtemény is.

Láttuk, hogy a metszetgyűjteményre Miklós herczeg kezdettől fogva nagy figyelmet fordított. 1795-ben Olaszországból sok metszetet hozott, a következő évben megvette 15,000 forintért a Pálffy grófok gyűjteményét, az anyagot Ratakovszky Ferenczcel rendeztette s ha kis mértékben is, de folytonosan vásárolt hozzá a bécsi műkereskedőknél. Mindez azonban csak szerény kezdet volt; a nagyszabású fejlődés akkor kezdődik, mikor 1803 őszén Fischert magával hozza Párisból. Fischer maga is elsősorban grafikus lévén, természetes, hogy ezt a gyűjteményt különösen gondozta s szakértelme e téren, hol az aprólékos elmélyedés a helyes gyűjtésnek elengedhetetlen feltétele, rendkívüli szolgálatot tehetett urának. Alig egy hónappal megérkeztük után a herczeg 45,000 forintért megvásárolta a prágai Kollowrath-féle rajz- és metszetgyűjteményt. Jegyzékek vagy másnemű adatok hiányában ma már e gyűjteményről teljes képet nem alkothatunk magunknak, de az árösszeg nagyságából következik, hogy nagyterjedelmű kollekciónak kellett lennie. Schmidt J. a XVIII. század végén a Kollowrath-gyűjteménynek 19 rajzát metszette rézbe;¹ a rajzok három kivételével ma is megvannak gyűjteményünkben, köztük 6 elsőrendű Rembrandt-rajz.² Ez az egyetlen adatunk, mely a Kollowrath gyűjtemény anyagáról némi felvilágosítást nyújt s így annyit megállapíthatunk, hogy az újonnan szerzett kollekczió nagyszerű rajzokkal gazdagította a herczegi gyűjteményt.

¹ Recueil d'Estampes d'après les Dessesins originaux qui se trouvent à Prague dans la Collection de François Antoine Comte Nowohratsky-Kollowrath gravées par Joseph Schmidt. Premier cahier contenant onze estampes d'après Rembrandt van Ryn et deux d'après Hochstraten. Az első füzetben kívül még 6 lap jelent meg; 1 Rubens, 1 Rembrandt és 4 lap G. P. Rugendas rajzai után.

² Hofstede de Groot: Die Handzeichnungen Rembrandts. N° 1374. 1381, 1386, 1387, 1393, 1394. — Térey: Zeichn. v. Rembrandt im Budap. Mus. f. b. K.: N° 6, 12, 17, 18, 25, 26.

A mariahilfi palota kerti homlokzata.
J. I. Gurk vízfestménye 1822-ből.

Fischer rögtön kidolgozza a hirtelen meggazdagodott grafikai gyűjtemény rendezésének tervét, melyet a herczeg december 23-án elfogad. E tervezet világos tömörségében igazán mintaszerű volt, s tételeinek túlnyomó része máig is megtartotta érvényét.

A gyűjtemény szervezése ez időtől kezdve nagyszabásúan folyik tovább. Mindenekelőtt személyzetről történik gondoskodás. 1804-ben a herczeg Andreas Massingert, 1805-ben Anton Rothmüllert alkalmazta kusztosznak, 1808-ban — Massinger betegsége és halála folytán — Ludwig Wielandot, a költő fiát nevezi ki aktuáriusnak. A következő évben Wielandot a könyvtárhoz helyezi át s helyébe Gaál György kerül. Joseph J. Gurk könyvtárszolga, ki később ügyes aquarellistává fejlődött, 1804-től kezdve délelőttönként a metszetgyűjteményben teljesít szolgálatot.

A rendes hivatalnokszemélyzeten kívül a herczeg — kétségtelenül Fischer kezdeményezésére — gyűjteménye mellett valóságos metszőiskolát is szervez; fiatal művészeket szerzöttet, kik Fischer vezetése alatt a képtár jelesebb festményeit metszik rézbe. Clerck már régebben is kapott esetről esetre ilyen megbízást; láttuk, hogy 1804-ben készült el nagyszabású mezzotinto lapjával Angelika Kauffman *Az ifjú Pyrrhus* című festménye után. 1808-ban a herczeg Joseph Boye, Anton Meisburger és Johann Bernard fiatal művészeket állandó fizetéssel alkalmazza; 1810-ben a megszökött Boye helyére Fischer húga, Marie kerül.

A gyűjtemény anyagának a műkereskedés útján való kiegészítése is fokozott mértékben történik s a bécsi metszetkereskedőkön — Mollo et Cie, Artaria et Cie, Franz Xaver Stöckl, Johann Cappi — kívül a nürnbergi Frauenholz et Cie¹ és a mannheimi Dominik Artaria cégek tartoznak a gyűjtemény rendes szállítói közé. A metszetvásárlások összege 1804-ben 9436 forintra, 1805-ben 8179 forintra rúg s a következő években csak fokozódik.

¹ Frauenholz vásárolta meg 1801-ben a nürnbergi híres Praun-féle gyűjteményt; régi német rajzaink (Aldorfer, Dürer, W. Huber stb.) java innét származik. — Heller Joseph: *Das Leben u. die Werke A. Dürers*, II. Bd. Nürnberg, 1827. 86–89. és 120. l. — Murr: *Katalog der Sammlungen v. Praun in Nürnberg*. Nürnberg, 1794.

1810 július 21-én a herceg Párisban megvásárolja Antonio Cesare Poggi pármái születésű marchand-amatőr gyönyörű rajz-kollekcióját, még pedig oly feltétellel, hogy az eladónak és nejének élethossziglan 3000 franknyi évjáradékot biztosít. Minthogy a hosszú életű pár e járadékot több mint 25 éven át élvezte, a kollekció elég tetemes összegbe került; azonban a herceg még sem járt vele rosszul. Lionardo da Vinci két vázlata,¹ Raffael női akt-rajza,² Rembrandt hét kiváló tanulmánya,³ Fra Bartolommeo,⁴ Poussin, Claude Lorrain és mások számos elsőrendű rajza innét kerültek gyűjteményünkbe. Jeles rajzokkal és metszetekkel szaporodott a gyűjtemény az 1812 márczius 24-én tartott Birkenstock-féle aukción is, a hol többek között Hercules Seghers gyönyörű szinezett rézkarcát vásárolták.⁵

A grafikai gyűjtemény, mely eddig a magyar testőrség palotájában volt elhelyezve, most a mariahilfi palota három szobáját foglalta el⁶ s úgy látszik, érdeklődők számára könnyen hozzáférhető volt. A herceg maga is sokat foglalkozott vele s még kismartoni nyaralásai alatt is gyakran küldetett maga után egyes portefeuilleket, hogy azokat csendben nézegethesse. Nővére, Grassalkovich hercegné és leánya, Leopoldine hasonlóképp nagyon érdeklődtek a gyűjtemény iránt. Ennek az áldozatkész érdeklődésnek, mely különben az előkelők között általános volt, a bécsi grafikai piac akkori bámulatos gazdagságának és Fischer kiváló szakértésének volt köszönhető, hogy az Esterházy rajz- és metszetgyűjtemény alig egy évtized alatt Bécs legkiválóbb kollekciói közé emelkedett.

¹ Berenson: The Drawings of the Florentine Painters. No 1011, 1012.

² Schönbrunner u. Meder: Handz. d. Albertina. No 505.

³ Hofstede de Groot id m. 1371, 1375, 1382, 1388, 1389, 1390, 1392. Térey id. m.: 3, 7, 13, 19, 20, 22, 24.

⁴ Berenson id. m. No 212.

⁵ J. Springer: Die Radirungen des H. Seghers. No 36.

⁶ F. Tschischka: Kunst u. Altertum in dem österr. Kaiserstaate. Wien, 1836. 51. l

XI.

A Kaunitz-palotában való elhelyezkedés után a képtár legszebb évei következtek. Pottendorf és Laxenburg vidékies elhagyatottságából a gyűjtemény belekerült a nagyváros forgatagába s rejtett magánkedvtelésből nagyhatású és közérdekű intézmény lett. A műértők s a nagyközönség állandó látogatása, a kritika és a közelismerés tetemesen fokozták a herceg ambícióját, a ki gyűjteményeit mind szigorúbban rostálta s mind nagyobb áldozatokkal építette ki. A folytonos selejtezés ellenére is az anyag oly rohamosan gyarapodott, hogy a palota első emelete csakhamar szűknek bizonyult. A palota jobbszárnya mellett a kertben egy nagy felsővilágítású földszinti termet építtetett a herceg, az ú. n. Múzeumot, melynek falára 1819 márcziusában az összes iskolákból vegyesen 52 válogatott képet akasztatott¹ s melynek középterét gyűjteményének új osztálya, a szobrok sorozata foglalta el.²

A herceg majdnem minden telet Olaszországban töltvén, hol ekkor Canova és Thorwaldsen dicsősége zenitjére hágott, természetesen felébredt benne a vágy, hogy gyűjteményeit a legjelesebb élő szobrászok műveivel kiegészítse. Canovához már régebbi ismeretség fűzte; az olasz mester 1805-ben a kismartoni palota vendége volt s akkor ígérte meg, hogy a herceg kedvencz lányának, a széplelkű Leopoldinának szobrát elkészíti.³ A szobor 1818 márcziusában érkezett meg Bécsbe, hol egyelőre a park üvegházában helyezték el, majd 1819-ben a Múzeumba vitték át. A herceg a kismartoni pompás parkban külön templomot építtetett számára, a hol a nemes nyugalmú

¹ Hormayr's Archiv 1822. No 77—82.

² U. o 1823. 608. l.

³ A. Wolf: Fürstin Eleonora Liechtenstein. Wien, 1875. 306. l.

szobor végleges elhelyezést nyert és mai napig látható. A Múzeumban Canovának még két műve, Napoleon és Mária Lujza mellszobra foglalt helyet.

1817 elején a herceg Rómában volt s Thorwaldsennél saját mellszobrán kívül a *Tánczó Bacchanszó* és a *Győzelmes Amor* szobrait rendelte meg. A mellszobrot Thorwaldsen tán még január folyamán megmintázta. Ez alkalommal ismerkedett meg a herceg a fiatal Ferenczy Istvánnal, kinek *Csokonai*-ja nagyon megnyerte tetszését. Mellszobrát Thorwaldsen gipszmintája után az ifjú magyar művész faragta márványba.¹

1819 telén a herceg ismét Rómában van s december 23 án magával viszi Ferenczyt Nápolyba. Tartósabb kapcsolat azonban nem fejlődött köztük, noha ennek gyűjtésében is hasznát vehette volna a herceg. Ferenczy ez években megtakarított garasából a legszebb reneszánsz bronzokat vásárolta össze s több mint 80 darabból álló gyönyörű gyűjteménye nem került annyiba, mint a mennyit a herceg Thorwaldsen egy márványáért fizetett. De Miklós érdeklődését a festmények, rajzok és metszetek foglalták le igazán s csak kora általános divatjának róttá le adóját, midőn Canova, Thorwaldsen, majd Bartolini, Baruzzi, Fabrici, Laboureur, Pisani, Rudolf Schadow, Tadolini és Tenerani néhány művét megszerezte. E szobrok közül kettőt, Laboureur es Tadolini műveit, Pál herceg 1847-ben a Nemzeti Múzeumnak ajándékozta, a honnét a Szépművészeti Múzeumba jutottak ; a többi később, mikor a képtár Pestre helyeztetett át, bécsi magántulajdonba került.

Ugyanezen időben a képtár is rendkívüli módon gyarapodott. A herceg idősebb fia, Pál 1818 őszén Londonból az eladó Edmund Burke gyűjtemény spanyol képeire figyelmezteti atyját, ki mohón ragadja meg e gondolatot. 1818 december 21-én Flórenczből írja fiának: „Soignez les commissions des Cignes noirs (a pottendorfi park hires fekete hattyúiról), des étalons du Prince de Galles et du Hanovre, des tableaux Espagnols“.² Az elhatározás csakhamar megéri és 1819 július 7-én Pottendorfból már teljesen fia belátására bizza a vásárt. „Pour ce qui est de l'aquisition des tableaux espagnols, en termes d'après votre lettre du 29 mai, je me repose complé-

¹ Meller S.: Ferenczy István élete és művei. Budapest 1905. 97. l.

² Kismartoni főlevéltár. Litt. Fam.

Esterházy Pál herczeg (1786—1866).
Kriehuber könyomata 1837-ből.

tement sur votre intelligence.“¹ Erre július 30-án Pál herceg 32,943 75 frankért megvásárolja a 22 festményt, melyek 1820 január 7-én érkeznek meg Bécsbe. E festmények² között voltak Murillo *Férfiarckép* (Szépm. Múz. 311. sz.), *Madonna a két angyallal* (Szépm. Múz. 310. sz.) és *Pedro de Moya arcképe* (Szépm. Múz. 328. sz.) cz. művei, továbbá Alonso Cano *Krisztus és Magdolna* (Szépm. Múz. 320. sz.) és *Evangelista Szt. János* (Szépm. Múz. 307. sz.) cz. két képe.

Fischer rendkívüli örömmel fogadja a képeket, melyek a gyűjteménynek egy új, eddig úgyszólván teljesen hiányzó osztályát alapították meg. Rögtön a kiépítésre gondols az Olaszországban tartózkodó herceget a közelgő Kaunitz-aukció kiváló spanyol festményeire figyelmezteti. A herceg 3000 forint erejéig szabad kezet ad neki. Fischer azonban az aukción csupán Goya *Köszörüs-ét* (Szépm. Múz. 316. sz.) és a Velazquezének vélt kis lovas képet (Szépm. Múz. 615. sz.) vásárolja meg 100, illetve 90 forintért; bizonyára előnyösebbnek tartotta, ha a többit az árverés után szerzi meg. Csakugyan a jövő évben sikerül megvásárolnia Ribera *Szent András vértanúságát* (Szépm. Múz. 287. sz.), 1822-ben pedig Goya *Vízholdó leányát* (Szépm. Múz. 313. sz.), melyeket a Kaunitz-aukción kihagyott. 1821 szept. 25-én a herceg Párisban, az időközben elhalt E. Burke gróf özvegyétől ismét 24 festményt³ vásárolt, melyek közül 20 tartozott a spanyol iskolába. Egyéb forrásokból is igyekszik a spanyol osztályt kiegészíteni, így még 1820-ban megvásárolta Murillo *Menekülés Egyiptomba* (Szépm. Múz. 302. sz.) és *Szent család* (Szépm. Múz. 306. sz.) cz. műveit, Carreño *Szt. Domonkos-át* (Szépm. Múz. 326. sz.) és Zurbaran *Szeplőtelen fogantatás-át* (Szépm. Múz. 318. sz.), 1821-ben Villacis *Madonna Szt. Rózával* cz. festményét (Szépm. Múz. 303. sz.), 1822-ben pedig Juan de Juanes *A valenciai kehely* cz. képét (Szépm. Múz. 286. sz.) és Murillo főművét, *A kis Jézus kenyeret osztogat* (Szépm. Múz. 304. sz.) címűt. Három év alatt a képtár híres spanyol osztálya együtt van.

A gyarapodást ez azonban nem meríti ki; a Kaunitz-gyűjteményből és egyéb forrásokból a mesterművek egész sora kerül ez

¹ U. o.

² L. a 236—237. oldalon a leltár 995—1016. sz. tételeit.

³ L. a 239—241. oldalon a szerzeményi napló 1057—1080 sz. tételeit

években a képtárba. Elég ha Van Dyck nagyszerű kettős arczképét (Szépm. Múz. 416. sz.), ugyancsak a Kaunitz-gyűjteményből, és Tiepolo *Santiago*-ját (Szépm. Múz. 227. sz.) említem.

Bécsben Fischer, Olaszországban a herceg kíséri figyelemmel a piacot. Az utóbbinak felfogására rendkívül jellemzők azok a sorok, melyeket 1819 február 6-án ír Rómából fiának, Pál hercegnek: „Si les temps n'étoient pas si contraires aux dépenses de fantaisie, il y auroit eu à Luc une superbe acquisition à faire d'un Baroccio et d'un Fr. Francia très renomé et 4500 écus les deux; ce qui eut ajouté un beau fleuron à la toilette de notre gallerie qui paroît avoir obtenu un suffrage flatteur de la part de plusieurs personnes très estimables“.¹

1821-ben a képtár „toilette“-je készen van. A következő évben még szépül ugyan, főleg a hercegnek itáliai vásárlásai révén, de azután a rendszeres vételek úgyszólván teljesen megszűnnek. Fischer, a ki 1817 óta betegeskedett, 1822 szeptember 5-én meghal. Vele a gyűjtemények nagy fejlődési korszaka véget ér. Két évtizeden át hűséges munkatársa volt a hercegnek, ki benne és szakértelmében teljesen megbízott. A herceg kezdeményezésével az ő buzgóságának és tudásának volt köszönhető a képtár és különösen a metszet- és rajzgyűjtemény nagyszerű föllendülése. Az ő kidőlése és az anyagi viszonyok rosszabbodása voltak az okai, hogy a gyűjtemények további fejlődése megakadt.

Utódjául 1822 október elsején Anton Rothmüllert nevezi ki a herceg. Rothmüller 1805 óta szolgált Fischer mellett s páratlanul szorgalmas, pontos, pedáns munkaerő volt, valóságos mintahivatalnok, azonban Fischer szélesebb látóköre, műértése és tekintélye nélkül. Művészi tevékenységéből csak néhány könyomatot ismerünk, bécsi és stájerországi látképeket. Technikai problémákkal is bajlódott, kitalálta az „oleochalkographie“-t, egy kombinált grafikai eljárást, melynek segítségével kő- és érclemezekről olajfestékekkel színes képek nyomhatók. Ebben a technikában reprodukálta a hercegi képtár tájképeit. A 80 lapra tervezett kiadásból 48 lap jelent meg. Kedves kis színes nyomatok, melyek azonban az eredetiek színhatását ritkán találják el s a

¹ Kismartoni főlevéltár. Litt. Fam.

Baxter-féle rokon eljárás precizitásától is távol állanak. Találmányára 1825-ben öt évi szabadalmat nyert.

Igazgatói tevékenysége főleg a szükségesnek mutatkozó rendezésekre és lajstromozásra vonatkozott. Nyomatott katalógusa nem jelent meg, de minthogy Fischer 1815-ben kiadott képtárkatalógusa az új szerzemények folytán rég elavult, 1822-ben termék szerint besztott új katalógust szerkesztett, mely bőrtáblába kötött kartonlapokon írva, az egyes termekben a látogatók rendelkezésére állott. 1825-ben a palotát központi fűtéssel látták el, miáltal a képtár téli látogatása is lehetővé vált. Jelentékenyebb képtári gyarapodás csak 1827-ben volt, mikor a herczeg Nicolò Manzuranitól 14 festményt vásárolt. A metszetgyűjtemény csekély gyarapodása jobbára az élő bécsi művészek új lapjainak megszerzésére szorítkozott. 1828-tól 1832-ig, azaz hat éven át új szerzeményekre összesen 1164 forintot költöttek.

A viszonyok folyton romlottak s a legnagyobb takarékoságra intettek. 1832-ben Rothmüllert nyugalmazták s az összes gyűjtemények felügyeletét Gaál György könyvtáros veszi át. Rothmüllert — kinek képességei szerencsésebb körülmények között tán másképp fejlődhetek volna — 1832 aug. 31-én adja át hivatalosan a képtárt utódjának.

1833 november 25-én Comóban meghal Miklós herczeg. Fiára 1156 festményből álló képtárat, mintegy 3500 rajzból és 50,000 metszetből álló grafikai gyűjteményt hagy, mely egy elenyésző kis töredék kivételével mind az ő szerzeménye volt.

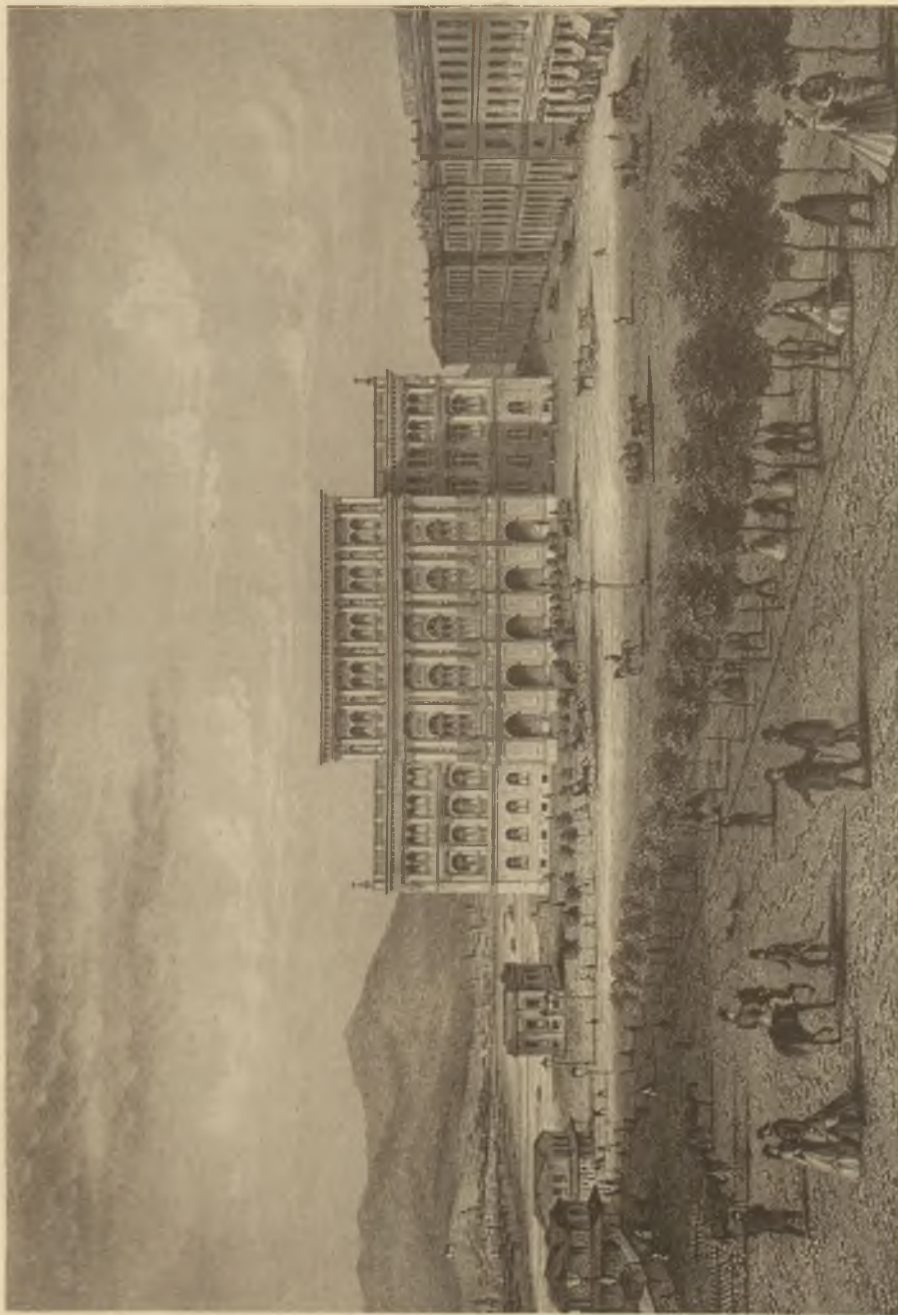
XII.

Pál herczeg (1786—1866) igaz szeretettel csüngött az atyjától örökölt gyűjteményeken, de a viszonyok mostohasága folytán azokat lényegesen nem fejleszthette. 33 év alatt a képtár állományát összesen 13 régi festményrel gyarapította; ezek közül is legalább hét már régebbi herczegi tulajdon volt s csak magánlakásából helyeztette őket át a képtárba. Ellenben néhány értékes modern kép került alatta a gyűjteménybe, köztük Waldmüller: *Egy ember képes ládával* és Borsos: *Leányok a bál után* cz. festményei. A metszet- és rajzgyűjtemény egyáltalán nem növekedett.

Különös gonddal ügyel a meglevő anyag rendben tartására. 1835-ben kinyomatja a képtárnak Gaál szerkesztette rövid lajstromát. A következő évben, midőn a palotának a Múzeumot magában foglaló részét a török nagykövet veszi bérbe, a Múzeum 52 képét Gaál beosztja a képtárba s az egészet átrendezi. Ezt az új rendet mutatja az 1844-ben megjelent katalógus.

Pál herczeg szívéhez legjobban a képtár spanyol osztálya nőtt, melynek alapját ő vetette meg a Burke-féle gyűjtemény megvásárlásával. 1840-ben Gaál figyelmezteti a spanyol képek rossz állapotára. Waldmüller és Engerth vizsgálják meg a festményeket s a herczeg megbizza őket 52 spanyol festmény restaurálásával. 1841-től 1843-ig tart a munka és 3068 forintba kerül. A következő években azután egyéb osztályok romló festményeire kerül a sor.

50 esztendei szolgálat után Gaál György 1854 deczemberében nyugalomba vonul. Öreg és beteges már s a következő évben, 1855 november 6-án meghal. Helyébe 1855 január 1-étől kezdődőleg Joseph Altenkopf bécsi születésű festőt nevezi ki a herczeg a képtár és

A Magyar Tud. Akadémia palotája.
Steinicken aczélmetszete Lüders rajza után.

metszetgyűjtemény kusztozának. A választás nagyon szerencsétlen volt. Altenkopf eladósodott, könnyelmű ember létére súlyos bajoknak vált okozójává. Már egy év múlva, 1856 február 12-én a herceg kénytelen erélyesen megróni őt, mert engedelem nélkül tetemes költséget okozó átalakításokat rendelt el a képtári helyiségekben. Pár hónap múlva Dunkl hercegi titkár Artaria üzletében egy Meckenem-metszetet nézegetve, meglátja rajta a félig kivakart hercegi bélyeget. A rögtön megejtett leltározás szomorú eredményt állapított meg; Altenkopf másfélévi működése alatt 40 festményt és nagymennyiségű értékes metszetet tulajdonított el a reábizott gyűjteményekből. A képek szerencsére kevésbé jelentékenyek s nem a kiállított, hanem a raktáron kezelt darabok közül valók voltak; annál érzékenyebb volt a metszetgyűjtemény megdézsmálása. 11 Schongauer, 21 Meckenem, 61 Dürer, 81 Lucas von Leyden, 98 Rembrandt lap hiányzott, hogy csak a legfontosabbakat említsük. Amellett Altenkopf éppen a legszebb és legértékesebb lapokat vette ki az illető mesterek oeuvre-jéből, úgy hogy a gyűjteményt színe-javától fosztotta meg. Ő maga nem értett a metszetekhez, de a leltár segélyével könnyű volt a legmagasabbra becsült darabokat kiszednie. Az egész 5–600 forintért vesztegette el bűntársának, Heinrich Esterle bécsi háztulajdonosnak és zúgkereskedőnek, noha az ellopott lapok között volt például Rembrandt Jan Six-jének híres szép példánya is, melyért Miklós herceg 1809-ben 2000 forintot fizetett. Július 27-én tartóztatták le Altenkopft s majdnem egy évi vizsgálati fogság után 1857 május 14-én három évi súlyos börtönre ítélték. Czinkostársa, Esterle kilencz hónapot kapott. A bűnösök elvették méltó büntetésüket, de az ellopott metszetek, sajnos, nem kerültek vissza a gyűjteménybe.

1858 április 1-jétől kezdődőleg Gustav Kratzmann¹ nevezi ki

¹ Kratzmann Gusztáv szül. 1812-ben Kratzauban, Csehországban. Tanulmányait a drezdai, prágai és bécsi akadémiákon végezte, hosszabb ideig tartózkodott Drezdában és Münchenben, 1838-ban tanulmányutat tett Olaszországba, azután Prágában telepedett le, a hol főleg vallásos képek festésével foglalkozott. 1846-ban néhány hónapot töltött Andreas Eugner bajor kir. képkonzervatornál, hogy magát a képre Restaurálásban tökéletesítse. 1848-ban a prágai *Gesellschaft patriotischer Kunstfreunde* képtárának inspektora lett. 1858-ban az Esterházy-képtár kusztoza, 1862-ban annak igazgatója; 1865-ben avval együtt Budapestre

a herceg a képtár- és metszetgyűjtemény kusztoszává. Benne ismét hű és megbízható emberre talált, ki a gyűjteményeket mindvégig kellő rendben tartotta. Elismerése jeléül már 1862-ben megadta neki a herceg a Direktor címet.

A legszebb magyar főúri gyűjtemény, a műkincsekben gazdag Bécsnek is egyik főbűszkesége, a hazafiakban régóta felkeltette már azt a természetes óhajt, hogy e nagyszerű kollekczió hazánk fővárosában őriztessék s a magyar művelődés ügyét szolgálja. Zala vármegye' 1836-ban azzal a kérelemmel fordul Pál herceghez, hogy bécsi képtárát Pestre helyeztesse s a családi tulajdonjog fenntartásával a Nemzeti Múzeummal egyesítse. A herceg erre akkor még nem volt hajlandó. De az évek folyamán mind közelebb kapcsolatba jöven a magyar politikai és szellemi élettel — tudvalevőleg 1848-ban ő volt a magyar külügyminiszter — lassankint önmagától megérlelődött benne e gondolat. Előzetes megbeszélések eredményeképp 1861 márczius 3 án gróf Dessewffy Emil levelet intéz a herceghez, melyben bejelenti, hogy az Akadémia épülő palotájában „hazafias bizodalommal“ a hercegi képtár számára is rezervált „alkalmas és biztos helyiségeket“. A herceg márczius 10-én kelt válaszában az Akadémia ajánlatát elfogadja. Az egész ország kitörő lelkesedéssel köszöni meg a herceg hazafias elhatározását.

Az Akadémia palotája felépülvén, 1865 június 7-én és 8-án a képek, rajzok és metszetek a mariahilfi palotában becsomagoltattak és 10-én a gőzhajótársaságnál feladattak. 56 évvel ezelőtt egyszer már megtették ezt az utat; akkor Napoleon hadai elől menekültek s mihelyt a veszedelem elmúlt, ismét visszafordultak; most a megszüpült, megnagyobbodott Pest mint új és állandó otthonuk várja őket.

Még ez év december 12-én megnyílik a képtár az Akadémia-palota másod- és harmademeleti 14 termében.¹ A katalógus 639 kép-

költözik. Midőn a gyűjtemény a magyar állam tulajdonába kerül, ő marad annak élén, mint az Országos Képtár igazgatója. 1880-ban nyugalomba vonul és Teplitzbe költözik, a hol 1902-ben, 91 éves korában éri a halál. A képtárban jelentékenyebb restaurálási munkákat G. Coques (Szépm. Múz. 642. sz.) és J. v. Ruijsdael (Orsz. Képtár 279. sz.) képein végzett. (Fiának, Kratzmann Edének kézirati közlése nyomán.)

¹ Vasárnapi Újság 1865. 652. l.

ről számol be. A művészeti gyűjteményekben szegény magyar fővárosnak e képtár mérhetetlen gazdagodást jelentett.

Pál herceg, ki családi gyűjteményeinek a hazába való áttelepítését „hanyatló kora vigasztalásai“ közé számította, nem sokkal utóbb, 1866 május 21-én elhalálozott. Fia, Miklós (1817—1894) alatt a majorátus anyagi ügyeinek rendezése kezdődik s e célból csakhamar felvetődik a képtár eladásának gondolata is. 1867 június 15-én a hercegi javak zárgondnoksága báró Eötvös József kultuszminiszterhez, mint az Akadémia elnökéhez intézett levélben felajánlja a képtárt megvételre. Ez év november 7-én az országgyűlés 1294. szám alatt kelt határozatával utasítja a kormányt, hogy az „Esterházy-képtárnak mi módon eszközölhető legjutányosabb megszerzése iránt előterjesztést tegyen“. A megindult tárgyalások folyamán a minisztertanács 1869. évi június hó 9-én kelt határozatával a képtár megbecsülésére Mündler Ottót a Louvre szakértőjét hívta meg, ki ez év októberében a képeket a helyszínen tüzetesen megbírálta s azokat összesen 2.995,320 frankra becsülte, a rajzok és metszetek nélkül.¹

A gyűjteményre külföldi vevők is jelentkeztek. Phillips és Gauché londoni műkereskedők a bécsi M. Königet bízták meg, hogy nevükben 3 millió, esetleg 3½ millió frankot, azaz több mint 2 millió forintot ajánljon a képtárért.² Miklós herceg áldozatkész hazafiságára vall, hogy az akkori súlyos anyagi viszonyok dacára a magyar kormánynak sokkal alacsonyabb árajánlatát fogadta el. 1870 december 8-án megkötötték az adásvételi szerződést, melynek értelmében a magyar kormány a 637 darabból³ álló képtárt 1.100,000 forintért, a 3535 rajzból, 51,301 metszetből és 305 kötetnyi könyvből álló grafikai gyűjteményt pedig 200,000 forintért megvásárolja. A vásárt Ófelsege 1870 december 16-án jóváhagyta s az az 1871: XI. törvénycikkben nyert szentesítést.

A vételben foglalt 637 festmény azonban nem jelentette az

¹ A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszternek a közoktatás állapotáról szóló huszonötödik jelentése. Budapest 1896. 1358—1365. l.

² Th. v. Frimmel: Lexikon d. Wiener Gemäldesammlungen. Bd. I. München, 1913. 325. l.

³ Mündler becsüje még 639 darabról szólt; de időközben Ferg F. Vásári hirdető-jét ellopták, egy ismeretlen festő Gyermekarczkép-e pedig hiányzott.

Esterházy képtár egykori teljes állagát. Láttuk, hogy különösen Fischer igazgatósága idejében a képtár anyagát folyton selejtezték s a másodrendű anyagot részint elajándékozták vagy elcserélték, részint a potendorfi kastélyban helyezték el. Az itt őrzött 270 festményt Kratzmann hercegi megbízásból még 1867-ben eladta.

A képtárnak Pestre való átszállításakor néhány festmény a herceg bécsi palotájában maradt. Ezek közül azt a hatot, melyek nagyobb művészi becsnel bírtak s a képtár teljességének szempontjából szóba jöhettek, Miklós herceg 1871 június 8-án a nemzetnek ajándékozta. Ezzel minden, a mi a hercegi képgyűjteményből értékesnek vagy legalább kiállíthatónak látszott, a nemzet tulajdonába jutott.

Az Esterházy képtár hivatalosan megszűnt s az Országos Képtár indult meg nagyszabású fejlődése útján. De több évtizedes gazdagodása ellenére még ma is a hercegi gyűjtemény alkotja régi képtárunk és grafikai kollekczióink gerinczét. Az *Esterházy képtár* mindmáig megmaradt az európai köztudatban is; a hazai nemzedékek pedig hálás szívvel járulnak a fejedelmi műkincsek elé, melyeket az Esterházy hercegi család bőkezű művészetszeretete szerzett és tartott meg mindnyájunk számára.

Esterházy Miklós herceg (1817—1894).
Marastoni J. kőnyomata 1867-ből.

KIVONATOK AZ ESTERHÁZY
HERCEGI LEVÉLTÁRAK
OKIRATAIBÓL

1740 augusztus 6.

1

Martin de Meytens *nyugtája 44 aranyról (181 f. 30 x)* von Jhro Durchlaucht dem Fürsten Esterhasy vor zwey Hochderoselben verfertigte Portraits. *A herceg Antoni fürst Esterházy 1740 junius 26-án utalványozta.* — G. C. 1740. No. 9.

1743 május 30. Bécs.

2

Martin de Meytens *számlája hátralékos 130 aranyról (536 f. 15 x)*. Auf Gnädigest Begehren von Jhro Durchl. übersende ich dieses pro memoria, was noch a Conto restiret. mit beygefüigten Unterthänigsten Bitten, mir solches nach Dero gnädigen Resolution belieben zu gewähren, wodurch mir dermahlen eine besondere Gnade wird geschehen.

Es seyn also auf gnädigst Befehl, von mir folgende Stück verfertiget und Höchst DeroSelben, eingehändiget worden, neml:

1740. im Mohnat xbr. : Ein portrait en miniatur von Jhro Durchl. ist nach Frankreich geschicket worden	Duc. 20.—
1741. d 16. Juny : Zwey grosse Lebensstück Jhro Durchl. der Fürst und Fürstin	Duc. 200.—
1743. Ein Klein portrait en miniatur	Duc. 20.—
	Summa ^a Duc. 240.—
1742. d. 30 marts, ist mir durch Jhr. Durchl. ^{ten} Secretair auf Conto bezahlet worden	Duc. 110.—
Also Restiret noch	Duc. 130.—

Wien d. 1. Aprill 1743. Martin de Meytens m. p., Antoni fürst Esterhasy m. p.

Dass mir von dem Herrn Joh. Joseph Habner, Fürstl. Obereinnehmer, die Restirende Hundert und dreissig Ducaten bezahlet seyn, solches bescheinige hiemit zur schuldigsten Danck. Wien d. 30. May 1743. Martin de Meytens m. p. — G. C. 1743. No. 147.

1752 junius 2. Körmend.

3

Gennaro di Basile *nyugtája 290 f. 36 x-ról, melyet a Regiments Cassából az általa készített Officiers Portre-k számlájára fölvelt.* *A G. C. 1752 junius 29-én refundálja, Antal herceg 1753 nov. 19-én jóváhagyja.* — G. C. 1753. No. 282.

1753 február 4. Sopron.

4

Janvier Basille Peintre *nyugtája 65 f. Gratiale-ról, egyúttal elismervénye, hogy a portrékért, melyeket a Herren Staabs- und Ober-officiers bey dem fürstlichen Hussaren Regiment-ról festett, semmi további követelése nincsen.* A 65 f. Grationale-t Graf von Herbeville *utalványozta.* — G. C. 1753. No. 310.

1763 április 12. Bécs.

5

Dominicus Derch, Verwalter in K. K. Stift bey St. Joseph *2000 f.-ért egy Niederländer Spallier und Ein Paradebett-et ad el Miklós hercegnek.*

Specification deren mir Kraft Vollmacht übergebene, nachgesetzte Spallier- et Paradebett, als P^{mo} 6 Blättern 4 Ellen hoch, 22 in der Circmference und die Triumphe der Götter vorstellen wie folget: Apollo mit seiner Musen Chor, Neptunus mit der Entführung Veneris, Bachus mit seinen Bacanten, Diana mit ihren Nymphen, Flora mit ihren gespannerinen, Vulcanus mit Venere zusammen. — S^{do} Einem grossen Rothfarb getruckten Sammetene Parade Bett, dessen Vorhänge mit weissen Atlas gefüttert, wie auch das inwendige von Himel Hopp-Bret und Copert Stöcken mit Perssianischen Fleckel arbeit, Item Sammetenen Vorhäng 18 Blätter, jedes 4 Ellen Lang.

Diese obstehende Sachen yber Lasse und verkauffe ich Rechtmässig an Jhro Durchlaucht Herrn Fürsten von Esterhazi, als Käufer zusammen pr. Zwey Taussent Gulden sage 2000 f. an Baaren gelt, welches bezeigt meine eigene unterschrift und Pötttschaft Fertigung. Actum Wienn den 12ten April 1763. Dominicus Derch m. p.

1765 márczius 3. Kismarton.

6

Rahier Wirtschafts-rath *jelenti a hg.-nek:* Der Verwalter von Kittsee hat dem hiesigen Pfleger die Bilder von Tarllos zugeschickt, welche Ewer Durchl. von dem Gr. Balassa erkaufft haben sollen. — 1765—11

1772 feburár 8. Bécs.

7

Johann Bassilius Grundmann *44 f. 38 x-os számlája az 1771. év folyamán elhasznált festékekről* (4 \bar{u} Kremtzer Weiss á 30 x . . . 2 f; 12 loth Neapelgelb á 3 x . . . 36 x stb.). *Mellette* Johann Michel Peirl (Beirl) bürgl. leinwanthgründer *számlája az ugyanazon évben végzett munkákról:* Verzeichniss was ich vor Jhro Durchl. fürst Esterházy an leinwanth gründer arbeith gemacht, wie folget: Erstlich 15 kleine Ramen aufgespant 1 f. 20 x; Jtem 13 stück von kleicher grösse 1 f. 13 x;

Item 11 stück 1 f. 15 x; Item 1 stück vor . . . 15 x; Item 12 Eln Canafas à 30 x . . . 6 f. Suma 10 f. 3 x. A hg. utalványozza 1772 jan. 21-én; kifizettetett 1772 febr. 8-án. — G. C. 1772. No. 6.

1772 május 18. Bécs.

8

Guttenbrunn festő számlája.

Külzetten: 1772. 18. May. No. 26. Dem H. Guttenbrun Mahler, so sich dermahlen zu Romm befindet 46 f. 45 x.

Bent: Ausgabe vor farben, von 1^t Marti 1771. biss 1^t May 1772.

Venezianisch bleiweis	5 $\overline{\text{fl}}$	à 24 x . . .	2 f.
Cremser weiss	4 $\overline{\text{fl}}$	à 30 x . . .	2 "
berliner blau	6 loth	à 13 x . . .	1 "—18 x
fein lack Rother	7 loth	à 54 x . . .	6 "—18 "
Carmin	1 quintel		7 "
oltramarin	$\frac{1}{2}$ quintel		4 "
Neapel gelb	$\frac{1}{2}$ $\overline{\text{fl}}$		—45 "
Zinober	8 loth	à 7 x . . .	—56 "
Nägl zum aufspanen der gemälde 2000	1 "		—20 "
Satenober	1 $\overline{\text{fl}}$	à 24 x . . .	—24 "
Englisch Roth	$\frac{1}{2}$ $\overline{\text{fl}}$		—12 "
frackfurter schwarz	1 $\overline{\text{fl}}$		—24 "
helfenbein schwarz	6 loth	à 6 x . . .	—36 "
bensel von verschiden Sorten 8 duz à 10 x	1 "		—20 "
bologneser binsel—12	das stick	9 x . . .	1 "—48 "
lein öl zum binsel Reinigen	6 $\overline{\text{fl}}$		3 "
Mon öl	2 $\overline{\text{fl}}$	à 51 x . . .	1 "—42 "
firnis	$1\frac{1}{2}$ $\overline{\text{fl}}$	à 42 x . . .	1 "—24 "
Vor dem farben Reiber vor verschidene mallen neu eingeriben zalte ich			8 " 30 "
Vor ein Model stehenden man zu Sr. Durchl. dess fürsten portrait vor 3 Tag			2 "
Suma			46 f. 45 x

Guttenbrun m. p.

Vorstehende Preise derer Farben und Auslage finde richtig. Johann Bassilius Grundmann m. p.

Vorstehende auslag so vierzig sechs gulden 45 xr: betragt solle unser ober Einnehmer Johann Zoller Bezahln und in Rechnung bringen. Wien, d 17ten May 1772. Nicolaus Fürst Esterhazy m. p. Id est f. 46 x 45. Dise 46 x 45 sind mir von H. Obereinehmer Zoller Richtig und bar bezahlt worden. Wien. d. 18^t May 1772. Guttenbrunn m. p. — G. C. 1772. No. 26.

1772 május 23. Bécs.

Johann Bassilius Grundmann *nyugtája 175 f.-ről, mint félévi lakáspénzről*, halbjähr. Zimmer Zins, von Georgi bis Michaely 1772. — G. C. 1772. No. 28.

1773.

10

No. 8. Dem Cabinet Mahler Grundmann für farben zu dem neuen Saal	500 f.	
„ 12. den 11. Marty. H. Grundmann nach Comm.	500 „	
„ 17. „ 19. April. „ „ „ „	500 „	
„ 27. „ 17. Juny. „ „ „ „	500 „	
„ 30. „ 6. August. „ „ „ „	500 „	
„ 36. „ 29. „ „ „ „	700 „	
„ 41. „ 1. Oct. „ „ „ „	127 „	+ 30 # ¹
G. C. 1773. Rubr. 5.		

1774.

11

Guttenbrunn *festőnek 1774 január 1-étől július 1-ig járó félévi fizetése két részletben elküldetik* Mahler Guttenbrunn nach Rom in 2 Quittungen, welche nachhero von S. D. abgeschafft worden 200 f. — G. C. 1774. Rubr. 14. Fasc. 10. No. 12.

1774.

12

Művész számlák:

Bildhauer Joh., Friedr. Schroth, <i>konzolokért stb.</i>	160 f.	
Vor Steinfigur dem Breyer	194 „	44 x
Bildhauer Schroth für 6 Steinfiguren	152 „	24 „
G. C 1774, Rubr. 14. Fasc. 10.		

1774 július 16. Eszterház.

13

A hg. 21 f. 10 x-rt utalványoz 15 tájképért Joseph Messerschmidnek. Vor Sr. Durchl. Fürsten von Esterhazy habe auf Angeben und veraccordiret von H. Grundmann Landschaften schwarz getuschet, als:

7 Stuck à 1 f. 30 x	10 f. 30 x
8 Stuck à 1 f. 20 „	10 „ 40 „
15 Stuck	Summa . . . 21 f. 10 x

Joseph Messerschmid m. p.

¹ E 30 arany ajándék; a hg. a nagy ünnepélyek alkalmából Haydnnak és Grundmannak à 30 #, 3 énekesnőnek és 2 énekesnek à 10 # külön ajándékot engedélyezett.

Gemelte 15 Stuck Lantschaften habe richtig erhalten. Joh. Basilius Grundmann m. p.

Disess soll bezalt werden. Esterhas. d. 16. Jully 1774. Nicolaus Fürst Esterhazy m. p.

Dieser Conto ist mir auss der fürst Esterhassisen Generall Cassa durch Herrn Obereinnehmer Joseph Zisser mit 21 f. 10 x. Richtig und baar bezahlt worden, dass bezeuget meine Eigene Handschrift. Joseph Messerschmid m. p. — G. C. 1774. Fasc. 15. No. 25.

1774 deczember 6: Bécs.

14

A hg. 48 f. 45 xr-t utalványoz Joseph Messerschmidnek 32 db tájképert. Vor Jhro Durchlaucht Fürsten von Esterhaz habe auf Angeden Herrn Grundmanns Landschaften geduschet und von Jhnen veraccordiret wie folget:

23 Stück à 1 f. 30 x	34 f. 30 x
4 „ à 2 f.	8 „ —
5 „ à 1 f. 15 x	6 „ 15 „
Summa	48 f. 45 x

Joseph Messerschmid m. p.

Gemelte Zeugnung habe veraccordiret und richtig empfangen. Grundmann m. p.

Obstehende Vierzig acht Gulden et 45 x. Solle unser ober Einnehmer Joseph Züsser aus unser General Cassa Bezahln und in Rechnung bringen. Wien den 6ten xbre 1774. Nicolaus fürst Esterhazy m. p.

Diesser Conto ist mir auss der fürstl. Esterhassischen General Cassa durch dessen ober einnehmer Herrn H. Joseph Züsser mit 48 f. 45 x. Richtig und baar bezahlt worden. Wienn d. 7. December 1774. Joseph Messerschmid m. p. — G. C. 1774. Fasc. 15. No. 39.

1774.

15

Grundmann évi fizetése 420 f. Negyedévenként nyugtázva. — G. C. 1774. Rubr. 14. Fasc. 10. No. 11.

1775.

16

Mahler Grundmann nebst angeschaffner 50 fl. Zulaag 470 f. + 250 f. Quartiergeld. — G. C. 1775. Rubr. 12. Fasc. 10. No. 13.

1775 febr. 10. Bécs.

17

A hg. 25 császári aranyat (106 f. 40 x) utalványoz Grundmann-nak, tőle vásárolt két festményért. Commission Vermög welcher unser ober

Einnehmer Joseph Züsser, aus unserer General Cassa unserem Cabinet Mahler Grundmann, vor von selbem erkaufte zwey Bilder auf Kupfer gemahln und Kuchl Stücke vorsteln, zwanzigfünf Kays. Ducaten od 106 f. 40 x. Bezahln und in Rechnung zu bringen hat. Wienn den 10ten Febr. 1775. Nicolaus Fürst Esterhazy m. p.

Grundmann *nyugtája* vor Erkauffte zwey Bilder 1775 február 28-áról Bécsben. — G. C. 1775. Fasc. 9. No. 4.

1775 április 15. Kismarton.

18

A hg. 12 ordinari Ducaten-*t utalványoz* Christian Köpp-*nek* vor ein von ihm erkaufte Bild. — G. C. 1775. Fasc. 9. No. 9.

1776 április 6. Bécs.

19

A hg 224 f.-*ot utalványoz* Johann Friederich Schroth Bieldhauer-*nek* 134 keretért.

Conto, Was vor Jhro Hoch Fürstliche Durchlaucht Nicolaus Esterhaszy Am Bieldhauer Arbeith hir in Wien ist gemacht und verferdiget worden, Nehmlich von Decembr. 1775. biss Anfangs Marti 1776.

Es ist in Sr Hoch fürstl. Durchlaucht Schlaff Cabinet, Nebst 3. Zimmer Antique Bielder Rahmen gemacht worden, 134 Stuck, auf jede Rahm seyn 4 Antique Rosetten geschnitten worden, und durch dem Herrn Inspector Kleinrath accordiret, vor eine Rosette 12 Krtzr macht

Diese 134 Rahme Messen Nach der Elaⁿ 175 Elⁿ 2 Schu
ist accordiret worden die Ela vor 42 kr. macht zusammen 107 f. 12 x
122 „ 58 „

Summa . . . 230 f. 10 x

A hg. 224 f.-*ot utalványoz, melyet* Schroth 1776 ápr. 9-én Kis-*marton-ban* Joseph Züsser-*tölfölvesz és nyugtáz.* — G. C. Fasc. 14. No. 7.

1776.

20

Alessio Cantini Architetto e Pittore Theatrale *számlája*:

1. Una decorazione di grotta

2. una „ „ cortile

3. „ „ „ anfiteatro 118 f. 30 x. — G. C. 1776.

Rubr. 18. Fasc. 14. No. 23.

1777 augusztus 19. Bécs.

21

A hg. 24 Kais. Ducaten-*t utalványoz* Johann Georg Bauer-*nek* aug. 18-áról kelt *számlájára.* Von zweyen in Miniatur gemalenen Pordredte Seiner Durchlaucht so ich an Herrn v. Kleinrath geliefert

eines pro 10 Duc. und die darzu verlangten Sack Spiegl, von grinen Schackerin eins vor zwey duc. zusammen 24 Ducaten. Johann Georg Bauer Miniatur Maler m. p. *A számla kifizetett* Joseph Züsser által Bécsben 1777 aug. 28-án. — G. C. 1777. Fasc. 14. No. 9.

1777.

22

Joh. Fr. Schroth bürgerl. Bildhauer liefert 6 Steinerne Waasen „Antige gearbeitet“ nach Esterház für 100 f. — G. C. 1777. Fasc. 14. Rubr. 20. No. 19.

1782 október 19. Esterház.

23

A hg. 318 f. 20 x-t utalványoz a bey der Wittib fürstlichen Licitation in Eisenstadt für die Herrschaft anerkaufften Effecten, *főleg butorok és fehérneműért. Köztük:*

In Eisenstadt verbleibt für S^e Durchl. die Fürstin

No. 81. Das Éce Homo Bild 22 f.

Nach Esterház

No. 87. Das Portrait weyl. Fürsten Antonii 2 „ 5 x

No. 35. 2 Stuck Portraite 6 „

Az ősszeg Nagy István kormányzó rendeletére már előzetesen okt. 10-én kifizetett Züsser által Kismartonban. — G. C. 1782. Fasc. 10. No. 32.

1782 december 16 Esterház.

24

A hg. 100 f.-ot utalványoz Michael Kleinrath Inspector-nak, *ki ezt az összeget sajátjából fizette ki decz. 13 án, Bécsben* Georg v. Bernát, als der Cassa Parochorum in Hungarn mandatarius-nak, für die von der Verlassenschaft der verstorbenen Frauen Fürstin Marianna Esterhazy gebohrnen Marquise Lunati Visconti übergebliebene zwey grosse Portraits des weyl. Kayser Franz, und Maria Theresia.

Kleinrath *nyugtázza Bécsben, decz. 18-án.* — G. C. 1782. Fasc. 10. No. 42.

1784.

25

Simon Reindl bürgerl. Bildhauer *számlája:* Eine grosse Portrait Rahm, oben auf mit einer Verzier und 2 Tauben samt Tischlerarbeit akordirtermassen (nach Esterház) 24 f.

Giuseppe Bandieri *számlája szobafestésért* 95 „

1785 július 5. Esterhaz.

26

A hg. 32 f. 54 x-t utalványoz Artariá-nak 60 metszetért. Fourni à Son Altesse Monseigneur Le Prince de Esterhaz par Artaria.

1785 Le 30 Juin.

1 Cajet mit 4 Blätter Kupferstich	f. 1'10
4 Blat à 18 x	" 1'12
4 Blat à 20 "	" 1'20
9 Blat à 21 "	" 3'09
5 Blat à 27 "	" 2'15
2 Blat à 28 "	—56
4 Blat à 33 "	" 2'12
16 Blat à 36 "	" 9'36
2 Blat à 40 "	" 1'20
2 Blat à 44 "	" 1'28
1 Blat à 45 "	—45
1 Blat à 48 "	—48
3 Blat à 54 "	" 2'42
1 Blat à 1 f	" 1—
2 Blat à 36 x	" 1'12
1 Blat à 20 "	—20
2 Blat à 30 "	" 1—
60 Blat	f. 32'25

Artaria nyugtatja 1785 aug. 3-án. — G. C. 1785. Fasc. 15. No. 25.

1791 február 10.

27

Den 10ten Februar Herrn Megeln für Einbarquirung des erkauf-
ten Naturalienkabinets 54 f. — G. C. 1791. Fasc. 14. Rubr. 16. No. 3.

1793 márczius 8. Bécs.

28

Antal hg. 1350 f.-t utalványoz Artaria Compagnie-nak az 1789, 1790 és 1791 években szállított könyvekért és térképekért. Fourni a Son Altesse Monseigneur le Prince Régnant Antoine d'Esterháze etc.

1789. oct. 28. Voyage pittoresque d'Italie 5 Vol. complets	f. 250 x —
dit de la Suisse 2 Vol.	" 150 " —
dit de la France 9 "	" 320 " —
dit de la Grece 1 "	" 80 " —
1790. juillet 2. Le 3 ^{me} Volume du Voyage de la Suisse .	" 90 " —
Pour faire relier 3 Volumes des dits Voyages	" 19 " —
Septemb. 18. 1 Atlass de la Silesie par Julien	" 20 " —
1791. Janv 18. 52 ^e Livraison Voyage de la France	" 1 " 12
53 ^e , 54 ^c , 55 ^{me} dit	" 15 " —
56 ^e dit	" 7 " 30

Avril 10.	pour 3 Estampes ou bas reliefs	f.	3	x	—
Mars 17.	1 Carte d'hollande	"	7	"	—
	1 Atlass de l'Allemagne	"	65	"	—
May 11.	pour faire Coller sur Toile les susdit Atlass, et Carte d'hollande	"	45	"	—
	La grande Carte de la France par Cassini en 173 feuilz à f. 1 x 45	"	303	"	45
	Port de Diligence de Paris à Vienne	"	15	"	—
					f. 1391 x 27

G. C. 1793. Fasc. 10. No. 7.

1793. 29

Friedrich Rohde Mahler 30 f. 53 x számlát nyujt be festékekről, melyeket kismartoni szobák kifestésének javítására használt el. — U. a.-nak 59 f. utalványoztatik esterházai és monbijoui javításokért. — G. C. 1793. Fasc. 10. Rubr. 12. No. 15. No. 23.

1795 január 24. Bécs. 30

Eszterházy Károly gróf értesíti Franquet hercegi könyvtárost, hogy a Miklós hg. által elrendelt általános leltározás értelmében a bécsi Gardehof-ban¹ levő könyvtár leltározásnál legyen jelen. — 240—1795.

1795 február 14. Nápoly. 31

Miklós hg. levélben utasítja Franquet könyvtárost, hogy Eszterházy Károly gróf rendelkezései pontosan végrehajtandók. — 240—1795.

1795 július 10. 32

Laut Anw. v. 10. July Mauthunkösten für die italienische Waaren 501 f. — G. C. 1795. Fasc. 11. Rubr. 17. No. 26.

1795 augusztus 4. Bécs. 33

A hg. az Olaszországból címére érkezett 6 Colly-ról a köv. K. K. Oesterreichische Consumo Zahlungs Bollet-et kapja: Nebst alte Kleidung und Wäsche 373 alte gebund Bücher 2 f. 51. — G. C. 1795. Fasc. 10. No. 11.

¹ M. k. testőrségi palota.

1795 augusztus 13. Bécs.

34

A hg. az Olaszországból címére érkezett 10 Colli-ról a köv. K. K. Oesterreichische Consumo Zahlungs Bollet-et kapja. Nebst Bagage:

pr. 30 f. Hetrurisches Erden Geschirr	6 f. —	x
490 f. gemahlene Bilder	98	— „
82 $\overline{\pi}$ Kupferstich	26	„ 14 $\frac{1}{2}$ „
25 f. Alabasterne Figuren	5	— „
10 f. rohen ungefasten geschliffenen Marmor	1	— „
$\frac{1}{2}$ $\overline{\pi}$ Kupferstich	—	„ 10 „

G. C. 1795. Fasc. 10. No. 11.

1795 október 1. Kismarton.

35

A hg. Graf Lamberg-Sprinzenstein nak 593 f. 29 x-t utalványoz az Olaszországból a gróf címére érkezett nyolcz láda költségei fejében. Colli No. 1, 11, 15, 16, 24 elszámolása 1795 aug. 4-én:

60 f. Antiquen Geschirr Vasen	12 f.
2 St. Marmorstein roh gearbeitet pr. 10 f.	1 „
9 St. Gemälde pr. 900 f.	180 „

Colli No. 3, 4, 5 elszámolása 1795 aug. 14-én:

35 St. Gemahlene Bilder pr. 1120 f.	224 „
pr. 40 f. Erden Geschirr	8 „

G. C. 1795. Fasc. 10. No. 11.

1795 október 12. Kismarton.

36

A hg. értesíti Niemez Primitiv pater eszterházai könyvtárost, hogy Baron Güntherode oda fog utazni a könyvtár nem teljes angol és francia műveinek, valamint a dubletták kiválasztására, hogy az előbbieket kiegészíteni, az utóbbiakat becserélni lehessen és így a kismartoni; eszterházai és bécsi gardehofi könyvekből egy teljes könyvtár alakíttassék. — 1758—1795.

1795 október 17. Eszterháza.

37

Pater Primitiv levélben értesíti a herczeget, hogy az okt. 14-én Eszterházára érkezett Baron Güntherode 16 án este 7 órakor hirtelen meghalt. Ajánlja, hogy kéziratait a könyvtár számára szerezzék meg. Kérdi, hogy mit csináljon a báró szolgájával, Gurk-kal? X. 24-én feleltek, hogy P. Primitiv vegye magához az összes Güntherode-féle iratokat és könyveket és jöjjön Bécsbe. — 1809—1795.

1795 október 23.

38

A hg. Gurk Joseph-et Pater Primitiv mellé könyvtárszolgának alkalmazza havi 2 arany id est 9 fl. fizetéssel. — 1766—1795.

1795 november 3. Bécs.

39

Exhibitorium: Ratakovszky Franz bittet um die erledigte Bibliotheksstelle und um Beaugenscheinigung seiner Bilder-Sammlung und kleinen Bibliothek.

A hg. értesíti Franz v. Ratakovszky-t, hogy Pater Primitivo Niemetz még boldogult nagyatyja idejéből könyvtáros lévén, új könyvtáros fölvételéről jelenleg határozat még nem hozott; kérvényére csak ennyit felelhet. — 1847—1795.

1796 április 2. Bécs.

40

Utastás a General-Cassá-nak, hogy a Pálffy József és Miklós gróf-októl megvett metszetgyűjtemény fejében azoknak 13500 forintot fizessen, meghatározott részletekben. A fizetés módzatai G. C. 1796. Fasc. 2. No. 39 alatt. — 702—1796.

1796 augusztus 30. Nápoly.

41

Mattia Zarullo abbate, Prefetto del Real Museo di Capodimonte ír a hercegnek, és örül, hogy az meg volt elégedve az általa küldött képekkel, gyűrűkkel és tabacchierevel. Ha túlment megbízatásán, onnét van, hogy nem tudott ellentállni Passeri, Gennarino és Conte Rezzonier biztatásainak. Tudomásul veszi, hogy ezentúl Guido-kon, Corregio-kon, Domenichino-kon, Andrea del Sarto-kon, vagy Guercino-kon kívül egyebet ne vásároljon. Medaglia-gyűjteményét 5000 forintért följánlja. — 20—1797.

1796 október 14. Bécs.

42

A hg. válaszol Mattia Zarulló-nak; újból kijelenti, hogy minden nagyon tetszett neki; nem akar több képet, mert már annyija van, hogy nem tudja őket fölakasztani; kedvezőbb időkben úgyis galleriát szándékozik építeni. De azért Guido-t, Correggio-t, Domenichino-t, Sarto-t most is venne. Nagyon óhajtáná Mengs Magdolnáját megszerezni, az abbate medaglia-gyűjteményével; ez utóbbinak egyelőre katalógusát kéri. — 20—1797.

1797 január 25.

43

A hg. válaszol Mattia Zarulló-nak nov. 29-én kelt levelére, s köszönettel fogadja a számára átengedett szép Guidó-t. Egy másik képre — del fu S. Mango — nem reflektál. Ujból sürgeti Mengs Magdolnáját senza la quale mi pare non poter vivere. — 158—1797.

1797 márczius 21. Ebenfurt.

44

Carolina Freiin von König írja a hg.-nek, hogy néhai atyja a képeket 100 aranyra becsülte. Választ kér, hogy a hg. nem tartja-e az árat túl magasnak? — 1569—1797.

1797.

45

Franz von Ratakovszky számlát nyujt be, 390 f.-ról a metszetgyűjtemény számára megtartott lapokért és 90 f.-ről folyóirat előfizetésekért.

NOTA. Für jene Kupferstiche die in Seiner Hochfürstlichen Durchlaucht Kupferstich-Kabinet als fehlend, auf allerhöchsten Befehl, sind beygeschafft worden, Betrag vermög Verzeichniss 390 f.

Für die Praenumeration der Journale, die Seine Hochf. Durchl. gnädigst zu bewilligen geruhen, von denen nun auch der Gebrauch und Benützung für Höchst Dero Bibliothek und Kunstsammlung besonders von denen dahin einschlagenden Literatur- und Kunst Nachrichten gemacht wird 90 f. A Conto empfangen Zwey Hundert Gulden. Frantz B. v. Ratakovszky m. p.

NOTA.

D'une partie des estampes qui ont manqués dans le Cabinet de son Altesse sérénissime le Prince Nicolas Esterházy.

Pièces	Peintres	Graveurs			
				f.	kr.
1	Titian	Stranges	Venus	6	40
1	"	"	Danae	6	40
1	Salvator Rosa	"	Belisaire	5	51
1	Dominigino	"	St. Agnes.	5	40
1	Guido	Preisler	David	3	
2	Vandernéer	Zingg	Paysages	3	20
1	Wright	Earlom	An iron Forge. Pièce capitale qui coute chez marchand 40 f	29	

Pièces	Peintres	Graveurs		f.	kr.
1	Drawn	Dixon	The Oracle	12	35
1	Morland	Nuttee	The Visit in the Farmers . .	7	
1	"	"	" " " " " " " " " " " "	7	
1	Ditricy	Daullé	Paysage " " " " " " " " " "	3	20
1	Vernet	Balechou	la Tampête } le chef-d'oeuvre de cette artiste, coute chez marchand 60f	16	
1	"	"	le Calme } " " " " " " " " " "	16	
1	Norbert	Gaugain	Blind Gril	3	45
1	"	"	Country Gril	3	45
1	Rembrand	Earlom	Portrait de Rembrand	6	40
1	Peters	Smith	Wortley Montagu	9	45
1	Schalken	Wille	le Concert de Famille, une de premier epreuve	9	40
1	Gr. Dauw	"	La Menagere	1	50
1	Tocqué	"	Portrait de Marigny	5	30
1	"	"	" " " " " " " " " " " "	6	40
1	Schalken	"	Joueur	2	45
1	Miris	"	l'observateur	1	51
1	Ditricy	"	Musiciens ambulans C. Ep.	7	40
1	Gr. Dauw	Ingouf	Portrait de Gr. Dauw	5	45
1	Chodoviecky	Chodoviecky	Conversation	1	45
1	Guido reni	Bause	Artemisia	3	
1	Reynold	"	la petite Russée	6	45
1	Salv. Rosa	ipse fec.	la Chûte des Gêans p. c. . .	8	
1	Van dyck	Bolswert	" " " " " " " " " " " "	4	34
1	Rembrand	Jacobé	Samson une de pr. ep.	12	
1	Ditricy	Flipart	Notre Seigneur a la piscine	9	40
1	Rubens	L'empereure	Jardin d'Amour	12	45
1	Greuze	Mossard	La cruche cassée	3	45
1	Jordans	Bolswert	Argus	3	45
1	Pemy	Petres	The continence of the Che- valie Boyard. Pièce capt. . .	12	51
1	Rembrand	Watson	Baucis and Philemon	9	45
1	Ostade	Vischer	Tatonneur	5	25
1	Wonwerman	Le Bas	la chasse al italienne	4	52
1	"	"	le Pot au lait	4	52
1	Reynold	Watson	St Cécile	5	20
1	Ang. Kaufman	Burke	Cleopatre	5	30
1	Ostade	Le Bas	Menage holande	2	25
1	Rembrand	"	la St Famille	2	25

Pièces	Peintres	Graveurs		f.	kr.
1	Lonterbourg	Mechel	Halte de Guerrieres	4	48
1	Amiconi	Bartolozzi	Euphrosine	7	48
1	Cipriani	"	the Nimphe of immortality	7	48
1	Ruthard	Kiniger	Lion et Tiegre	3	48
1	Titian	Dalen	Pot. de Bocatius	1	51
1	Greuze	Flipart	le Paralitique	6	45
1	"	"	l'Accordée de Village	7	40
1	Terburg	Willé	Instruction paternelle	3	45
<i>Livres: La Vie de Peintres par Descamps avec des Portraits</i>					
			III in gr. 8 ^{vo}	12	
			Iconologie avec 630 fig. III. in folio	18	45
			Dupaty Lettres sur l'Italie II T. in 8 ^{vo}	1	45
			Le Canape du feu	1	
			Margot la Ravandeuse		51
			L'oreille Conte Asiatique II Tomes	1	
			Item une machine pour laver les estampes	3	40
			Summa	390	14

François B. de Ratakovsky. — 1673—1797.

1798 márczius 1. 46

Personenstatus vom ganzen hochfürstlichen Esterházy'schen Hoffstaat. 1798. Bibliothekar Pater Primitivus Niemez, *évi fizetése* 673-45 f. *Más gyűjteményi alkalmazott nincsen.* — 252—1798.

1798 április 2. Bécs. 47

A hg. 332 f. 39 krajczárt utalványoz metszetekért a 150 f. előlegén kívül, Franz v. Ratakovsky Specificató-ja szerint. U. a. kiutalványozza Artaria számláját könyvekért, melyek közt a Portraits d'après Holbein par Bartolozzi című mű 6., 7. és 8. füzete is szerepel. — 663—1798.

1799 január 9. 48

Anna Grundmannin, Wittwe des verstorbenen Kammermahlers Grundmann 1798 ápr. 30-ától kezdve in Rücksicht der durch der Supplicantin verstorbenen Mann unserem Hause geleisteten mehrjährigen Diensten 200 frt. évi penziót kap. — 72—1799.

1799 január 26. 49

Joseph Gurk *könyvtárszolgának megengedettik, hogy rajzait — seine aus dem fürstlichen Kupferstich und Handzeichnungen Cabinet abkopirte Zeichnungen — rézbe metszethesse és a hg.-nek ajánlhassa. — 194—1799.*

1799 augusztus 10. Kismarton. 50

*A hg. bécsi és eszterházi könyvtárát Kismartonban akarja egye-
síteni s megfelelő termet keres. — 1162—1799.*

1800 február 14. Bécs. 51

*A hg. az Eszterházy József gróf által ajándékozott nagy fest-
ményt Kismartonba hozatja. — 288—1800.*

1800 április 10. Bécs. 52

*A hg. 1814 f. 43 x-t utalványoz Artariá-nak könyvekért és met-
szetekért. Continuations :*

1798. 15 May.	Portraits de Hollbain No. 9, 10	f. 60
	History of England 25 à 33	99
	Maklin Bible 47 à 61	165
	Gallerie du Palais Royal 30 à 34	25
	Gallerie de Florence No. 16	7-30
	Voyage Pittoresque de l'Istrie No. 1 à 4	24
	Histoire Universelle en figures du Flos, avec bourdure No. 7 à 15	22-30
	Voyage Pittoresque de France No. 64	7-30
	dito dito " 65	5
11 Aoust.	Campagnes du General Bonaparte en Italie	4
	Portraits de Hollbain No. 11	30
9 8 ^{bre}	Voyage pitt. de la France 66 à 78.	116-48
	dito de l'Istrie No. 5	6
	3 ^{me} Volume des Ornaments d'Albertolli	13-30
	History of England No. 34 à 37	44
	Maklin Bible 62, 63	22
1799. 13 Mars.	5 ^{me} Tome du Museo Pio Clementino	36
	Tableaux de la Revolution Française 19 à 62	132
	6 ^{me} Tome du Museo Pio Clementino	36
	Voyage Pittoresque d'Istrie et de Dalmatie No. 6, 7	12

1799. 10 Avril.	Recueil de 250 Portraits des deputées François à 36 xr.	f. 153 48
	The English Peenage 3 Volumes	85
	Combats maritimes 1 ^r et 2 ^e Cahier	27
	Oeuvre de Shakespeare 1, 2, 3, 4 et 5 ^{me} Cahier avec le texte à f. 80	480
27 Sept.	Antiquities of Ireland 56 à 63	20
	Tableaux de la Revolution Française 63 à 65	9
	Recueil des Combats et d'Expeditions maritimes 3 ^{me} Livraison	13 30
	Tableaux Historiques des Campagnes et Revolutions d'Italie 1 ^{re} Livraison	3 45
	Portrait du Prince Jean Lichtenstein	4
26 Nov.	Portraits de Hollbain No. 12	30
	Maklin Bible No. 64 à 68.	55
	History of England No. 38 à 43	66
	Össz.	f. 1814 43

Wienne le 11me Decembre 1799. Artaria et Compagnie.
 Alle diese angezeigte Bücher und Kupferstiche sind richtig in die fürstliche Bibliothek geliefert worden. Wien den 13 Decemder 1799.
 Primitiv Niemez Bibliothekar. — G. C. 1799. Fasc. 19. No. 12.

1800 július 2. Bécs. 53

Artaria et Co. számlát mutat be, melyben szerepel:

Hollbein Portraits Vol^{me} 23me f. 30

Portrait of Hans Holbein „ 13 30

„ of Holbein Wife „ 13 30

P. Primitivus *ellenjegyzi 1800 aug. 2-án* Diese Bücher sind sammt den Kupfern in die f. Bibl. richtig geliefert worden. — 2673—1800.

1801 november 21. Kismarton. 54

A hg. a hátralékos részleteket (700 arany) utalványozza azon festményekért, melyeket 1795 május 10-én vásárolt 1400 aranyért Gio. Batta. dell'Era festőtől Rómában. Dell'Era † Flórenczben, 1799 márcziusában. — 3206—1801.

1801 deczember 21. Bécs. 55

Martin Deissler *nyugtája* über ein Gemälde von Gurlantaio die Geburt Christy welche seine Fürstliche Durchlaucht Fürst von Esterhazy von mir p. zwey Tausendt Gulden erkaufft, und solches richtig bezahlet worden. — 45—1802.

1802 január 3. Bécs. 56

Friedrich Rohde *festő számlája utalványoztatik, ki az Esterházán levő 342 darab festményt a hg. rendeletére tisztította, kijavította, elől terpentinnel befirniszelve, hátul rothadás ellen lenolajjal bekente és az egész képtárt újrendezte.* — 17—1802.

1802 június 1. Kittsee. 57

Karl Mauerer Mahler und Musikus *alkalmazást kérvén, wird auf eine in unserem Dienst erledigt werdende Mahlers- oder Musikusstelle in Gnadon vorgemerkt.* — 1539—1802.

1802 szeptember 1. Bécs. 58

A hg. 8750 f.-ot utalványoz Martin Deissler-nek tőle vásárolt képekért. Az összeg fizetendő:

1. November 802	2000 f.
1. Jan. 803	2000 „
1. März 803	2000 „
1. May 803	2750 „

Az első részlet nyugtája 1802 nov. 4. — G. C. 1802. Fasc. 20. No. 2295.

1802 december 20. Stuttgart. 59

A hg. 2000 f.-ot utalványoz Martin Deissler-nek. Dem 2ten Jener 1803 zahle meine G. Cassa ohne ferneren aviso an Martin Deissler gulden zweytausend, und stelle es in Ausgab als zu meinen Handen empfangen. Stuttgart, d. 20. X^{br}. 1802. Fürst Esterhazy m. p. Diese 2000 f. habe ich aus der hochfürstl. General Cassa richtig und baar empfangen. Wien den 5. Jänner 1803 Martin Deissler. — 3756—1802. és G. C. 1802. Fasc. 20. No. 2336.

1802 december 20. 60

1000 f. utalványoztatik Mollo et Co.-nak a Collection complete de 60 vues colorées des Indes. par Daniel, relié-ért. In Abwesenheit meines Durchlauchtigen Herrn Vaters Paul Fürst Esterházy m. p. Kifiz. 1803 jan. 4. — 3698—802. és G. C. 1802. Fasc. 20. No. 2328.

1802. 61

Exhib. Ratakovsky Franz Erzbischöflicher Wirtschafts Rath bittet um eine Belohnung für seine gehabte Mühe bei der Rangirung der Kupferstiche in dem Garde Hof. Dem H. Bibliothekär Primitiv um Bericht und Gutachten. — 3836—1802.

1803 február 7. Bécs.

62

Jacob Clerk *rézmetszőnek tudára adatott a hg. Párisból irt akarata, miszerint ő a bécsi Courirral nem mehet Párisba, hanem itteni dolgait folytassa. Jacob Clerk-et ez meglepte, azonban ugyanakkor 471 f.-os számlát nyújtott be. — 372—1803.*

1803 márczius 5.

63

Exhib. Niemetz Primitiv, des Bibliothekars Gutachten, dass dem H. v. Ratakovszky für die Arrangirung der Kupferstiche samt Mühe und Fuhrlohnkosten 100 fl. als Belohnung verabfolget werden könnten. — 635—1803.

1803 márczius 6. Bécs.

64

Jacob Clerck-nek 300 f. segély utalványoztatik. Ugyanekkor 471 f.-os számlája rézmetszetekről stb. is kifizettetett.

NOTA.

Uiber nachstehend Seiner Durchlaucht Fürsten Esterhazy zu höchsten Händen überreichte, Abdrücke, Gemälde, nebst einer unbearbeiteten Kupferplatte, als

2 Kupferstiche vorstellend einen Sturm auf dem hohen Meere von Lauterburg gemahlt vor der Schrift a 54 f. und mit der Schrift a 27 f.	81 f.
1 Kupferplatte worauf das Gemälde von der Angelika Kaufman geschaben	35 „
Vorgrundiren und Schleifen	55 „
2 Gemälde vorstellen Geflügl gemahlt von Gorre A° 1643.	
1 dq Fische vorstellend gemahlt Engelbert Remens zusammen	300 „
Summa . . .	471 f.

Jacob Clerck Kupferstecher Vorstehende Summa mit Vier Hundert Ein und Siebenzig Gulden werden bei der Central-Directions-Kasse hiemit zur Auszahlung angewiesen. Paris den 20ten februarii 1803.

ANWEISUNG

Vermög welcher dem Kupferstecher Jacob Friedrich Clerk, vermög der unterm 20. febr. 1803 aus Paris erlassenen Fürstlich Resolution 300 Gulden als eine Unterstizung durch die Central-Directions Haus Cassa zu Verabfolgen und in Aufrechnung in der Rubrik Vorschuss an Fabricanten und Künstler zu bringen sind. Wien, am 6ten März 1803. Vidit Kärner Dir. Exp. Paul Fürst Esterházy. — 576—1803.

1803 május 13.

65

Lanfranchi Joachim-nak Velenczében 5 # (25 f.) utalványoztatik metszetekért:

4 Copien von den Seeaussichten

2 Stk von dem röm. Pabsten

2 „ den Admiral Nelson vorstellend,

melyeket 1802 XI. 30-án küldött Rómából és melyeknek árát 1803 IV. 30-án Velenczéből sürgette. — 1263—1803.

1803 augusztus 29. Kismarton.

66

Carl Mauerer Hof-Kammer Maler előterjesztést ad be, hogy miután a képek, melyek most a Canzley-Saal-ban vannak, teljes tisztogatást igényelnek, s általában a hg. képei elhanyagolt állapotban vannak, egyesítse a hg. azokat Pottendorfban és helyezze egy festő vagy Gallerie-Inspector felügyelete alá.

Unterhänigste Vorstellung an Seine hochfürstl. Durchlaucht in betref derer anwesenden Gallerie Gemälde durch Carl Mauerer Hof-Kammer Maler.

Durchläuchtigster Reichs Fürst!

Unterzeichneter wagt es Euer Durchlaucht einen Vorschlag unterhänigst zu Füßen zu legen.

Da Euer Durchlaucht vielfältige bewaise an Tag gelegd, in und mit was Euer Hochdieselben Künste und Wissenschaften beferten und aufrecht erhalden, so ist selber desto mehr angeeufert, und in vollen Zutraun, dass Euer Durchlaucht diesen seinen Vorschlag nicht müssbiligen werden.

Da er die Gelegenheit hate die meisten anwesenden Malereyen (Kunst Stücke) welche Euer Durchlaucht besitzen: zu sehen und sich in betref der vernachlässigten Conservirung gänzlich zu überzeigen; so geth seine Absicht dahin, den grossen Schatz, woraus die Nachwelt noch einige Vortheile (in betref der Malerkunst) ziehen kann, nicht so nachlässig behandelt zu wissen, damit jene Kunst Stücke keinen weidern Schaden leiden.

Es betrifft Euer Durchlaucht Eigenthum, welches ihm als getreuen Diener am Herzen liegd, und es ist seine Pflicht Euer Durchlaucht in aller Unterhänigkeit darauf zu erinnern:

Die Gemälde die sich im Canzley Saale befinden, bedarfen eine vollkommene Reinigung, um von Staub nicht verzehrt zu werden, diese Meisterstücke stehen dermalen unter der Obsorge des Bauschreibers, der vermög seiner Baugeschäfte dieses ausser acht lassen muss, welche obsorge nur einem Maler oder Gallerie Inspector zusteht.

Da Euer Durchlaucht viele unbewohnt Schlösser und Gebäude vorzüglich Pottendorf besitzen (welches unweit Eisenstadt liegt) so geht sein unterthänigster Vorschlag dahin, mit zusammen ziehung aller Gemälde eine Kunst Gallerie zu errichten, die zum Vortheille mancher Künstler besucht und bewundert werden kann. Eisenstadt, den 29ten aug. 1903. Unterthänigster Diener Carl Mauerer Hof-Kammer-Maler. — 3942—1803.

1803 október 15. Bécs.

67

A hg. utasítja a Gralcassát, hogy a Cavriani grófnőtől 45000 f.-on megvásárolt metszetgyűjtemény árát 9000 f.-os évi részletekben fizesse ki, az 5% kamatot pedig félévenként törlessze. A grófnő 1803 okt. 17-én nyugtatja az első 9000 f.-os részletet. — 3524—1803. és G. C. 1803. Fasc. 1. No. 42.

1803 október 18. Kismarton.

68

Maximilian v. Verschafeld Oberbaudirektor *utasítatik, hogy a Johanna verwittwete Gräfin Cavriani, geborenen Gräfin v. Kollovrath-tól a hg. által megvásárolt prágai metszetgyűjteményt a grófnő megbizottjától Dr. v. Vignet-től vegye át Prágában és szállíttassa Kismartonba. Mellékelve: Nachdem ich mit dem regierenden Herrn Fürsten v. Esterházy über den Erkauf meiner in Prag befindlichen Kupferstichsammlung eins geworden bin, so ersuche ich meinen Anwalt Herrn Doctor v. Vignet dem fürstl^{en} Herrn Architecten Verchafeld gedachte Kupferstich-Sammlung auszufolgen. Wien am 18ten October 1803. Johanna verwittwete Gräfin Cavriani, geborene Gräfin v. Kollovrath m. p. — 2702—1803.*

1803 október 19. Mannheim.

69

Anton von Klein, Kurpfalzbayerischer wirklicher geheimer Rath *arra a hirre (im Hamburger Korrespondenten), hogy a hg. a Kollowrath-féle metszetgyűjteményre alkuszik, följánlja gyűjteményét megvételre. A hg. 1803 nov. 5-én válaszol, katalogust és árakat kér. — 3130—1803.*

1803 október 21. Kismarton.

70

Hofzimmermaler Mauerer *megbizatik, hogy a kismartoni Kanzley-gébaude nagytermében levő képekre, míg azok onnét el nem szállíttanak, vigyázzon s ezért a terem kulcsa neki átadatik — 2880—1803.*

1803 november 24. Mannheim.

71

Anton v. Klein *levélben igéri, hogy metszetgyűjteménye katalógusát két hét múlva küldeni fogja.* — 3641—1803.

1803 november 27. Bécs.

72

Niemez Primitivus *tüzelőfát kér, hogy a szobákat, a melyekben a Prágából érkezendő Kollowrath-féle metszetgyűjteményt rendezni fogják, fűteni lehessen.* — 3411—1803.

1803 december 12. Mannheim.

73

Anton v. Klein *geh. Rath jelenti, hogy metszetgyűjteménye jegyzékét öt kötetben, s a metszeteket tartalmazó könyvek jegyzékét egy kötetben a mai postakocsival elküldte, a kb. 500 darabból álló rajzgyűjtemény katalógusát pedig később fogja küldeni. Az egész gyűjteményért 35000 frtot kér.* — 3904—1803.

1803 december 23. Bécs.

74

A hg. utasítást ad ki a metszetgyűjteménynek, mely a Pálffy, a Kollowrath-gyűjteményekből és a Párisból érkezett lapokból áll, új rendezésére, hogy az a műkedvelőknek hozzáférhetővé legyen.

An den Oberbaudirektor Herr Max v. Verschafeld.¹

Damit die Kupferstichsammlung nach Möglichkeiten vollkommener und dem Liebhaber nützlich rangiret werden möge, werden meinem OberbauDirector folgende Punkten noch zum Behuf dieses Geschäfts eröffnet, und zwar:²

1° Sollen alle dem jetzigen Anscheine nach in Schullen oder nach Meistern geordneten gleichnamigen Bände zusammen gelegt werden. Damit

¹ A Verschafeld-hez intézett rendelet a metszetgyűjtemény rendezéséről Fischer propositióján alapszik, s annak úgyszólván szószerinti másolata.

² Fischer írásbeli propositiójában az első pont így hangzik: 1^{ten}s Die aus Prag angekommene Graf Collopradsche Collection sowohl als die Gf Pálfische und die aus Paris angekommenen Kupferstiche, Handzeichnungen, Bücher so Kupferstiche enthalten, und Bücher zu dem Kunstfache gehören und sich in dem kön. (?) Garde Gebäude vorfinden sollen in das Haus Eur. Durchl. in die Wallerstrasse in die von Euer Durchlaucht da zu bestimmte Zimmer gebracht werden. *A hg. jegyzete czeruzával: ist zu schwer und kann sich nicht thun lassen. Ennek értelmében ez a pont kimaradt. s a Verschafeldhez intézett rendelet Fischer Propositiójának 2-ik pontjával kezdődik. Ehhez és a következőkhöz a hg. czeruzával odajegyezte: bene.*

2° alle vorfindigen Kupferstiche, jede dieser Parthien zusammen nach Meistern oder Schullen geordnet werden könne, müssen jede in einen eigenen Umschlag gelegt, und solche von Aussen mit dem Namen und der Anzahl der Stücke, so sich darin befinden, benennet werden; jedoch müssen alle aufgeklebte Platten vorsichtig abgelöst werden, da ihr gegenwärtiger Stand, sowohl von der einen, als der andern Collection in Zukunft unbrauchbar ist. Dies muss auch in Hinsicht des Papiers, worauf sie jetzo geklebt sind, mit aller Vorsicht geschehen, weil solches, wie später gesagt wird, sehr gut zu verwenden ist.

3° Wenn solches geschehen ist, sollen erst die Collections-Tabellen, und nicht Collections-Platten,¹ jede in nach obiger Art geordneten Umschlägen separiret, und ein gleiches auch mit den Duppletten geschehen; wobei nur jene als Dupletten anzusehen sind, von welchen sich ganz gleiche Abdrucke, ohne in dem Blatte vorgenommener Veränderung, da befinden; denn solche kleine Unterscheidungen vergrössern oft den Werth des Abdruckes von der nämlichen Platte um ein grosses, und beide sind dann für eine Sammlung interessant, so lange die Abdrücke gut sind.

4^{tens} Müssen sogleich alle Blätter mit einem eigens dazu gemachten Zeichen gezeichnet werden, welches jedoch so klein sein muss, damit es in das Blatt selbst, und nicht nur auf dessen weissen Rand kann gedruckt werden.

5^{tens} Ist diese Separation und Zeichnung geschehen, so muss jedem Portefollio ein Bogen beigelegt werden, wo die Numero und Namen der darin befindlichen Blätter aufgezeichnet sind; ferner müssen die Portefollio von aussen auch mit des Meisters Namen bezeichnet werden.

6^{tens} Sollen in einen eigens dazu bestimmten Buch jedes Portefollio mit Numero und Namen protocollirt werden, und der Inhalt eines jeden, so wie der auf beiliegenden Bogen, beschrieben sein. Auch müssen Bücher oder Protocolle von den Duppletten geführt werden, damit zugleich der Zuwachs, und Abgang, und die Art, wie solche geschehen ist, angemerkt werden kann.

7^{tens} Eine gleiche Ordnung ist auch bei den vorfindigen Kunstbüchern und Handzeichnungen zu beobachten.

8^{tens} Da die Portefollio, welche mit der Graf Collobratischen Collection angekommen sind, alle in gutem Stande sich befinden, sind solche beizubehalten, und die ferner nöthigen in dieser Art noch machen zu lassen.

¹ *Féltreértés!* — *Fischer Propositiójában*: „die Collectabeln und nicht Collectabeln Platten.“

9^{ens} Da weder die Ordnung der Werke vor sich, als die zu conservierenden Kupferstiche, und Zeichnungen der alten Collection brauchbar sind, weil selbe ganz verbogen, verschmiert, und auch verrissen sind; so hat der Oberbau Director darauf zu sehen, und zu trachten, dass selbe in bestmöglichen Stande gesezt werden, und um selbe so dann in guten Stand zu erhalten, dass dazu gedoppeltes Papier verfertigt werde, welches auf der Rückseite geklettet werden, und auf der vorderen Seite eine gelbbraunlichte Farbe bekommen muss, um

Erstens alles Auflag Papier zu ersparen, da es vordem sehr unbequem, und denen Kupferstichen wegen beständiger doppelten Reibung bei den Besuchen schädlicher ist.

Zweitens Weil das weisse Papier weder dem neuen, noch alten Kupferstich vortheilhaft für sein Ansehen ist.

Die Bögen, darauf jetzo die Kupferstiche der Graf Collobrat-Collection geklebt sind, sind als das zum Doppeln nothwendige unter Papier zu verwenden, und der andere noch mitgekommene Vorrath dazu, gibt sogleich Beschäftigung, diesen einstweiligen ersten nothwendigen Papiervorrath, welches aber sobald als möglich in die Arbeit gegeben werden muss, zu verschaffen. Dann

10^{ens} Soll sogleich, als die erste vorzunehmende Manipulation mit eigenen Meister geschehen ist, solche in völlige Ordnung gebracht werden, damit die Collection bald genussbar gemacht wird.

Ein solches hat auch mit denen Handzeichnungen zu geschehen, besonders mit jenen der Graf Collobratischen Collection, da solche sich in einem ganz barbarischen Zustande befinden¹ Wien am 23-ten Dezember 1803. Exp. F. Esterhazy m. p. — 3806—1803.

1803 deczember 23. Bécs.

75

Verschafeld *direktornak a metszetgyűjtemény megvétele ügyében tett prágai utazásaira 2167 f. 37 kr utalványoztatik, mely összegben a Geymüller et Co. cégnek fizetendő 1526 f. 37 kr. bennfoglaltatik. E kiadás auf Bilder-Sammlung rubrika alá könyvelendő.* — 3835—1803.

1804 február 8. Bécs.

76

A hg. utasítja Primitivus Niemecz könyvtárost, hogy Gurk könyvtárszolga ezentúl reggel 8-tól délig a metszetgyűjteményben tartózkodjék, hogy ha valami dolog akadna, kéznél legyen, azonban a metszetgyűj-

¹ *Fischer Propositiója még folytatódik:* „Von jedem Meisterwerke soll ein Titel Platt sein, mit Euer Durchl. Wappen und Attribute, in dessen Mitte nach hero der Name des Meisters, das Jahr und der Ort seiner Geburt bemerket ist. und das Jahr seines Todes. A hg. bene-vel jelölte, a rendeletből azonban kimaradt.

temény dolgaiban önállóan ne intézkedjék, hanem mindent jelentsen Joseph Fischer Hofgraveurnek, a kit a hg. a metszetgy. ügyeinek intézésével megbizott. — 467—1804.

1804 február 26. Bécs. 77

J. Fischer hollandi regal papirost kér metszetek fölhuzására. (A hg. másnap utalványozza.) — 718—1804.

1804 május 4. Mannheim. 78

Anton v. Klein sürgösen visszakéri katalogusát, miután márczius 24-én a hg. arról értesítette, hogy metszet- és rajzgyűjteményét ezidejüleg nem használhatja. — 1933—1804.

1804 május 5. Bécs. 79

Gottlieb Müller levele a hg.-hez, melyben jelenti, hogy az általa átdolgozott hogarthi rézmetszetek első füzetét (a díszkiadást) beküldte. Ad acta, weil von der Beilage nichts zu finden. — 3593—1804.

1804 május 22. Bécs. 80

Dom. Artaria aus Mannheim 5699 frtot kap metszetekért, rajzokért, könyvekért.

Dominique Artaria mannheimi műkereskedőtől megtartott tételek:
 Pour une partie Estampes et Dessins suivent Nottes Spécifiés f. 3000
 2 desseins originaux de Lafage: Baptême de Christ e S. Jean „ 176
 1 „ „ Rubens: Charité „ 75
 1 „ „ Menase: Enfans avec de fleurs en main „ 22
 1 „ „ Cipriani: Allegorie „ 44
 1 „ „ Boissieux: Moulin „ 66
 7 „ Angelica Kauffman Frises Bas-Reliefs „ 144
 1 „ Claude Lorrain: Paysage „ 72
 1 „ Panini „ „ 27
 és könyvek. — 1943—1804.

1804 julius 28. 81

Joseph Fischer számlája, a Regerische és a Natorfische Versteigerung-okon kiadott összegekről.

Den 23^t April aus Händen Seiner Durchl. d. H. Fürsten empfangen 500 f.

Den 24^t d^o 200 „

Jn der P. T. Regerischen Versteigerung sind in unten angemerkten Notten welche die No. enthalten und deren Betrag ist.

Notte No. 1 von Massinger	28 f. 23 x
" 2 " "	27 " "
" 3 " "	101 " 27 "
" 4 von Mauerer	147 " 20 "
" 5 von Gurk	28 " 30 "
" 6 von Massinger	92 " 43 "
In der Natorfischen Versteigerung gekauft von mir den 24 April ein Bild von N. Poussin	45 "
d ^o von Jul. Romano	60 "
	<hr/>
	530 f. 23 x
No. 5. Nachtrag von Gurk von 2 Kupferstiche zu C. S.	9 "
	<hr/>
	539 f. 23 x
" 3. " " Massinger	5 " 53 "
	<hr/>
	545 f. 16 x
Notte des H. Rechberger von Gf. Fries	210 "
	<hr/>
	755 f. 16 x
In der Natorfischen Versteigerung	526 "
	<hr/>
Ausgaben	1181 f. 16 x
Empfang	700 "
	<hr/>
	581 f. 16 x

Die Abels-Copie nach Rembrand 526 f. Fischer m. p. — 2800—1804.

1804 julius 31. Kismarton. 82

A hg. 1776 frt. 50 kr.-t utalványoz J. Fischer által átvett, T. Mollo et Comp. által szállított metszetekért. — 2682—1804. G. C. Fasc. 23. No. 3826.

1804 augusztus 8. Mannheim. 83

Anton v. Klein újból sürgeti katalógusa visszaküldetését. (Válasz: már márczius 24-én elküldetett.) — 3153—1804.

1804 september 3. Bécs. 84

A hg. 844 f. 32 x-t utalványoz T. et Mollo Comp.-nak a metszetgyűjtemény részére szállított papírért. — G. C. 1804. fasc. 24. No. 3829.

1804 september 20. Kismarton. 85

A hg. kinevezi Joseph Fischer-t Bilder- und Kupferstich Gallerie Inspektor-nak 1000 frt. évi fizetéssel s szabad lakással Bécsben s a pottendorfi kastélyban.

Nachdem meine Kunstsachen-Sammlung an Gemälden und Kupferstichen einen hiezu tauglichen Mann zur Übersicht und Erhaltung bedarfen, wozu ich den Joseph Fischer geeignet finde, und selben zum Bilder- und Kupferstich-Gallerie-Inspector mit einem jährlichen Gehalt von Ein Tausend Gulden von 1ten August l. J. angefangen bestimmt habe, wird sich die General Cassa etc. — 3339—1804. és G. C. 1804. Fasc. 15. No. 3039.

1804 september 22. Kismarton.

86

Fischer J. *ajánlja*, hogy Joseph Rudtorfer *bécsi polgári asztalos-mestert alkalmazzák állandóan a pottendorfi kép- és metszetgalleria berendezéséhez.* (Sept. 25-én alkalmazzák.) — 3417—1804.

1804 september 25. Pottendorf.

87

Fischer *előterjesztése a pottendorfi kastély másodemeleti szobáinak képtár céljaira való átalakítása ügyében.* In den Zimmern No. 2, 3, 4, 7, 8, 9, 11, 12, sind die Öfen abzunehmen, die Löcher zu vermachen, und die Böden gleich zu machen. In Zimmer No. 7 ist die bezeichnete Thür blind zu machen. In Zimmer No. 8 ist die bezeichnete Thür ganz zuzu machen mit Prettern, um die Tapeten darüber ziehen zu können. In No. 9 das schon vermachte Fenster neu mit Pretern zu vermachen. In No. 11 die jetzige Bliende Thür ganz zu zu machen auf beiden Seiten. In No. 12 Aus der jetzigen Thür eine Blinde oder Wand Thür zu machen auf beyden Seiten, das jetzige Fenster ober der Thür zu zu mauern. In No. 14 einer von denen Abgebrochenen besten Öfen anstadt den Alten zu setzen. No. 15 ebenfalls einen andern Ofen von den abgebrochen älter arth zu setzen. Für den Tapezier Mahler etc. sind 5 Betten zu besorgen dass solche hieher geschafft werden, nebst Stühlen, Sesseln, Tischen etc. *A hg. mindezt sürgösen elrendeli 1804 sept. 28-án Kismartonban, azzal a megjegyzéssel, hogy az ágyak, székek etc. bei der künftigen Schloss meublirung mint szolgálakás-butorzat használhatók legyenek.* — 3524—1804.

1804 október 17. Kismarton.

88

A hg. elfogadja Fischer előterjesztését, ki az asztalos, kárpitos, üveges és lakatos költségvetéseit összesen 1848 f. 2 x összegben nyújtja be. — 3761—1804.

1804 október 20. Kismarton.

89

A hg. utasítja Martin Gruber esterházi gondnokot, hogy az ottani képek közül 39 db-ot Fischer Joseph Bilder-Gallerie Inspektor-nak adjon át, ki azokat a pottendorfi képtárban fogja őrizni.

Specification.

Über die aus der Esterházer Bilder-Gallerie nacher Eisenstadt an Herrn v. Fischer abgegebenen Bilder. Esterház am 23-ten October 1804.

	Stücke
Aus der Bilder Gallerie an verschiedener Grösse	23
Von die Mombijourer	5
Dann eines von Weiland Fürsten Paul selbst gemahlt, aus den fürstlichen Sitzzimmer	1
An Pferde-Stück von Hamelton	6
Detto „ Grundemann	4
Summa	39

Martin Gruber Pfleger. — 3916—1804.

1804 október 21. Kismarton.

90

A hg. 91 frt 44 krt utalványoz festék, olaj, firniss stb. szerekre, melyek a pottendorfi képek reparaturájához szükségeltettek. — 3784—1804.

1804 október 25. Kismarton.

91

A hg. J. L. Herrlein-nak, a ki 20 napig dolgozott a képek restaurálásán, 100 f.-ot utalványoz a pottendorfi intézőnél. — G. C. 1805. Fasc. 27. No. 3888. 10-ik melléklet.

1804 november 10.

92

A hg. elrendeli, hogy az Anton v. Klein féle metszetgyűjtemény katalógusa, mely véletlenül a hgi könyvtárba került, visszaküldessék és még 50 frtot küld für die hierwegen gehabten Postspesen. — 4165—1804.

1804 november 14. Bécs.

93

A hg. 70 frtot utalványoz C. Senn bécsi Kupferdrucker-nek für 35 den jungen Pirus vorstellende Abdrücke des Kupferstechers Jacob Fridrich Clerk. — 4189—1804.

1804 november 18. Bécs. 94

A hg. Clerck rézmetszőnek 1000 frtot utalványoz, für mir gelieferte Arbeiten. Ugyanannak félévi időtartamra binnen welcher Zeit derselbe nehmlich um anderweite Arbeiten, oder Anstellung sich genugsam bewerben kann *negyedévenkinti 150 frtot* als eine interim Unterstützung. — 4233—1804. és G. C. 1804. Fasc. 25. No. 4041.

1804 november 23. Bécs. 95

A hg. elfogadja Carl Maurer festő 588 f. 24 kr. költségvetését a pottendorfi kastélyban 17 szoba és egy terem kifestésére, 29 kettős ajtó és 40 ablak mázolására. — 4283—1804.

1804 november 28. Bécs. 96

A hg. Artaria et Co.-nak rézmetszetekért 1941 frt. 20 krt. utalványoz. — 4318—1804. G. C. 1804. Fasc. 25. No. 4046.

1804 november 30. Pottendorf. 97

J. Leonard Herrlein nyugtája okt. 24-től nov. 30-ig inclusive, a képek restaurálásáért járó napi 5 f., azaz 190 f. összegről. — G. C. 1805. Fasc. 37. No. 3888. 38-ik melléklet.

1804 december 30. Pottendorf. 98

Franz Gaupmann bürg. Handelsmann nyugtája 133 f. 39 x-ról. Notta: Empfang Herr Herlein fürstlicher Galleriemaller:

24 Eln, 3 Eln breite Leinwand	pr. 45 f. 54—
24 Eln, 2 $\frac{1}{2}$ Eln breite dito	pr. 24 „ 28:48
24 Eln, 2 Eln breite dito	pr. 18 „ 21:36
13 Mas Spiritus	pr. 45 „ 29:18
Summa . . .	133 f. 39 kr.

G. C. 1805. Fasc. 27. No. 3888. 66-ik melléklet.

1804 december 31. Pottendorf. 99

J. Leonard Herrlein nyugtája decz. 1-étől 31-ig inclusive, a képek restaurálásáért járó napi 5 f., azaz 155 f. összegről. — G. C. 1805. Fasc. 37. No. 3888. 69-ik melléklet.

1804 deczember 31. Pottendorf.

100

Willibald Scharinger *benyújtja az elszámolást 4196 f. 32 kr.-ról, melyet az 1804. év folyamán a pottendorfi kastély II. emeletének képtár czéljaira való berendezési költségeire kiadott. A főtételek: 9 ágy, ágyneművel für Mahler, Tapezierer und Vergolder. Wohnung Zurichung des neu angestellten Schlosstischler. Im II. Stock Vermauerung der Ofenlöcher der abgebrochenen Ofen, Ausbrechung eines Fensters. 1966 Ellen weisse Leinwand zu den Spallieren. Hofmaler Maurer für Farben (331.50 f.). A kőműves munkák kezdődtek 1804 okt. 8., Herrlein restaurálási munkái 1804 okt. 5., Rudtorfer asztalos munkái 1804 okt. 13., a kárpitos munkák 1804 okt. 28. — 11—1805. és G. C. 1805. Fasc. 37. No. 3888.*

1805 január 5. Bécs.

101

A hg. 1000 frtot utalványoz Fischer-nek különböző készkiadásaira.
Rechnungsausweis über die den letzten May erhaltenen 1000 f. aus der Cassa S. Durchl. bey der k. k. Ungarischen Nobl Garde. Da von bezahlt

Notte für von H. Massinger gekaufte Kupferstiche zu ?	59 f.
d° d° d° Gurk	27 „ 10
d° d° d° F. Rechberger von Graf Fries	210 „ —
Dann für die Grosse Copie so ich in der Natorfischen Versteigerung erkaufte habe	526 „ —
d° das Bild der Samaritanerin von Poussin	45 „ —
d° v. Jullio Romano die Luna	60 „ —
Prenumeriret auf 2 Platt nach Raffael und das andre Guido Reni mit 24 f. bey Beneteti	24 „
Von demselben gekauft ein Abdruck von Singelton	6 „
	<hr/>
	957 f. 10
Auf des Professor Leibold Platte Gesch. der Babirin Prenumeriret	24 „ —
	<hr/>
	981 f. 10
73—1805. és G. C. Fasc. 37. No. 3859. Rest.	20 f. 50

1805 január 17. Bécs.

102

A hg. J. J. Langenhöffel-nek Bécsben 600 frtot utalványoz képe-kért: ein Gemälde von Rubens vorstellend drei Kinder und eine Landschaft von van Uden. 213—1805. és G. C. 1804. Fasc. 26. No. 4108.

1805 márczius 9. Bécs.

103

A hg. 204 frt 20 krt utalványoz Fischer-nek házbér fejében, minthogy neki szabad lakást Bécsben adni nem lehetett. — 2035—1805.

1805 márczius 9. Bécs.

104

*A hg. Mollo et Co műkeresk. cégnek metszetekért , 1173 f. 50 x-t
Franz Xaver Stöckl műkereskedőnek metszetekért . . . 536 f. 59 x-t
Johann Capi „ „ . . . 916, f. 20 x-t
Artaria et Co „ „ könyvekért . . . 724 f.-ot
utalványoz. — 1087/90—1805. és G. C. 1804. Fasc. 27. No. 4273.*

1805 márczius 9. Bécs.

105

A hg. Joseph Dell bécsi könyvkötőnek a metszetgyűjtemény számára végzett munkákért 1487 f. 2 xr.-t utalványoz. — 1096—1805. és G. C. 1804. Fasc. 27. No. 4268.

1805 márczius 9. Bécs.

106

An meinen Kupferstichkabinet und Bildergallerie Inspector Fischer.
Nachdem verschiedene und beträchtliche Conten über verschiedene Kupferstiche und requisiten erscheinen, welche vorher nicht gehörig berechnet worden sind; so wird meinem Bilder und Kupferstich Gallerie-Inspector Fischer hiemit der Auftrag gemacht: dass über die sämtlichen, durch dieses ganze Jahr hindurch bei meinem Kupferstich-Kabinet zu erwartende, und mit Grund vorzusehende Auslagen, als da sind, auf Praenumerationen, oder Ergänzungen, Requisiten und so weiter, ein Praeliminare verfasst, und mir vorgeleget werden solle. damit ich dadurch im Stande gesetzt werde, die Auslagen auch bei meinem Kupferstichkabinet vorläufig zu übersehen, und zu reguliren; sollten aber ausserordentliche Fälle vorkommen, und à parte Anschaffungen von mir gemacht werden; so muss über einen jeden solchen Gegenstand die schriftliche Bewilligung von mir vorläufig auch eingeholet werden, wodurch die betreffende Ausgabe zu legitimiren seyn wird. Wien am 9^t März 1805. Vidit Kárner Dir. m. p. Exp. F. Esterhazy m. p. — 1098—1805.

1805 április 3. Bécs.

107

A hg. 480 f.-t utalványoz Johann Frauenholz-nak metszetekért. S^c Des Regierenden Fürsten Herrn Nicolaus von Esterhazy hochfürstl. Durchlaucht erhielten von Frauenholz et Ce für Höchstdero Kupferstich Gallerie folgende Kupferstiche.

1 pe. Sturm und Bliz nach W ^m Kobell	f.	50.—
1 „ Regen „ Pendant nach ditto	„	50.—
1 „ Adlersbeuthe nach ditto	„	50.—
1 „ Pasinelli	„	7.—
2 Bt. Köpfe nach Raphael	„	136
8 Heft Deutschlands Vögel N. 1 a 8	a f. 15	120.—
1 Cleopatra nach Guido	„	124
für die gnädigst bewilligte Vergütung, auf die vor den ein- getauschten Doubletten zurückbehaltenen Kunstwercke	„	200 —
	f.	480

Johann Friedrich Frauenholz. — 1480—1805. és G. C. 1804. Fasc. 27. No. 4270.

1805 május 8. Kismarton. 108

A hg. Fischer előterjesztésére elrendeli, hogy a pottendorfi képtár szobáira dupla-ablakok készíttessenek, ohne welchen dass Eintriengen des Wassers bey Regen oder Schnee unfermeidlich ist. — 1985—1805

1805 május 22. Bécs. 109

Az Arnstein et Eskeles cég jelzi, hogy a hg. számára Ulmból egy láda érkezett metszetekkel. — 2288—1805.

1805 május 25. Bécs. 110

A hg. a képkeretekhez szükséges fára 485 f. 30 xrt, a „terem“-ben szükséges négy duplaajtóra és hat téliablakra 182 f. 10 xrt engedélyez. (Pottendorfi képtár.) — 2292—1805.

1805 május 31. Kismarton. 111

A hg. Andreas Massinger-nek az elmúlt 1804. év lakásbére fejében 150 f.-ot, a jövőre nézve ugyanennyit utalványoz, míg természetbeni lakáshoz nem jut. — 2377—1805.

1805 június 1. 112

A hg. 1000 f.-ot engedélyez a megsérült képkeretek kijavítására és aranyozására, és 33 f. 30 xrt a még hátralevő 3 duplaajtóra. — 2422—1805.

1805 június 7. Kismarton.

113

A hg. Fischer előterjesztésére elrendeli, hogy miután Carl Maurer Hofkammermaler másutt van elfoglalva s a pottendorfi képtár szobáit nem készítheti el elég gyorsan (eddig csak 4 szoba és 2 kabinet készült el), a hátralevő 8 szoba és a terem accordba adassanak ki egy festőnek. — 2495—1805.

1805 június 17. Kismarton.

114

A hg. 2141 f.-ot utalványoz Dominique Artaria mannheimi műkereskedőnek két számlájára.

Fourni a Son Altesse etc. Esterhasi par Dominique Artaria de Mannheim. 1805 le 6 May.

1. Számla.

19	Estampes gravés par Jean Duvet premier Graveur français	f.	125
70	ditto — Goltzius	100
4	ditto — Guil. Kobell No. 37., 38., 39., 40.	36
21	ditto — d'après Van Dyck	96
1	Paysage d'après Zuccarelli	5
1	Baltasar Castiglione — de Noyers	3
1	Les Pelerins d'Emaus — Frey	8
1	descente de la croix	10
4	Bas-reliefs della porta di S. Giovanni a Firenze	16
1	Madona con Bambino — Morghen	6
19	Têtes d'après Le Brun Ep. av. la lettre — Audran	20
1	hottentots No. 1.. 2. p. Daniell	72
1	Pilatus — Bologna — And. Andreani	36
1	Deposizione — Longhi	9
1	Combatants — Polajolo	70
1	Galatea — Goltzius	20
1	Asselin Ep. sur pappier de la Chine — Rembrand	20
1	Chasse aux Lions — Soutmann	36
1	Guerier — Aug. Venetien	9
1	Adam et Eve — Robetta	3
1	Deposition — B. Franco	8
1	Predication de S. Paul — Bonasone	9
1	Christ au Jardin — Ciamberlano	12
1	Madona avec l'Enfan	2
1	S. Cecilia Superbe Epreuve — Marc Antonio	200
1	La Nappe de — Masson	80
2	Pièces gravés par Israel van Mecheln)		
1	ditto Martin Schoen	150
14	ditto Boissieu	147

Dessins.

No.	45.	1 Nicoll, Vue	f.	42
"	53.	1 Rubens, Etude de trois têtes	"	48
"	57.	1 Ann. Caracci, S ^{te} Trinité et Peres de l'Eglise.	"	100
"	71.	1 Giorgione Religieuse	"	18
"	85.	1 Karel du Jardin, Paysage et animaux	"	50
"	86.	1 Rembrand, Rencontre des bergers	"	60
"	91.	1 Aug. Caracci, L'ange gardien.	"	50
"	154.	1 Garofalo Vierge dans une Gloire	"	50
"	179.	1 Dominichino, Jesus succombant sous la Croix	"	50
"	182.	1 Guercino Paysage	"	25
"	190.	1 Ann. Carracci, ditto	"	25
"	194.	1 C. Maratti, Mort de S ^t Joseph	"	100
"	200.	1 Guido Rheni, Presentation au temple	"	60
"	252.	1 Pietro di Cortona, Quos Ego	"	150
				f. 2136

Kifizettetett Marcantonio S. Cecilia-já törlése fölytán 1936 f. 1805 jul. 5-én.

II. Számla.

Notte de Dom. Artaria de Mannheim.

27	Portraits gravés par Houbraken	f.	150
11	differentes pièces d'apres et par Berghem	"	25
1	Mort de Socrate d'après David p. Massard	"	30
2635—1805.	G. C. 1805. Fasc. 39. No. 4006.	f.	205

1805 julius 4. Kismarton.

115

A hg. 327 f. 9 xrt utalványoz Frauenholz et Cie -nak Nürnbergben különféle rézmetszetekért. Frauenholz levele:

Herrn von Fischer, fürst Esterhazyschen Gallerie Inspector, abzugeben in der Ungar. Noble Garde nebst 1. Pakl Kupferstiche. Wien.

Herrn v. Fischer in Wien. Nürnberg, den 10. Juny 1805.

Theurer Freund, gern hätte ich dir noch vor der Leipziger Messe von dem Erfolge deines Auftrags auf meine Auktion Nachricht gegeben, wenn ich nicht durch die während meiner langen abwesenheit vom Hause sich gehäuften arbeiten abgehalten worden wäre. Auch musste ich, da ich sämtliche Auctions Commissionen von Wien in einem Kistchen an meinen dasigen Kommissionair zu versenden für gut fand, von diesem erst Nachricht über seine damit gehabten Auslagen erwarten, um Rechnung darüber geben zu können. Indem du nun dies hiemit erhältst; so wird zugleich auch das Packet mit den Kupferstichen frey von allen Spesen an dich überliefert werden, und ich will

nur wünschen, dass die erstandenen Sachen den Beifall Sr. Durchlaucht erhalten und seiner Erwartung entsprechen mögen. Die Peter Nolpe sind nicht von der ersten Schönheit, aber des erstandenen Preises gewis werth und würde ich über kurz oder lang eines recht vorzüglichen schönen Exemplars habhaft werden, so bin ich bereit sie wieder dagegen einzutauschen. Einige Nummern habe ich nicht erstanden, weil sie nicht von der Beschaffenheit waren, dass sie sich für die fürstliche Bibliothek qualifiziert haben würden. Die Auktionsrechnung beträgt mit Zuziehung des Geldverlustes auf hiesige Währung Provision und Transport Spesen in allem f. 327'9 xr. Wiener Währung, welche nur an meinen Kommissionär Herrn Höfler in der Plattensteiner'schen Handlung in der Oberrn Erkerstrasse für meine Rechnung bezahlt werden dürften. Diesen Auktionsblättern habe ich noch einige Neuigkeiten zur Ansicht und Auswahl für die fürstliche Bibliothek beigefügt. Was nicht davon anständig sein sollte, kan bis zu meiner Dahinkunft in geneigter Verwahrung bleiben. Es befinden sich darunter 12 Blat, die Passion von Israel von Mecheln, die gewis schön und sehr selten beysammen zu finden und deshalb für den Preiss von f. 120 — sehr billig angesetzt sind. Von Gemälden habe ich einige sehr schöne Stücke zu erwarten, wovon ich, sobald sie hier eingetroffen seyn werden, Sr. Durchlaucht Selbst Nachricht zu geben mir die Erlaubnis nehmen werde. Indem ich dich bitte, Sr. Durchlaucht mich zu hoher Gnade unterthänigst zu empfehlen, bin ich mit unausgesetzter Hochschätzung und Freundschaft der Deinige Frauenholz. — 2964—1805. és G. C. 1805. Fasc. 40. No. 4050.

1805 julius 17. Kismarton.

116

A hg. 2000 f.-ot utal ki a G. C.-ból a pottendorfi Rentcassá-nak előlegül a képtári kiadásokra, mely összeg szabályszerűen elszámolandó. — 3221—805. és G. C. 1805. Fasc. 39. No. 4015.

1805 julius 22. Pottendorf.

117

Willibald Scharinger, abgetretener Verwalter *benyújtja a képtári helyiségek átalakítására 1805 január 1-étől junius végéig kiadott 5352 f. 19 xr.-nyi összeg részletes elszámolását. Ezek közt szerepel Herrlein festő napi 5 f. munkadíja képek restaurálásáért, jan. 1-étől junius végéig. — 3487—1805.*

1805 augusztus 16. Kismarton.

118

A hg. 8000 f.-ot utalványoz a pottendorfi képtár berendezési költségeire. — 3850—1805.

1805 szeptember 24. Kismarton. 119

A hg. elrendeli, hogy a pottendorji képtárban levő Poussin-festményt Bécsbe szállítsák, minthogy Jacob Friedrich Clerck-et megbízta annak rézbe metszésével. — 4500—1805.

1805 október 9. Kismarton. 120

A hg. Franquillo Mollo-nak — für 108 Stück indische Ansichten — 2200 f.-ot. Franz Xav. Stöckel-nek különböző metszetekért 235 f.-ot utalványoz. Franquillo Mollo számlája:

Vienne, le 26	Un Exemplaire Vues des Indes de 108 Pièces	
Mars 1805	reliée, Exempl. unique	f. 3200
	Repris de retour 60 Vues du même ouvrage	
	sur papier simple pour le même prix comme	
	il est été vandu à S. A. S. M. le Prince .	f. 1000
	Reste	f. 2200

Dieses Exempl. ist vom Autor selber Colorirt von besonderer schönheit und volstendig. vid. J. Fischer Kifizettetett 1805 nov. 1. Bécs. — 4680-81—1805. és G. C. 1805. Fasc. 42. No. 4167.

1805 deczember 31. Bécs. 121

A hg. elismeri a G. C. által teljesített következő fizetéseket:

No. 11. Frauenholz	f. 3250
„ 13. Martin Deissler	f. 8500

G. C. 1805. Fasc. 38. No. 3955.

1806 január 24. 122

Minthogy a francia katonák január 11-én Pottendorfból elvonultak, s már nincs veszély, a hg. elrendeli a képtár haladéktalan fölállítását. — 275—1806.

1806 február 7. Kismarton. 123

A hg. háromszobás lakást (évi 200 f. bérnek megfelelő) utalványoz Fischer-nek a bécsi „vörös ház“-ban. — 490—1806.

1806 február 8. Kismarton. 124

A hg. följajánlja Jac. Fr. Clerck-nek (ki 3 évvel ezelőtt az „ifjú Pirrus“-t rézbe metszette számára s azért 1000 f.-ot kapott) a Bilder-

und Kupferstichgallerie Viceinspektor állást 1000 f. évi fizetéssel és szabad lakással Pottendorfban. Köteleznie kell magát azonban a szükséges rézmetszőmunkák elvégzésére. — 492—1806.

1806 február 12. Kismarton. 125

A Kunst- und Industrie Comptoir számlája a képtár számára szállított metszetekről. (Hiányzik.) — 587—1806.

1806 február 21. Kismarton. 126

A hg. kinevezi J. Fr. Clerck-et Vice Inspektor nak azzal a kikötéssel, hogy állandóan Pottendorfban kell laknia, s Bécsbe csak engedélyvel mehet. — 676—1806.

1806 márczius 21. 127

Exhib.: Stöber Joseph Acad. Kupferstecher u. Joh. Mansfeld stellen das Bittgesuch, ihnen zur Copirung der Kupferstiche klassischer Werke, aus den vornehmsten engl. und französischen Ausgaben und zur Beförderung des Kunstfleisses, die Benützung der fürstl. Bibliothek zu gestatten. *Kiadatik* Hillmer könyvtárosnak és Fischer-nek. Resol. (sub 2192—806): Sollen auf gute Art abgewiesen werden. — 1400—1806.

1806 márczius 28. Pottendorf. 128

Fischer asztalos és lakatos költségvetéseket terjeszt be a pottendorfi kastély első emeletének átalakítása ügyében. — 1370—1806.

1806 márczius 30. Kismarton 129

A hg. Johann Ignaz Schuberth-nek Prágában 1000 f.-ot utalványoz in Banco Zetteln egy festményért (P. Potter), mely Hausinspektor Giay-hoz rendben megérkezett és welches ohne Rücksicht auf eine Copie seinen Werth hat A képet Schubert Prágából 1806 márczius 15-én küldte el a köv. sorokkal: Mit heute von hier abgegangenen Postwagen habe ich mich unterfangen Euer Hochf. Durchlaucht auf Anordnung Sr Excellenz Herrn Grafen v. Lamberg's Sprinzenstein ein vorzügliches Gemälde, angeblich vom P. Potter . . einzusenden Ich hoffe dass dies gewiess schöne Gemälde Euer Hochf. Durchl. um den bestimmenden billigen Preis von 145 Ducaten im Golde, oder 1000 f. in Banco-Zetteln contentiren wird. Schubert 1806 máj. 14-én Prágában elismeri az 1000 f. megérkeztét. — 1337—1806. és G. C. 1806. Fasc. 19. No. 3339.

1806 május 1. Mannheim. 130

Dominique Artaria számlája 2 *Champaigne*, 1 *Romeyn*, 1 *Verboom* és egy *Sandrartról*.

Fourni a Son Altesse Serenissime Monseigneur le Prince Regnant Esterhazy Galantha Edelstaetten par Dominique Artaria.

1806	2 Portraits peintes par Ph. de Champaignes . . .	f. 2000
Le 1 may.	1 Bêtailles & Paysage par William Romeyn	} 2000
	1 Paysage par Verboom . . .	
	1 Portrait par Sandrad . . .	

La sudite somme de florins quatre mille trois cent sera payé dans un ane a dater d'aujourd'hui selon le Cours actuel de f. 174 pour f. 100 avec f. 2471 13 xr. Courent d'Augsbourg Especies sonnantes au Valeur. Vidi Fischer. — accordé Esterhazy. — 5468—1806.

1806 május 18. Bécs. 131

A hg.

1.	Kunst- und Industrie Comptoir-nak metszetekért . . .	249 f.
2.	Tranquillo Mollo et C ^o -nak metszetekért . . .	1539 „
3.	Artaria et C ^o in Wien metszetekért . . .	1565 „
4.	Kunsthändler u. Verleger Fr. X. Stöckl zu Wien metszetekért . . .	844 „
5.	Buchbinder Josef Dell-nek portfeuillekért stb.	1350 „

összesen 5547 f.-ot utalványoz. — 2186 90—1806. és G. C. 1806. Fasc. 19. No. 3351.

1806 június 10. Kismarton. 132

A hg. a metszetgyűjtemény számára átadott lapokért 746 f. 16 xrt utalványoz Fischer számlája alapján, ugyancsak neki 193 f. 19 xrt utalványoz túlkiadásokért a múlt évi 1805 jan. 17-én fölvelt 1000 f.-on felül; s ez évben ismét 1000 f.-ot adat neki für Handauslagen und kleinere Ankaufe, ulólagos elszámolás kötelezettsége mellett. Mellékelt számlák:

N° 1. Nota.

Sillen nach Rubens 3 Prob Abdruck, Ein à 10 f.	30 f.
Luftjagt nach Ruthart 2 Prob Abdruck, Ein à 50 f.	100 „
Erdjagt nach Schniers 2 Prob Abdruck, Ein à 50 f.	100 „
St. Ambros nach Rubens 1 Prob Abdruck vor die Pfeiller	80 „
20 Köpfe von Schmuzer nach dessen Zeichnungen	12 „
zusam	322 f.

vidi J. Fischer. — J. Schmuzer k. k. akademierath und Direktor. Die obige Summa mit 322 f. habe ich unter den heidigen dato richtig Empfangen. Schmuzer.

Nº 2. Notta.

Über 150 Stük Sünnbilder von Julio Bonasone selbst erfunden und radiert, das Blat à 30 xr	f. 75
Dan 14 Stük Handzeichnungen das Stük a f. 5	„ 70
Betrefende Mahler Portrait als: 1. Rembrand. 2. Worldisge. 3. Simon Sanese. 4. Hans Holbein. 5. dº dº der Eltere. 6. Michael Wohlgemuth. 7. Giovan Cimabue. 8. Andre del Sarto. 9. Marc Antonio. 10. Giotto. 11. Stevano. 12. Martin Schön. 13. Hans Sebald Behaim. 14. Polidoro da Caravagio.	
Summa	f. 145

Vienn den 1ten Martz 1806. Massinger. — vidi Fischer.

Nº 3. Nota.

Über geschabene Pläter von Bernard:

David nach Pietro Cortona vor der Schrift	50 f.
Die Versuchung S ^t Anton detto nach Deniers	16 „
Das Urteil Paris nach Luka gordano detto	15 „
Madona nach Carl Dolce detto	5 „
Madona nach Paseneli detto	5 „
Cristus nach Palco mit der Schrift	5 „
Ein Mädchen mit einen Hund von Greuse gemahlt detto	5 „
Suma	101 f.

Wien den 21-ten April 1806. vidi J. Fischer. Richtig bezahlt Johan Bernard.

Rechnungs Ausweis über Tausend Gulden so als Vorschuss zum ankauf kleineren vorfallenden Kupferstichen etc. zur Completirung der Hochfürst. Samlung sind aus der Hochfürstl. Haupt Cassa im Empfang genohmen worden d. 17-ten Jener 1805. J Fischer.

Notten so bereits aus dem Vorschuss gezahlt sind:

1. Massinger (<i>44 angol metszetért</i>)	98 f. 06 xr.
2. Gurk (<i>2 rajzért és 26 metszetért</i>)	58 „ 19 „
3. Pisani Giuseppe scultore (<i>2 metszetért</i>)	12 „ — „
4. Steinhauser Jos. Zum Behuf des französischen Index 221 Bogen rastriret und die Rubriquen überschrieben à 3 x	11 „ 24 „
5. Abate de la Lena (<i>rajzokért</i>)	60 „ — „
6. Graf Lamberg (<i>rajzokért ?</i>)	53 „ — „
7. Dem Maschinisten für eine neu verfertigte Kupferdruck Maschin	136 „ — „
8. dem Abate de la Lena für 3 Kupferstiche gezahlt	5 „ — „

9. Massinger (<i>két metszetért</i>)	25 f. — xr.
10. Zu verschieden datos gekaufet Kupferstich als 6 abtrücker von Wille vor der Schrift (<i>Joh. Richtertöl</i>)	265 „ — „
11. dann alte Italienische Blätter 10 Stück (<i>Joh. Richtertöl</i>)	120 „ — „
12. den Einen Abdruck von dem Mutius Zevola vor der Schrift von Schmutzer nach Rubens und ein Druck von Ambrosius	350 „ — „
	<hr/> 1193 f. 19 xr.

ad N° 6. N° 79. 2 f., N° 100. 2 f., Ciroferi 15 f., Casanova 5 f.,
2 Meulen 4 f., N° 174. 5 f., N° 124. 20 f. Summa 53 f. Empfangen
Gr. v. Lamberg.

Euer Durchlaucht wohlen gnädigst einen neuen Vorschuss be-
willigen da bereitz schon mehrere derley kleinere berichtigungen zu
machen sind. J. Fischer. — 2610—1806. és G. C. 1806. Fasc. 19.
No. 3346.

1806 junius 14. Bécs. 133

A hg. Frauenholz et C° *czégnek Nürnbergben eredeti festménye-
kért és metszetekért 5050 f.-ot azonnal és 3025 f.-ot egy fél év mulva
utalványoz.* — 2731—1806.

1806 junius 29. Kismarton. 134

A hg. szigoruan *rendreutasítja* Fischer-t és Clerck-et, akik junius
27-én csunyán összevesztek a pottendorfi képtárban. Clerck Fischer-t
csalással vádolta s a köv. cikket idézte: Archiv für Künstler und
Kunstliebhaber v. Joh. Georg Meusel. Im Jahr 1803 kaufte der Fürst
Esterházi zu Paris eine alte Copie nach dem Gemälde, worauf Poussin
den sterbenden Germanicus vorgestellt hat, von dem sich das Original
in dem Palaste Barberini zu Rom befindet. Der Fürst hat diese Copie
auf Anrathen des Kupferstecher Fischer, welcher sich damals zu Paris
befand, für eine grosse Summe Geldes erstanden. Auch soll bey dieser
Gelegenheit der Malereyhändler gegen den Unterhändler nicht undank-
bar gewesen sein. — 3021/22—1806.

1806 julius 4. Mannheim. 135

Dom. Artaria *levélben jelzi, hogy egy Jordaens férfi-arcképet
küldött be a hg.-nek és 50 Louis-t kér érte.*

Monseigneur! Pour avoir l'honneur de satisfaire a ma promesse
envers Votre altesse Serenissime et profitant de la permission qu'Elle
a daigné m'accorder de Lui envoyer les tableaux que je croyerai

dignes de la Galerie de Votre Altesse Serenissime, je prend la liberté de Lui faire envoyer d'un superbe tableau de Jordans représentant le Portrait d'un homme assis dans un fauteuil et qui ne peut que mériter les suffrages de Votre Altesse car, lorsque Elle daignera examiner le tout mais surtout l'âge avancé dans les yeux de cet homme, Monseigneur ne verra plus la Peinture, mais la Nature même.

Le prix est 50 Louis ce que Votre Altesse Serenissime trouvera bien modique quand Elle verra le tableau et par cette raison aussi je me flatte de l'acquisition. Tous mes soins seront portés à trouver des belles choses pour mettre aux Pieds de Votre Altesse Serenissime et toutesfois que j'aurai quelque objet digne de Ses Collections j'aurai l'honneur de Lui en faire l'Envoye, comme j'ai celui d'être avec les Sentimens du plus profond respect et de la plus haute Consideration de Monseigneur le très humble très obéissant & très soumis serviteur Dom. Artaria. Mannheim, de 4 Juillet 1806. *A külzeten: C. D. int. ad acta bis das Bild kömmt.* — 3397—1806.

1806 augusztus 3. Kismarton.

136

A hg. Tranquillo Mollo-nak 1241 f. 6 xr.-t utalványoz a metszetgyűjtemény számára 1805 ápr. 4-étől 1806 márcz. 15-ig szállított különféle angol és velin papírért. — 3697—1806. és G. C. 1806. Fasc. 20. No. 3412.

1806 augusztus 21. Kismarton.

137

A hg. a Wiener Kunst- und Industrie Handlung két számlájára a metszetgyűjteménynek szállított lapokért 801 f. 14 xr-t utalványoz. — 4145—1806.

1806 augusztus 22.

138

Exhib: Artaria Dominicus reflectiret auf das letzthin zugesendete Bild von Jordan und meldet noch drey andere der schönsten Qualität bekommen zu haben, welche er um 141 Louis zum Kauf anbietet. — 4084—1806.

1806 október 18 Kismarton.

139

A Hof- und Domainen Buchhaltung jelenti a hg.-nek, hogy Joseph Dell bécsi könyvkötő 1350 f. 16 xr.-os számlája az 1805. év folyamán a metszetgyűjtemény számára szállított anyagokért (Portefeuille, Kupferstich Carton, Allaunstärckkleister etc.) és végzett munkákért, valamint Artaria et Co számlája zu 243 Stück Dukaten über gelieferte verschiedene Kupferstiche nincs kifizetve. — 4747—1806.

1806 október 23. Kismarton.

140

A hg. Jacob Friedrich Clerck Vice Gallerie Inspektor-t kinevezi Fürstl. Hof-Kupfer-Schaber-*nek és Bécsbe. a Rothes Haus-ba transferálja. (Oka, hogy Fischerrel nem tudtak összeférni, s a hg. Fischer előterjesztése alapján így oldotta meg a kérdést.)* — 5132/34—1806.

1806 november 16. Bécs.

141

A hg. Martin Deissler-*nek 3000 f.-ot utalványoz Arnstein et Eskeles czégnél. A hg. 1806 decz. 6. Kismarton alatt utasítja a G. C.-t, hogy ez összeget Arnstein et Eskeles czégnek fizesse ki.* — G. C. 1806. Fasc. 20. No. 3465.

1806 deczember 20. Kismarton.

142

A hg. Isidor Neugass von Wien *részére für ein Gemählde von Hayden 500 f.-ot és zum Studiren auf ein Jahr monatlich fünfzig Gulden utalványoz. Neugass kérvénye:*

Durchlauchstiger Fürst! Gnädiger Herr! Rom verdankte Virgil den Maecen! Ganz Europa segnet Ew. Durchlaucht um Hayden! Sollte der aufkeimende Künstler, dem Ew. Durchlaucht allergnädigst gestattet haben sein Werk zu produzieren sich nicht die schönsten Hoffnung machen? O, diese Gnade gründet das Glück seines Lebens, bestimmt seine Bahn! Ev. Durchlaucht werde ich es verdanken einst den grossen Nahmen Künstler — zu verdanken. Geruhen Allerhöchst-dieselben daher ein Werk das beym Entstehen Ev. Durchlaucht bestimmt war, nicht zu verschmähen, ich thue Verzicht auf jede Forderung und überlasse so gerne Ev. Durchlaucht Grossmuth mein Schicksal. Ich ersterbe in tiefster Demuth. Ev. Durchlaucht ganz unterthänigster Diener Isidor Neugass. Wien, den 3^t Dezember 1806. — 5826—1806. és G. C. 1806. Fasc. 20. No. 3484.

1806 deczember 31. Bécs.

143

A hg. tudatja I. B. Skall-*lal. Official im k. k. Obersthofmeisteramt tal, hogy 25 képből álló gyűjteményét nem veheti meg, minthogy für dermalen auf beträchtliche Bilder-Ankäufe kein Antrag gemacht werden kann. Fischer a 25 közül 3-at, u. m. 1 Luc. Kranachot, 1 Joh. v. Achent és 1 Martin Schön-t ajánlott megvételre, minthogy a többi mester a képtárban már képviselve van. (1806 decz. 29.) E három kép leírása: N° 1. 1 Gemählde von Lukas Kranach, eine Lucretia mit*

dem Dolche. Es ist eines der vorzüglichsten Produkte dieses Künstlers, befand sich ehemals in der churfürstl. Gallerie zu München, ist wohl erhalten und von grösster Seltenheit. N° 2. 1 Gemälde von Johann v. Ach, die Beschneidung Christi vorstellend. N° 8. 1 kleines Gemälde von Martin Schön, einem der allerältesten deutschen Maler, und eben darum höchst merkwürdig. Es stellt Marien mit dem Kinde vor, und ist hauptsächlich der Kopf des Kindes interessant. — 6231—1806.

1807 január 7. Bécs.

144

A hg. Artaria et Comp.-nak Bécsben 5802 f. 11 xr.-t utalványoz metszetekért és rajzokért. — 130—1807.

1807 január 8. Bécs.

145

A hg. Arnstein u. Eskeles cégénél 2100 f.-ot utal ki Frauenholz részére, saját számlája terhére. 1807 febr. 5. Kismarton alatt utalványozza ki ez összeget a G. C.-nál Arnstein et Eskeles javára. — G. C. 1807. Fasc. 25. No. 3564.

1807 január 12. Bécs.

146

A hg. Arnstein et Eskeles cégénél 2500 f.-ot utal ki Frauenholz számára, saját számlája terhére. 1807 febr. 5. Kismarton alatt utalványozza ki ez összeget a G. C.-nál Arnstein et Eskeles javára. — G. C. 1807. Fasc. 25. No. 3564.

1807 január 30. Bécs.

147

Alex D'Allard nyugtázza az 5000 f.-ot, melyet Joh. Bapt. Barkenstein-től a hg. számlájára fölvelt. A hg. Barkenstein-nak kiutalványozza Bécs 1807 márczius 7. — G. C. 1807. Fasc. 46. No. 4484.

1807 február 17. Bécs.

148

A hg. Fischer ajánlatára Leonhard Herrlein festőt Custos-nak nevezi ki a pottendorfi képtárhoz a képek kijavítására és jó karban tartására, napi egy forint fizetés, évi 12 akó bor, napi két gyertya és szabad lakás mellett. — 775—1807.

1807 február 18. Bécs.

149

A hg. Professor v. Braun részére Arnstein et Eskeles cégénél 3600 f.-ot utalványoz. 1807 ápr. 3. Bécs alatt kiutalványoztatik a G. C.-nál Arnstein et Eskeles részére. — G. C. 1807. Fasc. 25. No. 3565.

1807 február 18. Kismarton.

150

Endesgefertigter bescheinige hiemit dem Herrn Dominicus Artaria in Rechnungsrest Dreizehntausend fünfhundert Gulden aufrecht schuldig verblieben zu seyn, welche pr. Monatliche rata zu f. 1500 rückzuersetzen ich hiemit bestimme und zusichere bis zur gänzlichen Saldirung des oben bestimmten Capital p. f. 13500. Urkund dessen meine eigenhändige Ausfertigung, Unterschrift und begedrucktes Insigl. Eisenstadt d. 18. feb. 1807. (L. S.) Nicolaus Fürst Esterhazy. — G. C. 1807. Fasc. 48. No. 4612.

1807 február 19 Bécs.

151

A hg. Dominik Artaria, Mannheim részére 2367 f.-ot C^s de Wienne utalványoz Arnstein et Eskeles czégnél. 1807 ápr. 3. Bécs alatt kiutalványoztatik a G. C.-nál Arnstein et Eskeles részére. — G. C. 1807. Fasc. 25. No. 3565.

1807 február 19. Bécs.

152

A hg. Franz Xav. Stöckl műkereskedőnek 2109 f. 22 xr.-t utalványoz rézmetszetekért. 793—1807. és G. C. 1807. Fasc. 46. No. 4449.

1807 február 22. Bécs.

153

A hg. Joseph Dell könyvkötőnek a metszetgyűjtemény számára az 1806 év folyamán végzett munkáiért 1468 f. 4 xrt utalványoz. — 813—1807.

1807 márczius 7. Bécs.

154

J. G. von Scheidlin, J. F. Frauenholz et Co nürnbergi cég bécsi megbízottja a G. C.-nál fölveszi a 925 f.-ot, mely összeg február havára jár Frauenholznak in Banco Zettel. — G. C. 1807. Fasc. 46. No. 4458.

1807 márczius 10. Bécs.

155

A hg. Martin Frey rézmetszőnek für gelieferte Kupferstiche 216 f.-ot; dem Herrn Guérard für ein auf meine Anschaffung verfertigtes Portrait 25 Ducaten in Gold utalványoz.

I. Martin Frey számlája.

Note uiber die S' Hochfürstlichen Durchlaucht dem regierenden Herrn Fürsten Esterhazy von Unterzeichnetem unterthänigst überreichten Kupferstiche: Maria mit dem Kinde Jesu im Rosengarten vorstellend:

6	Exemplare avant la lettre	das Exemplar à 24 f.	144 f.
4	"	Probabdrücke " " " 12 "	48 "
2	"	mit der Schrift " " " 12 "	24 "
		Summa	216 f.

Wien am 19ten Hornung 1807. vidi J. Fischer — Martin Frey Kupferstecher.

II. Guérard számlája.

Note pour un Portrait faite pour S. Altesse le Prince Esterhazy a 25 Ducates en or par Ch. de Guerard. — 1120/22—1807. és G. C. 1807. Fasc. 46. No. 4474.

1807 márczius 20. 156

Andreas Richter *rézmetsző* (mint előbb Anton Meisburger és Johann Bernard) *öszöntdíjért folyamodik és a Tiepolo után metszett lapjára hivatkozik.* Bis zur Einführung einer Kupferstecher Schulle in Suspenso. — 1526—1807.

1807 márczius 27. Bécs. 157

A hg. Massinger *metszetgyűjteményi Custosnak 100 f.-ot, Anton Rothmüller-nek, kit 1805-ben alkalmazott évi 365 f. fizetéssel a metszetgyűjteményben, 150 f.-ot utalványoz, mint Zulaag-ot.* — 1408:9—1807.

1807 márczius 28. Bécs. 158

A hg. A. d'Allard-nak 3000 f.-ot utalványoz Arnstein et Eskeles *czégnél.* 1807 ápr. 3. Bécs alatt kiutalványoztatik a G. C.-nál Arnstein et Eskeles *részére.* — G. C. 1607. Fasc. 25. No. 3565.

1807 április 2. Bécs. 159

A hg. *értésiti* Fischer-t, *hogy:* In Erwägung Ihrer bei meiner Kupferstich- und Bildergallerie bishero mit Nutzen geleisteten Diensten sowohl, als auch anderseitig mir bekannten guten Verwendung, . . . zum Beweis meiner vollen Zufriedenheit *évi 2000 f.-ra emeli fizetését.* Az utalványozás kelte: 1807 április 13. Buda. -- 1795—1807.

1807 április 16. Buda.

160

A hg. Franz X. Stöckl műkereskedőnek Bécsben metszetekért 87 f. 49 xr.-t és 91 f.-ot, a Kunst und Industrie Comptoir-nak Bécsben 168 f. 30 xr., összesen 347 f. 19 xrt utalványoz.

Stöckl 2-ik számlája.

1 Eine Grablegung	Rembrandt f. 5
1 Der pissende Mann rar	detto „ 15
1 Die schlafende Frau rar	detto „ 36
1 Eine Ruh in Egypten rar	detto „ 15
1 Der Kopf eines Mannes	detto „ 3
1 Ein Port. des Rembrandt	detto „ 5
1 Löwenjagt	detto „ 12
	Summa f. 91

Wien den 2ten Jener 1806. — 1832 — 1807. és G. C. 1807. Fasc. 46. No. 4502.

1807 május 25. Buda.

161

A hg. Frauenholz et Compagnie-nak Nürnbergben, a czégtől vásárolt képek, rajzok és metszetek fejében járó 800 Carolin összegből, miután 250 Carolin már ki van fizetve, 550 Carolint utalványoz 10 részletben. (N. B. 50 Carolin már ebből kifizettetett, l. 1807 márcz. 7. Bécs — G. C. 1807. Fasc. 46. No. 4458. alatt, tehát a tartozás helyesen 500 Carolin, mely 10 havi részletben fizetendő.) A számla: Seine der regierenden Fürsten Herrn Herrn Nicolaus von Esterhazy Hochfürstl. Durchlaucht, erkaufte von J. F. Frauenholz et Cie aus Nürnberg an Kupferstichen Reichsgeld im 24 f. Fuss

2 Blat nach Fueslį von	à f. 11 f. 22
1 „ Prinz von Württemberg von Müller dem Vater	„ 4
1 „ Belisaire von Desnoyers	„ 11
1 „ Bacchanalien n. Rubens v. Earlom	„ 12
2 „ Landschaften von Veith avant la lettre	6
1 „ Magdalen washing Christi Feets nach Rubens v. Earlom, rar	„ 22
1 „ Portrait des Ferdinand Kobell avant la lettre	2'24
6 „ Köpfe nach Raphael von Egger	„ 4—
2 „ Landschaften nach Poussin von Rahl avant l'adresse	2'45
2 „ Landschaften von Rechberger avant l'adresse	2'24
20 „ kleine Landschaften von Koelbl	6
6 „ divers animaux par Bartsch avant l'adresse	„ 6
1 „ Canova avant la lettre v. Mart	3—
2 „ Landschaften nach Ruisdael u. Klengel v. Hertinger	6—

4	Blat Ansichten von der sächlichen Schweiz von Jensch u. Schumann	f.	7:30
1	" Inquisitions Gefängniß n. Platler avant la lettre	"	5—
1	" Hexe von Endor n. West von Sharp, Capital Blat avant la lettre	"	40—
1	" Louise nach Strasch von Schumann	"	8:15
1	" Häusliche Scene nach Jan Steen v. de Blois, selten	"	3—
7	" Portraite von Houbracken à f. 1 ¹ / ₂	"	10:30
3	" d° von d° à f. 1	"	3—
3	" d° von d° worunter 2 Bl. avant la lettre à f. 2	"	6—
1	" Conversation Stück nach Terburg von Vaillant	"	3—
1	" von Ferdinand Bol	"	5—
1	" d°	"	7:30
1	" von Rembrandt	"	8
1	" von Julio Bonasone	"	9
1	" von Israel von Mecheln, très rare	"	12
1	" Marktschreier von van de Velde	"	9
1	" Maria mit dem Kind nach Van Dyck v. Vaillant	"	3
1	" Landschaft nach du Jardin von Vaillant, sehr selten	"	4
1	" M. Curtius von Hans Brosamer, selten	"	2
1	" Knabe welcher Fische angelt nach Zoffani v. Houston avant la lettre	"	9
2	" die Anbetung von 2 erley Compositionen von L. Krug, Seiden Papier, selten	"	8
1	" von Israel von Mecheln, très rare	"	18
1	" von Martin Schoen, très rare	"	15
1	" Thurnier von Martin Zagel, très rare	"	18
1	" Catharina von ditto	"	2
1	" nach Rosso	"	3
1	" von Theodor de Bry	"	1:30
1	" nach Teniers v. Vaillant	"	2
1	" Coppenol v. Corn. Vischer, rare	"	9
2	" Landschaften n. Schwanefeld v. Browne, avant la lettre, Capital Blätter	"	36
6	" divers animaux v Bartsch avant l'adresse gelb Papier noch einen Canova avant la lettre gefärbt Papier an Original Handzeichnungen:	"	6
		"	3:12
1	" von Le Sueur	"	12
1	" von Roos	"	15
3	" von Heinrich Roos (sind von Elias Ridinger radirt) très rare à f. 50	"	150
1	" von Johann Georg Wagner, très rare	"	36

Reichsgeld in 24 f. Fuss f. 594

an Gemälden :

1 Anbetung der Hirten, von Guido Reni	Karolin	200
1 sitzende Muse von Pierre Mignard	"	200
1 Vesper Stück von Ercole Procacini le vieux (aus dem Praun'schen Kabinet)	"	70
1 Tentation de St. Antoine von Teniers le tils	"	75
1 Männliches Portrait von Mierevelt	"	15
1 grosse Landschaft von Heinrich Schwanefeld, très rare à trouver	"	160
1 Diana in Wolken sitzend, von Le Sueur	"	40
7 St.	Karolin	760

Diese 760 Karolin thun in Reichsgeld à f. 11 nach dem 24 f. Fuss 8360 f. An Kupferstichen, Zeichnungen und Gemälden an S^e Hochfürstl. Durchlaucht laut vorstehender Berechnung in Allem abgeliefert für Karolin 814, worauf ich mir 250 Karolin für izt und den Überrest in monatlichen Zahlungen von 50 Karl. unterthänigst erbitte. Frauenholz. — Mit Achthundert Carolinen agnoscirt, demnach die vorgeschlagene Zahlungsart auf diese Summe bestimmt und angenommen. Wien den 8^t Jenner 1807. Esterhazy. — Nach dem Empfang von 250 Carolinen und der ersten Rathe von Monat Februari sind noch zehen Rathen Zahlungen von 50 Carolinen oder 925 f. Bancozettel zu machen. Wien den 4ten April 1807 J. Fischer. — 2222—1807. és G. C. 1807. Fasc. 46. No. 4514.

1807 junius 11. Buda. 162

A hg. Dominic Artaria in Mannheim számlájára 6000 f.-ot utalványoz. — 2490—1807. és G. C. 1807. Fasc. 46. No. 4516.

1807 augusztus 31. 163

Exhib. Bernard Johann Kupferschaber bittet als Kupferstecher bei der Pottendorfer Bilder Gallerie angestellt zu werden. Ad Fischer 7ten Sept. — 3762—1807.

1807 szeptember 3. Kismarton. 164

A hg. Tranquillo Mollo-nak 1510 f.-ot utalványoz a metszetgyűjtemény részére 1806 júliusától 1807 márcziusáig szállított papirárúkért. — 3861—1807. és G. C. 1807. Fasc. 48 No. 4611.

1807 szeptember 10. Bécs. 165

A hg. 3000 f.-t (Courant de Wien) utalványoz Arnstein et Eskeles czégnél Martin Deissler részére. Arnstein et Eskeles-nek visszatérítettik Kismartonban, 1807 okt. 2-án. — G. C. 1807. Fasc. 25. No. 3570.

1807 szeptember 21. Kismarton. 166

Az esterházai várgondnok utasíttatik, hogy az ott levő 3 festményt, Grundemann-tól Teniers után, Pöhl fürstl. Bauamtsingenieur-nek elismervény ellenében szolgáltassa ki. — 4202—1807.

1807 október 2. Bécs. 167

Bart. Prestinarij nyugtája, a Dom. Artaria, Mannheim részére felvett négy 1500 f.-os részlet, összesen 6000 f. Wiener Corrent összegről. E részletek kiutalványozását Prestinary 1807 aug. 25-én, Bécsben kelt levelében sürgette, a mint az előbbi 6000 f. is az ő junius 3-án kelt kérelmére utaltatott ki¹ s most arra hivatkozik, wie sehr die Wechsel Course dem stetten Steigen und Fallen unterworfen sind und man einen etwas günstigeren Cours nicht eifertig genug nützen könne. — 3768—1807. G. C. 1807. Fasc. 48. No. 4612.

1807 október 18. Kismarton. 168

A hg. Martin Deissler-nek 1807 decz. 1-étől járó havi 1000 f.-os részletekben 10000 f.-ot utalványoz. — G. C. 1807. Fasc. 49. No. 4659.

1807 október 26. Kismarton. 169

A hg. Franz Xav. Stöckl-nek 2965 f. 42 xr.-t, a Kunst- und Industrie Comptoir-nak 352 f. 4 xr.-t utalványoz. Stöckl számlájában a metszeteken kívül a következő rajzok szerepelnek:

Original Handzeichnungen		f. xr.
No. 351.	1 Verhöchte Landschaft — Nauwinx inv. et fecit .	18 —
352.	1 Weib welches ein Kind in der Schoos hat — Richard van Orley fecit	6 40
353.	1 Schöne Landschaft — Dietricy fecit.	36 —
354.	1 Schöne ovale Landschaft — M. Molitor fecit	27 —
355.	1 Landschaft detto — Th. de Thoman fecit	9 —
356.	1 Verschiedene Bauern — Lingelbach fecit	9 —
357.	1 Geissbock in einer Landschaft — Kolbe fecit	6 40

¹ L. a 162. sz. kivonatot.

No. 358.	1	Verschiedene Schaafe — Heinrich Roos fecit .	9—
359.	1	detto detto detto detto .	9—
360.	1	detto detto detto detto .	13'30
361.	1	detto detto detto detto .	13'30
362.	1	Landschaft mit schöner Architectur — Beguir de Chan Courtois	12—
363.	2	Landschaften nach der Natur — Lorenz Janscha fecit	36—
364.	11	Landschaften nach der Natur das St. a 18 f. Carl Schallhas fecit	198—
365.	1	Port — Adam Bartsch fecit	9—
366.	3	Verschiedenen Köpfe — Greutze fecit	9—
367.	1	Schöne höchst ausgeführte verhöchte Zeichnung Frid. Brand fecit	36—
368.	1	detto der Comp. zur vorigen — detto detto .	36—
369.	1	Collorirte — detto detto	36—
370.	1	Kopf mit schwarz und weisser Kreide — Johann Jacobe fecit	6—
371.	2	Collorirte sehr ausgeführte Zeichnungen — Johann Wagner fecit	45—
372.	1	Schöne Landschaft von — detto detto	20—
373.	1	detto detto von — detto detto	20—
274.	1	grosse sehr schöne von — detto detto	36—
275.	1	auf einen Stein sitzender Mann — Heinrich Füger fecit .	9—
376.	1	Historisches detto detto	18—
377.	1	Moyses empfängt die Gesetz-Tafeln — Agricola fecit .	27—
378.	1	Verschiedene Kinder Köpfe — Heinrich Füger fecit .	20—

4672—1807. és G. C. 1807. Fasc. 48. No. 4639.

1807 október 18. Kismarton. 170

*A hg Martin Deissler-nek 3000 f.-ot utalványoz — G. C. 1807.
Fasc. 48. No. 4641.*

1807 október 29. Kismarton. 171

*A hg. a gr. Truchsess által följánlott festményeket nem óhajtja
ezidejüleg megvásárolni, miről a gróf auf gute Art értesítendő. —
4731—1807.*

1807 november 29. Bécs. 172

*A hg 349 f. 17 xr-t utalványoz a Fischer által benyújtott számlák
alapján apróbb képtári kiadásokra. (Vászon, szögek, szobafestés*

javitások ; kabinetek új kifestése ; ört álló huszárok fizetése, egérfogók, staubpinsel, pakkoló papír stb) — 5178 1807. és G. C. 1807. Fasc. 49. No. 4697.

1807 deczember 7. Bécs. 173

A hg. Fischer-nek kézi kiadásokra 1000 f.-ot utalványoz utólagos elszámolás kötelezettsége mellett. Fischer decz. másodikán jelentette, hogy Poilly lapját Guido Reni után 50 f.-ért megvette, mely ritka lapért Artaria tavaly 168 f.-ot kért. — 5308—1807.

1808 január 16. Bécs. 174

A hg. Dominicus Artaria műkereskedőnek Mannheimban 2387 f. 30 xr-t utalványoz metszetekért. 279—1808. és G. C. 1808. Fasc. 19. No. 3451.

1808 január 29. Bécs. 175

A hg. Dominique Artaria-nak egy a képtár számára szállított festményért 2000 f.-ot utalványoz A számla : 1807. Le 15 Nov. 1 Tableau representant Saint Jerome Peint par Blanchard f. 2000. Kifizetett 1808 febr. 3. Bécs. — 438—1808. és G. C. Fasc. 19. No. 3450.

1808 január 29. Bécs. 176

A hg. 200 f.-ot utalványoz Márton József-nek, a magyar nyelv és irodalom tanárának a bécsi egyetemen für die zu dem ungarischen Lexicon verschafte zwey Tausend Exemplarien von Kupferstichen meines eigenen Bildnisses, und dabei gehabte Mühewaltung. Kifizetett 1808 febr. 2-án. — 439—1808 és G. C. 1808. Fasc. 19. No. 3448.

1808 február 13. Bécs. 177

A hg. felkéri v Joel-t, hogy A. d'Allard-nak 4000 f.-ot fizessen s ezt a hg. terhére írja. Joel kifizeti a 4000 f.-ot 1808 febr. 16-án Bécsben. A hg. kiutalványozza a G. C.-nál Joel részére 1808 ápr. 5-én Kismartonban. — G. C. 1808. Fasc. 19. No. 3493.

1808 február 15. Bécs. 178

A hg. Joseph Dell könyvkötőnek az 1807. év folyamán a metszetgyűjtemény részére szállított portefeuilleökért, metszetkarton készítésért stb. 2589 f. 43 xrt utalványoz. — 777—1808. és G. C. 1807. Fasc. 49. No. 4711.

1808 február 21. Bécs.

179

A hg. különböző festményekért és műtárgyakért a) Joseph Eder-nek 169 f.-ot; b) a Kunst- und Industrie Comptoir-nak 1097 f. 15 xr-t; c) ugyanannak 1000 f. 10 xr-t utalványoz. — 866/67—1808.

1808 márczius 4. Bécs.

180

A hg. 300 f. évi fizetést és természetbeni járulékokat utalványoz Jos. Boye és Ant. Meisburger művésznövendékeknek, a kik mint hgi ösztöndíjasok, télen Bécsben, nyáron Pottendorfban Fischer vezetése alatt tanuljanak. — 1940—1808.

1808 márczius 31. Bécs.

181

A hg. Fischer nek 3000 f.-ot utalványoz. — G. C. 1808. Fasc. 19. No. 3490.

1808 április 9. Kismarton.

182

A hg. Alex. d'Allard-tól acht vorzügliche Gemähde von verschiedenen Meistern alle original und Vier Zeichnungen auch von verschiedenen Meistern vásárol 18475 f.-ért. 1000 f.-ot kifizet; a fennmaradó 17475 f.-ot pedig május elsejétől fogva havi 2500 f.-os részletekben törleszti. A hét részlet utolsója csak 2475 f. lesz. — G. C. 1808. Fasc. 20. No. 3569.

1808 április 21. Bécs.

183

A hg. Ludwig Maisch-nak 710 f. 4 xr.-t utalványoz metszetekért és 2 Casanova rajzért. — 1727—1808.

1808 május 3. Bécsben.

184

Johann Weiss nyugtája 1600 f. Bancozetteln-ről für zwey an Se. D. verkaufte Gemähde, und zwar für das eine von Van der Helst 800 f., und für das zweyte von Van Mirreweld eben 800 f. — G. C. 1808. Fasc. 20. No. 3517.

1808 május 4. Bécs.

185

A hg. Fischer promemoriájára: Es haben im Anfang des Monat May zu empfangen H. Frauenholz 1500 f. D'Allard 3500, Teisler 2000 f. — a nevezett összegeket a G. C.-nál kiutalványozza. Kifizetnek ugyanaznap. — G. C. 1808. Fasc. 20. No. 3519.

1808 május 6. Bécs.

186

A hg kiutalványozza az Arnstein et Eskeles czég által már előlegesen kifizettetett összegeket a G. C.-nál. A czég fizetett 1808 ápr. 9-én:

An Herrn Drapeau gegen Assignation . . .	f. 12000
„ „ Frauenholz „ „ d ^o . . .	„ 4000
„ „ Braun gegen Assignation . . .	„ 5250

G. C. 1808. Fasc. 16. No. 3406.

1808 május 9. Bécs.

187

A hg. 300 f.-ot utalványoz Gróf Esterházy János Nepomuk-nak für die zwey Bilder von Kiss-Mosaïque, welche er auf mein Ersuchen gezahlt hat. — 1989—1808. és G. C. 1808 Fasc. 36. No. 4587.

1808 május 30. Kismarton.

188

A hg. Ludwig Wieland ot, Christoph Martin Wieland Sachsen-Weimarscher Hofrath fiát 800 f. fizetéssel és természetbeni járulékokkal Bilder-Gallerie und Kupferstichsammlung Actuarium-nak nevezi ki, s Fischer vezetése alatt elsősorban egy pontos Catalogue raisonné készítésével bizza meg. — 2284—1808.

1808 május. Bécs.

189

J. G. Scheidlin nyugtája a Frauenholz et Cie részére fölvett 1500 f.-ról (májusi részlet), laut vorgezeigten v. Sr D. untervertigten Vertrag dd^o 8. April 808. — G. C. 1808. Fasc. 20. No. 3548.

1808 június 28.

190

Exhib. v. Siegeritsch macht die Erinnerung wegen seinen in die fürstliche Gallerie übergebenen 6 St. Gemählde. — 2680—1808.

1808 július 1. Kismarton.

191

A hg. Fischer promemoriájára

Frauenholz-nak	3000 f.-ot
D'Allard-nak	5000 f.-ot
Deissler-nek	4000 f.-ot

utalványoz, a június és július hónapok 1-én esedékes két-két törlesztési részlet fejében. — 2742—1808. és G. C. 1808. Fasc. 20. No. 3569.

1808 julius 2. Kismarton.

192

A hg. 372 f. 12 xr.-t utalványoz Johann Pauller bürg. Vergolder-*nek keretekért. A számla. A külzeten:* Vergolder Notte Jener Rahmen welche über die letzten durch Herrn Adam Braun gekauften Gemälde so gleich auch von seim Vergolder sind gemacht worden (*Fischer írása*).

Notta. Wass ich endes unterschriebener vor Seinen Hochfürstlichen Durchlaucht von Esterházy auf anschaffung des Herrn v. Fischer, an Vergolder Arbeit gemacht habe.

4 Stück Pariser rahmen mit 3 diessain gezürth, 3 $\frac{1}{2}$ Zoll breite kellung eine mest 8 schuh 5 Zoll; eine mest 9 schuch 5 Zol; eine mest 6 sch 8 Zol, eine mest 7 schuh 2 Zoll: mesen zusammen 31 schuch 8 Zol; den schuch samt dieschler per 3 f. a	f. 95
6 Stück Pariser rahmen mit 3 dissain gezürth, 4 Zol breite kellung, eine mest 10 schuh 3 Zol, detto eine mit 10 Schuh 3 Zoll; eine mest 19 scnuh 10 Zol; eine mest 12 schuh 3 Zol; eine mest 12 schuh 6 Zol; eine mest 13 schuh, mesen zusammen 78 schuch 1 Zol: den schuch samt Dieschler per 3 fl. 30 xr. a	f. 273·17 xr.
In eine Rahm den Ziergel gemacht, vor ein eckstück samt Dieschler per 1 fl. a	4
Summa	372 fl. 17 xr.

Kif. 1808 jul. 6. Bécs. — 2787—1808. és G. C. 1808. Fasc. 20. No. 3571.

1808 julius 4 Kismarton.

193

A hg. Johann Bernard Kupferschaber-t ugyanolyan feltételekkel alkalmazza, mint a másik két ifjú művészt. — 2874—1808.

1808 julius 14. Kismarton.

194

A hg. 1401 f.-ot utalványoz F. Xaver Stöckl-*nek metszetekért. — 3117—1808.*

1808 julius 15 Kismarton.

195

A hg. Anton Rothmüller Kupferstich-Kabinet-Custos-nak, a ki az elhalt Massinger helyéért és fizetéséért folyamodik, Fischer meleg ajánlatára fizetését 515 f.-ról 600 f.-ra emeli. — 3120—1808.

A hg. Artaria et Comp.-nak 1806-ban vett metszetekért 9064 f. 55 xrt utalványoz, melynek fele azonnal, fele okt. 15-én fizetendő.

1806 octobre 1.

I. Számla.

No.		f.
3.	Resurrection de N. G., très belle	C. Vischer 20 —
4.	Jesus Christ au tombeau, d'après tintoretto, belle	— 16 —
5.	l'Antiquaire, superbe	d° 65 —
8.	Johannes de Paepe, avec la vue de la bourse d'Amsterdam	— 75 —
10.	Couronnement de la Reine de Suede belle	d° 180 —
11.	Le Roi et la Reine de Suède dans leur chambre nuptiale, très rare	d° 280 —
17.	les quatre bourgmaitres d'Amsterdam; superbe epreuve	Suiderhofer 145 —
19.	petit garçon et petite fille avec une ratiere	C. Vischer 24 —
21.	David Pieters de Vrieds	d° 30 —
23.	querelle de paysans, F. de Vischer, d'après Brouwer, avant la lettre, extremement rare	— 56 —
29.	Portrait de Rembrand N° 9	Rembrand 11 —
33.	présentation au temple; extra belle N° 50.	d° 60 —
39.	Christ dans le tombeau N° 89	d° 27 —
46.	Mariage de Jason et Creuse; 1 ^{re} impression, avant la couronne N° 124.	d° 200 —
50.	paysage N° 213.	d° 36 —
51.	paysage „ 230.	d° 10·30
53.	Renier Ansloo, avant que la planche ait été gravé au fond, très brillante et rare; il n'y en a qu'une autre en Angleterre, N° 271	d° 360 —
54.	Abraham . . . ; papier des Indes	d° 65 —
55.	Le vieux Haaring; rare, N° 274	d° 140 —
57.	le grand Coppenoll; superbe épreuve, avec une feuille de son ecriture, N° 263	d° 160 —
61.	la femme adultere, extra rare, avec un revers, N° 350	d° 80 —

No.		f.
64.	S ^t Jérôme; la grande planche par Livens	d ^o 40 —
65.	portrait d'un noble Venetien, très rare	d ^o 30 —
83.	Deux portrait sur 1 ^{le} ; Alb. March. de Brandenburg; très belle	Alb. Durer 32 —
85.	Pirkymher; belle	Alb. Durer 20 —
86.	petite passion de N S N ^o 8—16, pièces belle	d ^o 120 —
91.	Madonna sur le croissant	d ^o 09 —
104.	Adoration des Mages; point terminée; très rare	Andrea Mantegna 85 —
105.	flagellation; très belle épreuve	d ^o 75 —
107.	J. Chr. Humani generis Redempt.; extra belle	d ^o 110 —
110.	Hercules et Antheus; très belle	d ^o 30 —
111.	Hercules et le Serpent	d ^o 20 —
117.	triomphe de Venus; très rare	Nicoletto da Modena 36 —
118.	S ^t Bennoit, et 4 autres Saints	Benedetto Montagna 54 —
119.	famille de Satyres	d ^o 18 —
121.	ditto	d ^o 12 —
122.	S ^t George; très belle	d ^o 20 —
123.	Abraham et Isaac; très rare	d ^o 54 —
161.	quatre paysages; brillantes épreuves et parfait Heinecke p. 639, N ^o 40.	Aug. Caracci 200. —
173.	Deux pièces: l'Ecole d'Athenes et Pendant, d'après Raphael, moitié adresse et av ^t tout retouches	Mantovano 128 —
196.	S ^t François stigmatisé; très belle et rare	Aug. Caracci 75 —
201.	Conversion de S ^t Paul, d'après Zucchero	Cher. Albert 18 —
189.	Portement de Croix; très rare	Glockenthon 75 —
214.	Tarquain et Lucrèce; d'après Ryck; av ^t la draperie: rare	Smith 38 —
215.	la même estampe avec la draperie; très belle	— 19 —
216.	Cupid et Psyché; avant et avec la Draperie; très belle	d ^o 32 —
217.	Magdeleine aux charbons, première épreuve	d ^o 18 —

No.			f.
225.	Un Artiste et une Dame; prem ^e épreuve; papier des Indes	Verkolje	26 --
228.	Riposo avec anges; rarissime	Benedetto Castiglione	40 --
238.	Minerva	Mantegna	20 --
242.	Ecce Homo; très rare	detto	50 --
244.	Deux Anges et St Joseph avec varia- tions	Castiglione	14 --
249.	Madonna et deux Enfans; très rare;	Lod. Carracci	20 --
254.	le Sacrifice de Noé; très belle	Marc. Antoine	60 --
256.	Eneas portant son Pere	d ^o	36 --
257.	quatre Cupidons dans un paysage	d ^o	60 --
258.,	259. et 260.		
—	Apollo	detto	27 --
—	faune	d ^o	22 --
—	Bacchanales	d ^o	27 --
261.	Satyre et Cupidon	d ^o	13 30
262	St ^e famille, belle et rare	Bon. Bissi	14 --
274	St Jean Baptiste, très belle	M. Schön	9 --
277.	Jupiter et Antiope; très belle	An. Caracci	9 --
280.	Estampe de Rembrand		27 --
281.	d ^o d ^o		4 --
282.	d ^o d ^o		6 --
283.	d ^o d ^o		6 --
284.	d ^o d ^o		11 --
115.	Baptême de N. S. unique	—	290 --
287.	Joliot de Crebillon	Balechou	6 40
			f. 4177 40

3285—1808. és G. C. 1808. Fasc. 21. No. 3599.

1808 julius 27. Kismarton.

197

A hg. Le Grand rézmetszőnek 10 levonatért 300 f.-ot utalványoz für eine nach de Vitte d'Urbino gefertigte und mir dedicirte Platten Kif. aug. 2-án. — 3336—1808. és G. C. 1808. Fasc. 21. No. 3598.

1808 augusztus 1. Kismarton.

198

A hg. Johann Krauss-nak 231 f 20 xr.-t és Joseph Kuhn-nak 347 f.-ot utalványoz metszetekért. — 3414—1808. és G. C. 1808. Fasc. 21. No. 3618.

1808 augusztus 22. Kismarton.

199

A hg. 149 f.-ot utalványoz keretekért für die von Langen Höfel erkauften Gemälde.

Notta I.

Vorn H. H. von Langenhöffer zwey Stück Rahmen vergoldet messen beide 12 $\frac{1}{2}$ Schuch den Schuch p. 3 f. 30 xr. macht	45 f. 45 xr.
Ein Rahm messt 10 Schuch den Schuch pr. 3 f. 30 xr. macht	35 f.
	<hr/>
	78 f. 45 xr.
Auf dass neue zwey Rahmen vergoldet ohne Pfeiffen messen 14 Schuch 2 Zoll gen Schuch samt Tischler p. 2 f. 10 xr. macht	30 f. 40 xr.
Summa	<hr/>
	109 f. 25 xr.

Notta II.

Vorn H. H. von Langenhöffer ein Pariser Rahm vergoldet messt 11 Schuch 4 Zoll den Schuch p. 2 fl. macht	22 f. 40 xr.
Ein mit Pfeiffen messt 4 $\frac{1}{4}$ Schuch den Schuch p. 3 fl. 9 xr.	14 „ 55 xr.
Summa	<hr/>
	37 f. 35 xr.
An dem kleinen Rahmen ist die Tischlerarbeit von mir, macht also noch extra 2 f.	2 „
	<hr/>
	39 f. 35 xr.

Anton Derflinger bürg. Vergolder. — 3872—1808.

1808 augusztus 23. Kismarton.

200

A hg. 1790 f. 3 xr.-t utalványoz a Kunst und Industrie Comptoirnak metszetekért — 3918—1808.

1808 szeptember 9. Pozsony.

201

A hg. elrendeli, hogy a Clerck-nél rézremetszés céljából levő Rembrandt festmény visszavételessék és Pottendorfba szállíttassék. Clerck azt állítja, hogy a Rembrandt másolat a Kaunitz-féle gyűjteményben levő eredeti után, s főleg a zászlótartó s a zászló jobb rajzára hivatkozik, s Fischert gyanusítja. — 3308—1808.

1808 szeptember 24. Bécs.

202

A hg. Fischer előterjesztésére Frauenholz részére 1500, D'Allard részére 2500, Deissler részére 2000 f.-ot (Wiener Bancozettel) utalványoz.

Deissler *nyugtája*: 1808 október 4. Kismarton. Frauenholz helyett Scheidlin *nyugtája* pro rata Monat July. A. d'Allard helyett Geymüller *nyugtája* 1808 okt. 4. Bécs für den Termin 1. August 1808. — G. C. 1808. Fasc. 21. No. 3637.

1808 november 9. Bécs. 203

Quittung. Über vier Tausend Gulden die ich unterschriebener von S. Durchlaucht den Herrn Fürsten v. Esterhazy als eine mit 1tm Semptember und 1tm October verkaufte Gemähld-Bezahlung aus Händen des Herrn v. Joel richtig empfangen habe, Wien d. 9tm November 1808. Martin Deissler. — G. C. 1808. Fasc. 7. No. 1073.

1808 november 10. Bécs. 204

Dr. v. Joel *kifizeti* J. G. Scheidlin-nak Frauenholz et Cie részére az augusztusra és szeptemberre esedékes à 1500 f.-os részleteket, összesen 3000 f. Wiener Corrent összeget. — G. C. 1808. Fasc. 7. No. 1073.

1808 november 16. Bécs. 205

Alex. d'Allard *nyugtája* 5000 f.-ról, melyet a hg. számlájára Dr. v. Joel-tól felvett. — G. C. 1808. Fasc. 7. No. 1073.

1808 november 26. Bécs. 206

Fischer *jelentése a vezetése alatt dolgozó fiatal művészek munkáiról*. Készítettek Joseph Boje: 10 befejezett rajzot a hgi képtár festményei után, négy u. o. konturrajzot um sie auf die Kupferplatte zu bringen; egy rézkarcot Carl du Jardin után. egy nem egészen kész rézkarcot Ludovico Carracci után. Anton Meisburger: 3 befejezett rajzot a hgi képtár képei után, 2 hasonló kisebbet; egy majdnem kész lemezt Dominichino után. Johann Bernhard: eine geschabene Platte nach van Steen bis zur Retouche fertig; *konturrajzot* Julio Romano után, egy másik lemez számára. — 5649—1808.

1808 december 21. Bécs. 207

A hg. a kép- és metszettárnál alkalmazott 3 ifjú művésznek, az alkalmazásuk óta f. év november végéig készített munkáikért Joseph Boje-nak 100 f.-ot, Anton Meisburger-nek 150 f.-ot, Anton Bernhard-nak 120 f.-ot utalványoz; ugyanekkor Fischer számlájára különféle kiadásokért 347 f. 45 xr.-t utalványoz. Kifizettetett 1809 jan. 5-én Bécsben. — G. C. 1808. Fasc. 22. No. 3680.

A hg. Johann Vogt-nak az 1807. év folyamán eszközölt aranyozó munkáért 3310 f. 13 xr.-t utalványoz.

Conto. Uiber für S. Hochf. D. . . . in dessen hochfürstliche Gemälde Gallerie nach Bodendorf im Jahre 1807 gefertigte Vergolder Arbeit.

Rahmen von der 2 ^{ten} Gattung.	Schuh Zoll	f.	xr.
23 Stücke mit Bestreitung der Bildhauer Arbeit mit gutten Silber versilbert, und mit Gold Fürniss überzogen den Schuh à 2 f. 50 xr.	350	—	991 40

Rahmen von der 3 ^{ten} Gattung.	Schuh Zoll	f.	xr.
31 Stück mit Bestreitung der Bildhauer Arbeit und wie die oben gearbeitet den Schuh a 1 f. 50 xr.	247	—	452 50

Im Saal.

4 Grosse Stücke den Schuh à 2 f. 20 xr.	152	—	354 40
1 Stück über die 3 Grazien der Schuh à 3 f. 20 xr.	26	—	86 40
Die Tischler Arbeit daran abzuändern			8—
1 Stück über den Raphael mit 3 Glieder nemlich Herzelleisten, Perlen und Lorbeerstäben der Schuh à 3 f. 20 xr.	20	6	68 20
127 Reparatur Rahmen mit Doppel Gold ausgebessert, im Durchschnitt das Stück à 7 f. (Stück p. 6 f. soll genug sein. Fischer <i>jegyze</i>)			889—
338 Stück Schilder von Spengler Arbeit mit gutten Gold vergoldet			58 14

In Wienn gemacht, samt Bestreitung der Tischler und Bildhauer Arbeit mit 3 Gliedern.

3 Stück den Schuh à 4 f. 30 xr.	65	—	292 30
3 d° „ d° à 3 f. 56 xr.	51	6	202 34
1 d° „ d° à 2 f. 50 xr.	4	6	12 45
1 Verschlag samt Zugehör zum Einpacken			12—
Messingene Stiften			8—
			<hr/> 3437 13

Wien am 4^t April 1808. Johann Vogt, bürgerl. Vergolder wohnt am Schotten Feld im Goldenen Degen No. 46. im 1^t Stock. — 5730—1808. és G. C. 1808. Fasc. 22. No. 3679.

1809 január 1 Bécs. 209

A hg. Kupferschaber Clerck-et 400 f. kegydíjjal nyugalomba — in Quiescenten-Stand — helyezi. — 5853—1808.

1809. 210

Exhib. Hilmer Bibliothecair wegen willkürlichn Entfernung von seinem Posten entlassen worden. — 80—1809.

1809 január 25. Bécs. 211

A hg. Gaál György Central-Directions Kanzley-beli cancellistát kinevezi Custos-nak a hgi könyvtárhoz az inventariumok és katalogusok kigazitása czéljából. — 206 1809.

1809 január 26 Bécs. 212

A hg. megengedi Wrenk Kupferschaber-nek, hogy a hgi képtárban levő Rembrandt után készített lapját a hg-nek dedikálhassa. Egyúttal a hat avant la lettre és a hat későbbi lenyomat fejében a kétszeres árat, azaz 216 f.-ot engedélyezi számára. — 370—1809.

1809 január 26. Bécs. 213

A hg. köszönettel elfogadja Joseph Eder Kunst und Musik-Verleger zur goldenen Krone am Graben ajánlatát, miszerint az a hgi gyűjteményben levő Seidelmann-féle sepia rajz (Salvator nach Correggio) pontozott modoru metszetét, melyet David Weiss által készítettett, a hg-nek akarja ajánlani. — 371—1809.

1809 február 19. Bécs. 214

A hg. 216 f.-ot utalványoz a 6 avant la lettre és 6 későbbi levonatu metszetért Wrenk-nek, utasítja azonban Fischer-t, hogy a fölösleges 10 levonatot eladás vagy csere útján értékesítse, ein welches für alle ähnliche Fälle sich verstehet. — 731—1809.

1809 február 25. Bécs. 215

A hg. közölteti Fischer-rel, hogy minő terminusokban akarja kifizettetni Dominique Artaria 9083 f.-os számláját rézmetszetekért. (A számla a 217. sz. alatt.) — 872—1809.

A hg. közli Dom. Artariá-val, hogy a követelésének megfelelő 4080 f. C. M. összegből

1809 májusában	1080 f. Conv. Münze
„ augusztusában	1000 „ „ „
„ októberében	1000 „ „ „
„ decemberében	1000 „ „ „

fog kiegyenlítettetni. A hg. az összeget azonban csak 1810 febr. 8 án Bécsben utalványozza, minthogy a ráták fizetése wegen den eingetrettenen Kriegsumständen be nem tartathatott — G. C. 1809. Fasc. 30. No. 3858.

A hg. utalványoz különböző rátákban: A) Joseph Drapeau nak 5500 f. W. C.-nak megfelelő 2488 Gulden 41 Kreuzer Conventionsgeld összeget, négy festményért. B) Domenico Artariá nak 9083 f. W. C.-nak megfelelő 4080 f. C. M.-t metszetekért.

I.

Note des tableaux que le serviteur Drapeau a eu l'honneur de vendre le 24 janvier 1809 A Son Altesse Monseig^{re} Le Prince Regnant N. Esterhazy.

Savoir.	florins
1 Tableau peysage par A. Pinacker	1000
1 D ^{to} Tête a Barbe, par David	300
1 D ^{to} par Romanelli, portrait de Mad ^{me} de Mondespan	3000
1 D ^{to} par Hondekotter, animeaux de Basse Cour	1200
florins Cours de Vienne Total	5500

II.

Fourni a Son Altesse etc. par Dominique Artaria de Mannheim. 1808 le 27 Nov.

58 Diverses Estampes gravées par	Goldzius	500.—
1 Judith	Nicoletto da Modena	50.—
1 S. Prospero.	Stef. della Bella	60.—
1 S. Madeleine	Titiano—M. Rotta	10.—
1 Psyche et Cupido	S. Vouet—Mellan	4.—
1 Madona	ditto — ditto	5.—
1 Madeleine	ditto	4.—
1 Adorate Dominum	ditto	8.—

		f. xr.
1 S. Catherine	S. Vouet—Mellan	6—
1 Rebecca	Tintoretto— ditto	9—
1 La Catedral d'Anvers, Epreuve avant la Seconde Ligne, très rare	Hollar	100—
1 Ecce Homo	Goltzius—Matham	16—
1 St. François	Rubens—Vorsterman	22—
1 Silene Endormie	ditto — v. Wingarde	22—
16 Portraits	Fiquet	264—
1 Desjardins, Epr. av. la lettre .	Edelinck	66—
1 Robert Nanteuil	ditto	10—
1 Lud. Mar. de Coetlogon	ditto	10—
1 Lud. Belly	Masson	16—
1 Em. Theod. de la Tour	ditto	22—
1 Lefebvre d'Ormesson	ditto	22—
1 Fr. Rouxel de Medavy	ditto	50—
1 Cor. Nic. Faff. de Fontaine . .	ditto	33—
1 Tussanus de Forbin	ditto	33—
1 Maria Theresia Austria	ditto	66—
1 Colbert	ditto	66—
1 Turenne	ditto	132—
1 John Dryden	Edelinck	66—
1 Nathaniel Ditzerus Sup. Epr.	ditto	220—
1 Enlevement d'Europe	Raphael—Bonasone	35—
1 Kortnaer Sup. Epr.	v. d. Helst—Blooteling	264—
1 Guil. de Rycke, Epreuve avec l'Oreille Noire et avant la lettre	Cor. Vischer	440—
1 Le Samaritain, Epreuve avec la queue au cheval blanche . . .	Rembrand	550—
1 Le Bourguemaitre Six. Première Epreuve rarissime avant le nom de Six et avec le 6 renverse	ditto	2000—
1 La Vierge au pied de la Croix .	Guido—Hulck	4—
1 Baron Brudern Epr. av. la lettre	Longhi	10—
1 La Vierge et l'Enfant Jesu . . .	L. Caracci—Roger	12—
1 Dilexit multum Epr.	L. da Vinci—Riccini	6—
1 Paysage Epr avant la lettre . .	Jones—Woollett	154—
1 Enchanted Castle Ep. av. la lettre	Claude—Vivares	154—
1 Chevaux au Pré	C. Vernet—Coqueret	9—

		f. xr.
1 Chevaux à l'Abrevoire	C. Vernet—Coqueret	9:—
1 Chevaux au Pré	ditto — ditto	9:—
1 Le Marechal Ferrant à la Française	d° —Dubucourt	25:—
1 Veduta Reale della Gran Cascata a Tivoli	Gmelin	20:—
1 Corp d'un Jeune homme — proof	Smirke—Pollard	36:—
1 Nymphes au Bain	Lethiers—Noel	20:—
1 Il Matino	Claude Lorrain—Gmelin	34:—
1 Albert Dürer Handzeichenbuch 1, 2, 3, 4	—	20:—
1 Collection des Portraits gravées par	Rob. Nanteuil	3300:—
		f. 9023:—
2 La Vierge avec l'Enfant Jesu, l'une avec et l'autre avant la lettre	Jul. Romain—Rouschway	12:—
2 Les Boeufs en gouettes, Chevaux en repos	Bartsch	16:—
2 Les Boeufs avant la lettre	ditto	32:—
		f. 9083

vidi J. Fischer. — 974/75—1809. és G. C. 1808. Fasc. 30. No. 3858.

1809 márczius 31. Bécs.

218

A hg. Joseph Giay bécsi hgi Hausinspector-nak márczius 15-én kelt elszámolására 25 f. 38 xr.-t utalványoz 15 képnek becsomagolásáért, melyek hgi parancsra haladéktalanul Pottendorfba küldettek. — 1421—1809. és G. C. 1809. Fasc. 28. No. 3789.

1809 április 4. Bécs.

219

A hg. 1808 decz. 21-én kelt, C. D. 5649. számú utalványa folytatásaképen a metszet- és képtárnál alkalmazott ifjú művészeknek az utolsó évnegyedben, u. m. deczember, január és február hónap végzett munkáikért

Joseph Boye-nek	97 f.-ot
Anton Meissburger-nek	120 „
Johann Bernard-nak	90 -
összesen	307 f.-ot

Joseph Fischer <i>kiadásaira u. m. a bécsi Studien Saal</i>	
<i>fütésére</i>	128 f. 9 xr.-t
<i>próbanyomatokért és papírárt</i>	33 „ 15 „
dem aufgenommenen Gehilfen zur Herstellung alter	
Handzeichnungen auf 43 Tage	64 „ 30 „
összesen	532 f. 54 xr.-t

utalványoz. Kifizettetett 1809 ápr. 7. Bécs. — 1487—1809. és G. C. 1809. Fasc. 29. No. 3783.

1809 április 15. Bécs. 220

A hg. Martin Deissler-nek öt részletben 2900 f.-ot utalványoz, mely összeg „a hg. kezéhez“ rovat alatt számolandó el. — G. C. 1809. Fasc. 29. No. 3791.

1809 május 8. Pottendorf. 221

Dominicus Heissau Hof- u. Domänen Buchhalterei Kanzellist 3 jegyzéke 3 transzportról, mely szerint a pottendorfi képek 40 ládában elszállítottak. (A jegyzékekben a 30-as és a 40-es számú ládák hiányzanak.) — 2339—1809.

1809 június 3. Pest. 222

A hg. Gaál György könyvtárcustost ab officio et salario suspendálja, minthogy az a hg. parancsa ellenére Bécsset és a könyvtárt otthagytá s a francziák elől gyáván Kismartonba szökött. — 2038/40—1809.

1809 október 1. Pest. 223

A hg. válaszol Fischer-nek: An meinen Bilder-Galerie Inspector Fischer. Ihr Brief von 24e ist mir mittelst Courier zugestellt worden; ich danke ihnen für den geäußerten lebhaften Antheil meiner Wiederherstellung, welche jedoch mit sehr langsamen Schritten seiner Vollkommenheit nahet, die auf dem Schif befindlichen Kunstsachen sind bis nun bestens besorgt und erhalten worden, und hoffe solche trotz aller obwaltenden Gefahren und Anstände glücklich an Ort und Stelle anwiederum zu sehen. Die Beraubung des zurückgebliebenen Theils der Kais. Gallerie ist ein Mißübel der im allgemeinen so elend getroffenen Fürkehrung. Den Herrn v. Deñon ist der verlangte Graf Zinzendorfische Abdruck zu übergeben. Grüßen Sie in meinem Namen den Herrn Hofrath v. Birkenstok, drohen Sie selben. Sie werden ihm nächstens als französischer Comissair seine Kunstwerk in Beschlag

nehmen, und rathen Sie Ihm deshalb zu einen freundschaftlichen Einverständniss mit mir, über welchen mir sehr angelegenen Gegenstand Sie mir mit rückgehenden Courier den Bericht erstatten mögen. — 3275—1809.

1809 október 7. Bécs.

224

Quittung Über Sieben Tausend drey hundert Gulden, welche ich Endes Unterschriebener vor fünf Gemälde, nemlich eine Madona von Raphael, dess 2-ten Ein Ovitisches Stuck von Procaccino, dess 3-ten Loth mit seinen Töchtern von Dominichino, dess 4-ten Eine Madona von de la Hyre dess 5-ten Einige Schweine in einem Stall von Teniers dass Geld auf Befehlen Sr. Durchlaucht Herrn Herrn Fürsten von Esterhazy etc. richtig erhalten zu haben bescheinige hiemit. Wien den 27ten october 1806 (*tollhiba 1809 helyett*). A. Braun der k. k. Academie Bildenden Künste würckl. Mitglied. — 4014—1809.

1809 deczember 6. Kismarton.

225

A hg. aus besonderer Gnade az ab officio et salario suspendált Bibliothek-Custos-t Gaál György-öt *eddiggi fizetése mellett visszafogadja szolgálatába és actuariusnak nevezi ki* bei meiner Kupferstich- und Bildergallerie, az *eddiggi actuarius Ludwig Wieland helyébe, a ki a könyvtár ügyeivel bízott meg.* — 3828—1809.

1810 január 12.

226

Hgi rendelet alapján a bécsi Gardehof-ban fekvő hgi képek ezen hó 14-én két négylovas kocsin Pottendorfba szállítandók. — 199—1810.

1810 január 15. Bécs.

227

A. L. Dies Landschaftsmaler *beadványára, melyben jelenti, hogy a negyedik festményrel elkészült és hogy a francziák által megrongált festményét kész kijavítani, a hg. olyan értelemben válaszol, hogy a kijavított és a most befejezett negyedik festményt mielőbb várja.* — 290—1810.

1810 február 2. Bécs.

228

A bei dem hochfürstl. Museum angestelltes Personale, u. m. Fischer, Wieland, Rothmüller, Gurk Theuerungszususschuss-ért *folymodnak.* — 1138—1810.

1810 február 6. Bécs.

229

A hg. 22,077 f. 25 xr.-t utalványoz 1805., 1807. és 1808. évekből származó számlákra:

Tranquillo Mollo, 1805-ben szállított metszetekért	1389 f. 25 xr.
a metszetgyűjteménynek száll. pa-	
pirért	2225 " — "
Tranquillo Mollo, metszetekért	3242, " 12 "
Franz Stöckel, metszetekért és rajzokért	2958 " — "
Joseph Dell könyvkötő, a metszetgy. részére végzett	
munkákért	1976 " 28 "
Ludwig Maisch, a metszetgy. számára szállított műtár-	
gyakért	287 " — "
Frauenholz, Nürnberg, 1809-ben csedékes	10,000 " — "
894/900—1810. összesen	22,077 f. 25 xr.

1810 február 13. Bécs.

230

A hg. a Rittnerische Kunsthandlung nak Drezdában 1800 f.-ot utalványoz in Banco-Zetteln a metszetgyűjteménynek szállított műlapokért. NOTA der am 10-ten Aprill 1808. Sr. Durchlaucht dem Herrn Fürsten Esterhazy gelieferten Kupferstiche.

63 colorirte Ansichten von Dresden und Gegend à 4 Rth.	252 Rth.
9 dito dito " 6 "	54 "
7 " " " 5 "	35 "
2 Landschaften nach Dietrich von Darnstett " 3 "	6 "
Sächs. Rthlr.	
	347 Rth.

Dresden am 22-ten Jan. 1810. pr. Rittnersche Kunsthandlung. vidi Fischer. Engedmény levonása után 322 Rth. — 946—1810.

1810 február 21. Bécs.

231

A hg. elrendeli, hogy Fischer a megfelelő utasításokkal küldje Gaál actuariust Esterházára, a hol er nebst der Bibliotheque zugleich den Bildersaal zu rangiren und ordentlich numerirt ad Inventarium zu nehmen habe. — 1110—1810.

1810 február 22. Bécs.

232

A hg. Rothmüller custosnak külön költségeit utalványozza, melyek 1809-ben merültek fel, midőn a hg. értékes tárgyait egy hajórakományyal Budáról Bécsbe, a hgi palotába és a Gardehof-ba szállította. — 1116—1810.

1810 február 27. Bécs.

233

A hg. Johann Kilian Herrlein festő és bírósági becsüsnek 52 f.-ot utalványoz, Dies nagy tájképének új vászonra való húzásáért és kijavításáért, melyet a francziák egy székkal áthasítottak. Kifizettetett Bécs 1810 márczius 7-én. — 1238—1810. és G. C. 1810. Fasc. 30. No. 4213.

1810 márczius 6. Bécs.

234

Joseph Giay hausinspector jelentése, hogy a Gardehof-nak a hgi könyvtár és metszetgyűjtemény céljaira helyreállított szobáiban a munkálatok alatt hat öl keményfa tüzeltetett el, tudomásul vétetik, es ist aber mit diesem kostspieligen Articl sparsamer fürzuzgehen. A jövő télre a fűtésre kijelölendő szobák számára csak a legfontosabb szükséglet irányzandó elő. — 1377—1810.

1810 márczius 11. Bécs.

235

A hg. Johann Vogt bürg. Vergolder-nek 1809-ben rendelt s most szállított keretekért 378 f. 54 xr.-t utalványoz. Továbbá engedélyezi 12 új ráma megrendelését, melyek az újonnan vásárolt s a hgi képtárba kerülő festmények számára szükségeltetnek. 2625/26—1810.

1810 márczius 15. Kismarton.

236

A hg. A. Braun festőnek 5500 f.-ot utalványoz, mely összeg a pottendorfi képtár terhére számolandó el. Kifizettetett Bécs 1810 május 21 én. NOTTA Wass ich vor Euer Durchlaucht Bilder hergestellt habe, nemlich

reparire		Eine H Maria von Giorgione. 2 historische gemähle v. Seb. Ricci. Eine h Maria v. Parmegianino. Ein h. Stefanus v. Titian. Eine Schizze v. Giorgione. Ein Familie Christi v. Titian und Ein Engelsercher grus v. Ventura Salimbene genant Bevilaqua. Ein Porträt Eines Dogen v. Nogari. Ein H. Familie v. Belino, vor diese 10 Stück gemähle auszubesern und einige auf leinwand gezogen sambt Tischler und vor dass Einbacken und ein Verschlag	f. 1260
		Verkauft die 3 gemähle an S ^e Durchlaucht etc. nemlich	
		Von Rubens. Ein Engel Sturtz	2000
		Ein Schizze den Bogenschneider v. Correggio	1000
		Ein See Stück v. Backhusen	800
		detto Ein grosses gemähle von Giorgione hergestellt	500
		Suma	f. 5500

Wien den 15e Jänner 1810. A. J. Braun Mahler und Mitglied der k. k. Academie Bildend. Künste. — 1522—1810. és G. C. 1810. Fasc. 30. No. 4272.

1810 márczius 16. Kismarton.

237

A hg. a fiatal Joseph Boye Bauingenieur-Practikant szökése által megüresedett, a hgi képtárnál fiatal művészek számára rendszeresített állást (für studirende Künstler an der Gallerie), mely 300 f. fizetéssel járt, Marie Fischer-nek, Joseph Fischer Kupferstich- und Bildergalerie Inspektor nővérének adományozza. — 1602—1810.

1810 márczius 17. Kismarton.

238

A hg. megengedi, hogy a víz benyomulása által megrongált képek kijavítására a Fischer által ajánlott Aufzieher alter Gemälde napi 6 f. fizetés mellett a munkával megbizassék. — 1625—1810.

1810 márczius 17. Kismarton.

239

A hg. Fischer ajánlatára a metszetgyűjteményben és képtárban dolgozó fiatal művészek 1809 végéig készített munkáit, u. m. Anton Meissburger rézlemezét Dominichino iskolája: S. Cecilia cz. és Joseph Bernard lemezét Giulio Romano: Luna cz. képe után megvásárolja. Anton Meissburger kap 100 f.-ot. Kif. 1810 márcz. 22-én, Kismarton. Johann Bernard " 250 " Azonkívül kiutalja Fischer készkiadásait 146 f. 50 xr. összegben.

Ausgaben (Fischer készkiadásai).

Für die bei der fürstlichen Bildergalerie und dem Kupferstichkabinet angestellten Künstler, welche nach Gemälden der Gallerie in Kupfer zu stechen beschäftigt sind, und worüber bereits am 5^t Januar l. J. der unterthänigste Bericht des Unterzeichneten erstattet wurde.

Zwei Kupferplatten sammt Schliessen wovon eine Bernard, die andere aber Meissburger erhalten haben	53 f. — xr.
Probe-Abdrücke sammt Polliren	12 " — "
Zwei Schaber	1 " 30 "
Zwei Pfund Scheidewasser	6 " 20 "
Bickwachs	2 " — "
Zeichenpapier	7 " — "
Bleistift	3 " — "
Drei Kupferplatten sammt Schlissen für neu anzufan- gende Gegenstände	62 " — "
In Summa	146 f. 50 xr.

Pottendorf am 17ten Febr. 1810. J. Fischer. Kif. Kismarton, 1810 márczius 23. — 1663—1810. és G. C. 1810. Fasc. 30. No. 4217.

1810 márczius 23. Kismarton. 240

A hg. Joseph Gurk könyvtárszolgának többszörös kérelmére hat havi szabadságot engedélyez — 1825—1810.

1810 márczius 27. 241

Georg Gaál, Actuarius der Galerie, fizetésemelésért folyamodik, mert fél esztendő t Béciben kell töltenie, im Geschäfte des Kupferstich-Kabinetts. — 1941—1810.

1810 márczius 27 Bécs. 242

Fischer előterjeszti, hogy bei der neuen Einrichtung der Galerie und dem zu verfassenden Cathalog az Actuarius der Galerie (Gaál György) nélkülözhetetlen, s a katalogus 6 hét előtt alig készül el, tehát az Esterházán fölveendő inventáriumhoz más küldessék ki. A hg.: Ist nach Beendigung des Geschäfts in Pottendorf unverweilt nach Esterhaz abgehen zu machen. — 1948—1810.

1810 márczius 27. Bécs. 243

A hg. 10000 f erejéig ad fölhatalmazást Fischer-nek a Birkenstock-aukcióra; engedélyezi, hogy miután a Bilderaufzieher 5—6 nap alatt munkáját bevégez, a megrongált képek teljes helyreállítása céljából néhány képet Stöber nek, egyet Braun-nak adjanak Bécsbe, a többit pedig Maler Heitelauf Pottendorfban javítsa ki, az új készülő katalogus fordítása v. Bising által készíttethető, a ki a most érvényben levő katalogust francziára fordította. — 1949—1810.

1810 márczius 28. Bécs. 244

A hg. Fischer-nek, miután az a régebbi 500 f.-ről elszámolt, újabb 1000 f.-ot utalványoz. Fischer elszámolásában szerepel: Rothmüller 75 f. 18 xr.-nyi számlája: 35 láda festménynek Pottendorfba való szállításáról; két-két hordár díja, kik a városból és Mariahilfből képeket szállítottak a Gardehofba; zur Ausbackung der Kupferstiche aus deren Kästen 1 Mann gebraucht auf 9 Tage — összesen 75 f. 18 xr. (Bécs, 1810 márczius 15.) — 1985—1810.

1810 márczius 29. Bécs. 245

A hg. 3000 f.-ot utalványoz Fischer kezéhez utólagos elszámolás kötelezettsége mellett. Fischer nyugtakép benyújtja Schmutzer köv. levelét:

Dem Edlen Herrn Herrn v. Fischer k. k. Cabinets Kupferstecher etc. etc. Edler Herr. Ich dancke Ihnen gehorsamst, vor die mir richtig bezahlten dreytausend und sage 3000 f., welche Sie mir, vor die Bildersammlung zerschiedener Meister haben verabfolgen iassen, Belieben Sie in allenfählen mir an die handzugeben, womit Sie mich anpasend fünden, Ihnen Edler freund dienste zu leisten; Ich werde thätig zeugen, mit wieviell bereitwillichkeit ich binn dero diener Schmuzer Direktor. Wien d. 30^t Marz 1810. — 2001—1810. és G. C. 1810. Fasc. 30. No. 4223.

1810 április 22. Bécs.

246

Pál hg. Franz Brenn Bilderaufzieher nek, a ki 56 napig dolgozott a pottendorfi képtárban, 336 f.-ot utalványoz. — 2362—1810.

1810 május 11. Bécs.

247

Pál hg. (atyja távollétében) Johann Vogt bürg. Vergolder-nek a mult évben a pottendorfi képtár számára készített képkeretekért 378 f. 54 xr.-t utalványoz. Kifizettetett Bécs, 1810 junius 3-án.

Conto.

1	6 Zoll breit, messt 31 Schuh, den Schuh mit drey Gliedern, als mit Herzelleisten, Perle und Lorberstäbe verziert, mit Bestreitung der Bildhauer und Vergolder-Arbeit, den Schuh à 4 f. 20 xr.	f. 134 20
1	5 Zoll breit, messt 23 ¹ / ₂ Schuh wie oben, der Schuh pr. 3 f. 40 xr.	86 10
2	4 Zoll breit, messen 28 Schuch, wie oben, den Schuh à 3 f. 10 xr.	84 —

Von der Tischler-Arbeit.

1	6 Zoll breit, messt 31 Schuh, der Schuh à 1 f.	31.—
1	5 Zoll breit, messt 23 ¹ / ₂ Schuh, der Schuh à 56 xr.	21 09
2	4 Zoll breit, messen 28 Schuh, den Schuh à 36 xr.	16 48
	Summa	f. 378 54

Wien den 15ten Februar 1810. Johann Vogt hürgerl. Vergolder am Schottenfeld im goldenen Degen No. 46. — 2625/26—1810. és G. C. 1810. Fasc. 30. No. 4279.

1810 május 26. Páris

248

A hg. örvendetes tudomásul veszi Fischer-nek április 27-én Pottendorfból kelt levelét, melyben ez jelenti, hogy a megsérült képek restaurálása szerencsésen halad. hogy Domenichino: Loth és leányai cz. képét is helyben restauráltatja; egy nagyon ügyes emberre akad, s így nem kell a képet Braun-nak Bécsbe küldeni; még a képek új akasztását nem kezdhetette meg, mert nem tudott embereket kapni; die Scolaren Bernhard u. besonders Meisburger nagyon szorgalmasak, úgyszintén Nina Fischer is; a Direktor Schweitzer-től vett képek megérkeztek s a rámaik is már meg vannak rendelve, a vétel tendkívül jutányos volt; a Birkenstock-féle árverés nem lesz meg késő ősz előtt; a Kupferstich-kabinet már teljes rendben van. A hg. jelzi, hogy ezuttal Párisban nem fog vásárolni, mert a betrügerischen Kunstgriff. veszedelmese. — 3549—1810.

1810 június 26. Bécs.

249

Pál hg. (atyja távollétében) 511 f.-ot utalványoz Joseph Heideloff festőnek, a k. k. Academie der bildenden Künste tagjának, ki a pottendorfi képtárban 73 napig, u. m. április 7-étől 20-áig, s április 27-étől június 24-éig dolgozott a megsérült képek kijavításán. — 3272—1810. és G. C. 1810. Fasc. 31. No. 4306.

1810 augusztus 19. Kismarton.

250

A hg. a pottendorfi képtárban újonnan berendezett három terem kárpítómunkáiról, melyek már 1809-ben elkezdettek, de az ellenséges invázió alatt abba hagytak, pontosabb számlát kér s az előleges jóváhagyás elmulasztását kifogásolja. — 4083—1810.

1810 augusztus 23. Kismarton.

251

A hg. 322 f.-ot utalványoz (mint hátralékot) Maler Heidelberg-nak, a ki a képek restaurálása czéljából 119 napot töltött Pottendorfban, napi 7 f. és egy ite bor díjazás mellett. — 4084—1810.

1810 szeptember 12. Kismarton

252

A hg. 679 f. 10 xr. Conventionsgeld-et utalványoz J. F. Frauenholz et Co-nak Nürnbergben metszetekért és a hg. által személyesen vásárolt 10 kézrajzért. A rajzok:

6 grosse Zeichnungen von Giuntotardi à f. 54	f. 324
4 kleinere ditto von Calderari à f. 33	„ 132

4588—1810. és G. C. 1810. Fasc. 31. No. 4367.

1810 szeptember 17 Kismarton. 253

A hg. 10000 f.-ot utalványoz -- auf meine particulier Rechnung -- havi 1000 f.-os részletekben Martin Deissler részére. -- G. C. 1810. Fasc. 31. No. 4371.

1810 szeptember 18. Kismarton. 254

A hg. 847 f. 45 xr.-t utalványoz Ludwig Maisch bécsi műkereskedőnek metszetekért és egy Schallhas rajzért. 1 Schalhaas Handzeichnung f. 36. -- 4768—1810.

1810 szeptember 23. Kismarton. 255

A hg. 1005 f. 42 xr. Conventionsgeld-et utalványoz G. F. Frauenholz nürnbergi cégnek metszetekért. -- 4815—1810.

1810 október 16. Kismarton. 256

A hg. 1140 f.-ot engedélyez az eredeti rajzok kartonirozásának költségeire. Fischer előterjesztése szerint:

Blaugraues Papier 2 Reiss à 120 f.	240 f.
Weisses Untercartonpapier 4 Reiss à 88 f.	372 „
Kartoniren etc. für obige 6 Reisse Papier oder 960 Blätter, wo jedes aus 3 Bogen besteht, für einen Blatt 18 xr.	288 „
Die Rahmen und Linien ziehen im Durchschnitt für eine Zeichnung 20 xr., deren Anzahl jetzt nicht genau zu bestimmen ist	
Gold Papier zu diesen Linien, etwa 40 Bogen, wenn er noch um den alten Preis zu haben ist à 6 f.	240 „
5365—1810.	<hr/> 1140 f.

1810 november 2. Kismarton. 257

Frauenholz et Cie a Praun-féle Guido Reni vételárának késedelmek fizetése miatt 1953 f. 58 xr. Conv. Münze-t követel; a hg. 1810 sept. 23-án Kismartonban kelt resolútiójában e követelést visszautasította, azzal a megokolással, hogy a kifizetés a háború miatt késett: so hat den Zufall jeder zu tragen und den erlittenen Schaden dem Ungefähr zuzuschreiben. A cég által újlágy fölhozott okok méltánylásával most azonban 2000 f. Banco Zettel-t utalványoz, azon föltétellel, hogy a cég minden ez ügyből folyó további követelésről lemond.

I.

Berechnung.

S^c Durchlaucht erkauffen im Monat April 1808 von J. F. Frauenholz aus Nürnberg, in Sechs raten, nemlich im Monat December 1808 und in den Monaten Januar bis May inclusive 1809 bezahlen zu lassen

1 grosses Original Gemälde von Guido Rheni aus dem von Praunschen Kabinet herstammend für den Preiss von 600 Karolin, welche à f. 20 p. 1 Karolin nach den damaligen Cours betragen	f. 12000
Daran wurde im Monat Februar die im Monat December 1808 fällige Rate bezahlt	2000
blieben im Rest	f. 10000
diese f. 10000 betragen nach dem damaligen Cours der 5 Monate, in welchen sie fällig waren, nach dem Zeugniß des Bankier von Scheidlin im Durchschnitt à 245 p. 100 Conventions Geld	f. 4081 38
da nun durch den ausgebrochenen Krieg die Zahlung erst im Monat Februar 1810 erfolgte, wo der Cours auf 470 stund, so betrug solche nur in Conventions Geld	2127 40
behält der Verkäufer noch gut	f. 1953 58
Conventions Geld.	

II.

Quittung und Verzichtleistung.

S^c Durchlaucht etc. haben geruhet, mir für die rechtlich zu erwarten habende Vergütung von f. 1953 58 xr. Conventions Geld wegen verspäteter Zahlung und mir daraus erwachsenen Verlust, f. 2000, schreibe Zweytausend Gulden Banco Zettel bey Höchstdero Hauptzahlamt anzuweisen. Obwohl diese Summe nach dem damaligen Cours nur f. 300 Conventions Geld ausmacht und mit meinem Verlust in keinem Verhältniss steht, so nehme ich solche dennoch unter Verzichtleistung aller ferneren Ansprüche auf jene Vergütung an, um mir die Gnade Sr Durchlaucht für die Folge zu erhalten. Wien den 10. November 1810. — 5672—1810. és G. C. 1810. Fasc. 32. No. 4381.

1810 november 4. Kismarton.

258

A hg. 189 f-tal engedélyezi Anton Stotz gépész költségvétését über die Verfertigung einer Kupferdruckerpress, zu der neuen Kupferplatte, die ich aus Paris mitgebracht habe. — 5736—1810.

1810 november 19. Kismarton.

259

A hg. Joseph Dell könyvkötőnek a kézirajzgyűjtemény részére szállított papíráért 1184 f.-ot; Fischer-nek 100 f.-ot utalványoz, mely 100 f.-ot Fischer Johann Ehrlinger festőnek a készitendő Glanz-Gold-Papier árára előlegezte. — 6105—1810. és G. C. 1810. Fasc. 32. No. 4403.

1810 deczember 3. Bécs.

260

Martin Frey számlája a pottendorfi Raphael után készült rézmetszete 12 példányáról — 3 avant la lettre à 50 f.; 9 közönséges példány à 30 f. — összesen 420 f.-ról. Kifizettetett ugyanaznap. — G. C. 1810. Fasc. 32. No. 4401.

1810 deczember 18. Kismarton.

261

A hg. Johann Bernhart-nak 590, Marie Fischer-nek 550 f.-t utalványoz a képtárban készített rézlemezekért.

Bernard: Drei Studien aus Gemälden verschiedener Meister. Zwei Plättchen Köpfe nach Correggio. Eine heilige Familie nach F. Barozio. Einen heiligen Sebastian nach Vaccaro.

Marie Fischer: Eine landschäftliche Seegegend nach Van Goyen. Eine Landschaft mit Kühen im Vordergrund, und einer auigten Gegend in der Ferne nach A. Cuyp und hat den Anfang zum Gegenstücke gemacht nach P. Potter. Kifizettetett Fischer-nek Kismarton 1810 decz. 24. — 6650—1810. és G. C. 1810. Fasc. 32. No. 4420.

1810 deczember 20. Kismarton.

262

Nachdem ich beschlossen habe, meine Bildergalerie, bis solche hier zu Eisenstadt wird placiert werden können, von Pottendorf nach Laxenburg in mein daselbstiges geräumiges Haus zu übersetzen, in welchem auch das sämmtliche dabei angestellte Personale untergebracht werden muss, utasítja Fischer-t, hogy Engel Hofbauinspektorral tanácskozzék ez ügyben. A hg. és a hgnő appartementjein kívül — melyekben azonban ép úgy, mint Pottendorfban, több kép helyezhető el — az összes többi szobák a képtár számára rendezendők be. A személyzet elhelyezésére a kleine Stöckl szolgáljon. Az átalakításra költség előirányzat, a huczolkodásra terv nyujtandó be. — 6665—1810.

1810 deczember 31. Kismarton.

263

A hg. utasítja Fischer-t, hogy a képtárnak Pottendorfból Laxenburgba való átszállítását haladéktalanul készítse elő és az eredményről napról-napra tegyen jelentést. — 6966—1810.

1811 január 4. Kismarton.

264

A hg. Ch. Hummel *festőnek Bécsben Helène et Paris festményéért 40 aranyat utalványoz. Kifizettetett 1811 január 10-én Bécsben.* — 66—1811. és G C. 1811. Fasc. 21. No. 3899.

1811 január 4. Kismarton.

265

A hg. Fendt Johann Kammerdiener *t kinevezi Laxenburger Haus und Bilder Gallerie Pflieger-nek 1260 f. fizetéssel, dann 9 Eimer 10 Halbe Officier Wein, 46 \overline{r} gegossene Kerzen, sammt freyer Wohnung und acht Klafter Holz. Elrendeli, hogy haladéktalanul Pottendorfba menjen, és a képtárnak Laxenburgba való átszállításánál segédkezzék.* — 73—1811.

1811 január 16. Kismarton.

266

A hg. Fischernek a Kupferstich- und Bilder Gallerie Direktor *czímet adományozza az eddigi Inspector czím helyett.* — 279—1811.

1811 január 28. Bécs.

267

Fischer *ír a hg.-nek:* . . . In übersendeten zwey Portefelle von Rembrand werden Euer Durchlaucht selber die noch zum Completen Werke dieses Meisters fellende Blätter fienden, obschon Euer Durchlaucht 5 Portefollien von Rembrand besiezen. Schade dass der Cataloge der Berliner Versteigerung so späth eingesendet wurde aus welcher dieses Werk mit 63 fellenden Blättern hätte ersetzt werden können, wo zu hier wohl niemals wird zu gelangen sein. Der eingelegte Schlüssel gehörth zu denen Reise Portefellien, und ist für Euer Durchlaucht bestimmt. A hg. Kismartonból *válaszol:* Die herabgeschickten zwey Portefeuelles mit Continuations Blättern von Rembrand sind gut hier angekommen, wovon die weitere Herabsendung bis zu meiner Zurückkunft nach Eisenstadt einstweilen zu unterbleiben hat. (1811 febr. 1 Kismarton.) — 595—1811.

1811 január 31. Kismarton.

268

A hg. Fischer *előterjesztésére többek között utalványoz:*

- a) 10 aranyat John rézmetszőnek 20 lapért Füger rajzai után Klopstock Messiasához.
- b) 440 f. 20 xr.-t Artaria et Co nak 1808-ban szállított darabokért. — 573/77—1811.

Fischer *elszámolása az 1810-ben kapott 1000 f.-ről. Az elszámolásban szerepel:*

13. Joh. Georg Gottfried (?) Künstler 1810 junius 1-ről kelt számlája 40 f.-ről für 2 Nachtstücke in Kupfer gestochen.	
14. Stein abdrück 7 St. à f. 1'30	f. 10'30
d° d° 5 „ à „ 1'12	„ 6'—
d° d° Port. 2 St. à f. 2'30	„ 5'—
2 von Haube radirte St.	„ 1'12
1 Portrait von Edling	„ 24'—
1 d von Van Dick radirt	„ 18'—
1 Marg And.	„ 15'—
	f. 70'20

Obige Pläter habe ich auf dem Leopoldstätter Markt gekauft . . . Fischer.

15. Zu einen Sumarischen Cataloge der Kupferstiche (*papir, toll etc.*) 19 f.

17. Notta di stampe scielte dal Sig. Riccardi.

No. 5. Silvestro di Ravena	f. 18
No. 28 Simon da Pesaro	„ 6
No. 11. Agusti Veneziano	„ 6
No. 20. Biscaino	„ 6
No. 17 Natteuil	„ 18
No. 25. Denone	„ 18
Soma	f. 72

Viena li 20 Novembre 1808. Sald li 7 aug. 1810.

18. Aus meinem Portefelle an dass hochf. Kupf. Cab. ge- geben an abgänglichem Svietten von Weirötter 18 St	44 f.
d „ 12 „	30 „
d „ 12 „	30 „
	104 f.

Einen Abdruck vor der Schrift nach Schedone, gestochen von Fischer	60 f.
dan 12 radierte Blätter von Fischer	15 „
	179 f.

Sz. n. einen Abdruck nach dem Carton des Raphael Transfiguration 80 f.

19. Giuseppe d'Avanzo-nak 80 f. *metszetekért.* — 1165—1811.

A *hg. kötelezi magát* Herrn Teissler für erkaufte Bild und acordirte Meublen 8000 f. W. W.-t *havi 2000 f.-os részletekben fizetni.*

Mellékelve Martin Deissler nyugtái a 2000 f.-os részletekről 1811 márczius, április, május és június hónapok elsejéről. — G. C. 1811. Fasc. 21. No. 3962.

1811 február 26. Kismarton.

271

A hg. 344 f.-ot utalványoz Joseph Deli bécsi könyvkötőnek négy darab Reise-Portefeuille-ért s az ezek biztonságára készült két láddért. A 4 grosse Reise Portefeuille pontosabb leírása: mit starken Kalbleder überzogen, den Rücken Dekel und doppelte seiten leisten von Tischler Arbeit, und mit einen Schloss Platel und schlisel versehen und inwendig blau ausgefütert 1 zu 86 f. A láddák: zwey Kistel mit 2 eisernen hebern um 2 Portefeuil hinein geben zu können und inwendig ausgefütert und mit 2 Riemen sammt schnallen zum zumachen 1 zu 18 f. Kifizettetett 1811 márczius 2. Bécs. — 1046—1811 és G. C. 1811. Fasc. 21. No. 3924.

1811 február 28. Kismarton.

272

A hg. a Párisból érkezett 3 láda könyv, metszet és képekért járó összeget kiutalványozza, mely összeg azonban a legközelebb érkező Poggi úr terhére irandó. A Salzburgi szállítólevélen (9. febr. 1811): 3 Kisten Bücher. Kupferstich Gemelde.

	No. 1.	fl	218
	" 2.	"	266
	" 3.	"	353
1 Kiste Maschinen	" 4.	"	50
		fl	887

Az ulmi „Waagscheinon (1811 febr. 14 ?).

	Ulmer	Baier
	Pfund	
2 Kiste Harges u. Bücher	347	290
1 Coffer Bücher u. Kupferstich	148	124

1091—1811. és G. C. 1811 Fasc. 21. No. 3919.

1811 márczius 1. Bécs.

273

Fischer írja Karner Kanzleydirector-nak, hogy Caspar Beifuss hibája folytán volt a Kismartonba küldött két portefeuille közül az egyik üres. Dahero auch S. Durchlaucht auch dass letzte Portefeile des Rembrades früter erhielten wo schon des Berliner Schmiedt arbeiten, in Geschmack des Rembrandes fortsetzen. Seine D. erhalten heite

noch ein rembrandisches Porteffele und nebst beyliegend die Arbeiten zweier seiner Schüller nemlich der Ferdinand Bohl und Lievenz dan die Continuation des Schmied. — 2335—1811.

1811 márczius 4. Kismarton.

274

A hg. 400 f.-tal fölemeli Fischer fizetését, úgy hogy az most 3000 f.-ra rug készpénzben, ehhez járul 12 akó asztali bor, napi 2 db viasz- és 1 db közöns. gyertya, szabad lakás és szabad fütés. — 1168—1811.

1811 márczius 7. Bécs.

275

Márczius 6-án Huybens festő felajánlja a köv. képeket:

No. 1. u. 2. Zwey Gemälde von Le Brun und van der Meulen vorstellend Krieg und Aussöhnung Ludwigs XIV. mit den Holländern	Louis d'or 500
(Die Bilder gehörten bis 1790 der Familie Colbert)	
No. 2. Eine Landschaft mit vielen Figuren von Albani	„ 120
No. 3. Die Vermählung Mariae mit dem H. Joseph von Stella	„ 110
No. 4. Ein Früchtenstück von Ab. Mignon	„ 60
No. 5. Ludwig XIV. als Knabe, seine Mutter u. Frau v. Montespan von Mignard	„ 30
No. 7. Ein Portrait von Hals	„ 30
No. 8. Eine Landschaft, die Flucht nach Egypten vorstellend von Nic Poussin	„ 30

Másnap Fischer jelenti a hg.-nek: Die Gemälde sind fast alle von grossen Verdienst doch vorzieglich jene 2. von C. le Brun, die wirklich Perlen in jeder Sahmlung sind. Dass Gemälde von Stella ist schön Componiert und hat viellen Verdienst in Hinsicht der Farbe und Zeichnung, jedoch schon viel retogiert ein Fruchten Stück von Mignon gehört unter des Meisters besten Arbeiten, von denen Übrigen will ich Euer Durchlaucht nicht da die fürstl. Galleri im Besietze von Bessern ist. — 5142—1811.

1811 márczius 9. Kismarton.

276

A hg. 993 f. 30 xr.-t utalványoz Hertel műkereskedőnek Augsburgból metszetekért. — 1228—1811. és G. C. 1811. Fasc. 21. No. 3956.

1811 márczius 13. Bécs.

277

Notta.

Über an den Herrn Gallerie Directeur v. Fischer abgelieferte Gemälde für Se. Durchl. den Regierenden Herrn Fürsten Nicol. Esterhazy als ein Portraite von Kneller — Pomona und Vertumnus von Eckhaut — eine Dianna von Floris dan Ein grosses Gastmahl von Valckenborck welche zusammen fünftausen Gulden betragen Wien den 13^t Marty 1811. Joh. menstrey (?). Obige Summa von tünftausen Gulde ist richtig bezahlt den 13ten April 1811 durch H. Gallerie Directeur v. Fischer. — 3769—1811.

1811 április 2. Kismarton.

278

A hg. kiutalványozza a szállítási költségeket a Párisból érkezett 13 láda porcellán, 2 láda könyv és metszet stb.-ért. — 1672—1811.

1811 április 4. Bécs.

279

Fischer jelenti, hogy a mult évben a hg. elutazása előtt utalványozott 3000 f.-ot ő kifizette — meghagyás szerint — Schmuzer Academie Directornak, s a nyugtát személyesen adta át a hg.-nek. Kéri a pénztárt erről értesíteni. — 1758—1811.

1811 április 8. Kismarton.

280

A hg. értesíti Francesco Mami-t Párisban, hogy a Principe Giustiniani képgyűjteményét tekintettel a mostani helyzetre és bankócédulánk elértéktelenedésére — sajnálatára nem veheti meg. (Mami 1811 márczius 25-én írt neki Párisból.) — 4457—1811.

1811 április 13. Bécs.

281

A hg. 418 f. 35 xr.-t utalványoz Giay Hausinspektor-nak, két láda metszetért és könyvért, valamint egy kofferért kifizetett vámköltségek megtérítéseül. K. K. österr. Consumo Zahlungs Bollette von Wien, den 8. April 1811. H. Fürst v. Esterhazi hat aus Ulm 3 Colli.

Sp. 290 \mathcal{L} geb. Bücher . . .	72 f. 30 xr.
„ 60 \mathcal{L} d° d° . . .	15 „ — „
„ 65 \mathcal{L} Kupferstiche . . .	292 „ 30 „
	<hr/>
	380 f. 30 xr.

Giay kézi kiadásai közt: Fuhrlohn dieser Kisten ins Majorathaus f. 3 — 1964—1811. és G. C. 1811. Fasc. 21. No. 3961.

1811 április 18. Kismarton. 282

A hg. április 19-ére lovakat és kocsikat rendel Pottendorfba, a képtárnak Laxenburgba való átszállítására. — 2215—1811.

1811 április 27. Laxenburg. 283

Fischer *jelenti*, „Der Transport durch 5 zwey spännige Leiterwagen sowohl, als der heutige durch den Prangard Wagen brachten die Gemälde in bestmöglichem Stande ohngeachtet des Regenweters an Ort und Stelle.“ *Kéri, hogy a Brancard kocsi ott maradjon és május 2-ára lovakat kér, a szállítás folytatására. — 2215—1811.*

1811 május 6. Kismarton. 284

A hg. Fischer előterjesztésére megengedi az értéktelen képeknek a képtárból való kiselejtezését s azokat el akarja ajándékozni. — 2391—1811.

1811 május 22. Páris. 285

Bordier, . . . auteur du Tableau d'hyppolithe attaqué par le monstre exposé au Salon de 1810 *szeretne a hg. számára festeni és kéri* de vouloir bien me donner un Sujet et la Dimension du tableau. Etant accoutumé à traiter des grands sujets, je préférerais faire les figures au moins grand comme nature. — 4611—1811.

1811 június 6. Kismarton. 286

A hg. Párisuan 1810 jul. 21-én Antoine César Poggi-tól megvásárolta rajzgyűjteményét és ennek fejében a 67 éves embernek s 64 éves feleségének évi 3000 francs rente viagère-t biztosított. Poggi-tól a Párisban kiállított ily értelmű ideiglenes írást ellopták s most a hg. újat állít ki számára. A rajzok (ezenkívül képek, könyvek és ruhák) két transportban érkeztek Kismartonba; az első 1811 márczius 6-án, a második 1811 április 5-én. 1811 június 5-én Poggi személyesen is Kismartonban van. Aláírás: Antoine de Poggi, natif de Parme departement du Taro. Az okirat adatai: Antonio Cesare Poggi, né en 1744. Neje Hanna, née a Exeter, ou près de cette ville, capitale du Devonshire. Son père était John Lewis. Elle demeure lorsqu'elle est à Londres avec les Demoiselles Poggi ses filles au No. 14. Cadogan Place Chelsea pre de Londres. — 4610—1811.

1811 június 24. Kismarton.

287

A hg. Giay Hausinspector-nak 1211 f. 2 xr.-t utalványoz a Poggi terhére kifizetett vámköltiségek megtérítése fejében nachdem ich mit Herrn Poggi in Hinsicht jener für ihn geleisteten Zahlungen persönlich die Abgleichung getroffen habe. Kif. Bécs 1811 jul. 5. — 3384—1811.

1811 június 27. Kismarton.

288

A hg. az asztalossegéd részére, a ki május 19 étől június 30-áig a laxenburgi képtár berendezésén dolgozott, 150 f. munkadíjat utalványoz. — 3397—1811. és G. C. 1811 Fasc. 21. No. 3995.

1811 június 29. Kismarton.

289

A hg. Dominique Artariá-nak 1808, 1809 és 1810. években szállított s a régebbi számlákban föl nem sorolt egyes metszetekért 68 f. 15 xr.-t (Reichs Geld zu berichtigen) utalványoz. 3429—1811. és G. C. 1811. Fasc. 22. No. 4031.

1811 június 29. Laxenburg.

290

Fischer ír Kárner-nek, hogy Rothmüller készen van a katalogus-írással, s panaszkodik, hogy milyen nehéz Bécsbe vivő alkalmatosságra szert tenni. — 3632—1811.

1811 július 7. Kismarton.

291

A hg. Dominique Artaria mannheimi műkereskedőnek metszetekért 1134 f. W. W.-t utalványoz. — 3610—1811. és G. C. 1811. Fasc. 22. No. 4031.

1811 július 7. Kismarton.

292

1811 június 23-án nyújtja be Fischer Franz Stöber számláját Herrmann Swanefeld két festményének reparatiójáról, melyeket zur grössten Zufriedenheit dass eine auf neue Leinwand getragen hat und das andere reparierte und putzte. Ugyancsak Stöber szállított vásznat Domenichino: Loth és leányai és Jordaens: Der Mann so kalt und warm blasst cz. képeinek fölhúzására. Julius 4 én jelenti Fischer, hogy Bilderaufzieher Rauch ezen a napon megkezdi munkáját, melyet 5 nap alatt valószínűleg be fog fejezni. Júl. 7.-én a hg. utalványozza Stöber számláját: 377 f. 30 xr. in Banco Zetteln. — 3618/19—1811.

1811 augusztus 3. Bittse.

293

Nyugta 1000 forintról, mely összeget a 9647—818. sz. rendelet alapján a bittsei uradalom a Nemzeti Múzeum részére kifizelett. — G. C. 1811. Fasc 22 No. 4117.

1811 augusztus 4. Kismarton.

294

A hg. a képtárnak Laxenburgba való átvitelekor fölmerült költségekre 783 f. 7 xr.-t utalványoz. — 4178—1811. és G. C. 1811. Fasc. 22. No. 4047.

1811 augusztus 6. Kismarton.

295

A hg. Huybens festőnek, a ki két Le Brun képét 30,000 f.-ért in Banco Z. ajánlta fel és egy használt Reisechaise-t kért néhány ritka Marc Anton ellenében, azt feleli, hogy a jelen körülmények között nem reflektálhat ajánlatára. 4195—1811.

1811 augusztus 7. Kismarton.

296

A hg. a Dominic Artaria által kiválasztásra Laxenburgba küldött képekre nem reflektál, minthogy azok theils schon vorhanden, . . . theils zu theuer.

Notta.

Denen von Dom. Artaria nach Laxenburg an Seine Durchlaucht Fürsten Esterhazy zur Auswahl gesendeten Gemälde (notandum):

Colombel: Agar in der Wüste (schwarz u. theuer) . . .	Carolin	100
Le Brun: Kindermord (ist vorhanden u. theuer) . . .	"	100
Bourdon: Heilige Familie (ist vorhanden) . . .	"	150
Fr. Millet: Landschaft (kann behandelt werden) . . .	"	75
Boissieu: Fleischhändler (detto) . . .	"	25
Dietrich: Flucht nach Egypten (theuer) . . .	"	100
Morillo: Madona Imaculata (ist vorhanden) . . .	"	50
Velasquez: Portrait eines Cardinals (ist vorhanden) . . .	"	150
Jordans: Die anbethung } (oh jemine, ist garnichts . . .	"	100
Raphael: Transfiguration } zu sagen, nur rasend) . . .	"	500

A külzeten: An Fischer dass kein Gebrauch davon gemacht werde. — 4219—1811.

1811 augusztus 9. Kismarton.

297

A hg. tudatja Fischer-rel hogy miután a körülmények több irányban megszorításokra késztetik, szept. 1-től kezdve elbocsátja Bernard rézmetszőt félévi fizetés kiutalása mellett. — 4254—1811.

1811 augusztus 11. Kismarton.

298

A hg. Rothmüller Custos fizetését, a kit 1808-ban az elhalt Andreas Massinger helyére Custosnak nevezett ki s fizetését 600 f.-ra emelte, most fölemeli 1211 f. készpénzre és természetbeni járulékokra. Rothmüller április 30-án beadott folyamodványában hivatkozik arra, hogy már Massinger-t hosszú betegsége alatt helyettesítette, hogy a Bibliothek-Diener Gurk több mint egy esztendő távolléte daczára a Kupferstich-Cabinet-et rendbe hozta, hogy a Catalogue sommaire-t már több hónap előtt befejezte, s az a hg. után Párisba küldetett. — 4287—1811.

1811 augusztus 12. Kismarton.

299

A hg. újból értesíteti Dominique Artariá-t, a ki a Velasquez, a Murillo és a Raphael kivételével — melyekre a hg. semmiesetre sem reflektált — képeit még Laxenburgban hagyta, s elutazott, hogy a többi festményt sem vásárolja meg. — 4326—1811.

1811 szeptember 19. Pozsony.

300

A hg. elrendeli, hogy Graf von Thurn-nak a Gardehof-ban levő képei Baron Stegner Commissionarius-nak visszaadassanak; a két Lebrun és a Jacob Stella — melyekre nézve Huybens festővel és művész-szel megegyezés létesült — ad inventarium vétessenek. — 5251—1811.

1811 október 29. Pozsony.

301

A hg. elutasítólag válaszol Jacob Joseph Nerl és Georg Joseph Hoenig ajánlatára, kik Michelangelo: Skizze zum Engelsturz cz. festményt ajánlanak föl megvételre. — 5505—1811.

1811 október 30. Kittsee.

302

A hg. Fischer-nek, a tőle átvett Nicolas Poussin: Die eherne Schlange cz. képért, melyért 1807-ben 1000 f., 1808-ban 1500 f.-ot kapott, most a hátralevő összeget 2000 f. B. Z.-t utalványoz. Kif. 1811 nov. 7. Bécs. — 5483 — 1811. és G. C. 1811. Fasc. 22. No. 4079.

1812 január 2. Bécs.

303

A hg. a laxenburgi képtárnak betörés és rablás ellen való biztositására egy penzionistát akar odahelyezni s erre nézve a Domainen Direction-tól ajánlatot kér. — 25—1812.

1812 január 10. Bécs.

304

A hg. Fischer előterjesztésére Bernard elbocsátott rézmetszőnek két lemezért, u. m Pompeo Batoni: Maria mit Jesukind, Le Sueur: Eine schlafende weibliche Figur 1000 f. B. Z.-t és Marie Fischer-nek P. Potter u. készült rézlapjáért 550 f. B. Z.-t utalványoz. Kif. 1812 jan. 16-án, illetve febr. 7-én, Bécsben. — 5467—1811. és G. C. 1811. Fasc. 22. No. 4129.

1812 január 24. Bécs.

305

A hg. 40 f. 30 xr. B. Z.-t utalványoz Ziffer pottendorfi pap hagyatékából megvett 68 db Anton Wurms és 14 db Lucas Cranach fametszet vételárára. — 380—1812.

1812 január 24. Bécs.

306

A hg. Fischer előterjesztésére engedélyez: 1. A bécsi Artaria által beküldött R. Morghen: Raphaels Transfiguration czimű lap mit der Schrift példányáért (minthogy a vor der Schrift vagy mit einfacher Schrift példány 24 aranyba kerül) 12 aranyat. 2. Egy E. A. Siegel nevű ehmaliger Liebhaber-től felajánlott 7 Manglard rézkarczért 20 f.-ot W. W. 3. David Weiss-nak két lapért 24. f.-ot in Einlös. Schein.

Nota.

Über zwey Blätter Christo Kopf

1 St. mit la letta	E. S. f. 8
1 St. ohne letta	E. S. „ 16
In Einlös. Schein Suma	f. 24

Nach dem Original in der hochfürstlich Esterhazyschen Bibliothek von Hannibal Caracci gemahlt und von Seidelmann mit Sepia getuscht. Von unterzeichneten in Kupfer gestochen. Wien den 8. Jenner 1812. David Weiss. — 385—1812.

1812 február 22. Bécs.

307

A hg. 16 f.-ot utalványoz Martin Frey rézmetszőnek für die 2 Kupferstiche avant la lettre nach Albani. — 825—1812. és G. C. 1812. fasc. 19. No. 3325.

1812 február 22. Bécs.

308

A hg. a róla készített öt arczképért 600 f. W. W.-t utalványoz Agricola Carl arczképfestőnek. — 828—1812. és G. C. 1812. Fasc. 19. No. 3324.

1812 márczius 8. Bécs.

309

A hg. 40 aranyat utalványoz Joseph Drapeau-nak egy G. Poussin festményért. — 1100—1812.

1812 márczius 11. Bécs.

310

A hg. 231 f. 28^{1/5} xr. W. W. in Einlösungsscheine = 500 f. B. Z.-t utalványoz Alexander d'Allard 1808 május 10-éről kelt számlájára két Cornelius Polimburg festményért, melyek a hgi képtárba már beosztattak. 2 Tableaux paysages et figures par Corneille Polimbourg f. 500 W. W. Vienne ce 10 May 1808. Kifizettetett 1812 ápr. 21. Bécs. — 1147—1812. és G. C. 1812. Fasc. 18. No. 3283.

1812 márczius 24. Bécs.

311

A hg. a Birkenstock árverésen vásárolt metszetekért és rajzokért 491 f. 46 xr., illetve 477 f. 25 xr.-t utalványoz. Auszug aus dem Vormerkprotocolle über die bei der v. Birkenstock'schen Versteigerung für den B. T. Herrn Fürsten von Esterhazy erkauften Handzeichnungen.

Datum 20. März 1812.

14. Une feuille d'étude dessiné de deux cotés où on voit d'un coté une groupe de bétail, et de l'autre J. C. arrêté par les Juifs, légèrement esquissé à la plume par Bened. Castiglione in fol. . . . 8 f. 3 xr.
16. 2. F. Job et ses amis et La Charité romaine; dessins à la plume et à l'encre de chine par C. Cignani pet. fol. en haut 10 f. 30 xr.
17. 5. F. Divers sujets allegoriques, belles et riches compositions in fol. en tr. du même faire attribuées au même 90 f.
20. 2. F. Une ste. Famille; composition de cinq figures, in fol. dess. à la plume, et lavée au bistre par P. Farinati. Un saint porté par les anges au ciel, in fol. dess. à la plume et lavé à l'encre de chine par le même 3 f. 6 xr.
35. 2. F. Etude d'une chasse, dess. à la plume d'après Parmesan in fol. Autre étude académique à la plume pet. folio, d'après le même 1 f. 6 xr.

- 41a. Une grande frise 7 pieds 3 pouces de larg. et 8 $\frac{1}{2}$ pouces de haut représentant un triomphe, dess. à la plume et lavée au bistre, attribué à Polidore encadr. sous glace 151 f.
46. 2. F. Etude d'une peinture du Vatican faite à la plume et lavée à l'encre de chine d'après Raphael gr. in fol. en larg.
La danse de neuf enfants; dessein fait à la plume et au pinceau in fol. en tr. d'après la même 10 f.

Datum 21. März 1812.

81. 8. F. Les premier Rois d'Allemagne 6 pièces en rond pet. 4to. Deux dessins des plats en rond in fol. Belles compositions faites à la plume et lavées d'encre de la chine par Josse Aman 1585 4 f. 40 xr
85. Paysage, où on voit les gens de campagne occupés à la moisson, par Ant. Balzer 1789 in fol. en tr. 5 f.
87. Une esquisse légèrement dessinée à la plume par G. Bauer in fol. en larg. 1 f.
93. 2. F. Une étude d'un groupe de bétail et Un croquis de paysage fait en crayon par Dietricy pet. 4 to 10 f.
110. 2. F. Paysages dessinés à la plume lavés d'encre de la chine, pet. fol. en tr. par W. Hollar 20 f.
120. Portrait du peintre Leli, légèrement esquissé à la pierre noire. gr. in fol. attribué à lui même 2 f. 30 xr.
138. 8. F. Diverses compositions des sujets champêtres, in fol. en larg. par Henri Roos 81 f.
160. 2. F. Adam debout contre un arbre et Un guerrier à cheval. Pièces dessinées à la plume par Virgile Solis in 8 4 f.
180. 2. F. Ruines dessinées à la plume et lavées en couleurs, in fol. 6 f.
190. 2. F. Paysage faits à la plume par Van Campen, in fol. en tr. 8 f.
195. 3. F. Paysage dess. à la plume et lavés à l'encre de la chine par van Goyen et A. D. Graaf in fol. en tr. 12 f.
199. Un esquisse à l'huile de deux jeunes pigeons par Hondecoeter in fol. en tr. 5 f.
202. Une vue de la Hollande, joli dessein à la plume et lavé d'encre de la chine par Meyer pet. fol. en tr. 4 f. 30 xr.

Datum 23. März 1812.

235. 10. F. Divers sujets ptits in 8to Esquissés à la plume par R. La Fage 4 f.
- 1402—1812. és G. C 1812. Fasc 18. No. 3288.

1812 márczius 26 Bécs.

312

Fischer *elszámolása 1000 f. előlegről kézikiadásokra. A tététek közt szerepel:*

n) Marie Fischer *rézlapja* P. Potter u. és Bernhard-e Le Sueur *után* 64 f.

- p) 6 könyomatért München-ből Avanzo műkereskedőnek . . . 36 f.
m) Franz Fischer-nek 84 napért, mely időben a rajzgyűjteménnyel foglalkozott 210 „

2002—1812

1812 április 1. Bécs. 313

A hg. 18 f. 46 xr. W. W.-ot utalványoz egy Drezdából érkezett könyv szállítási és vámköltégeire: ein aus Dresden für mich angelegtes Buch mit Kupferstichen. *Elszámolandó a Kupferstich Cabinets Auslagen rovat terhére* — 1527—1812. és G. C. 1812 Fasc. 18. No. 3286.

1812 április 1. Bécs. 314

A hg. 1385 f. 20 xr. W. W.-t utalványoz a laxenburgi képtár katalógusára, mely Fischer jelentése szerint kéziratban készen van. A katalógus 1000 német és 1000 francia nyelvű példányban való kinyomatására Franz v. Brilly nyújtott be költségvetést. *Kif. 1812 apr. 3. Bécs* — 1532—1812. és G. C. 1812 Fasc. 18. No. 3284.

1812 április 4. Bécs. 315

A hg. 50 f. W. W.-t utalványoz Carl Agricola Portrait-Mahlernek a Raphael Madonna után készült rézmetszet két példánydért — 1555—1812.

1812 április 24. Bécs. 316

A hg. 150 f. W. W.-t utalványoz Carl Agricola-nak für eine gefertigte Copie. — 1477—1812. és G. C. 1812. Fasc 19. No. 3302.

1812 április 30. Bécs. 317

A hg. 12 f. W. W.-et utalványoz Weinrauch rézmetszőnek 4 metszetért aus der Tragedie Bianca della Porta. — 1990—1812. és 1812. Fasc. 19. No. 3303.

1812 április 30. Bécs. 318

A hg. 59 f. 26 xr.-t utalványoz a bécsi Storchen-Apotheke-ből Fischer Kupferstich Cabinet- und Bildergallerie Director számára szállított orvosságokért. — 1992—1812.

1812 május 10. Kismarton.

319

Da es die Zeit-Umstände erfordern, dass bei dem gesammten Personal- und Salarial-Stand die möglichste Beschränkung gemacht, und wo sonst zwei Individuen angestellt waren, dermahlen nur eines belassen werden könne; so habe ich sowohl in dieser Rücksicht, als auch in Anbetracht Ihrer gebrechlichen Gesundheits Umstände und zum Beweiss meines Wohlwollens Ihnen eine Pension zugedacht, und vom 15-ten Dieses angefangen alljährlich

Fischer Achthundert Gulden W. W.

Wieland Dreihundert Gulden W. W. lebenslänglich zu versichern mich bewogen gefunden, nebst dem Beisatz, dass die vollständige Uibergabe

Fischer des ganzen Kupferstich Cabinets und Bilder Gallerie an Custos Rothmüller

Wieland der ganzen Bibliothek ... an den Actuarius Georg von Gaál *utrique* in Gegenwart meines C. D. Secretairs in Buchhaltungsgegenständen Philipp Barkenstein ordentlich gepflogen, und beiderseitig unterfertigte Instrumenten sogleich ausgewechselt werden sollen. — 2672—1812.

1812 május 27. Kismarton.

320

A hg. 340 f. W. W.-*t utalványoz* *Fischer-nek* für einstweilen bezahlte Handzeichnungen. 54 Stück Handzeichnungen à 5 f. 7 Stück Galerie Carracci à 10 f. = 340 f. — 2460—1812. és G. C. 1812. Fasc. 19. No. 3346.

1812 május 27. Kismarton.

321

A hg. J. F. Frauenholz *ezidőben Bécsben tartózkodó nürnbergi műkereskedőnek metszetekről szóló és Custos Rothmüller-től láttamozott számlájára* 746 f. 5 xr. Conventions Münze in 20 ger-*t utalványoz.* — 2463—1812. és G. C. 1812. Fasc. 19. No. 3345.

1812 június 1. Kismarton.

322

Miután a szedés végén kitünt, hogy úgy a német, mint a francia katalógus nem 12, hanem 13 ívet fog kitenni, a hg. a papírszükséglet többletére 96 f.-t. 24 velinpapírra nyomandó diszpéldány papírköltségeire 65 f.-ot, összesen 161 f. W. W.-t utalványoz, elszámolás kötelezettsége mellett. Kif. Bécs 1812 jun. 4. — 2523—1812. és G. C. 1812. Fasc. 19. No. 3344.

1812 június 2. Kismarton.

323

A hg., noha Georg v. Gaál Bildergallerie Actuaire-nek Esterházára kellene mennie az inventarium befejezésére, aus besonderer Gnade

junius 12-től július 15-éig engedélyezi neki a drezdai útra kért szabadságot, melyet ez azzal okolt meg, hogy die Erfüllung desselben mit seinem literarischen Interesse, und dem Vortheilè seines diesem Fache gänzlich geweihten Individuums verbunden ist. A hg. azonban hozzáfűzi, dass er Mir künftig mit seinen litterarischen Angelegenheiten nicht mehr lästig fallen solle. — 2534—1812.

1812 junius 26. Kismarton.

324

A hg. Fischer előterjesztésére utalványoz

- a) Wiener Industrie Comptoir-nak metszetekért . . . 252 f. W.W.-t
- b) Carl Rahl Kupferstecher-nak (vid. Ausgab No. 3387.) 42 " " "
- c) Artaria et Co-nak Raphael Transfiguratió-jáért avec l. l. 12 aranyat
(= f. 131.12 W. W.). — 2790—1812. és G. C. 1812. Fasc. 19.
No. 3357.

1812 július 10. Kismarton.

325

A hg. lánya Leopoldine Fürstin v. Liechtenstein közbenjárására Fischer-nek a folyó évre még teljes javadalmát engedélyezi. Fischer folyamodványa :

Durchlauchtigster Fürst! Gnädigster Herr!

Noch an dem selben Tage als Euer Durchlaucht nach Regensburg abreiseten, hatten Sie die Gnade mich nicht nur wie ihmer mit ausgezeichneter Huld zu empfangen, sondern sogar einiges in Betref der mir sonst anvertraut gewesenenen Geschäfte zur Sprache zu bringen. Als mir daher bald nachher die schon einem Tage zuvor aus gefertigte in Pensionssetzungs-Resolution zu gestellt wurde, musste mich wol die schmerzlichste Befremtung überfahlen; und nur die genaue Bekantschaft mit Euer Durchlachts Namensfertigung konnte mich überzeugen dass ich nicht traume. Was bleibt mir wol übrig als Euer Durchl. gnädige Entlassung nebst der ausgeworfenen Pension mit schuldigem Dank anzunehmen, und mit dem Bewusstsein mich zu bescheiden, dass ohne diesem Drang der Gegenwart, dem gross und klein unterliegt, es mir vielleicht vergönt gewesen wäre mein Leben in Höchst-Dero Diensten zu beschliessen. Soll aber dieser Drang wirklich so gewaltig auf meinem gnädigsten Fürsten lassten, dass jede billige Rücksicht auf meine besondere Lage, jede Hofnung auf eine tröstende Erleichterung dieser plötzlichen Zerreissung meiner bisherigen Verhältnisse davor verstummen musste. Ruhig und unbefangen wandelte ich in Paris die Bahn der Kunst, willens zwischen den daselbst angehäuften Meisterwerken — vielleicht lebenslang — zu

verweilen; als es Euer Durchlaucht gefiel mir aus eigenem Antriebe einen neuen Wirkungskreis anzuweisen, der so annehmbar er auch war, mich doch nothwendig aus meiner vorigen Sphäre warf. Wer sich eine Zeitlang der Kunstübung entziehen muss, der gehet zurück — das ist eine anerkannte Wahrheit; das wurde mein Fall, das behält Einfluss auf meine ganze durch diesen temporären Beschäftigungstausch zerrüttete Zukunft. Aber nicht nur die Führung des Griffels und Pinsels blieb unterbrochen, auch die Annahme verschiedener lucrativer Arbeiten ward mir unmöglich, zu deren Unternehmung so mancher Gönner meine geringen Talente nicht nur vergebens ermunterte, und was nunmehr für mich und die Meinigen das Traurigste ist, mein Zartgefühl untersagte mir die Mitwerbung um manchen erledigten guten Platz, dessen Erhaltung ich von der Gunst des Herren Oberstkämmerer und anderer hoher Gönner, als meiner Fähigkeit dafür, allerdings hoffen durfte. Der Kais. Gallerie Director Rosa starb vor einigen Jahren, mein unvergesslicher Lehrer Direktor Schmuzer folgt ihm vor Kurzem ins Grab, und ich wies die Hoffnung von der Hand, die man mir zu ihrer Nachfolge machte, weil sie mir mit der Anhänglichkeit unverträglich schien, welche ich Euer Durchlaucht schuldig zu sein glaubte. Wer so die Welt und Menschen kennet, wie mein Durchlauchtigster Fürst, der ermisst auch den Umfang meines Verlustes, der fühlet auch gewiss wie sehr meine ohnedies erschütterte Gesundheit leidet, wie sehr mein Muth sinken musste, wenn ich nun *plötzlich* all der Vortheile mich beraubt sehen sollte die mir zugeheilt waren. Es ist gewiss nicht das Werk weniger Monate, Fäden wieder anzuknüpfen, die Jahre abrissen, in einem Kreise sich wieder zu bewegen, aus der man seit Jahren gebannt war, und gerade in dem Zeitpunkte, wieder festen Fuss zu gewinnen, unter der täglich mienderen, täglich kälteren Anzahl der gegenwärtigen Freunde der Kunst. Diese Betrachtungen machen die Hoffnung in mir zur Zuversicht, dass mir Euer Durchlaucht *wenigstens noch durch ein Jahr* den vollen Genuss meiner bisherigen Existenz zu gestehen und dadurch die Mittel erleuchtern und die Zeit verschaffen werden mit einigermaßen heiterem Gemüthe mich zu dem Rücktritte in meine vorige Lage vorbereiten zu können und ich bin dermassen von der Billigkeit der Bitte durchdrungen dass ich glaube durch einen Zweifel an ihrer gnädigen Gewährung mich gegen Euer Durchlaucht bekantem Charakter zu versündigen. Ich schweige hier von der Liebe, welche mich an die meiner Aufsicht untergebenen Kunstgegenständen fesselte — dass ich aber nunmehr, wo das Schwierigste geleistet oder doch vorbereitet ist, die fernere leichte Aufsicht auch ohne alle eigennützige Nebenabsicht noch länger zu übernehmen bereit bin, darüber halte ich es für meine Pflicht Euer Durchlaucht die freudigste Versicherung

zu geben. Genehmigen Euer Durchlaucht den Ausdruck der gränzenlosen Erfurcht mit welchen ich die Ehre habe mich zu nennen Euer Durchlaucht unterthänigster Fischer. Wien den 22ten Juny 1812. — 3018—1812.

1812 julius 10. Kismarton. 326

A hg. elrendeli, hogy Custos Rothmüller havonkint legalább egyszer Laxenburgba menjen, a képtárnak utánanézni. — 3020—1812.

1812 julius 25. Kismarton. 327

Minthogy a katalogus terjedelme 15 ivre fog terjedni, a hg. a papirtöbbletre 197 f. W. W.-t utalványoz, Rothmüller custos kezeihez, utólagos elszámolás kötelezettsége mellett. — 3325—1812. és G. C. 1812. Fasc 19. No. 3385.

1812 augusztus 1. Kismarton. 328

A hg. 100 f. W. W.-t utalványoz Custos Rothmüller-nek kézi kiadásokra, utólagos elszámolás kötelezettsége mellett. — 3440—1812. és G. C. 1812. Fasc. 19. No. 3384.

1812. augusztus 1 Kismarton. 329

Barkenstein C. D. Secretair jelenti, hogy a képtár és metszetgyűjtemény átadása Rothmüller Custos-nak befejeztetett. A hiányzó képek listája mellékelve.

Verzeichniss über jene in Inventarium in Abgang genommenen Gemälde.

- No. 40. *Raphael.* Maria bettet das Jesukind an, auf Leinwand, hoch 3' 1", breit 2' 4" (ist zu Grund gegangen auf der Emigration).
232. *Luca Giordano.* Marter einer Heiligen, auf Leinw. Hoch 3' 7", breit 6' 5" (ist zu Grund gegangen auf der Emigration).
512. *Drechsler.* Blumenstück, auf Holz, hoch 2 Schuh 8 Zoll, breit 2 Schuh 3 Zoll (ist an Deissler vertauscht).
533. *Aus der Schule des Rubens.* Moyses zeigt den Israeliten die eherne Schlange, auf Holz, hoch 4' 3", breit 5 Schuh 3" (ist an Deissler vertauscht).
603. & 604. *Wouwermans.* Pferdstücke, auf Leinwand, hoch 1' 7", breit 1' 11" (ist an Deissler vertauscht).
632. *nach Rubens.* Die eherne Schlange, auf Kupfer, hoch 1' 2", breit 1' 7" (ist an Deissler vertauscht).

- No. 662. *Unbekannt*. Venus und Adonis, auf Kupfer, hoch 5", breit 7" (beim Überziehen nach Laxenburg gestohlen).
687. *E. Quellinus*. Eine weibliche Figur, die zum Olymp erhoben wird, auf Holz, hoch 2' 7", breit 2' (ist an Deissler vertauscht).
663. *Christian Brand*. Eine Winter Landschaft, hoch 4 Z., breit 7 $\frac{1}{2}$ Z. Blech (ist beim Übersiedeln nach Laxenburg gestohlen).
692. *Kautschick*. Ein schlafender Amor, auf Leinwand, breit 3' 2", Hoch 2' 3" (an Deissler vertauscht).
696. *Unbekannt*. Der spinnende Hercules und Omphale, auf Leinw., hoch 2' 4", breit 3" (an Deissler vertauscht).
747. *Wutky*. Ansicht des feuerspeienden Berges Vesuvus, auf Leinw., hoch 3' 1", breit 5' 3" (an Deissler vertauscht).
749. & 751. *Jos. Rosa*. Gebirgigte Landschaft, auf Leinw., hoch 4' 1", breit 4' 2" (an Deissler vertauscht).
759. *Mieris*. Ein Jude, der einem jungen Weibe Geld anbietet, auf Kupfer, hoch 11", breit 1' 1" (an Deissler vertauscht).
760. *Myn*. Flache Landschaft, auf Holz, hoch 1' 7", breit 2' 1" (an Deissler vertauscht).
761. *Ostade*. Eine Stube mit Bauern, auf Holz, hoch 1' 1", breit 1' (an Deissler vertauscht).
766. *Unbekannt*. Venus mit Amoretten, auf Leinw., hoch 1' 4", breit 2' 3" (an Deissler vertauscht).
785. & 786. *Hamilton*. Pferdstücke, auf Leinw. Hoch 1' 7", breit 2' (sind am Stalldirector Conto auf hohen Befehl abgegeben).
- 2996—1817.

1812 augusztus 11. Kismarton.

330

Miután a pensionált Director Fischer a sub. No. Cent: 11 $\frac{65}{66}$ előlegezett 1000 f. B. Z.-ről elszámolt, többkiadásait a hg. 40 f. 8 xr. B. Z. azaz 8. f. 1 $\frac{3}{5}$ xr. W. W. öszeggel utalványozza. Kif. 1812 szept. 22. Bécs. — 3560—1812. és G. C. 1812. Fasc. 19. No. 3394.

1812 október 16. Bécs.

331

A hg. Maisch műkereskedőnek 3 számlájára (1811. II. 23., 1812. VIII. 14. és 1812. IX. 19-ről) 43 f. 20 xr. W. W.-t utalványoz metszete-kért. Rothmüller jelenti: indem ich nunmehr von Euer Durchlaucht den hohen Auftrag mündlich erhielt, jene Blätter, welche Klassisch und noch zur Completierung einiger Werke gehören, dieselben von Zeit zu Zeit nachzuschaffen und die hier in diesen Noten enthaltenen piéces eines Agricola, Rahl, Müller ganz geeignet sind, um sie in eine Kupferstichsammlung aufzunehmen. — 4668—1812. és G. C. 1812. Fasc. 20. No. 3444.

1812 deczember 23. Bécs.

332

A hg. 190 f. W. W.-t utalványoz Mr. Bettara-nak, a ki az özszeget az Obrist Lieutenant de Traux-nak a hg. által vásárolt öt kézrajzáért kifizette. — 5743—1812. és G. C. 1813. Fasc. 38. No. 4834.

1813 január 5. Bécs.

333

A hg. tudomásul veszi és kiutalványozza Rothmüller kisebb kiadásait. Ezek közt szerepel: a) 200 Bögen blaues Carton Papier zu die Handzeichnungen zum Glätten durch Walzen ziehen lassen. b) Einen Stempel in Messing mit die zwey Anfangsbuchstaben Sr. Durchl. des Fürsten zur Stempelirung der Handzeichnungen. — 58—1813.

1813 január 24. Bécs.

334

Rothmüller kimutatása, miszerint 1813 januárjában a köv lapokat vette át: 1. Portrait des General Wellington, von Houe gemahlen, und von Tourner geschaben. 2. Ein Thierstück nach P. Potter von der M. Fischer geätzt. 3. 5 Stück Landschaften von Cheval. de Traux gezeichnet. 4. Das 80te u. letzte Heft von dem Musée Français. — Sz. n.

1813 január 24. Bécs.

335

Rothmüller elszámolása kis kiadásairól, melyből kitünik, hogy a metszetgyűjtemény 1813 január 11-étől 16-áig a k. ung. Garde Gebäudeböl átvitetett a Hochfürstl. Palais-be. — 400—1813.

1813 márczius 12. Bécs.

336

A hg. beszünteti a képtár- és metszetgyűjtemény részére való vásárlásokat, sőt azt a 300 f.-ot is, melyet febr. 20-án a Birkenstock aukción vásárlandó metszetekre engedélyezett, visszavonja. — 1356—1813.

1813 márczius 29. Bécs.

337

Karl Graf von Zichy átvéve a hgi ügyek vezetését, az egész vonalon rendezi a fizetéseket és járandóságokat: 1. Rothmüller Custos évi 500 f.-ot és 4 öl fát kap, hat die Verbindlichkeit über das Kupferstich Cabinet die Controlle zu führen, de sem ő Fischer nélkül, sem Fischer ő nélküle nem léphet be a gyűjteménybe. 2. A penzionált Bilder Gallerie u Kupf. Cab. Dir. Fischer megbizatik mindkét gyűjtemény felügyeletével, a Kupf. Cab.-ével a fönnébbi Controlle alatt, a képtáréval Fendt Pfleger ellenőrzése alatt és kap ezért penzióján kívül évi 300 f.-ot, 12 akó asztali bort és 10 öl fát. — 1495—1813.

1813 április 2. Bécs.

338

Fischer megbizatván a képtár és metszetgyűjtemény vezetésével, felszólíttatik, hogy a metszetekről mielőbb egy Catalogue raisonné-t, mindkét gyűjteményről pedig becsüt nyujtson be. — 1523—1813.

1813 június 26. Laxenburg.

339

Fischer jelenti Karner igazgatónak, hogy a laxenburgi képtár képei rendezve és felakasztva vannak. — 1096—1813.

1813 július 1. Bécs.

340

Zichy 87 f.-ot (in 20-ger) utalványoz Artaria et Co-nak Bécsben für die letzten 9 Blätter, welche dieses Werk schliessen (Campo Santo di Pisa); f. 27 in 20-er-t Frauenholz-nak Nürnbergből a Voyages de Constantinople 5. füzetéért és zwey Blätter 5. und 6. nach Füger zu Klopstocks Messiadé, avant la lettre f. 60. cz. lapokért — 2205—1813. és G. C. 1813. Fasc. 38. No. 4809.

1813 július 13. Bécs.

341

Rothmüller a Gr. Sinzendorf-ot ábrázoló és Fischer által metszett rézlap és 29 lenyomat (12 vor der Schrift, 12 mit der Schrift; 5 Probeabdrücke) átvételét elismeri, 7 lapot azonban hgi rendeletre Fischer-nek adott át. — 1239—1813.

1813 július 26. Bécs.

342

Zichy 34 f. 57 xr.-t utalványoz Fischer-nek és Schätzmeister Braun-nak a hgi képtár fölbecslésekor Pottendorfban és Laxenburgban fölmerült Post- und Verköstigungs Auslaagen-ért. A részletes számla szerint július 6-án és 7-én Laxenburgban voltak, onnét estefelé Pottendorfba mentek, 8-át Pottendorfban töltötték, s délután visszamentek Laxenburgba s onnét Bécsbe. — 2464—1813. és G. C. 1813. Fasc. 38. No. 4827.

1813 augusztus 2. Bécs.

343

Zichy a) Adam Braun Kunstschatzmeister-nek a képtár felbecsléséért 30 aranyat, b) dem Herzog Albertischen Offizial J. Rousseau a metszetgyűjtemény becsűjéért 40 aranyat utalványoz. — 2488—1813. és G. C. 1813. Fasc. 38. No. 4829.

1813 szeptember 27. Bécs.

344

Gr. Zichy *kiutalványozza a költségeket, melyeket a laxenburgi árvíz okozott. Hogy a képtárt a háborúveszedelem elől hamar el lehessen szállítani, a képek már ládába voltak csomagolva a földszinti szobákban; a víz oda behatolt, s a ládákat biztonságba kellett helyezni.*

Notta.

Uiber Haussauslaagen des Laxenburger Hochfürstl. Hauses, bey der Überschwemmung den 11ten September 1813. Zur Rettung der Gemalde Kisten, und anderen besserer Gattungen Möbel 12 Mann Soldaten jeder 1 f. 30 xr. Suma 18 f. Johann Fendt. — 2903—1813. és G. C. 1813. Fasc. 38. No. 4833.

1813 szeptember 27. Bécs.

345

Gr. Zichy Rothmüller-*nek a f. évi N. Cent. 2730 értelmében még 200 f.-ot utalványoz későbbi elszámolás terhe mellett zur Bestreitung des Wartlohnes für die Schiffleute, wo sodann diese Schiffleute durch den dazu bereits beauftragten Kupferstich Cabinets Custos mit letzten dieses werden abgedankt werden. — 2904—1813. és 1813. Fasc. 38. No. 4835.*

1813 október 6. Bécs.

346

Gr. Zichy Rothmüller Custos-*nak a C. D. 2567—1813. alatt engedélyezett 200 f. on felül a bemutatott számlák alapján még 76 f. 35 xr.-t, összesen 276 f. 35 xr.-t utalványoz, a képtár becsomagolása alkalmából teljesített készkiadásai fejében. Az elszámolás fő tételei:*

1813 aug. 18. Franz Stöber *festőnek* für die benötigten Schnüre f. 12:52

1813 aug. 25. Johann Gerstner Zimmermeister-*nek a ládákhoz*

való deszkákért „ 45:—

„ szept. 5. für Wachsleinwand, Packpapier, Nägel „ 149:35

„ szept. 6. Johann Paminger *asztalosnak 25 napért, diurnumok* „ 25:—

„ „ 6. dem Tischlergesellen Beifuss *25 napért, munkadíj* „ 33:—

2950—1813. és G. C. 1813. Fasc. 38. No. 4841.

1813 november 4. Bécs.

347

*A f. évi 2636., 2730. és 2904. sz. utalványozások folytatásaként gr. Zichy Károly Rothmüller-*nek auf die diesfälligen Schifauslagen még 16 f. 6 xr.; ugyanannak a metszetgyűjteménynek a köningl. unga-**

rische Gardehaus-ba való szállításáért 61 f. 20 xr., Schmidt Mineralien-cabinetdirector-nak, az ásványgyűjteménynek a Rothes Haus-ba való szállításáért 28 f. összeget utalványoz. — 3176—1813. és G. C. 1813. Fasc. 38. No. 4851.

1813 november 21. Bécs.

348

Gr. Zichy Károly Artaria et Co bécsi cégnek für Nachlieferung von 31 Blättern des Musée français avant la lettre és a la Galerie de Florence 45-ik füzetéért 392 fl. in 20^{g^{ern}} utalványoz. — 3293—1813. és G. C. 1814. Fasc. 40. No. 855.

1813 november 30. Bécs.

349

Zichy 210 f.-ot utalványoz Stöber Gemälde-Restaurateur-nek für Abspannen und Rollen derselben in Laxenburg. — 3362—1813.

1814 április 2. Bécs.

350

Zichy 1 aranyat utalványoz John rézmetszőnek für 2 Abdrücke nach Fügers Messiadé (Fischer jelentése szerint: „zur Completirung der nach Füger durch John gestochenen Ausgabe der Messiadé nach Klopstock“) és 200 f. W. W.-t für Requisiten zur Wieder-Aufstellung der fürstlichen Gallerie. J. John rézmetsző számlájában: für abgelieferte 2 Porträts (von Klopstock u. Meerman) zur Messiadé gehörig. — 787—1814. és G. C. 1814. Fasc. 40. No. 825.

1814 április 5. Bécs.

351

Zichy 1000 f.-ot utalványoz Fischer-nek 10 részletben, 2 festményéért, melyek a pottendorfi kastélyt és kertét ábrázolják s a laxenburgi képtárban 24. és 25. sz. alatt függnek és a Graf Friedrich v. Zinzendorf-ot ábrázoló s eltört rézlemez 24 lenyomatáért. — 811—1814. és G. C. 1814. Fasc. 40. No. 826.

1814 május 24. Bécs.

352

Zichy elrendeli, hogy Joseph Giay Hausinspektor azonnal lépjen érintkezésbe Gallerie Director Fischer-rel, Bibliothek Actuarius Gaál-lal, a Mineralien Cabinet igazgatását vezető Ignatz Schmidt-tel, minthogy a hg. a már átvett, azelőtt Kaunitz hg.-féle mariahilfi házba akarja mielőbb átszállítani a képtárt és metszetgyűjteményt, a könyvtárt és az ásványgyűjteményt. — 1130/31—1814.

1814. július 15. Bécs.

353

Fischer *jelenti a hg.-nek, hogy 1808 márczius havában átvette a gróf Geniceo gyűjteményt, de abban csak egy collectabilis festmény volt Pordenone-tól, melyet Braun-nak adtak át restaurálás végett. A hg. a többi képet Rothmüller és Massinger custosoknak, Gurk és Beyfuss könyvtárszolgáknak osztotta szét, kik azokat viszont egy festménykereskedőnek adták el csekély összegért. — 1817—1814.*

1814 július 31. Bécs.

354

Zichy Frauenholz *nürnbergi műkereskedőnek a Klopstocks Messiade nach Füger von Leibold és a Voyage de Constantinople cz. művek folytatásáért 60 f.-ot (in 20er) és Weinrauch bécsi rézmetsző Collins-Theater-Gallerie második füzetéért 12 f. W. W.-t utalványoz. — 1734—1814.*

1814 július 31. Bécs.

355

Zichy Kaspar Weinrauch-nak *négy rézmetszetért aus Regulus Geschichte 12 f. W. W.-t utalványoz. (Fortsetzung zu Collins Theater-Gallerie.) Ugyanakkor Frauenholz et Cie-nak a Klopstock Messiade és a Voyage de Constantinople-ért 60 f. in 20er.t. — 1734—1814. és G. C. 1814. Fasc. 40. No. 870.*

1814 augusztus 1. Bécs.

356

A hg. elrendeli, hogy 12 kép Dr. v. Joel-nak kiadassék és az inventariumból töröltessék.

Zur hohen Auswahl und Bestimmung sind vorgeschlagen folgende nach dem Inventar:

- No. 106. Aurora nach Guido.
- 145. Bacchus und Ariadne. Albano.
- 185. { Landschaften mit Figuren.
- 186. {
- 192. Holländische Blumen.
- 236. Hagar wird verwiesen.
- 352. P. Potter. Das in. eines holländ. Haus.
- 394. Coypel. Belisar
- 626. { Artois. Landschaften.
- 627. {
- 636. Van Mieris. Herodias.
- 659. D. Teniers. Eine Frau und Mann trinkend.

- No. 676. } H. van Lier. Landschaft mit Reitern.
 677. }
 678. } Schellengs Seehafen.
 679. }
 680. } Peter Voubermanns. Pferd.
 681. }

Die No. 106, 145, 185, 186, 352, 626, 627, 636, 676, 677, 678, 679 sind dem H. v. Joel zu übergeben und aus dem Inventario in Ausgab zu stellen. Wien den 1. August 1814. Fürst Esterhazy. — 1836—1814.

1814 augusztus 1. Bécs. 357

A hg. Rothmüller Kupferstich-Cabinet Custos-nak *instructiókat ad a máriahilfi ház és kert s az ott elhelyezendő kép- és metszettár rendbentartására. E célból három ott lakó szolgát rendel alája. A kép- és metszettár naponként bizonyos órákban nyitva legyen, de honoratioresnek máskor is megmutatandó.* — 1701—1814.

1814 augusztus 1. Bécs. 358

Zichy rendelkezik a máriahilfi házba áthelyezett volt laxenburgi képtárgondnok Johann Fendt járulékai ügyében. — 1750—1814.

1814 augusztus 2. Bécs. 359

Zichy a képtárnak Laxenburgból az ujonnan vásárolt mariahilfi házba való átszállítási költségeire Johann Fendt Galerie Pfleger-nek benyújtott számlái alapján 623 f. 56 xr.-t, azaz ebből a 350 f. előleget levonva, 273 f. 56 xr.-t utalványoz.

Az átszállítás május 21-étől június 24-éig történt. — 1753—1814. és G. C. 1814. Fasc. 40. No. 867.

1814 augusztus 21. Bécs. 360

Zichy a mariahilfi házban levő Mengs-féle plafondfestmény tisztításáért és restaurálásáért Franz Stöber-nek 250 f. W. W.-t utalványoz, miután a Stöber által kért 474 f. W. W.-t úgy a hg., mint Fischer túlzottnak találták. — 1913—1814.

1814 augusztus 25. Bécs. 361

Zichy Fischer-nek a metszetgyűjteménynek a Gardehof-ból a mariahilfi házba való átszállítására 150 f előleget utalványoz. — 1933—1814. és G. C. 1814. Fasc. 40. No. 871.

1814 augusztus 25. Bécs.

362

Zichy 672 f.-ot engedélyez a Gardehof-ból a mariahilfi házba áthelyezendő metszetszekrények áthelyezési és átalakítási költségeire. — 1932—1814.

1815 február 7. Bécs

363

Zichy *tíz részletben* 5000 f. W. W.-t utalványoz Gallerie-Direktor Fischer-nek öt képért, u. m.:

R. Mengs: Heil. Familie.

H. Roos: Portrait des Kurfürsten von Mayence.

Ullrik Mayer: Portrait seiner Frau.

Franck: dessen eigenes Portrait.

Viet: eine Schweins Hatze,

melyeket ez a hgi képtár számára átengedett s a melyek a képtárban már ki vannak akasztva. — 218—1815. és G. C. 1815. Fasc. 39. No. 803.

1815 február 15. Bécs.

364

Zichy 60 franc-ot utalványoz John Godefroy: Une conférence du Congrès de Vienne *cz. metszetére, mely Isabey rajza után készül. A lap avec la Lettre 120 franc-ba kerül és 1816 végén fog megjelenni.* — 256—1815. és G. C. 1815. Fasc. 39. No. 804.

1815 április 27. Bécs.

365

A hgi. új rendeletet ad ki a mariahilfi házra vonatkozólag; a képtár hetenkint csak kétszer, kedden és csütörtökön legyen nyitva; más napokon idegenek semmi ürügy alatt be nem bocsáthatók. — 729—1815.

1815 május 24. Bécs.

366

Franz Bühlmayer *számlája* uiber vier Stück mit Farben lavirte Handzeichnungen von Biedermann, Ansichten von der Schweiz vorstellend, melyeket à 25 f.-ért a hgi képtárnak ezen napon átadott. Láttamozta Rothmüller. — 3073—1815.

1815 június 14. Bécs.

367

A hgi. 296 f. 48 xr.-t engedélyez a képtár német katalógusának, melynek kézírata Stotz Buchdrucker-nek már átadatott, 500 példányban való kinyomatására. 1815 október 27-én (2477—1815. sz. a.) 240 f.-ot engedélyez a francia katalógus papírköltségeire. — 1317—1815.

1815 deczember.

368

Exhib. Anzeige: dass in der Windmühl Pfarrgasse No. 53 zu ebener Erde bei der Mahlerwitwe Magdalena Fischer eine sehr grosse schöne Skizze den Tod Julius Caesar vorstellend von den berühmten Mahler Füger verkaufbar sei.

ad Fischer. decz. 31. — 3227—1815.

1816 január 13. Bécs.

369

Daniel von Kászonyi *a hg. által megtartott 5 kép, ú. m.:*

die 2 Landschaften von Heinr. Roos	zu 200 Ducaten
den Meleager und Atalanta v. Jordans	zu 100 „
den Pfau von Saurland 1734	zu 50 „
die Hebe von Liberi	zu 50 „

árának kifizetési terminusai ügyében ir. Együttal 100 aranyért fölajánlja Tintoretto Madonna a gyermek Jézussal cz. képét, minthogy azt nagyságánál fogva nem szállíthatja új állomáshelyére, Kassára. — 2340—1816.

1816 január 26. Bécs.

370

Zichy 30 f. W. W.-t *utalványoz* Joseph Lemmer-*nek* für gelieferte 12 radierte Blätter die Gegenden Baadens vom Duvivier vorstellend *és* 288 franc-ot Piringer-*nek* Párisban, vier Abdrücke nach Claude Lorrain vor der Schrift und vier erste Ätzabdrücke (ebenfalls zur Completierung Pieringers Werk) *összesen 8 lapért.* — 273—1816. és G. C. 1816. Fasc. 41. No. 932.

1816 február 27. Bécs.

371

Zichy 268 f. 35 xr. in 20^{ger.}-t *utalványoz* a nürnbergi J. F. Frauenholz számlájára. *E számlában foglaltatnak:*

Exempl. T. Wyck in 29 Blättern von ersten u. seltenen Abdrücken	f. 132.—
5 Stück Portraite nach Van Dyck	„ 12.30
1 „ F. v. Bocholt, äusserst selten, zur Completierung diesser Meister	„ 30.—

687—1816. és G. C. 1816. Fasc. 41. No. 946.

1816 márczius 1. Bécs.

372

Jegyzéke az 1816 február havában vásárolt képeknek:

- 1 db. Liberi: Jupiter et Mnemosyne.
- 1 „ Tintoretto Dom.: La Vierge avec l'enfant Jesus.
- 2 „ Roos Heinr.: Deux paysages, avec des vaches, des moutons.
- 1 „ Sauerland: Plusieurs volailles.
- 1 „ Jordaens J.: Meleagre et Athalante.
- 1 „ Maas: Portrait d'un homme.
- 2 „ Dihlmann: Portrait d'un homme, et d'une femme.
- 1 „ Vries R. de: Paysages.
- 1 „ Weenix: Pièce d'animaux.
- 1 „ Poilly: Entretien de famille.
- 1 „ Colombel: Agar et l'ange.

13

Vienne le 8e Mars 1816. — 1267—1816.

1816 május 27. Bécs.

373

Zichy 274 f. 30 xr. W. W.-t utalványoz Andreas Zentner-nek négy keretért, melyeket a hg. által Londonba való elutazása előtt újonnan vásárolt négy képhez készített. — 1276—1816. és G. C. 1816. Fasc. 41 No. 1001.

1816 október 8. Bécs.

374

A hg. 100 Species-Ducaten-t utalványoz Daniel v. Kászonyi-nak, dermahlen Ober Provincial Commissair v. Kaschau, a tőle vásárolt képekért. A vásárlást a hg. 1816 január 23-án kelt, Kászonyihoz intézett levelében tudatta. — 2340—1816. és G. C. 1816. Fasc. 41. No. 1085.

1816 október 12. Bécs.

375

A hg. 210 f. 14 xr.-t utalványoz a Rothmüller által licitáczióon vásárolt metszetekért. — 2475—1816. és G. C. 1816. Fasc. 41. No. 1090.

1816 október 29. Bécs.

376

A hg. 168 f. C. M.-t utalványoz Artaria et Comp. bécsi műkereskedőnek für verschiedene zur Completierung abgelieferte Blätter. — 2704—1816. és G. C. 1816. Fasc. 43. No. 1119.

1816 november 3. Bécs.

377

A hg. értésére adatja Jacob Friedrich Clerck-nek, a ki október 31-én a képtárigazgatói állásért folyamodott, hogy az állás nincs üresedésben és különben is valóságos szolgálatban levő egyén által töltenék be. — 2813—1816.

1816 november 13. Bécs.

378

A hg. 740 f. W. W.-t utalványoz Joseph Dell könyvkötőnek 40 portefeuilleért és 1560 kartonért. — 2914—1816. és G. C. 1816. Fasc. 43. No. 1136.

1817 február 26. Bécs.

379

Zichy 10 f. W. W.-t utalványoz Cappi Kunsthändler-nek, 55 f. 20 xr. C. M.-t Frauenholz et Ce-nak Nürnbergből, Fischer beadványára, szükséges folytatásokért, továbbá 35 f. W. W.-t Leopold Schmidt könyvkötőnek könyvkötői munkáért. — 222—1817. és G. C. 1817. Fasc. 25. No. 691.

1817 február 28. Nápoly.

380

A hg. gratulál Fischer-nek, hogy a bécsi akadémián a tájfestés rendkívüli tanáranak nevezték ki; Wallishausen könyvkereskedőnek megengedi, hogy Mignard: A költészet múzsája cz. képet metszethesse és e célból Höfel festővel lerajzoltathassa; tudomásul veszi Fischer 1817 január (február?) 4-én kelt levelét, melyben a föntieken kívül azt is jelenti neki, hogy Ender hat . . . die Composition für Euer Durchlaucht, Marcus Aurelius, angefangen. — 3093—1817.

1817 április 2. Bécs.

381

Zichy 17 Thaler 6 groschen sächsisch Courant-ot utalványoz Ludwig v. Kleist-nak Schleitz-ban für 2 Colorirte Kupferstiche die Denkmähler bey Fleurus und Saalfeld vorstellend, Opitz által rajzolva és metszve és a még hiányzó 4 lapot megrendeli. — 573—1817.

1817 május 24. Bécs.

382

A hg. Rothmüller-t a képtárhoz is kinevezi Custos-nak — Fischer Direktor vezetése alatt — s fizetését 800 f.-ra emeli. Ugyanazon szám alatt Für verschiedene durch Meinen Kupferstich Cabinetz Custos besorgten ausserordentlichen Geschäfte und zur Ausgleichung der stattgefundenen Gehalts Differenz 500 f. W. W. remuneratiót utalványoz neki. — 980—1817. és G. C. 1817. Fasc. 26. No. 737.

1817 június 13. Bécs. 383

A hg. válaszol Cavaliere Tambroni-nak Rómában és értesíti, hogy az 1200 scudi-ért vásárolt Correggio árának első részleteként 400 scudi-t küldött számára, és hogy a Bécsben látható Lionardo da Vinci-jére nem reflektál. — 4254—1817.

1817 június 24. Pottendorf. 384

A hg. Ludwig v. Kleist-nak 69 Thaler 16 grosch. sächsisch Courant-ot utalványoz a beküldött színezett rézmetszetekért, die Kriegsdenkmaier von Fleurus, Saalfeld, Hanau u. Lützen u. von Dresden vorstellend . . . , sowie für die beyden Prospekte v. Reichenfels u. Greiz. — 1606—1817. és G. C. 1817. Fasc. 26. No. 784.

1817 június 24. Pottendorf. 385

A hg. később részletenkint levonandó 600 f. W. W.-t utalványoz Fischer-nek, kinek egészsége helyreállítására fürdőkúrát kell tartania. — 1604—1817.

1817 június 26. Pottendorf. 386

A hg. 45 aranyat utalványoz Kupferstichhändler Grünling-nek régi metszetekért. — 1678—1817. és G. C. 1817. Fasc. 26. No. 777.

1817 július 17. Kismarton. 387

A hg. a 2340—816. szám folytatásaként ismét 100 aranyat utalványoz Daniel v. Kászonyi-nak 1817 július 1-éről keltezett nyugtájára. — 1871—1817. és G. C. 1817. Fasc. 26. No. 806.

1817 augusztus 21. Pottendorf. 388

A hg. J. Grünling-nek 4 ritka metszetért 32 aranyat; J. Camesina-nak két ritka kis Rembrandt-lapért (B. 167 és 350) 4 aranyat és 65 f. W. W.-t — für die vollständige Completirung des Kleinischen Kupferstich-Werkes aus der Kettnerischen Kunsthandlung — utalványoz. — 1559—1817. és G. C. 1817. Fasc. 27. No. 818.

1817 október 2. Pottendorf. 389

A hg. ír Thorwaldsen-nek s megerősíti, hogy nála két szobrot, ú. m.: Une Bacchante dansante és Amour vainqueur cz.-t rendelt meg 4000 écu-ért és száz aranyért saját márvány-mellszobrát. — 4257—1817.

1817 október 3. Pottendorf. 390

A hg. értesíti Gaspare Landi Professore di Pittura-t Rómában, hogy Venere cz. képét, a melyet 300 Luigi-ért vásárolt, gondosan csomagolva küldje el Bécsbe. — 4255—1817.

1817 november 24. Bécs. 391

A hg. 350 f. W. W.-t utalványoz Joseph Dell-nek 300 metszet-kartonért. — 3703—1817. és G. C. 1817. Fasc. 27. No. 895.

1817 november 27. Bécs. 392

A hg. 10000 f. W. W.-t utalványoz a Teislerischen Erben által eladott 6 festményért, ú. m.: 1 Berghem, 1 Ostade, 1 van der Velde, 2 van Goyen és 1 Sanderadam-ért. — 3707—1817.

1818 január 5. Bécs. 393

A hg. 81 f. C. M.-t és 22 aranyat utalványoz J. Grünling-nek Marcanton-, Dürer- és Dieterich-metszetekért. — 29—1818. és G. C. 1817. Fasc. 28. No. 946.

1818 január 12. Bécs. 394

A hg. a távoli utazásaiból visszatért Joseph Gurk-ot újra alkalmazza Bibliothek u. Mineralien Cabinet Diener minőségben. — 231—1818.

1818 január 27. Bécs. 395

A hg. Artaria et Co bécsi műkereskedőnek 1127 f. 20 xr. C. M.-t utalványoz azokért a rézmetszetekért, melyeket megbízásból Párisban, árverésen vásárolt. — 349—1818.

1818 január 31. Bécs. 396

A hg. Grünling kereskedőnek 13 aranyat és 8 f. 20 xr. C. M.-t, Camesina-nak 6 aranyat és Andr. Geiger rézmetszőnek 12 f. W. W.-t utalványoz metszetekért. — 382—1818. és G. C. 1818. Fasc. 14. No. 609.

1818 február 10. Bécs. 397

A hg. ir Nápolyba Principe San Severinó-nak, hogy érdeklődéssel várja az általa ajánlott Girgenti úr rajzát, valamint a principenél levő festményt is, melyet Geniceo gróf fog Bécsbe szállíttatni. Sajnálja, hogy ez idén nem juthatott Nápolyba. — 571—1818.

1818 február 12. Bécs.

398

A hg. ir a Mario Torlonia et Co czégnél Rómában levő Luigi Chiaveri-nek, kire a Rómában szerzett s megrendelt műtárgyak gondját bizta. A beküldött nyugták alapján elismeri a művészeknek az ő számlájára történt 810250 Écu összegnyi fizetést. Kéri, hogy Thorwaldsen-t sürgesse s a Nápolyból Geniceo gróf útján érkező képet és rajzot küldje a többi után — 1096—1818.

1818 márczius 27. Bécs.

399

A hg. a Mahlerische Reise an der Waag első füzetének 2 példányáért 10 f. in 20er-t utalványoz Fischer-nek. Ugyanakkor 280 f. W. W.-t Joseph Dell-nek 600 kartonért. — 1196—1818. és G. C. 1818. Fasc. 14. No. 644.

1818 márczius 31. Bécs.

400

A hg. kiutalványozza a Rómából érkezett 5 láda műtárgy szállítási költségeit. A műtárgyak közt vannak: a hg. leányának szobra Canová-tól, egy buste — qu'on a supprimé — ugyanattól (?) és Landi festménye. Az 5 láda közül 3 lavori di marmo-t, egy 1 festményt és egy 1 busto di marmo-t tartalmaz.

K. k. Einfuhrs bollete vom Amte Wien:

H. Fürst v. Esterhazy hat aus Italien in 5 Kisten

3 Statuen und 1 Buste 2000 f.

vor marmor, dann Gemählde 100 „

2100 f.

Zoll 423 f. 9 xr. C. M.

1255—1818. és G. C. 1818. Fasc. 14. No. 650.

1818 április 19. Bécs.

401

A hg. 39 f. 24 xr. W. W.-t utalványoz licitáczió vett metszetekért Rothmüller-nek. Ugyanekkor kiutalványozza Rothmüller kézi kiadásait, köztük:

11. Jäner: Den zwey Bibliothek Dienern in der k. Hofbibliothek das gewöhnliche Neujahrs Geschenk gegeben

6 f.

12. d^o: Auf Befehl Sr. Durchlaucht zum Kunsthändler d'Allard auf die Landstrasse gefahren, für den Wagen bezahlt

4 f. 15

28. Febr. 18 Portefeuilles und eine Handzeichnung in
Glass und Rahm von Grafen Fries abhollen
lassen, 5 Männer à 3 f. 15 f.
26. März: Die vorbenannten 18 Portefeuilles zurück tragen
lassen 15 f.
28. „ Auf Befehl S. D. einen Wagen genommen um
3 Portefeuilles von der Saillerstadt abzuholen 3 f.
- 1547—1818. és G. C. 1818. Fasc. 14. No. 667.

1818 április 29. Bécs. 402

A hg. Zentner aranyozónak 203 f. 20 xr. W. W.-t utalványoz a nagy Landi és a kis Parmesano kereteiért; Grünling-nek régi metszetekért 45 f. C. M.-t; Fischer-nek a Mahlerische Reise an der Waag 2. füzetének két példányáért 10 f. C. M.-t utalványoz. — 1664—1818. és G. C. és 1818. Fasc. 14. No. 669.

1818 május 19. Bécs. 403

A hg. 928 f. 38 xr. W. W.-t utalványoz különböző — licitáczió vásárolt metszetekért. — 1870—1818.

1818 június 11. 404

Exhib. Pierron Jos., gewesener Fürst Rasumovskischer Secretair dd° 11 Juny machet die Anzeige, dass er die 4 Meisterwerke von Abbate Strozzi, genannt Prete Genuese in das fürstl. Palais zu Mariahilf habe bringen lassen zur weiteren hohen Bestimmung um den Preis von 1000 #.

Fischer zur mündlicher Äusserung den 13. Juny. — 2388—1818.

1818 június 22. 405

Exhib. Wallmoden Graf F. M. L. dd° 22. Juny übersendet ein Verzeichniss der gräflich Wallmodeischen Gemälde Sammlung, welche den 1-ten Sept. 818 zu Hanover meistbiethend verkauft werden soll. ad Fischer pro Reproduct. den 25. Juny. — 2472—1818.

1818 június 25. Bécs. 406

A hg. a Rómából érkezett szobrok felállításáért Johann Martin Fischer Director-nak számlája alapján 177 f. 30 xr. W. W.-t és als Douceur 24 aranyat utalványoz.

J. M. Fischer számlája:

Zur Ausbarkierung und Aufstellung dieser Kunstwerke durch 3 Tage verwendet	45 f. — xr.
Diese Kunststücke zu reinigen samt Requisiten hinzu	15 " — "
Die einzelne Büste Ihrer Fürstl. Durchlaucht der Frauen Fürstin auf das kleine Piedestall aufgesetzt und in das Reine zu arbeiten	12 " — "
Zur Formung derselben Büste Ihrer D. der Frauen Fürstin ein Zentner Allabaster Gips	9 " 30 "
Ferner zur Abformung und Ausgiessung zweyer Portraite der Frauen Fürstin Ihrer Durchlaucht	96 " — "
Summa	177 f. 30 xr.

2558—1818. és G. C. 1818. Fasc. 14. No. 714.

1818 junius 26. Bécs. 407

A hg. elfogadja Joh. Bapt. Pölt Schönzeichner ajánlatát, hogy a hgi felső birtokokról 22 vedutát készít, darabját 200 f. W. W.-ért. — 2503—1818.

1818 julius 5. Bécs. 408

A hg. utalványoz:

a) Artaria et C ^o -nak Bécsben folytatásokért	315 f. 30 xr. C. M.-t
b) J. Grünling-nek ritka régi lapokért	114 " — " " "
c) J. Gurk-nak für Kupferstiche und Handzeichnungen. A rajzok: 4 Handzeichnungen von D. Coxe 40 f.	465 " 10 " " "
d) J. Steinmüller-nek egy általa készített metszetért nach Sassoferrato	30 " — " W. W.-t
e) F. Kolb-nak két általa készített metszetért	100 " — " " "
f) Kettner műkereskedőnek Fortsetzung neuerer Meister-ért	27 " — " " "
g) Zentner aranyozónak a Rubens: Arczkép-hez készült keretért	73 " 30 " " "
h) Rothmüller-nek Handauslagen	91 " 2 " " "

2801—1818. és G. C. 1818. Fasc. 15. No. 740.

1818 julius 7. Bécs. 409

A hg. intézkedik, hogy Fischer mily összegig és mily irányban rendelkezik a képtár és metszetgyűjtemény részére való vásárlásokban a hg távolléte alatt.

Euer Durchlaucht!

Gehorsamste Anfrage, wie ich mich in nachfolgenden Punkten, während der hohen Abwesenheit zu verhalten habe:

1^t Über vorkommende einzelne anzukaufenden wichtigen Kupferstiche.

2^t Bey derley öffentlichen Versteigerungen.

3^t Über die im Spätjahre erwarteten Versteigerung der Gemälde aus der Verlassenschaft des Grafen Sikin.

4° Ob bey einer im Spätjahr gehaltenen Versteigerung von Kupferstichen, die in der fürstlichen Sammlung von doubletten vorfindigen Blätter zur Versteigerung dahin gegeben werden können, um für den Ertrag neuere Gegenstände anzukaufen.

5. Über nothwendig anzuschaffende Cartons zum Aufmachen der Kupferstiche und endlich

6. Über nöthige Reparaturen einiger Gemälde in der fürstlichen Bildergallerie.

Wien den 29^t Juny 1818.

Fischer Gall. Dir.

2778. és 2829—1818.

1818 julius 18. Bécs.

410

A hg. Anton Caesar de Poggi-nak 700 f. in 20^{er-t} utalványoz 7 rajzért és 20 metszetért. — 2563—1818.

1818 augusztus 14. Bécs.

411

Az Esterházysche Central Directions Kanzley értesíti Fischer-t, hogy a hg. resolútiója szerint a metszetgyűjtemény dublettái csak

ad 1. Können wie bis nun erkauft, jedoch der C. C. angezeugt u. von selber die Vergütung angesprochen werden.

2° Imgleichen müssen aber nicht f. 2000 übersteigen.

3^{io} Ist sich ausser einen besondern Zufall, wo der Betrag den obigen auch nicht übertreffen soll nicht einzulassen

4to Mit vorteil u. nicht verschleiern auch nur Consignation hierüber an die C. C. abzugeben.

5to Ist sich an die C. C. im Fall zu verwenden welche nach der ihr zugekommener Instruction fürgehrt wird.

6to Da solche nicht erheblich zu seyn angehofft werden, wird die C. C. der es anzuzeigen ist, keinen Umstand nehmen es zu passiren.

Wien den 1^t July 818.

Fürst Esterhazy.

nyilvános árverés útján adhatók el, s így a Poggi által kiválasztott lapok szabad kézből — zur Vermeidung jeder allfälligen Subsumption — el nem adhatók. — 3157—1818.

1818 szeptember 3. Bécs. 412

Kárner (a hg. távollétében) Fischer előterjesztésére (kelt 1818 aug. 28.)

- A) Bilderaufzieher Rauch-nak 112 f.
- B) Martin Frey-nak egy metszetért 50 „
- C) Johann Jarisch-nak egy metszetért 30 „
- D) Paul Gudritsch-nak „ „ 70 „ W. W.-t

utalványoz.

A) Új vászonra huzattak: 1 H. Roos, 1 Artois 1, Spagnoletto, 1 Dominicino, 1 Jos. Rosa, 1 Morillios, 1 Gröss (sic! Greuze). — 3261—1818. és G. C. 1818 Fasc. 15. No. 769.

1818 szeptember 25. Genf. 413

A hg. az Untersuchungs Resultate von der Esterházer Bilder Geschichte iránt érdeklődik. — 3430—1818.

1818 október 2. Bécs. 414

Kárner Fischer előterjesztésére 119 f. W. W.-t utalványoz Johann Zank-tól vásárolt metszetekért. — 3406—1818. és G. C. 1818 Fasc. 15. No. 797.

1818 november 3. Bécs. 415

Kárner

- 1. Ignatz Littarscheck-nek metszetekért 72 f. 10 xr. W. W.-t
- 2. Artaria et Co-nak folytatásokért és klasszikus metszetekért 307 f. C. M.-t utalványoz. — 3753—1818. és G. C. 1818. Fasc. 15. No. 825.

1818 november 11. Bécs. 416

Andreas Geiger acad. Kupferschaber folyamodik, hogy a hgi képtárban levő Rembrandt: Krisztus Pilátus előtt cz. festményt 24 czoll magas és 18 czoll széles rézlapra metszhesse. — 4017—1818.

1818 december 1. Bécs.

417

Kárner 87 f. W. W.-t utalványoz Carl Rahl-nak Ferencz császár és Goethe arczképeinek levonataiért das Portrait des Monarchen von einem vaterländischen Künstler auf Verlangen der ungarischen Nation verfertigt. — 3853—1818. és G. C. 1818. Fasc. 15. No. 838.

1818 december 1. Flórencz.

418

A hg. válaszol Fischer nov. 10-én kelt levelére és a Bécs város látképe cz. rézmetszetet, valamint a svájcz tehenekről készített gyors vázlatokat szépeknek találja. Metszeteket küld Fischer-nek s kéri róluk véleményét, köztük egy Rembrandt-ot is, melyért 40 scudi-t fizetett. Ha már megvolna, a kereskedő visszaveszi. A Fischer által ajánlott 2 festménynek: Charitas Romana v. Seghers és Davids Ausruhen nach dem Kampf mit Goliath v. Fetti, 2500 f. W. W.-ért való megvételét engedélyezi. Azonkívül küld 3 metszetet Lucas von Leyden-től, wovon ich die Bilder in Oelfarb auf Holtz, kleinen Format in Rom gekauft habe. — 3984—1818.

1818 december 20. Bécs.

419

Kárner értesíti a hg.-et, hogy a Schönzeichner Pöhl által készített 8 rajz Fischer által megfelelőnek találtatván, Pöhl-nek újabb 1200 f. W. W. előleg utaltatott ki. — 4053—1818.

1819 január 6. Bécs.

420

Kárner 2500 f. W. W.-t utalványoz Fischer-nek a köv. nyugta alapján:

Notta. Uiber zwey Gemähldte welche in die hochfürstl. Esterházy-sche Bilder Gallerie sind abgeliefert worden. Das eine stellet vor die Caritas Romana von Daniel Segers, das andere den nach dem Kampfe mit Golliat aus ruhenden David. Lebensgrosse Figuren für den Preis von zwei Tausend fünf hundert Gulden W. W. Wien den 29. Dez. 1818. In Empfang genommen Rothmüller. — 70—1819.

1819 február 27. Bécs.

421

A hg. Artaria et Comp.-nak 68 f. 15 xr. C. M.-t utalványoz metszetekért és Senefelder könyvéért a lithographiáról. — 516—1819. és G. C. 1819. Fasc. 43. No. 740.

1819 márczius 5. Bécs.

422

A hg. 10 f. W. W.-t utalványoz Friedrich Loos fiatal művésznek egy rézkarczért Ruijsdael után; Jos. Berkovetz-nek a Portrait nach Edelinck két levonatáért 6 f.-ot. — 557—1819.

1819 április 5. Bécs.

423

Az ezen napon tartott gróf Wilczek-féle árverésen a hgi képtár számára megvételtek:

No. 26.	420 f.
35.	410 „
36.	4650 „

1099--1819.

Summa . . 5480 f. W. W.

1819 április 6. Bécs.

424

A hg. a máriahilfi ház újonnan épült szárnyában — das neue Gallerie-Gebäude zu ebener Erd — történt képakasztások, továbbá szobrok, vázák stb. elhelyezése és reparaturája alkalmával a Rothmüller által beterjesztett iparösszámlákra és Rothmüller kézi kiadásaira 610 f. 22 xr.-t utalványoz.

A kárpitos számlájában: 52 Stück Bilder in doppelte Schnur hängen lassen.

Jos. Kähssmann szobrász számlája:

Contto Jber die aus Ithallien angekommenen Bildhauer Arbeiten von Allabaster, ausgebackt und zusammengestehlt, wo die zwei Grosen Vaasen fest gemacht und im Sallon aufgestehlt worden sind, an eine Vaasen von Allabaster eine Schlange fest gekutett. Die Venus aus Marmor ausgebackt vom Schmutz gereinigt und im Glashaus aufgestehlt. Ein Kopf aus Marmor auf dass Postament aufgesetzt. Die Statue von Canova vom Glashaus bis in Sallon transpordirt, dort aufgestehlt, von Schmutz gereinigt zusammen 125. f. w. w. Jos. Kähssmann Bildh. Wien, den 24. März 1819.

Rothmüller kézikiadásai (I. Quartal 1819):

19. febr. Nach Pottendorf gefahren, um den dortigen sich befindenden Gemählden nachzusehen . . .	7 f. 30
1. März. Zur Wegräumung mehrere grosser Gemähde, bey Gelegenheit als eine Tafel in der Bilder-gallerie gegeben wurde, dazu 2 Mann . . .	3 „
19. März. Eben so	3 „

5. März.	Bey Ankunft des ersten Transport mit Statuen und Gemälden aus Italien, einen Fiaker genommen um an die Linie zu fahren etc. . . .	11 f.
14. März.	Auf Befehl Sr. Durchlaucht in die Stadt zum Mahler Bossi gefahren u. zurück	3 „
	Von dort mit 4 Mann Gemälde heraustragen lassen	6 „
16. „	Ein Gemälde zurück, an Tragerlohn	2 „
16. „	Zur Übertragung mehrerer Gemälde von der Bilder Gallerie in dem neuen Salon	4 „
30. „	Bey Ankunft des zweiten Transport mit Statuen aus Italien	11 „ 43
31. „	4 Bände als Fortsetzung der Kupferstichsammlung Katalogs einbinden lassen à 1 f. 15 xr.	5 „

1042—1819. és G. C. 1819. Fasc. 43. No. 760.

1819 április 18. Bécs. 425

A hg. értesíti Gius. Beltrami-t Cremonában, a kinek a firenzei Noè ellen követelése, van, hogy ő Noè-től néhány képet vett kb. 300 Zecchino-ért. — 1224—1819.

1819 május 6. Bécs. 426

A hg. Joh. Pölt-nek az újabban szállított hgi kastély-látképekért 1200 f. W. W.-t utalványoz. — 1473—1819 és G. C. 1819. Fasc. 44. No. 800.

1819 június 1. Bécs. 427

Rothmüller benyújtja az aranyozó számláját egy keretről für das vor kurzem erstandene Gemälde von Hackert. — 1973—1819.

1819 június 4. Pottendorf. 428

A hg. 10 f. C. M.-et utalványoz Fischer-nek a Malerische Reise an der Waag 3-ik füzetének két példányáért. — 1830—1819.

1819 június 13. Pottendorf. 429

A hg. Joh. Bapt. Pölt-nek a mariahilfi és a theinfaltstrassei háznak rajzáért 359 f. W. W.-t utalványoz.

A mariahilfi ház rajzai:

1. Der Mariahilfer Haus-Plan, ein Grundriss zu Erbauung eines neuen Stallgebäudes, samt der anstossenden Reutschule, eben in Mariahilfer-Hause	f. 25
2. Dieser Plan zum 1. Stock	» 25
3. Die Facade zu diesen Bau	» 50
4. Plan der Mezarinen zu dem forderen Hauptgebäude	» 20
5. Der Grundriss des Museum	» 20
6. Der Grundriss des Wintergartens	» 20
7. Der 1 ^{te} Stock der Neuen Wohnung ober dem Museum, und d. Wintergart	» 20
- 2120—1819. és G. C. 1819. Fasc. 44. No. 822.

1819 junius 17. Bécs. 430

A betegeskedő Fischer a pöstyéni fürdőbe akar menni; előleget kér s ennek fejében szép Everdingen-jét ajánlja föl 200 aranyért, ugyanannyiért, a mennyiért a hg. Rothmüller Wynants-át megvette. — 2028—1819.

1819 junius 30. Pottendorf. 431

A hg. 22 f. W. W.-t utalványoz Prof. Hess-nek, a „Levélet a keresztről“ cz. festménye után készített rézkarcza egy íráselőtti és egy írásos levonataért. — 2300—1819. és G. C. 1819. Fasc. 44. No. 836.

1819 julius 3. Bécs. 432

A hg. Fischer-nek „Bécs látképe“ három levonataért 21 aranyat; Rothmüller-nek kézikiadásokra 157 f. 15 xr.-t utalványoz.

I.

Notte über . . . abgelieferte Farben-Abdrücke von der Ansicht der Stadt Wien nach Fischer gestochen von Schlotterbeck.

1. den ersten Abdruck an S. D. nach Mailand geschickt	8 #
2. einen ersten Abdruck vor der Schrift in Ram u. Glass	8 #
3. einen Abdruck von die ersten 80	5
	21 Duc.

II. Rothmüller (2^t Quartal).

2. April. Einige Gemählde von der Verlassenschaft des Grafen Willschek aus der Stadt mittelst 2 Tragen in die fürstl. Gallerie überbracht	6 f.

14. April.	Zweymahl in die Stadt hin und zurückgefahren um Sr. Durchlaucht von der Lizitation des Grafen Sikingen Nachricht zu geben	6 f. 30
15. „	Ebenfalls wie vorhien	6 „ —
15. „	Auf 4 Tragen die in der Lizitation des Grafen Sikingen erstandenen Gemählde, in die fürstl. Gallerie überbracht	12 „ —
24. „	Mit einem Portefeuille zum Grafen Harrach gefahren	3 „ 30
2. May.	2 Tragen verwendet um Kupferstiche in Glass und Rahmen auf die Sailerstadt zu bringen	6 „ —
19. May.	Mittelst 2 Tragen Gemälde zum Mahler Braun hingeschaft	6 „ —
21. „	Wie vorhin eine Trag verwendet	3 „ —
27. „	Einen Wagen genommen um kleine Gemählde auf die Sailerstadt zu bringen	2 „ 30
28. „	Gemählde auf einer Trag von Mahler Braun zurückgebracht	2 „ 30
3. Juny.	3 Tragen wie vorhin verwendet	8 „ 30
27. „	Zwey Zeichnungen in Glass u. Rahmen auf die Sailerstadt mittelst einer Trag überschickt	3 „ —

2347—1819. és G. C. 1819. Fasc. 44. No. 843.

1819 julius 15. Pottendorf.

433

A hg. a képtár összes tájképeit tartalmazó s Rothmüller által 20 füzetben kiadni szándékozott műnek 2 példányára előfizet s a kiadás megkönnyítése céljából egyszerre az egész 600 f. W. W.-nyi összeget utalványozza.

Durchlauchtigster Fürst!

Ich bin Willens die Landschaftsgemählde von Euer Durchlaucht Galerie nach den vorgelegten Mustern heftweise nach und nach erscheinen zu lassen, bezweckend, dass eine solche Bekanntmachung dieser im Fache der Landschaftsgemählde so reichhaltigen Sammlung dem ausgezeichneten Kunstsinn Jhres Durchlauchtigen Besitzers auch ausser Wien vor der kunstliebenden Welt, im Inlande und Auslande Verbreitung der Ehre bewirken soll. Die Sammlung wird aus zwanzig Heften, jedes aus vier Stücken bestehen, freylich können, da ich die pecuniären Mittel zur schleunigen Fortsetzung nicht habe, die Lieferungen immer nur nach langen zwischen Räumen erfolgen, weil nur der Ertrag der vorhergehenden Cahiers mir die Kostenbestreitung der nachfolgenden möglich macht. Aus diesem Grunde bedaure ich,

dass ich nicht den erforderlichen Geldbetrag besitze ; hätte ich diesen : so wäre es mir möglich den Ruhm der hochfürstlichen Sammlung in kurzer Zeit anschaulich durch Europa zu verbreiten. Ich wünsche, dass diese zur Ehre der Kunstgalerie gereichende Unternehmung der gnädigsten Huld Euer Durchlaucht sich freuen, und ich diese Sammlung Hochderoselben Namen möge widmen dürfen. Um diese Gnade bittet Euer Durchlaucht unterthänigst gehorsamster A. Rothmüller. Wien, den 15. Juny 1819. — 2477—1819. és G. C. 1819. Fasc. 44. No 851.

1819 julius 15—22. közt. 434

Caroline Deissler *kéri a hg.-et, hogy a négy Wutky-képet tartsa meg.* — Interim ad Acta. — 2508—1819.

1819 julius 22. Pottendorf. 435

A hg. Adam Johann Braun-nak képek restaurálásáért 500 f. W. W.-t utalványoz.

Notta über auf Befehl Sr Durchl. den regirenden H. H. Fürsten Nic. Esterhazý von Gallanta. Gebutzte fürneiss abgenommene und Reparirte Gemälde wie folgt:

- 1^{tens} Ein heiliger Hironimus v. Dominihino.
- 2 Ein Conversation von A. van Dyck.
- 3 Paulus Einsiedler v Ribera.
- 4 Ein Familie v. Mierenfeld.
- 5 Ein h. Andreas v. Guercino.

Summa p. 500 f.

Wien den 20 Juny 1819. A. J. Braun.
2551—1819. és G. C. 1819. Fasc. 44. No. 856.

1819 julius 30. London. 436

Pál hg. 7 részletben fizetendő 3294375 frankért 22 spanyol festményt vásárolt Edmund Bourke-tól. — 3533—1819.

1819 augusztus 1. Pottendorf. 437

A hg. 4 keretért, ú. m. Correggio Önarcképére, Ruijsdael tájképére és Wutky két gonache-tájképére, Zentner aranyozónak 146 f.-t, Kettner műkereskedőnek az újonnan kiadott Klein-féle mű 8 lapjáért 24 f. 30 xr. W. W.-t utalványoz. — 2801—1819. és G. C. 1819. Fasc. 45. No. 861.

1819 augusztus 8. Pottendorf. 438

A hg. elrendeli, hogy az eszterházi képtárterem rendbehozassék s az ottani képek abban ismét fölfüggesztessenek. — 3668—1819.

1819 augusztus 20. Bécs. 439

A hg. kiutalványozza a Rómából megérkezett 8 láda fuvarköltiségeit. A nyolcz láda részletezése a fuvarlevélben:

Due casse contenenti un busto di Gesso, ed un Busto di Marmo.

Due dette contenenti quadri.

Una cassa quadri.

Una cassa con una Statua in marmo.

Una cassa con déjeuné (?) in marmo.

Una cassa con un quadro.

244 f. 54 xr. Conv. M.

3016. és 3454—1819. — G. C. 1819. Fasc. 45. No. 900.

1819 augusztus 29. Bécs. 440

Fischer jelenti, hogy augusztus 27-én visszatért Pöstyénből és hogy egészsége helyreállt. — 3359—1819.

1819 augusztus 30. Pfannberg. 441

A hg. Rothmüller előterjesztésére Friedrich Loos nak 25 f., Franz Kolb-nak 50 f. W. W.-t utalványoz metszeteikért.

Fr. Loos számlája: Landschaft nach Artois, vor d. Schr. 15 f., mit d. Schr. 10 f.

Franz Kolb számlája: Die heilige Familie, geschabte Platte; v. d. Schr. 30 f., m. d. Schr. 20 f. — 3158—1819. és G. C. 1819. Fasc. 45. No. 881.

1819 augusztus 30. Pfannberg. 442

A hg. Grünling műkereskedőnek Rothmüller által igazolt számlájára 149 f. C. M.-t utalványoz Dietrich-féle metszeteikért. — 3159—1819. és G. C. 1819. Fasc. 45. No. 893.

1819 október 6. Bécs. 443

A hg. ir Cav. Tambroni-nak Rómába, hogy a Filippo Agricola-nál rendelt képet La Sacra Famiglia (in Figure intere di grandezza naturale) vegye át és küldje el. Ha a kép megfelel, a festő meg fogja kapni a kikötött 280 scudi-t. — 3838—1819.

1819 október 6. Bécs.

444

A hg. a Flórenczből érkezett utolsó két szobor, Apollo és Venus szállítási költségeit utalványozza — 3780—1819. és G. C. 1819. Fasc. 45. No. 919.

1819 október 12. Bécs.

445

A hg. Fischer előterjesztésére I. Madame Hofmann-nak egy Fialetti-képért 300 f. C. M.-t, II. Rothmüller-nek negyedévi kézikiadásaira 141 f. 53 xr.-t utalványoz.

- I. Notte über ein Gemälde von Fiallete die Hochzeit zu Kanna etc. Wien, den 25. Sept. 1819. Maria Magtalena v. Hofmann.
- II. Rothmüller: 4. July. Einen Fiaker genommen, um den fürstl. Bilder Gallerie Direktor abzuholen, als der Erzherzog Franz die fürstl. Gallerie besuchte . . . 3.—^{f. xr.}
3. Aug. 20 (?) Gemählde von del Chiaro auf 7 Tragen in die fürstl. Gallerie übertragen, à Trag 3 f. . . . 21.—
10. „ Einen Fiaker auf die Sailerstadt genommen, um 2 Gemählde überzubringen 2.—
31. „ Einen Band als Fortsetzung des Kupferstichkatalogs einbinden lassen 1.12
3. Sept. 2 Mann zur Aushülff bey Übertragung einiger grossen Gemählde in der fürstl. Gallerie 1.12
13. „ 4 grosse Gemählde in die Stadt zur Wittve des Gemählde Händlers Teissler zurücktragen lassen, dazu 4 Tragen verwendet 8.—
22. „ Ein Gemählde auf die Sailerstadt tragen lassen 1.—
- 3868—1819. és G. C. 1819. Fasc. 45. No. 902.

1819. november 7. Bécs.

446

A hg. Fischer előterjesztésére Rauch-nak a Guercino- és a Vignali-kép új vászonra és blindramára való fölhúzásáért 51 f. W. W.-t utalványoz; Joseph Dell könyvkötőnek pedig 600 db. metszetkartonért 280 f.-ot. — 4159—1819. és G. C. 1819. Fasc. 46. No. 937.

1819 november 9. Bécs.

447

A hg. ír Gaetano Tambroni-nak Bolognában, hogy december elején odaérkezik és akkor fog határozni a Bracchi-féle rajzgyűjtemény megvásárlásáról. — 4600—1819.

1819 november 21. Bécs.

448

A hg. Rothmüller *fizetését* in gerechter Anerkennung der thätigen Verwendung *évi 200 f.-tal emeli.*

1819 deczember 1. Bécs.

449

A hg. Franz Goldmann acc. Hist.-Mahler und Mahlereienhändler-*nek egy könyomatú lapért* 150 f. W. W.-t, Pietro Mechetti qⁿ Carlo *czégnek a Peintre Graveur 18—19. kötetéért* 7 f. 30 in 20ger-t, Franz Haberstock-*nak* (Schüler von Director Fischer) *az elhalt* Gallerie Director Füger *gipsz-mellszobráért* 50 f. W. W.-t, *végül* Artaria-*nak* 213*30 C. M.-t *utalványoz.* — 4494—1819. és G. C. 1819. Fasc. 46. No. 943.

1819 deczember 4. Bécs.

450

Fischer *nyugtája* 205 f. W. W.-ről, *melyet* als Kaufschilling für ein, bei der Licitation auf der Mehlgrube in die fürstl. Bilder Gallerie erkaufte Gemälde von Rubens *Kárner-től felvett.* — 344—1820.

1820 január 7. Bécs.

451

A Pál hg. *intézkedésére* Londonból küldött *festmények Bécsbe megérkeztek s a hgi képtárban átvétettek.* A *festmények és a Pál hg. tulajdonát képező* Wedgwood-edény 3 *ládában érkezett; 1819 decz. 6-án értek* Lipcsébe s *decz. 7-én továbbítottak Bécsbe.* Kárner *kiutalja 1820 febr. 4-én a szállítási költségeket.* — 177—1820. és G. C. 1820. Fasc. 36. No. 626.

1820 január 11. Bécs.

452

Fischer *ír a hg.-nek:*

Seine Durchlaucht der Fürst Paul haben mir zwey und zwanzig Gemälde von Spanischen Meistern übergeben, welche vor einigen Tagen angekommen sind, welche Euer Durchl. bey Ihrer Zurückkunft schon in Stande gesetzt finden sollen. Es erwachst daraus Euer Durchlauchts Gallerie eine ganz neue Schule sehr interessanter Meister, die hier gar nicht gekannt sind. Dieser schöne und hier einzige Anfang, wäre glaube ich mit geringen Kosten leicht zu vermehren. Da der Herr Fürst von Kaunitz durch Artaria eine Versteigerung giebt, und die Gemälde schon ausgestellt sind, worunter viele spanische Meister sich vorfinden, welche bei der geringen Anzahl der ächten Liebhaber für leichte Preise zu erstehen sein werden. *Továbbá írja,*

hogy Drapeau egy rendkívül szép H. Roos-t ajánl 600 aranyért s ebből 300 arany árú a képtár kimustrált képeiből venne át. Fischer az előnyös üzletet nagyon ajánlja. — 303—1820.

1820 január 13. Bécs.

453

Rothmüller jelenti, hogy a képek a mariahilfi új múzeumban jó állapotban vannak, a falak nedvessége nem árt nekik, dass kein ferneres Anlaufen der Gemälde Statt finde, wie im verflossenen Frühjahre, a mi főleg a naponkénti fűtésnek köszönhető. — 473—1820.

1820 január 17. Bécs.

454

Kárner jelenti, hogy a Mehlgrube-n tartott licitáció alkalmával, éppen a hg. elutazása előtt oly előnyösen vásárolt Rubens árát, 205 f. W. W.-t saját kezéből fizette ki, minthogy a Licitations-Cassa nem vár. Kéri ennek utalványozását. A hg. Karner-nek az összeget Nápolyból 1820 február 9-én utalványozza. — 344—1820. és G. C. 1820. Fasc. 36. No. 636.

1820 január 22. Bécs.

455

Fischer ír a hg.-nek a spanyol képekről. Új vászonra huzatta őket. Die Reparatur der Gemälde glaube ich unter meiner Leitung machen zu lassen, ohne von des H. Braun gebrauch zu machen, und es wird dadurch nicht ein 3^{te}l Kosten, was er aufrechnen würde. Auch bin ich wirklich im Besitze seines berühmten keimnussvollen Putzwassers. Doch kann ich Euer Durchl. keinen bestimmten Kostenbetrag angeben, doch dass es nicht viel ausmachen soll und mit der grössten Vorsicht geschehen wird, im voraus versichern. 304—1820.

1820 január 29. Bécs.

456

Kárner Fischer előterjesztésére utalványoz:

1. Zentner aranyozónak keretért zu der lezt erstandenen Skize von Rubens (a lécz összes hossza 5 Schuh 6 Zoll)	16 f. 30 xr. W. W.-t
2. V. R. Grünner bécsi művésznek a Lux Mundi cz. lap egy írás előtti levonataért	10 „ — „ „
3. J. M. Rauch-nak a Pál hg.-től átvett spanyol képekért, mely munkák a képek konzerválása czéljából halaszthatatlanok voltak	151 „ — „ „

Rauch számlája: 6 grosse und 2 kleine Blindrahmen .	49 f. 24 xr.
Leinwand und Papier	17 „ 36 „
Arbeitslohn für 8 Gemäldeaufziehen	52 „ — „
deto 4 grosse und 5 kleine anzuspinnen, mit Kleister einzureiben und zu biegn	32 „ — „
133—1820.	Summa in W. W. 151 f. — xr.

1820 február 9. Nápoly. 457

A hg. a Kaunitz-aukczió való vásárlásra 3000 f. W. W.-ig ad engedélyt Fischer-nek. — 303/304—1820.

1820 február 20. Bécs. 458

Fischer ír a spanyol képek restaurálásáról: Die nöthige Restauration ist bedeutend, doch die Beschädigungen nicht in denen Haupttheilen.

Eine Euer Durchlaucht nicht unangenehme Nachricht muss ich melden, dass die beyden Gemälde, das von H. Roos und der grosse Rembrand, die allgemein für die schönsten Gemälde dieser Meister hier gehalten werden, auch noch die wohlfeilsten Gemälde sind. Deen Vorgestern von 18. auf den 19. nacht starb H. Alex. d'Allard. — In der Versteigerung von dem H. Fürsten Kaunitz werden sich ausser einigen Spanischen Meistern und etwan das grosse Gemälde von C. Cignani nichts vorfinden und auf letzteres auch nicht viele Liebhaber sich melden, da es zu gross ist. — 563—1820.

1820 márczius 1. Bécs. 459

Kárner Fischer előterjesztésére

J. F. Frauenholz-nak Nürnbergben a Melling: Voyage pittoresque de Constantinople utolsó füzetéért 50 f. Reichsgeld-et utalványoz, Fischer-nek pedig a Denkmähler der Baukunst und Bildnerey aus dem Mittelalter 2-ik és 3-ik füzetének 2 példányáért 12 aranyat. 402—1820. és G. C. 1820. Fasc. 36. No. 643.

1820 márczius 6. Róma. 460

A hg. értesíti Fischer-t, hogy a Drapeau által följánlott Henry Roos-t nem veszi meg; a spanyol képek restaurálásánál lehetőleg keveset költsön. — 563—1820.

1820 márczius 22. Bécs.

461

Minthogy a képtárnak és metszetgyűjteménynek eddig inventáriumra nincsen, az legközelebb pótoltatni fog, de addig is az 1820. évtől kezdve pontos inventárium vezetendő a Zuwachs és Abwuchs kitüntetésével — 617—1820.

1820 márczius 23. Róma.

462

A hg. ír Fischer-nek, hogy S. könlgl. Hoheit Leopold Prinz v. Salerno kívánsága, a ki Vernet: Duc D'Orléans-ját szeretné valamely más kép fejében elcserélni, nem teljesítendő, ist auf eine anständige Art auszubeugen, und der Prinz zu bereden, dass er sich mit einer guten Copie begnüge. Továbbá megengedi, hogy a 15 spanyol képen kívül még további 5, melyek a mosás és tisztítás után elég jóknak bizonyultak, kereteket kapjanak. — 661—1820.

1820 márczius 28.

463

Fischer benyújtja a köv. számlákat:

- a) A Kaunitz-aukczióon vásárolt: Goya . . . 100 f. C. M. Aukt. No. 69.
Velazquez . . . 90 f. C. M. Aukt. No. 31.
10 Stück Gouache Zeichnungen nach Rafael . . . 300 f. W. W.
b) 2 Hefte der 4-ten Lief. der Reise an der Waag . . . 10 f. C. M.
c) Carl Rahl: verschiedene Kupferstiche . . . 30 f. W. W.
712—1820.

1820 április 25 és 26.

464

Fischer a köv. számlákat nyújtja be:

1. Joh. Jaresch ak. Kupferstecher: Madonna nach Guido Reni 8 f. W. W.
 2. Friedr. Loos, Schüler der Akademie: Radierte Landschaft nach Schödlberger, 1 vor der Schrift, 1 m. d. Schr. 25 " " "
 3. Friedr. Philipp Reinhold: Malerische Ansichten des Stiftes Klosterneuburg — " " "
 4. Josef Steinmüller, akad. Kupferstecher: 1 vor der Schrift, 1 m. d. Schr. 45 " " "
 5. Franz Scheyerer: 4 Blätter von J. C. Erhart radiert nach meinen Gemählde Ansichten von Fulnek aus Mähren 12 " " "
 6. Grünling műkereskedő számlája:
13 piéces, suite complete de H^r v. Schwanenfeld . . . 36 " C. M.
12 " " " du même 48 " " "
- 1530—1820.

1820 július 5. Bécs.

465

A hg. Fischer előterjesztésére utalványoz:

1. *Artaria et Comp-nak folytatásokért* 288 f. C. M.-t
 2. *Isabey-nek, Párisban, Une Conférence du Congrès a Vienne egy példányáért* 60 franc — 23 f. 30 xr. C. M.-t
 3. *Rothmüllernek kézi kiadásaira (1820 II. Quartal)* 70 f. 51 xr.-t
- 1814—1820. és G. C. 1820. Fasc. 36. No. 698

1820 július 14. Bécs.

466

A hg. értesíti Joseph La Brosse-t Triestben, hogy a Rómából oda érkezett 4 láda 4 szobrot és 1 asztallapot tartalmaz karrarai márványból s kéri azoknak továbbexpediálását Bécsbe. — 1909—1820.

1820 augusztus 6. Pottendorf.

467

A hg. Rothmüller javaslatára megengedi Steinmüller rézmetsző-nek, hogy a hgi képtárban levő Leonardo da Vinci-festményt rézre metszhesse. — 2223—1820.

1820 augusztus 15. Pottendorf.

468

A hg. a 4 láda szobornak, melyek Rómából Triesten át Bécsbe szállítottak, Triestig szóló fuvar költségei fejében a Joseph la Brosse triesti cég által fölszámított 219 f. 38 xr. összeget Arnstein et Eskeles bécsi bankároknak kiutalványozza — 2310—1820. és G. C. 1820. Fasc. 37. No. 714.

1820 augusztus 28. Bécs.

469

A hg. Ludwig v. Kleist újabban beküldött színezett rézmetszeteiért, melyek a régebben küldött Kriegsmonumente folytatásául szolgáljanak, 28 tallér 7¹/₂ garast sächsisch Currant utalványoz. Nota:

1 Pr. Exp. vom Denkmal Leipzig extracoloriert	frnc
1 " " " " Poniatowsky bei Leipzig als Pendant	7.—
6 Charakter Szenen aus dem Leben von Paris v. Opiz à 3, 8	20.—
Emballage, Porto, etc.	28.07 ¹ / ₂
Dresden den 22 Juny 1820.	v. K.

2452/53—1820. és G. C. 1820. Fasc. 37. No. 747.

1820 augusztus 31. Bécs.

470

A hg. Hausinspektor Giay-nak kiutalványozza az általa kifizetett fuvardíjakat, még pedig a Rómából Triesten át érkezett 4 láda költ-ségeit; továbbá a Flórenczből Bozenen át érkezett 5-ik láda (gearbe-teten Alabaster) költségeit, összesen 1701 f. 16 $\frac{1}{2}$ xr.-t.

A triesti 4 Colli tartalma a vámbollette szerint:

2 Gruppen von Marmor. 1 Tischplatte von Mosaik.

2495—1820. és G. C. 1820. Fasc. 37. No. 716.

1820 november 6. Bécs.

471

A hg. Dominic Artaria mannheimi kereskedőnek 120 aranyat utalványoz Colombel: Agar u. Ismael cz. képéért, melyet ez már 1816 márczius 1-én számlázott; J. Grünling nagykereskedőnek Bécsben 95 f. C. M.-et XVIII. Lajos arczképéért d'après Gerhard par Massard. 3440/41—1820. és G. C. 1820. Fasc. 37. No. 741.

1820 november 20. Bécs.

472

A hg. az Arnstein u. Eskeles cégnek 1100 f. 33 xr. C. M.-t utalványoz, mely összeget a flórenczi Fr^{co} Borri et Co cég a hg. ter-hére az ottani Bartolini szobrásznak egy ideküldött szobor fejében kifizetett. A szobor ára 500 francesconi volt. — 3614—1820. és G. C. 1820. Fasc. 37. No. 759.

1820 november 28. Bécs.

473

A hg. utalványoz Fischer előterjesztésére:

1. Az aranyozónak az utoljára vásárolt Mazo keretezésért 19 f. 25 xr. W. W.-t
2. Grünling-nek für ein radiertes Blatt v. J. C. Erhardt 15 „
3. Joh. Nep. Schödelbergernek 20 rézkarczáért 30 „
4. Gleditsch rézmetszőnek: A. del Sarto Madon-nája után metszett rézmetszetéért vor der Schrift 40 „-ot.

3711—1820. és G. C. 1820. Fasc. 37. No. 761.

1820 november 30. Bécs.

474

A hg. Johann Baptist Pöhl Schönzeichner-nek újabb 2 látképéért a 2503—818 sz. rezoluczió értelmében 400 f. W. W.-t utalványoz. — 3730—1820. és G. C. 1820. Fasc. 37. No. 756.

1820 december 20. Bécs. 475

A hg. számára Drezdából egy portrait érkezett, melynek szállítási költségeit utalványozza. — 4119—1820. és G. C. 1820. Fasc. 37. No. 776.

1820 december 31. Bécs. 476

A hg. 90 f. W. W.-t utalványoz Jos. Trentsensky-nek für 16 Blätter Steinabdruck: die Praenumeration des k. k. österr. Militär, 96 f. 17 xr-t pedig Rothmüller-nek az utolsó évnegyedi kézi kiadásaiért.

Rothmüller *elszámolásából:*

Okt. 14—21.	3 embert 4 $\frac{1}{2}$ napra, 2 embert 2 napra bey der neuen Einrichtung der Niederländischen Schule	f. xr. 26·15
„ 28.	Ein Gemählde von Romanelli aus der Stadt tragen lassen	2:—
Decz. 14.	2 Gemählde aus der Stadt vom Fürsten Kaunitz tragen lassen	3:—

4167—1820. és G. C. 1820. Fasc. 37. No. 771/72.

1821 január 2. Bécs. 477

A hg. 60 Zecchino-t utalványoz Ignazio Wagner livornói rézmetszőnek a hg.-nek dedicált Monumenti di Roma 12 példányáért és a Monumenti di Toscana 8 példányáért. — 4166—1820.

1821 január 5. Bécs. 478

A hg. 300 aranyat (= 3495 f. 5. xr. W. W.) utalványoz Paul Beltrami cremonai papnak. Ez összeggel a hg. Joseph Noè képereskedőnek tartozott, ki ezt az összeget hitelezőjének, Beltrami-nak czedálta. 31—1821. és G. C. 1820. Fasc. 37. No. 780.

1821 január 18. 479

Exhib. Schödelberger Joh. N. k. k. Landschaftsmahler, tragt 2 Gemälde, den See von Bolsena und eine Ansicht von Albano kaufweise an. An Fischer. — 172—1821.

1821 január 27. 480

Exhib. Manzurani Nicol., dd. 25 Jan. macht den Antrag zum Verkauf einer seltenen Collection von 4 Original-Bilder aus der italienischen Schule. Ad Fischer. — 295—1821.

1821 január 31. Bécs.

481

A hg. 395 f. C. M.-t utalványoz Fischer előterjesztésére Artaria et Comp. bécsi műkereskedőnek metszetekért. — 365—1821. és G. C. 1821. Fasc. 37. No. 640.

1821 február 11.

482

Exhib. Sinaischer Buchhalter unterlegt eine Lista dei sequenti quadri originali della scuola italiana. Ad Fischer. — 515—1821.

1821 február 19. Bécs.

483

A hg. 34 f. C. M.-t utalványoz Artaria et Co.-nak Bécsben két avant la lettre rézmetszetlevonatóért. — 651—1821. és G. C. 1821. Fasc. 37. No. 660.

1821 márczius 10. Bécs.

484

Exhib. Noe in Wien wohnhaft am Graben No. 1144 trägt Sr. Durchlaucht Bilder zum Kauf an. Ad Fischer. — 938—1821.

1821 márczius 11. Bécs.

485

A hg. értesíti Franquet kapitányt Drezdában, hogy az általa beküldött kis Raphael Mengs-képet, mely a Prince Chevalier de Saxe, fils du roi Auguste II-t ábrázolja, s melyet Mengs barátja, az öreg Franquet számára festett, mielőtt Olaszországba ment volna, megveszi 100 aranyért. — 956—1821.

1821 márczius 11 Bécs.

486

A hg. elrendeli, hogy a Fischer-féle Graf Zinzendorf-arckép egy példánya a metszetgyűjteményből kiadandó és az inventariumból tör- lendő. — 1145—1821.

1821. márczius 12. Bécs.

487

A hg. ír Chevalier Tambroni-nak, a római Accademia delle Belle Arti igazgatójának, hogy az Agricola Szent családja, melynek elküldését Tambroni már az előző év nov. 4-én jelezte, mindeddig meg nem érkezett, tehát járjon utána; úgyszintén Thorwaldsen dolgainak. 990/91—1821.

1821 márczius 13.

488

A hg. elrendeli, hogy J. Breughel: Ádám és Éva a paradicsomban cz. képe a képtárinventariumból töröltessék. — 1146—1821.

1821 márczius 25. Bécs.

489

A hg. értesíti a képtárigazgatóságot, hogy minthogy Elisabetta Sirani: Mária a gyermek Jézussal cz. képe más rendeltetésre kell, a képtárinventariumból törlendő. — 1144—1821.

1821 márczius 27. Bécs.

490

Fischer a következő számlákat nyújtja be:

a) Artaria, metszetekért	40 f. 30 xr. C. M.
b) A Ehrenreich, rézmetsző	15 " — " W. W.
c) Loos, a hgi képtár Arthois-jának négy le- vonatáért	80 " — " " "
d) Vergolder für die Rahme zu der Landschaft von Morilios und diese zu reparieren so in das Burgerspitahl komen soll (11 Schuh)	45 " — " " "
e) Gemälde Aufzieher Rauch für zwei Gemälde, eines (mit zwey Portrait) von Van Dyck, das Andere Eine heil. Familie.	48 " — " " "
f) Rothmüller, I. Quartal, kézikiadások	124 " 06 " " "

Rothmüller elszámolásából:

8. Jänner. An Tragerlohn für zwey grosse Gemähde von Fürsten Kaunitz	5 f. — xr.
25, 26, 27. Jänner. Bei Ausräumung der Kupferstich- sammlung und vieler Gemähde als die Anstaltten zu den grossen Ball getroffen wurden, täglich 3 Mann	13 " 30 "
12, 13 u. 14. Febr. Bei Wiederaufstellung der Gemähde und Kupferstichsammlung nach den gegebenen Ball 3 Mann auf 3 Tage	13 " 30 "
9. März. An Tragerlohn für Ein Gemähde von Grafen Lamberg	3 " 30 "

1282—1821. és G. C. 1821. Fasc. 37. No. 688.

1821 április 29. Bécs.

491

Fischer a köv. számlákat nyújtja be :

1. Artaria, Musée Royal de France No. 32, 33 és 5 metszet 101 f. 30 xr. C. M.
2. Vergolder Zentner für die zu dem alten niederländischen Gemälde so von Sr Exc Gf. Lanberg übernommen worden ist, nach bestehendem Acort 80 „ — „ W. W.
3. Buchbinder Halik für 12 Bände Kupferstich Cabinet Cataloge und einen Band Peintre Graveur von Bartsch 13 „ 30 „ „ „

1756—1821. és G. C. Fasc. 37. No. 708.

1821 május 10. Bécs.

492

Exhib. Holzmeister Hauptmann, dd. Wien am 7. Mai tragt Sr. Durchlaucht 3 Gemälde zum Kauf an. An Fischer. — 1789—1821.

1821 május 10.

493

Exhib. Bilder, 3 Stück werden S. D. zum Kauf angetragen, u. zw. Simon de Vlieger, Franz Frank d. J. und Isak Ostade. An Fischer. — 1791—1821.

1821 május 12. Bécs.

494

A hg. Franquet április 3-áról kelt könyörgő és sürgető levelére kiutalványozza a Mengs-képért járó 100 aranyat (= 481 f. 45 xr. in 20er). — 1859—1821.

1821 május 26. Bécs.

495

A hg. irat Tambroni-nak, hogy Agricola: Szt. család cz. képe végre megkerült. — 2103—1821.

1821 május 29. Bécs.

496

A hg. J. Grünling kereskedőnek 4 Dieterich-lapért 50 f. C. M.-t utalványoz Fischer előterjesztésére. — 2094—1821. és G. C. 1821. Fasc. 38. No. 717.

1821 június 4. Bécs.

497

A hg. Joseph Giay Hausinspektor-nak a Rómából érkezett festménynek általa kifizetett vámköltségeire 33 f. 53 xr. C M.-t utalványoz. — 2231—1821. és G. C. 1821. Fasc. 38. No. 725.

1821 június 5.

498

Exhib. Legrand Peter, Bilder und Kunstwerk händler Paris, trägt S. D. 16 Bilder zum Kauf an. An Fischer. — 2122—1821.

1821 június 8.

499

Exhib. Migazzi Graf, dd. 7 Mai trägt ein Gemälde von Martin de Voos, die Auferweckung des Lazarus vorstellend, zum Kauf an. Ad Fischer. Auf gute Art abzulehnen. — 2264—1821.

1821 június 22. Bécs.

500

A hg. kiutalja a spanyol képvisárlás utolsó részletét. Als Nachtrag zu der sub No. Cent. 1116 l. J. angewiesenen letzten Tratte Meines Sohnes fürsten Paul ist noch eine, mit 1^m July l. J. p^r 4410 francs fällig A váltó előlapján:

A Londres ce 2 Janvier 1821. Pour francs 4410. Au premier Juillet prochain, payez à Paris, à l'ordre du Comte de Bourke, la somme de Quatre mille Quatre Cent dix francs, valeur reçue, selon l'avis de Esterhazy. A. Messieurs. Mess. Arnstein Eskeles et. C^o à Vienne.

A hátlapon:

Payez à l'ordre de Messieurs Baquenault et Co, valeur en compte Le Comte de Bourke. Paris ce 1er Mars 1821. Payez à l'ordre de Messieurs Arnstein et Eskeles, valeur en Compte Baquenault et Co Paris 2 Juin 1821. — 2500—1821. és G. C. 1821. Fasc. 38. No. 754.

1821 július 30. Bécs.

501

Kärner Rothmüller előterjesztésére (Fischer távollétében) utalványoz:

- 1. Zentner-nek egy keretért über ein Gemälde von Marquez, welches S^e Durchlaucht unlängst erstanden hat (16 Schuh) 48 f. — xr.*
 - 2. Halik könyvkötőnek könyvekért és für die letzten 2 Bände des fürstl. Kupferstich Cathalogs 5 „ 30 „*
 - 3. Meixner asztalosnak für eine gefertigten Rost hinter ein auf Holz von Tenier gemaltes Bild, und für Zusammenfügung und Gleichspannung desselben . 30 „ W. W.*
- 2768—1821. és G. C. 1821. Fasc. 38. No. 758.*

1821 július 31.

502

Kárner Fischer *előterjesztésére* Mechetti *műkereskedőnek a 21. Bartsch-kötetért* 4 f. C. M.-t, Zentner *aranyozónak az Agricola: Szt. család cz. kép keretéért* 55 f. 30 xr.-t *utalványoz.* — 2658—1821. és G. C. 1821. Fasc. 38. No. 753.

1821 szeptember 2. Bécs.

503

Kárner Fischer *előterjesztésére utalványoz:*

1. Schlossermeister Welter-*nek* für ein zum herablassen gemachtes Plafond Gemählde von Coipel 34 f. W. W.-t
2. Trentsensky *műkereskedőnek a* Bildliche Darstellung des k. k. Militärs *16 lapjáért* à f. 5 . . 80 „ „ „
2888—1821.

1821 október 25. Páris.

504

A Bourke-hagyaték *képeinek leírása.*

Első sorozat:

Külzetten: Description des tableaux provenants de Mr. le Comte Burke Succession. Paris en 25. 8^{br} 1821. Diese sind unterwegs von Paris.

Van Dyk. Hauteur 7 pieds.
Largeur 5 „

La Trinité. Ce beau tableau a été acheté au couvent de las Ninas à Madrid, auquel il avait été donné par une Dame de la famille Colonna mariée dans la maison d'alcanizas. On voit toute la beauté du pinceau de van Dyk dans le Père et le fils et surtout dans un groupe d'anges qui voltigent dans les nuages. Dans la partie inférieure du tableau est un charmant paysage d'un fini et d'une vérité admirables.

Schiavone. Hauteur 4 pieds, 1 pouce
Largeur 5 p, 4 p., 6 L.

Le Christ à Emaüs. Ce tableau d'une conservation parfaite est un chef d'oeuvre de ce maître. Il est composé de 7 Figures. Son coloris est de la plus grande beauté. Il vient de la Collection du Duc de Campo alange.

Le Prêtre Genovese. Hauteur 4 p., 7 p., 7 L.
Largeur 6 p., 10 p.

Ce grand tableau dont le coloris est admirable et la conservation ne laisse rien à désirer représente J. C. et Judas avec le dénier. Il est composé de 7 figures et d'une hardiesse et d'une vigueur du premier mérite.

Baroccio. Hauteur 2 p., 11 p., 6 L.
Largeur 2 p., 6 p., 4 L.

Sainte Famille. Ce tableau avait été donné par le Roi Charles IV. au Prince de la Paix; on pourroit le prendre pour un Correggio: c'est un des plus beaux et admirables ouvrages du Baroccio.

Zurbaran. Hauteur 1 p., 6 p.
Largeur 1 p., 4 p.

Une tête de femme.

Puga, élève de Velasquez. Hauteur 1 p., 5 p., 6 L.
Largeur 1 p., 2 p., 6 L.

Une tête de vieille femme.

Coelho, élève de Rubens. Hauteur 2 p., 10 p., 4 L.
Largeur 3 p., 2 p., 4 L.

La nativité. Ce tableau est un de ceux de l'Eglise de Ourechaz.

Vargaz. Hauteur 2 p., 6 p.
Largeur 1 p., 9 p., 2 L.

La Vierge à genoux tenant l'enfant Jesus dans les bras: le joli tableau vient de la collection de la famille Musquiz.

Antolinez. Hauteur 1 p., 5 p., 6 L.
Largeur 1 p., 10 p.

Sainte famille.

Pereda. Hauteur 4 p., 4 p., 6 L.
Largeur 7 p.

La Trinité: ce tableau est d'un très beau coloris, il a été acheté du couvent de St Thérèse à Madrid.

Második sorozat:

Külzeten: Benennung deren Meistern die Burk'schen Bilder betreffend. Diese sind von dem letzten Transport.

Lent: M Bilder und Kupferstich Gallerie Direction zum schriftlichen Ausweiss.

Belül:

- No. 1. *Escalanté.* Conception de la Vierge, figure de grandeur naturelle et plusieurs anges Six à sept pieds de haut et environ 5 pieds de large.
- „ 2. *Jean de Séville.* Sainte Famille, figures de grandeur naturelle. 5 a 6 pieds en hauteur et presque autant en largeur.
- „ 3. *Ribalta.* Visitation de St. Joachim et de Ste Elisabeth. Figures de grandeur naturelle le tableau a environ sept pieds en hauteur et environ cinq en largeur.
- „ 4. *Vincent Carducho.* Conception de la Vierge et plusieurs anges. Un peu moins grand que le tableau précédent.
- „ 5. *Antolinez.* Fuite en Egypte }
„ 6. *Même Auteur.* St^e Famille } pendants.
Environ 3 pieds de large et 2 de haut.
- „ 7. *Gonzales.* St^t Jean Baptiste dans le désert, de grandeur naturelle. Environs 5 pieds de haut et 3 de large.
- „ 8. *El Greco.* St^t Bartholomé. Demie figure de grandeur naturelle. Entre 3 et 4 pieds de haut et environ 3 pieds de large.
- „ 9. *Tovar.* La St^e Vierge. Environ 4 pieds de haut et entre deux et trois de large.
- „ 10. *Vargas.* Le Christ au Jardin des Olives. Environ 3 pieds de large et un peu plus en hauteur.
- „ 11. *Alonzo Cano.* St^t Thomas. La tête et le buste seulement. Environ 2 pieds de haut et moins en largeur.
- „ 12. *Donoso.* Le Christ assis sur des nuages, tenant sa croix. Environ 4 pieds de haut et moins en largeur.
- „ 13. *Auteur incertain.* St^t André à genoux devant sa croix avant de subir le martyre et plusieurs autres figures. Environs 2¹/₂ pieds de large et autant de haute.
- „ 14. *Auteur incertain.* St^t Sebastien attaché à un arbre. Figure de grandeur naturelle. Environs 5 pieds de haut et environs 3 de large.

N. B. Les dimensions sont données de mémoire et ne sont qu'approximatives.

On offre le tout pour Trois Cents Cinquante Louis d'or de 24 francs.

— 3785/86—1821.

1821 október 31.

505

Kárner a könyvelőségnek átküldi a képtár inventarium kontrol-példányát; a metszetgyűjtemény inventariuma fölvétetett ugyan már, de még nem készült el, azonban még ez vége előtt elkészül s akkor másod-példánya át fog küldetni a könyvelőségnek — 3441—1821.

1821 november 5. Bécs.

506

A hg. Fischer előterjesztésére utalványoz:

1. Rauch Gemäldeaufzieher-nek az Angliából jött spanyol képek felhuzásáért blindramákra és vászonra, 15 képért 283 f. 08 xr. W. W.
2. Andrea del Sarto Madonna-jának fáról vászonra való áttételéért, ugyancsak Rauch-nak 100 „ — „ „ „
3. Rothmüller számlája szerint e kép restaurálásáért, welche ausserämtlich von mir selbst ist besorget wurden 150 „ — „ „ -
4. Rothmüller kézikiadásaira (3 Quartal) . . . 161 „ 10 „ „ -

Rothmüller elszámolásából:

6. July. Ein Gemählde in das Bürgerspital tragen lassen 4 „ — -

3521—1821. és G. C. 1821. Fasc. 39. No. 809

1821 november 24

507

Exhib. Blahak Joseph, wonhaft in der Leopoldstadt tragt ein Gemälde zum Kauf an vom spanischen Maler Don Pedro Munez de Willavincencio. Ad Fischer. — 3780—1821.

1821 november 26. Bécs.

508

A hg. Fischer előterjesztésére utalványoz metszetekért:

1. C. Rahl rézmetszőnek Madonna nach Correggio-ért 30 f. W. W.-t
2. Gustav Leybold rézmetszőnek Bethende Madonna n. Holbein-ért 50 „ „ „
3. Andr. Geiger Schabkünstler-nek Heil. Fam. nach de la Hyre-ért 10 „ „ „
4. Nic. Meidinger pozsonyi műkereskedőnek két színezett pozsonyi látképeért 50 „ „ „

3861—1821. és G. C. 1821. Fasc. 39. No. 831.

1821 deczember 11. Bécs.

509

Hochfürstliche Central-Direction!

Die in den Anlagen sub No. 3785 u. 3786 beschriebenen Gemählde sind in die fürstl. Bildergalerie richtig übersendet wurden; und von Gefertigten in das f. Inventar No. 10 eingetragen. Wien, den 11. December 1821. Rothmüller. — 360—1822.

1821 deczember 13. Leipzig.

510

Rothe u. Seikmann *lipcsei czég jelenti, hogy előző napon elküldött egy láda képet a hg. czímére. A kép Hamburgon és Lüneburgon át érkezett hozzájuk.* — 355—1822.

1822 január 4. Bécs.

511

A hg. Fischer előterjesztésére utalványoz:

1. Ehrenreich *akadémikusnak a* Portrait d. Hofpredigers *két levonatáért*, v. d. Schr. 10 f.; m. d. Schr. 5 f. 15 f. W. W.
2. Zentner *aranyozónak rámakért*, a) über das grosse Jagd Stück, 41 Schuh; b) das Altarblatt von Pottendorf, 29 Schuh; c) das Gemälde von Cotignola, 13^{1/2} Schuh; d) das Portrait des H. Fürsten Nicolaus Sohne (des jungen Fürsten Nicolaus), 18 Schuh 283 f. 10 xr.
3. Rauch Bilderaufzieher-*nek* für die letzten aus Paris angekommenen Gemälde 131 f. 38 xr.

Részletezés:

1. Christus mit den Schriftgelehrten, fürs aufspannen 7.—
Blindrahm 8.—
1. Abendmahl, fürs aufspannen 7.—
Blindrahm 8.—
1. Himmelfahrt Christi, fürs aufspannen 7.—
Blindrahm 8.—
1. Heilige Dreyfaltigkeit, fürs aufspannen 7.—
Blindrahm 8.—
1. Heilige Familie, fürs aufspannen 2.—
Blindrahm 2.23
1. Maria mit dem Kinde, fürs aufspannen 1.—
Blindrahm 1.50
1. Heilige, fürs aufspannen 1.—
Blindrahm 1.10

1. Heilige Familie, fürs aufspannen	1.—
Blindrahm	1.10
1. Weiblicher Kopf, fürs aufspannen	1.—
Blindrahm	1.05
1. Landschaft aufziehen	15.—
Leinwand	8.—
1. Altarblatt aufziehen	25.—
Leinwand und Zugehör	10.—
	<hr/>
	131 38
4. Rothmüller <i>kézikiadásaira</i> (4. Quartal 1820) . . .	131 f. 04 xr.
12, 13, 15 Okt. Bey Veränderung der Gemählde in der Niederländischen Schule, 3 Mann auf 3 Tage verwendet	13 „ 30 „
30 und 31 Okt. Bey Einrichtung des Speisesaals mit Gemählde, 4 Mann auf 2 Tage	12 „ — „
12, 13, 14 u. 16 Nov. Und bey der daraus entstan- denen Veränderungen in der f. Bilder-Gallerie, 3 Mann auf 3 ¹ / ₂ Tag	15 „ 45 „
14—1822. és G. C. 1821. Fasc. 39. No. 845.	

1822 január 8. 512

*A hg. kiutalványozza egy Lipcséből érkezett olajfestmény vám-
és szállítási költségeit. — 53 — 1822. és G. C. 1821. Fasc. 39. No. 852.*

1822 január 12. Bécs. 513

Fischer *előterjeszti a hg.-nek a köv. számlákat:*

1. Joseph Fr Baber, *hgi Hoffourier-nak egy Michou
és egy Frans Hals olajfestményért* 250 f. C. M.
2. Grünling *metszetkereskedőnek Dietrich-, Potter- és
L v. Leyden-metszetekért* 325 „ „ „
3. Zentner *aranyozónak készitendő keretekért a képtár szá-
mára kiválasztott spanyol képekhez, továbbá a Baber
től vett két képhez és a nagy Glauber-tájképhez* 1008.45 „ W. W.

*A hg. a két előző számlát már kifizette, a Zentner költségvetését
engedélyezi. — 117 — 1822.*

1822 január 31. Bécs. 514

*A hg. 250 f. W. W.-t utalványoz Rothmüller-nak Bernauer
kopista részére, a ki a képtár és a metszetgyűjtemény inventariumait
másolja. Bernauer jan. 29-ig lemásolta: a képtár leltárát egy kötetben,
az olasz metszeteket 3 kötetben, a német metszeteket egy kötetben.
409—1822.*

1822 február 2. Bécs. 515

A hg. Fischer előterjesztésére kiutalja Zentner számláját 39 f. W. W.-ről a legutóbb érkezett Blas del Prado keretéért, mely a többi spanyol kép kereteinek költségvetésében nem foglaltatott. — 458—1822. Hauscassa 1822. II. 9.¹

1822 február 15. 516

Exhib. Stierle J. Holzmeister bittet S. D. 10 bis 12 Gemälde vorstellen zu dürfen, die ihres gleichen schwerlich in einer Gallerie finden werden. An Fischer. — 662—1822.

1822 február 16. Bécs. 517

A hg. 46 f. 32 xr. C. M.-t utalványoz az elhalt v. Hoope Staatskanzleyrath hagyatékának árverésén vásárolt 5 darab colorierte Schweizer Ansichten von Aberli-ért; a Rothmüller: Tableaux de paysages qui se trouvent dans la Galerie du Prince Nicolas Esterházy de Galantha in 48 Blättern cz. publikációért 240 f. W. W.-t. — 675—1822. Hauscassa 1822. I. 11.

1822 február. 518

Vergolder Zentner für 2 vergoldete Bilderrahmen und eine Blindrahm 22 f. 30 xr.
U. a.-nak für ganz vergoldete Rahmen 223 „ 30 „
Hauscassa. 1822. II.

1822 márczius 9 Bécs. 519

A hg. Rothmüller kézikiadásaira (1822. I. Quartal) 104 f. 45¹/₁ xr. W. W.-t utalványoz Rothmüller elszámolásából:

8. Feb. Zwey kleine Gemälde, welche auf die Sailerstadt gehörten, aufspannen und hinzu zwey neue Blindrahmen machen lassen 3 f. — xr.
13. d^o Zwey Handzeichnungen in Glass und Rahmen auf die Sailerstadt tragen lassen 2 „ 30 „
Von 15^t Jäner bis 31^t März an Ihr. Durchl. die Frau Fürstin Kraszalkowitz, achtmahl Handzeichnungen übersendet, und abhollen lassen 15 „ 30 „

1450—1822. Hauscassa 1822. III. 9.

¹ A hg. Pál fiával kötött egyezség értelmében a képtári kiadásokat többé nem a hitbizományi főpénztárnál (G. C.), hanem házipénztáránál utalványozza.

1822 márczius 15. 520

Exhib. Manzurani Nicolaus dd. Wien am 7. März, macht einen Antrag zum Bilder ankauf, 4 Stück aus der italienischen Schule. Ad Fischer. — 1068—1822.

1822 márczius 17. Bécs. 521

A hg. Rothmüller előterjesztésére 35 f. W. W.-t utalványoz Fr. Loos *akadémiai tanuló*nak Artois tájképe után készült rézkarcának 2 levonatáért. — 1097—1822.

1822 április 1. Bécs. 522

Exhib. Spörlin et Rahn, k. k. Hof Papier Tapeten Fabricanten dd. 2ten April tragen ein Gemälden von Raphaels Schüler, Perrin del Vaga, die heilige Familie vorstellend, um 400 # zum Kauf an. An die Bildergall. Direction. — 1382—1822.

1822 április 18. 523

Exhib. Schober Franz auf der alten Wieden No. 810, tragt ein Gemälde, die Mutter Gottes mit dem Kinde in Lebengrösse vorstellend, um 3000 fl. C. M. zum Kauf an. Ad Fischer. — 1543—1822.

1822 április 24. Buda. 524

Aláírási felhívás a Magyar Nemzeti Mzeum számára Peter Kraft által festendő nagy történelmi képekre. Elsősorban: Zrinyi's Heldentod auf der Brücke von Szigeth, a melyhez 300 aláíró à 10 f. C. M. szükségeltetik. Terybe véve még: Az 1792 junius 5-iki budai koronázás, továbbá: Mária Terézia 1741-ben Pozsonyban gyermekét, a későbbi II. Józsefet a magyar nemzet oltalmába ajánlja. — 1759^{1/2} — 1822.

1822 május 6. Bécs. 525

A hg. kiutalványozza két esedékes váltóját Rothschild-nál. Az egyiket Pál hg. állította ki 370 fontról; a másikat maga Miklós hg. Ez utóbbi váltó:

Paris 25 Septembre 1821. Pour f. 5060. Au premier Avril prochain je payerai à Paris à lordre de Madame la Comtesse de Bourke, la somme de Cinq mille soixante francs Valeur reçue. Au Domicile de Mr James de Rothschild. Nicolas Prince Esterhazy.

Hátlapján: Payer à l'ordre Messieurs de Rothschild frères valeur reçue comptant Comtesse de Bourke.

Umstehenden Betrag von fr. 5060 à 250—20 f. 2024 richtig empfangen zu haben bescheinigen hiemit. Wien den 6. Mai 1822. p. Rothschild frères. — 1846—1822 és G. C. 1822. Fasc. 35. No. 652.

1822 május 26. Bécs.

526

A hg.

1. Trentsensky-*nek a k. k. Österr. Armeé utolsó 20 lapjéért* 100 f. W. W.-t
2. Artaria et Co.-*nak metszetekért* 286 „ C. M.-t
utalványoz. A Hauscassa-nál kiutaltatott 1822 június 27. Bécs. 2454—1822. Hauscassa 1822. VI. 6, 7.

1822 május 27. Bécs.

527

A hg. elrendeli, hogy 11 kép, ú. m.:

- Inv. No. 944 és 945 Mommers: két tájkép,
„ „ 345 Weenix: Eine Schäferin,
„ „ 743 Teniers: Spielende Bauern,
„ „ 164 és 173 Van der Werff: Zwei weibliche Figuren,
„ „ 296 Wynants: Eine Landschaft,
„ „ 472 Rudhart: Eine Landschaft mit Hirschen,
„ „ 298 Van der Velde: Ein Seetreffen,
„ „ 359 és 360 De Heem: Zwei Fruchtstücke

az inventariumból leirassék. E képeket már május 18-án átvette Holzmeister kapitány, 690 arany értékben, mint egy harmadrészét azon összegnek, melylyel neki a hg. a tőle vásárolt képekért tartozik. 2202—1822.

1822 május 27. Bécs.

528

A hg.

1. Rauch Bilderaufzieher-*nek Luini Heil. Familie cz. képeinek fáról vászonra való áttételéért és egy Berghem-tájképnek új vászonra való huzásáért* 125 f. W. W.-t
2. Grünling műkereskedőnek metszetekért 77 „ C. M.-t
utalványoz. — 2204—1822. Hauscassa 1822. V. 7, 8, 9.

1822 julius. 529
 Vergolder Zentner zu den spanischen Gemälden 6 Rahmen. 252 f.
 Hauscassa. 1822. VI.

1822 julius 12. Bécs. 530

A hg. kiutalja a Rotschild-ház által beváltott, a Comtesse de Bourke ordre-jára kiállított 4200 frankos váltójáért járó 1680 f. C. M.-t. 2732—1822 és G. C. 1822. Fasc. 35. No. 680.

1822 julius 14. Pottendorf. 531

A hg. utalványoz:

1. Zentner *aranyozónak 4 spanyol kép kere-
teiert* 265 f. 30 xr.-t
2. Zentner *aranyozónak a C. Cignani kere-
teiert (35 Sch. 6 Zoll)* 67 f. 27 xr. W. W.-t
3. Mechetti *műkereskedőnek Kieninger: Alle-
gorie auf den Frieden nach H. Füger
cz. mezzotinto-lapjáért* 5 aranyt
4. Franz Fischer *festőnek, verwendet bei der
Reinigung der neuen Spanier* 65 f. W. W.-t
5. Rothmüller (2. Quartal 1822) *kézikiadásaira* 140 f. 35 xr.-t.

ad 1. Zentner:

- No. 2. 1 Stück 5 zoll breite Pariser oxsen-
aug Kehlung, 26 Schuh 78 f. (Joanes de Sevilla)
- No. 3. 1 Stück detto 29 Schuh 87 f. (Ribalta)
- No. 5. 1 Stück detto 18 Schuh 6 Zoll 55 f. 30 xr. (Gozales)
- No. 9. 1 Stück detto 15 Schuh 45 f. (Tavarone).

ad 5. Rothmüller elszámolásából:

1. April. Fünf Gemählde zur Gräfin Daun tragen lassen 4 f. — xr.
 3. " Drey Portefeuilles zur Fürstin Kraszalkovitz
hin und zurückgeführt 3 " 30 "
 5. " Zwey Gemählde von Fürsten Kaunitz abholen
lassen 3 " — "
 - Einen Licitations Verzeichniss von Kunst-
gegenständen bezahlt — " 36 "
 14. May. Ein Gemählde nach Gumpendorf tragen lassen 1 " 15 "
 24. Juny. 2¹/₂ Elle schwarze Wachsleinwand zum über-
ziehen eines Tisches für die in der Gal-
lerie studierenden Mahler 2 " 30 "
- 2769—1822. Hauscassa 1822. VII. 11.

1822 július 17. Bécs.

532

A hg. elrendeli, hogy P. Breughel: Paulus der Einsiedler in der Wüste cz. képe — Invent. No. 483 — a leltárból töröltessék, minthogy az eine anderweitige Bestimmung hat. — 2861—1822.

1822 augusztus 6. Pottendorf.

533

A hg. 20 f. W. W.-t adat J. F. de Clerck rézmetszőnek, a hgi képtárban levő Rembrandt: Fahnenräger után készült metszetének két levonatáért. — 3142—1822.

1822 augusztus 10. Bécs.

534

Fischer jelenti, hogy 8-án éjjel megérkezett Pöstyénből. Azonban oly gyenge, hogy még napokig nem hagyhatja el a házat. — 3199—1822.

1822 augusztus 14.

535

Exhib. Sonnleithner Joseph k. k. Hofagent macht nach erhaltenen Auftrag bekannt, dass vermög beigeschlossenem Verzeichniss 18 Stück Gemälde, welche ein Eigenthum des H. Giuseppe Latanzi sind, und auf 1707 Louis d'or geschätzt wurden, zu verkaufen sind. Rothmüller zur Äusserung. — 3284—1822.

1822 augusztus 15. Bécs.

536

A hg. Artaria et Cie-nak 1500 aranyról állít ki obligációt, mely összegért tőlük chefs d'oeuvres-keket vett.

Kifizettetett a tőke 1825 márczius 2 . . . 1500 #
„ kamat 1826 márczius 4 . . . 150 #

1822 augusztus 17. Pottendorf.

537

A hg. Zentner aranyozónak a C. D. 117—1822 sz. alatti költségvetés alapján 250 f. W. W.-t utalványoz a keretek második részletéért, ú. m. a 11. Gemählde von Barozzio, 12. Gemählde von Pereda, 13. Gemählde von Coello, 15. Gemählde von Puga, 16. Gemählde von Zurbaran, 17. Gemählde von Antolinez hat keretéért — 3321—1822.

1822. augusztus 17. Pottendorf.

538

A hg. 30 f. 30 xr. W. W.-t utalványoz Ferdinand Kettner műkereskedőnek Gauermann és Klein-féle metszetekért és Erhardt utolsó füzetéért. — 3320—1822. Hauptcassa 1822. VIII. 7. 8.

1822 augusztus 31.

539

Exhib. Gurk Joseph Ignatz Bibliothekdiener übermacht zwey Zeichnungen, und bittet ihm den versprochenen Auftrag zu ertheilen, die in der Bilder-Sammlung durch S. D. zu bezeichnenden Gegenstände verfertigen zu können. Ad Rothmüller. — 3694—1822.

1822 szeptember 6. Bécs.

540

A hg. kiatalja az e hó 1-én Rómából érkezett két Thorwaldsen-szobor — Tánczosnő és Amor — szállítási és vámköltségeit. — 3636—1822 és G. C. 1822. Fasc. 35. No. 711.

1822 szeptember 9. Bécs.

541

Euer Hochfürstlichen Durchlaucht!

Das Glück, welches Unterzeichnetem zu Theil geworden, Euer Hochfürstlichen Durchlaucht im letzt vergangenen Frühjahr von Sr Excellenz weil: Herrn Grafen von Lamberg vorgestellt —, und von Hochdenenselben nicht ungnädig bemerkt worden zu seyn, flösst ihm den Muth ein Euer Hochfürstlichen Durchlaucht um die erledigte Custos Stelle in Hochderoselben Bildergalerie unterthänigst zu bitten.

Unterzeichneter glaubt im Gebiethe der Mahlerkunst schon so viele Fähigkeiten erlangt zu haben, und jene moralischen Eigenschaften zu besitzen (welches beyliegende drey Zeugnisse der k. k. Akademie der bildenden Künste bestättigen), die ihn, der Gnade Euer Hochfürstlichen Durchlaucht würdig, empfehlen.

Da er nebstdem sich eifrigst für das Studium der französischen und italienischen Sprache verwendet, wird er sich immer mehr und mehr für Euer Hochfürstlichen Durchlaucht Dienste geschickt zu machen suchen.

In tiefester Ehrfurcht erwartet gnädigsten Entschluss Wien, den 9te Sept. 1822. Euer Hochfürstlichen Durchlaucht unterthänigst gehorsamster Georg Ferdinand Waldmüller. — 4229—1822.

1822 szeptember 12. Bécs.

542

A több esztendei betegeskedés után ez év szeptember 5-én meghalt Fischer özvegye pensióért folyamodik. Hivatkozik urának majdnem 20 éves hű szolgálatára. — 4054—1822.

1822 szeptember 29. Bécs.

543

A hg. 310 f. 45 xr. W. W.-t utalványoz Zentner aranyozónak a C. D. 117—1822. sz. alatti költségvetés alapján engedélyezett és a No. 1. Escalantha, No. 4. Carducci, No. 6. Alonso Cano, No. 8 el Greco, továbbá a Vargas-féle festményekhez készült keretekért. — 3983—1822.

1822 szeptember 30.

544

Exhib. Zimmermann Franz bittet das Fügenische Gemälde Caesars Tod, welches er zum Verkauf antrug, von dem Gallerie-Director in Augenschein nehmen zu lassen, und das weitere zu eröffnen, zugleich übersendet er ein Verzeichniss über Original Gemählde zur Einsicht. Ad Rothmüller. — 4097—1822.

1822 október 1. Bécs.

545

A hg. Anton Rothmüller-t kinevezi Director-rá 1400 f. évi fizetéssel és természetbeni járulékokkal. — 4060—1822.

1822 október 8. Bécs.

546

Minthogy a hg. a tél tartamára Olaszországba utazik, intézkedik az ügyeknek távollétében való zavartalan vezetéséről. A képtári utalványozásokkal Kárner-t bizza meg, úgy mint 1818-ban. — 4442—1822.

1822 október 8. Bécs.

547

Bernauer elkészült a Kupferstich Inventarium másolásával s elismeri, hogy a 657^{1/2} ívnyi másolásért járó 328 f. 45 xr. W. W. honoráriumot átvette. — 4299—1822.

1822 október 13. Bécs.

548

A hg. elrendeli, hogy J. Kessel: Adam u. Eva im Paradies cz. képe a 10. sz. leltárból töröltessék, minthogy az eine anderwärtige Bestimmung hat. — 4295—1822.

1822 október 14.

549

Exhib. Pichl Ferdinand tragt eine Parthie Gemählde gegen Tausch von Wein, Pferden, Wägen etc. an. Ad Rothmüller. — 4330—1822.

- 1822 október 15. Kismarton. 550
A hg. 500 aranyat utalványoz, mint az 1822 ápr. 15-én kiállított Schuldschein első részletét, az Artaria et Co cégnek. — G. C. 1822. Fasc. 35. No. 720.
- 1822 október 17. Bécs. 551
A hg. 96 f.-ot engedélyez a Tiepolo keretére. — 4384—1822.
- 1822 október 17. Bécs. 552
A hg. Artaria et Co-nak metszetekért 99 f. C. M.-t utalványoz. 4387—1822. Hauscassa 1822. X. 32 à 35.
- 1822 október 18. Kismarton. 553
A hg. Artaria et Co-nak 500 aranyról szóló kötelezvényt állít ki, mely összeg, mint a cégtől vásárolt 3 festmény, ú m.: V. Joanes, A. Cano und D. Goya ára, 4°/₁₀ kamattal együtt 1826 okt. 15 én fizetendő. — G. C 1827. Fasc. 49. No. 228.
- 1822 október 19. Bécs. 554
Rothmüller jelenti, hogy a Bibliothekdiener Joseph Ig. Gurk által benyújtott rajzok a hgi palotákról teljesen megállják helyüket a Pölt-félék mellett. — 4944—1822.
- 1822 november 27. 555
Kárner Halik könyvkötőnek 18 f.-ot, Artaria-nak a Musée Royal de France 38. füzetéért 20 f. C. M.-t utalványoz.
Halik számlája: Ueber fünfzehn Bende in Quart der Catalog der fürstl. Esterh. Kupferstich Sammlung welche ich in grün Papir mit rothen Schilt und Goldnumern auf den Riken eingebunden habe 18 f.
 4779—1822. Hauscassa 1822. XI. 12, 14.
- 1822 november 28. Bécs. 556
Kárner az elkészült Tiepolo-keretért az engedélyezett 96 f. W. W. összeget, 10 újonnan vászonra húzott festményért Bilderaufzieher Rauch-nak a C. D. 4483—1822. sz. alatt engedélyezett 168 f. 42 xr. W. W. összeget utalványozza.

Überschlag für Seine Durchlaucht Herrn Herrn Fürsten Von Esterhaazy.

Stück	f. xr.
1 Berghem. 2 Schuh 9 Zoll hoch, 3 Schuh 6 Zoll breit, für's aufziehen	7.—
Blindrahm	2 45
Leinwand	1 30
2 Hackert. 3 Schuh 6 Zoll hoch, 4 Schuh 8 Zoll breit, für's aufziehen	25.—
Blindrahmen	8.—
Leinwand	12 24
1 Van Dyck. 7 Schuh 5 Zoll, 5 Schuh 4 Zoll breit, für's aufziehen	28.—
Leinwand	12 24
1 Petters. 1 Schuh 10 Zoll hoch, 2 Schuh 8 Zoll breit, für's aufziehen	6.—
Blindrahm	1 39
Leinwand	1.—
2 Horizonte. 3 Schuh 5 Zoll, 4 Schuh 5 Zoll breit, für's aufziehen	24.—
Blindrahmen	5 39
Leinwand	10 42
1 Van Uden. 2 Schuh 3 Zoll, 2 Schuh 11 Zoll breit, für's aufziehen	7.—
Leinwand	1.—
1 Claude Lorrain. 1 Schuh 10 Zoll hoch, 2 Schuh 5 Zoll breit, für's aufziehen	6.—
Leinwand	1.—
1 Heilige. 2 Schuh 5 Zoll hoch, 2 Schuh 1 1/2 Zoll breit, für's aufziehen	5.—
Blindrahm	1 39
Leinwand	1.—
Summa in W. W. 168 42	

Wien d. 18^t October 1822. J. M. Rauch Gemählde aufzieher. — 4796—1822. Hauscassa 1822. XI. 15, 16.

1822 december 4. Bécs.

557

Kárner 100 aranyat és 118 f. W. W.-t utalványoz C. P. Goebel Historienmaler-*nek* „Amor omnia vincit“ *cz. olajfestményéért és annak aranykeretéért*, in Gemässheit des, bei der Abreise Seiner Durchlaucht specialiter ertheilten Befehls wegen diesen Portrait des kleinen Nikerls. — 4830—1822. Hauscassa 1822. XII. 7, 8.

1822 deczember 17. Bécs.

558

Rothmüller *újévi üdvözetet küld a hg.-nek; ugyanitt jelenti:* das grosse Gemälde von Tiepolo behauptet auch schon einen Platz in der f. Bildergallerie, und es wird wahrscheinlich bey Eintritt Euer Durchlaucht in die Italiänische Schule, zuerst die Augen auf sich ziehen. — 751—1823.

1822 deczember 24. Bécs.

559

Rothmüller *ír a hg.-nek, hogy decz. 22-én kapta a hirt, hogy a hg. Olaszországban egy gyönyörű Garofalo-t, egy A. di Salerno-t, egy P. Veronese-t vásárolt.* — 752—1823.

1823 január 4. Bécs.

560

Kárner Rothmüller *kézi kiadásaira* (1822. 4. Quartal) 290 f. 29 xr. W. W.-t utalványoz.

Rothmüller *elszámolásából:*

	f. xr.
Okt. 3. Auf hohen Befehl S. D. Gemälde zum H. Felsenberg zurückgesendet	5.—
„ 3 Wie vorhin zum Grünling	3.—
„ 4. Kupferstiche an S. D. den Fürsten Paul gesendet	2 30
Dez. 7. u. 8. Bei Einrichtung eines neuen Cabinetes, und dabey entstandenen allgemeinen Veränderungen der Gemälde ihrer Plätze in der italiänischen Schule, 3 Mann auf 2 Tage	7 30
„ 11., 12. u. 13. Wie vorhin 2 Mann auf 3 Tage	7 30
„ 16., 17., 18. Wie vorhin in der Niederländischen Schule, 3 Mann auf 3 Tage	11 15
Für den, in der f. Bildergallerie anzuschaffenden Catalog:	
Eine Kupferplatte, samt schleifen und polliren	12.—
Für die Lienien darauf stechen	4 30
15 Bogen velin-Papier à 45 xr.	11 45
Dem Kupferdrucker für 60 Blätter drucken à Bl. 2 xr.	2.—
48 Tafeln zum zusammenlegen mit ledernen Rücken à Tafel 30 xr.	24.—
Für das Schreiben mit lateinischen Buchstaben von 2190 Nahmen der Meister à Nahmen 2 $\frac{1}{2}$ xr.	91 15
Für das Schreiben blechener Schilder 260 Stück à St. 1 xr.	4 20
Für das Nummeriren mit Öhlfarbe 165 Stück à St. 7 xr.	19 15

Wien den 28. Dezember 1822. Rothmüller. — 3—1823. Haus-cassa 1822. XII. 31.

1823 február 28. Nápoly.

561

A hg. élvezettel olvasta Gaál György cikkét: „Bruchstücke über einige Gemähle des hochfürstl. Esterházyischen Museums“, mely az Archiv für Geographie, Historie, Staats- und Kriegskunst-han jelent meg. — 465—1823.

1823 április 2. Róma.

562

A hg. értesíti Rothmüller-t: Die Bilder werden bis auf den Benv^{to} Garofalo, den ich bei mir habe, nächstens in Wien eintreffen. — 694—1823.

1823 április 3. Bécs.

563

Kárner Rothmüller kézi kiadásaira (1823 I. Quartal) 106 f. 42 xr.-t utalványoz.

Rothmüller elszámolásából:

12. feb. Ein Gemähle zur Fürstin Craszalkowitz hin und zurücktragen lassen	3.—
21. feb. Wie vorhin	3.—

An Fiakerlohn in Dienstangelegenheit

21. Jäner. auf die Mehlgrube bezahlt	3.—
9. feb. Wie vorhin	4.—
25. „ Wie vorhin	3.—

620—1823. Hauscassa 1823. III. 9.

1823 április 22. Ober Döbling.

564

Exhib. Falck Wilhelm traget einige spanische Oelgemälde welche er aus Spanien bezog, und von berühmten Meistern sind, zum Verkaufe an. Ad Rothmüller. — 876—1823.

1813 május 7. Bécs.

565

Exhib. Steinmann Friedrich biethet S. D. eine Gemälde Sammlung zum Kauf an. Ad Rothmüller. — 1223—1823.

1823 május 19. Bécs.

566

A hg. utalványoz Rauch-nak 3 képnek új vászonra húzásáért 28 f. W. W.-t, Zentner-nek egy keret kisebbrevágásáért és 4 keret újra

aranyozásáért 47 f. 21 xr. W. W.-t. *E keret ügyében jelenti* Rothmüller : So musste eine neue Rahm über den überhöhten in der f. Gallerie befindlichen Claude Lorrain gefertigt werden, weil derselbe in der Breite um 2 Zoll erweitert wurde.

Notta (Rauch). Ein Horizonte die Farbe von der alten Leinwand herabgenommen und auf eine neue übertragen . . . f. 20
 Einen Claude Loraine aufgezogen „ 5
 Einen Rubens aufgezogen „ 3
 W. W. f 28

1238—1823. Hauscassa 1823. V. 8 et 9.

1823 május 23. Bécs. 567

A hg. Stierle-Holzmeister k. k. pens. Hauptman-nak, a ki képeit ajánlja föl, s főleg Teniers-jére és Abshoven-jére figyelméztet, azt feleli, hogy a jelenlegi körülmények között sajnálatára nem vásárol. Ugyannettől a Stierle-Holzmeister-től vásárolta a köv. képeket: Mommers 200 #, Vlieger 250 #, Palamed 150 #-ért. — 1283—1823

1823 május 24. Bécs. 568

A hg. utalványoz: Zentner aranyozónak az Ostade és Blomaert olajfestmények, Agricola rajz és 5 Gouache festmény kereteiért 108 f. W. W.-t, Kettner műkereskedőnek, C. Erhart hátrahagyott lapjaiért, mit welchem dieses Werk beendiget ist 23 f. W. W.-t. — 1287—1823.

1823 május 28. Bécs. 569

Stierle-Holzmeister ír a hg.-nek és köszöni die Restzahlung pr. 230 #. Sajnálja, hogy újabb collectiójával nem volt szerencsése, s a hg. csupán az egy Asselin-t tartja meg. 120 #-at kér érte. — 1394—1823.

1823 június 9. Bécs. 570

A hg. elrendeli, hogy

Invent. No. 954. Eine Landschaft von L. van Uden,
 „ „ 225. és 226. Zwei Ansichten von Venedig von Canaletto,
 „ „ 864. Ein Conversationsstück von Metz
a leltárból töröltessenek. (Lent czeruzajegyzet: ad Sailerstadt.)
 1566—1823.

1823 június 10. Bécs. 571

A hg. 231 f. C. M.-et utalványoz Artaria et Co-nak, metszetekért, köztük:

1822. 23. 8bre. Eaux fortes de divers maîtres Espagnol, 17 pièces f. 22 30
detto de Goya, 80 pièces „ 90—

1621—1823. Hauscassa 1823 VI. 6.

1823 június 20. Bécs. 572

A hg. Rothmüller előterjesztésére, miszerint die Gemähde von Guercino und Füger, bedürfen einer Übertragung auf neuen Grund, indem sich die Farben allenthalben von ihrer Lage trennen, und dem daraus entstehenden Schaden auf keine andere Art entgegen gearbeitet werden kann, Rauch-nak a szükséges munkálatokra 145 f. W. W-t engedélyez. Rauch költségvetése:

1. Von einem Guercino die Farbe abzunehmen und auf neue Leinwand zu übertragen, 7 Schuh hoch, 5 Schuh breit . 60 f.
2. Dasselbe auf doppelte Leinwand aufzuziehen 35 „
3. Für die Leinwand aufzuziehen 12 „
4. Für Mousseline und übrige Zugehör 18 „
5. Einen Füger vom Holz abzunehmen und wieder auf Holz zu übertragen 20 „

1744—1823.

1823 június 20. Bécs. 573

A hg ír F. és J. Riepenhauser festőknek Rómába, hogy a náluk megrendelt és immár elkészült festmény elküldéséről és kifizetéséről intézkedni fog. — 1752—1823.

1823 június 22. Bécs. 574

A hg. 30 f. W. W.-t utalványoz a Nápolyból Triesten át érkezett két láda kép vámbeclési költségeire. — 1762—1823. és G. C. 1823. Fasc. 41 No. 598.

1823 július 4. Pottendorf. 575

A hg. utalványoz:

1. Artaria et Co-nak egy Raphael utáni metszetért 30 f. — xr. C. M-t
2. Zentner aranyozónak, a nemrég Olaszországból jött Garofalo-ra (8 Schuh) és Van der Werff-re 15 Schuh 6 Z. való keretekért 40 „ 30 „ W. W-t
3. Rothmüller kézi kiadásaira (1823. II. Quartal) 185 „ 14 „ W. W-t

Rothmüller *elszámolásából* :

	f. xr.
12. April. 18 schwarzgebeizte Rahmen zu den schriftlichen Erklärungen der Gemähldc à Rahm 30 xr.	9—
” ” 10 Glastafeln hiezu, à Taf. 21 xr.	6·10
16. ” 18 Stück Erklärungen durch einen Caligraphen abschreiben lassen à St. 2 f.	36—
2. May. Ein grosses Gemähldc samt Rahmen auf 2 Tragen von del Chiaro abhollen lassen, an Tragerlohn	8—
24. ” Gemähldc auf die Sailerstadt tragen lassen . . .	2—
27—29. May. 3 Mann auf 2 ¹ / ₂ Tag bey Veränderung der Plätze der Gemähldc verwendet, 1 Mann per Tag 1 f. 30 xr.	11·15
3. Juny. Gemähldc auf die Sailerstadt tragen lassen . . .	2—
1941—1823. Hauscassa 1823. VII. 3—5.	

1823 jullus 4. Pottendorf.

576

A hg. Högler szobrásznak für Auspackung und Transportirung durch den Mariahilfer Garten auf Walzen der jüngst aus Italien angekommenen 5 Kisten mit Statuen, und Ausbesserung einer beschädigt angekommenen Statue, und einer Büste, auch andere geleistete Arbeiten 23 f. 20 xr. C. M.-t *utalványoz*.

Conto Was in dass Hochfürstliche Hauss zu Mariahilf S. D. in Garten ist gemacht worden.

Nehmlich eine grosse Kruppe von Carara Marmor ausgebackt und von der Salatreña in das Museum auf ein biethestal gesetzt deto die zweyte versetzt dan die Kruppe von den alten biethestal auf dass Neue gesetzt dan vorhero einen Amor ausgebessert ist darvor mit 8 Person samt werkzeug an 2 Tag zeit verlust 20 f. C. M. deto eine biste Nehmlich den grossen Canowa welcher zerbrochen war mit einer Stütze Neu aufgesetzt 3 f. 30 xr.

Wien den 24. Juny 1823. Jacob Högler academischer Bildhauer. — 1921—1823. Hauscassa 1823. VIII. 24.

1823 augusztus 8. Pottendorf.

577

A hg. 30 f. W. W.-t utalványoz Rahl rézmetszőnek három portrait-levonatért. — 2523—1823. Hauscassa 1823. VIII. 7—8.

1823 augusztus 23. Pottendorf.

578

A hg. utalványoz :

1. Haas *könyvkereskedőnek a k. k. Bildergallerie in Quartausgabe 10 füzetéért* (No. 11—20.) 30 f. C. M.

2. Artaria et Co-nak für die von Pinelli in Rom fortgesetzt radirten Blätter (I Banditi és Costumi) 45 f. C. M.-t.
2708—1823. Hauscassa 1823. VIII. 26, 27.

1828 szeptember 3. 579

Exhib. Rothmüller Bild. Gall. u. Kupf. Cab. Dir. bittet um Beschaffung eines ordinären irdenen Ofens zur Heizung jenes Zimmers für den bevorstehenden Winter, wo im Sommer die angehenden Künstler Copiren, um nicht wieder das kleine Zimmer der holländischen Schule in der Bilder Gallerie, wo in den Winter Monaten sonst geheizt wurde, zu derangiren. — 2967—1823.

1823 szeptember 8. Bécs. 580

A hg. 212 f. 22 xr. W. W.-t utalványoz a Bolognából érkezett olajfestmény szállítási és vámköltegeire. *A képet Rómából a Torlonia e Compagni cég küldte Bolognába.* — 2993—1823. Hauscassa 1823. IX. 11.

1823 szeptember 26. Bécs. 581

A hg. utalványoz:

1. Pieringer-nek Claude Lorrain u. készült aquatinta lapjáért 50 f. W. W.-t
2. Kettner műkereskedőnek a St. Stephanskirche-t ábrázoló
2 rézkarczért Wilder-től 16 f. W. W.-t
3186—1823. Hauscassa 1823. IX. 29—30.

1823 október 3. Bécs. 582

A hg. Fischer hagyatékából megvásárolt 2 festményt 55 #-ért, rajzokat és metszeteket 610 f. C. M.-ért.

Gemählde: 1 Murillo 40 Ducat. in Gold, 1 Robert 15 Ducat. in Gold. Handzeichnungen Conv. Munz.: 1 Polidoro f. 5, 1 Parmegianino f. 8, 1 Tempesta f. 10, 1 Tempesta f. 10, 1 Tempesta f. 20, 1 Raphael f. 20, 1 Raphael f. 20, 1 Giulio Romano f. 18, 1 Castiglione f. 12, 1 Cantarini f. 20, 1 Vasari f. 18, 1 Tintoretto f. 6, 1 Procaccini f. 8, 1 Tempesta f. 10, 1 Wagner f. 10, 1 Weyrotter f. 4, 2 Persische Zeichnungen f. 36, 1 De Laar f. 12, 1 Van der Meulen f. 16, 1 Le Sueur f. 25, 1 Lovi f. 8, 1 Paroceli f. 15, 1 Rowidon f. 12, 1 Robert f. 25, 1 Collir f. 18, 1 Rembrand f. 25, 1 Robert f. 10. 1 De la Hire f. 6, 1 Fragonare f. 15, 1 Robert f. 18. Kupferstiche C. M.: 1 Porporati vor der Schrift f. 20, 1 Müller f. 36, 1 Müller f. 6, 1 Morghen vor der Schrift f. 90, 1 Ulmer f. 18. Summa C. M. 610 f. Antonia Fischer g. v. Lefflerin. — 3331—1823. Hauscassa 1823. IX. 27.

1823 október 9. Bécs.

583

A hg. Rothmüller kézi kiadásaira (1823. 3. Quartal) 87 f. 46 xr. W. W.-t utalványoz. Rothmüller elszámolásából:

25. July. 224 Namen der Mahler auf 4 Täfelchen schreiben lassen, den Caligraphen bezahlt á Namen 2¹/₂ xr. . . . 9 f. 20 xr.

3961—1823. Hauscassa 1823. X. 4.

1823 október 18. Bécs.

584

A hg. Artaria et Co-nak két metszetért 56 f. C. M.-t utalványoz. — 3668—1823. Hauscassa 1823. XI. 20.

1823 október 18. Bécs.

585

A hg. elfogadja Rauch költségvetését a nagy Dominichino, egy kis Poussin és egy S. Rosa új vászonra huzásáról.

Überschlag. Ein Dominichino die Farbe abzunehmen 70 f., Dasselbe auf doppelte Leinwand aufziehen 40 f., Leinwand 15 f., Mousseline und Zugehör 20 f., Einen Poussin aufzuziehen 10 f., Leinwand u. Zugehör 5 f., Einen Rosa aufzuziehen 15 f., Leinwand und Zugehör 5 f. Summa in W. W. f. 180. — 3643—1823.

1823 november 15. Bécs.

586

Kárner 180 f. W. W.-t utalványoz Rauch Bilderaufzieher-nek, ki Rothmüller jelentése szerint nov. 13-án a Dominichino, Poussin és S. Rosa új vászonra való áttételét befejezte. — 3906—1823 és Hauscassa 1823. XI. 9.

1823 november 18. Bécs.

587

Kárner utalványoz:

1. Zentner aranyozónak, az angol király arc-képének aranykeretéért (mest 6 Schuh 4 Zoll). 17 f. 20 xr. W. W.-t
2. Kettner műkereskedőnek, a Klein-féle műfolytatását képező rézmetszetekért 23 „ 30 „

3921—1823. Hauscassa 1823. XII. 8—9.

1823 november 28. Bécs.

588

Rothmüller *a minap a bécsi képtárból kimustrált és Pottendorfba szállított 59 képnek Pottendorfban való felfüggesztése alkalmával felmerült költségeket terjeszti be.* — 3976—1823.

1823 december 3. Bécs.

589

Kárner 104 f. 5 xr. C. M.-et és 9 f. 30 xr. W. W.-t utalványoz *egy Rómából érkezett láda kép szállítási és vám költségeire.* (A képek Triestből nov. 23-án indítottak útnak.) — 3994—1823. Hauscassa 1823. XII. 10.

1823 december 15. Bécs.

590

Rothmüller *levélben jelenti a hg.-nek, hogy megtekintette báró Bretschneider gyűjteményét, különösen kívánnak benne L. Leyden, Alb. Dürer, Rembrand, Vliet, Pontius, Bolswert lapjai, de a régi olasz mesterek teljesen hiányzanak. De megvételre nem ajánlja, mert kevés kivétellel csupa dublettát vásárolna a hg.* Auch hat man mir zwey alteutsche Gemähle gezeugt welche Euere Durchlaucht nicht ansprechen würden.

Seine Durchlaucht der Fürst Paul haben nach meiner Einladung den Domenichino und Luini angesehen, und mit mir wirklich das Vergnügen über diesen schönen Anblick getheilt. Eben so die Frau Fürstinn seine Gemahlinn und der f. Architect Moreau. Von den übrigen Kunstfreunden ertönet allgemein der Ausdruck der Bewunderung und Lobpreisung, und mich haben Euer Durchlaucht mit diesem schönen Dominichino für andere Gemähle zu einem noch strengeren Beurtheiler gemacht . . .

Auf 3 mahligen Transport überschickte ich 59 Gemähle nach Pottendorf, und habe sie dort so eingetheilt, dass keine bedeutende Veränderung der schon dort befindlichen Gemähle vorgenommen werden musste . . . Wien, den 15. Dezemb. 1823. Rothmüller. — 55—1824.

1823 december 25. Nápoly.

591

An meinen Bibliothekar Georg v. Gaál.

Da ich einen Mahler Beschäftigung verschaffen, und durch ihn ein Gemähle aus der ungarischen Geschichte verfertigen lassen will, so hat mein Bibliothekar v. Gaál 2 bis 3 merkwürdige Begebenheiten genau zu beschreiben, und mir hieher zu schicken, damit ich daraus wählen, und der Mahler die Aufgabe lösen könne. Neapel den 25^t decz. 1823. — 4241—1823.

1823 december 29. Bécs.

592

Rothmüller *ír a hg.-nek Nápolyba:*

Das Gemählde Maria mit dem Jesuskinde, wovon Euer Durchlaucht den Nahmen des Autors mir zusenden werden, wird vermuthlich Perin del Vaga seyn. — 166—1824.

1824 január 2. Nápoly.

593

A hg. utasítja Rothmüller-t, hogy a Brettschneider metszetgyűjteményt az azóta megérkezett katalógus alapján újlag nézze át, ob mit dieser Kupferstichsammlung für die meinige eine gute Aquisition seltener Stücke zu machen wäre? jedoch ohne dadurch all zu viele Doubletten auf den Hals zu bekommen. — 55—1824.

1824 január 15. Bécs.

594

Kárner 27 f. C. M.-*et utalványoz Rahl-nak, a Fra Bartolommeo után metszett lapja írásos levonataért; Rothmüller-nek kézi kiadásaiért* (1823. IV. Quartal) 125 f. 12 xr. W. W.-t.

Rothmüller *elszámolásából:*

12. Okt. Bey Abnehmung der Gemählde in dem Museum und Speisesaal 3 Mann auf 1 Tag	4:30
bey Transportirung der Gemählde nach Pottendorf	
12., 14., 16. Nov. 2 Mann auf 3 halbe Tage bei Eintheilung der Gemählde in Pottendorf	4:30
19. Nov. Bey Hinfarth an Posttrinkgeld	2.—
20. „ Bey Zurückfarth an Posttrinkgeld	3.—
29. „ Abermahl nach Pottendorf hin und zurück an Posttrinkgeld	5.—
6. Dez. Zu Ihrer D. d. Fürstin Kupferstiche übersendet . . .	3.—
9. „ „ „ „ „ „ „ „ abgeholt . . .	3.—
22. „ Von „ „ „ „ „ „ „ abgeholt . . .	3.—

83—1824. Hauscassa 1824. I. 6—7.

1824 február 4. Bécs.

595

Kárner Zentner *aranyozónak 32 f. 30 kr. W. W.-t utalványoz két nemrégiben Olaszországból érkezett képnek, ú. m. egy Luini-nek keretéért és egy Dominichino keretének javításáért.*

Luini 8 Schuh 6 Zoll	25 f. 30 xr.
Dominichino 1 Stück grosse breite Rahm mit Laubwerk verziert, gebutzt etc.	7 „ — „
200—1824. Hauscassa 1824. I. 18.	32 f. 30 xr.

1824 április 7. Bécs.

596

Kärner Zentner *aranyozónak* 22 f. 30 xr. W. W.-t *utalványoz a röviddel ezelőtt Olaszországból érkezett Tambroni-festmény keretéért* (7 Schuh 6 Zoll); Rothmüller-nek *kézkiadásaira* (1824. I. Quartal) 46 f. 17 xr.-t.

Rothmüller *elszámolásából*:

21—23. Feb. Bei Aufhängung der Gemählde in den f. Museum 3 Mann auf 2 $\frac{1}{2}$ Tag	11.15
6. März. Bey Aufhängung der Gemählde in f. Speise-Saal 3 Mann auf 1 Tag	4.30
13. März. Für 3 Abdrücke von der Platte mit dem Bildnisse S. D. à Abdruck 2 f.	6.—
725—1824. Hauscassa 1824. IV. 13—14.	

1824 április 8. Nápoly.

597

A hg. Spiro Eduard *festövel tudatja, hogy e hó 16. és 19-ike közt Rómában lesz, mikor is a 15 théma közül megrajzolt 3 vázlatot a hg.-nek bemutathatja* — 1148—1824.

1814 május 10. Bécs.

598

A hg. *elrendeli, hogy* Invent. No. 210, Maria mit dem Jesukind, gemahlt auf Papier von Ligozzi, *a mely eine anderweitige Bestimmung erhalten hat, a leltárból töröltessék.* — 1045—1824.

1824 június 4. Bécs.

599

A hg. 124 f. C. M.-t *utalványoz* Artaria et Co-nak *francia és olasz metszetekért.* — 1442—1824. Hauscassa 1824. IV. 4.

1824 július 27. Bécs.

600

A hg. *utalványoz*:

1. Kolb <i>rézmeteszőnek a Prophetisches Testament Jacobs cz. metszetért</i>	40 f. W. W.-t
2. Jos. Jaresch <i>rézmeteszőnek az eine Madona mit dem Jesukinde nach Peni il Fatore</i>	15 „ „ „
2173—1824. Hauscassa 1824. VII. 13—15.	

1824 julius.

601

July. Dem Bibliothekar v. Gaal für die Übersiedelung der fürstl. Bibliothek von Mariahilf ins Rothe Haus während 13 Tagen verwendete 4 grenadiers 104 f. November. Dem Bibl. v. Gaál die aus gelegten Transportspesen bei Übertragung der fürstl. Mineraliensammlung von Mariahilf ins Rothe Haus 80 f. — Hauscassa 1824. VII., XI.

1824 augusztus 26.

602

Exhib. Óváry Franz Xav. emeritirter k. Humanitaets Professor biethet zum Verkauf eine vom Corregio verfertigte Original Madonna. 2604—1824.

1824 augusztus 31. Bécs.

603

Joseph Giay Hausinspektor *elszámolása*:
Mauth-Auslagen wegen aus Neapel angekommenen Bilder in das Haus auf der Seilerstatt 90 f. 45 xr. W. W. — 2786—1824.

1824 október 6. Bécs.

604

A hg. 30 f. 37^{1/2} xr. W. W.-t *utalványoz* Zentner *aranyozónak* az A. da Salerno és a P. Veronese *kereteinek javításáért.* — 3209—1824.

1824 október 8. Bécs.

605

A hg. a Rothmüller-től *megvásárolt* 2 optische Vorrichtungen, 6 Stück Oelgemähld, 9 Handzeichnungen, 18 Kupferstiche *műtár-gyakért összesen* 465 f. 30 xr.-t *utalványoz.*

Ein Öhlgemähld von Reinhold 40, ein Öhlgemähld von Schödelberger 40, ein Öhlgemähld von Reinhold 40, ein Öhlgemähld von Loos 40, ein Öhlgemähld von Reinhold 40, ein Öhlgemähld von Engert 40. Handzeichnungen: 1 Stück Mantegna 15, 1 Stück Luini 10, 1 Stück Carracci 4, 1 Stück Veronese P. 3, 1 Stück Albani 10, 2 Stück Tintoretto 8, 1 Stück Roos H. 10, 1 Stück Bonasone 4. Kupferstiche: 13 La Rue à 30 xr. 6'30, 2 Schmidt à 7 f. 14, 1 Rembrandt 4, 1 Merton 2, 1 Potrelle 5. — 3245—1824. Hauscassa 1824. X. 6.

1824 október 10. Bécs.

606

A hg. elfogadja Rauch 40 f. 34 xr. W. W. *összegnyi költséget két képnek, ú. m.* Preti Genuese: Grablegung Christi és Dominichino: Portrait des Cardinals Ludovisi *új vászonra való huzásáért* (Aufspannung). — 3053—1824.

1824 október 30. Bécs. 607

A hg. 100 f. C. M.-t utalványoz Carl Peter Goebel festő özvegyének, az elhalt festőnek Ferencz császárt ábrázoló képéért. — 3544—1824. Hauscassa 1824. XI. 8.

1824 november 6. Bécs. 608

A hg. 140 f. C. M.-t utalványoz Artaria et Co-nak négy angol metszetért. — 3648—1824. Hauscassa 1824. XII. 8.

1824 december 15. Bécs. 609

A hg. utalványoz:

1. Rauch-nak a Dominichino és a Preti Genuese vászónrahuzásáért 1. 3053—1824 . . . 40 f. 34 xr. W. W.-t
2. Kettner műkereskedőnek metszetekért . . . 8 „ — „ „ „
3. Eisner rézmetszőnek egy lapért . . . 15 „ — „ „ „

4151—1824. Hauscassa 1825. I. 2—4.

1825 január 28. Bécs. 610

Az új katalógus elkészült; Rothmüller benyújtja a számlákat:

1. Buchbinder Franz Halik Conto 45 Stück Gröss Octav Tafeln mit Einer Abtheilung Ausen Braun Leder Ihnen Grün Leder und Vergold a 3 f. 12 xr. 144 f. W. W.
2. Calligraph Adolph Stetter über 3450 geschriebenen Nahmen der Mahler à 2 xr. 115 „ „ „
3. Für Velinpapier 12 „ „ „

360—1825. Hauscassa 1825. I. 20—22.

1825 február 1. Bécs. 611

A hg. 82 f. C. M.-t utalványoz Artaria et Co-nak metszetekért és könyvmatokért, Rothmüller előterjesztésére. — 362—1825. Hauscassa 1825. I. 27.

1825 február 16. Bécs. 612

Gaál György jelenti, hogy Spiro vázlata: Akt der Vereinigung Ungarns mit Siebenbürgen durch König Stephan den Heiligen ép oly kevéssé kielégítő, mint az eddig beküldöttek. Gaál azt ajánlja, hogy Spiro a festmény kivitelével ne bízássék meg; ellenben az eddigi vázlatokért valami ajándék (Gnadengeschenk) adassék neki. — 794—1825

1825 február 28. Bécs. 613

A hg. kiutalványozza a Rómából érkezett Spiro-féle vázlat szállítási és vámkötségeit. — 760—1825.

1825 márczius 3. Bécs. 614

Rothmüller a közp. igazg. irodából a metszetgyűjtemény számára átvész 3 architektonische Bister-Zeichnungen von G. Silvestri. — 816—1825.

1825 márczius 8. Bécs. 615

A hg. 50 aranyat utalványoz Spiro festőnek Rómából beküldött vázlataiért (= 245 f. 27 xr. in 20^{ern}). — 901—1825.

1825 április 12. Bécs. 616

A hg. Rothmüller kézikiadásaira (1825. I. Quartal) 65 f. 3 xr. W. W.-t utalványoz.

Rothmüller elszámolásából:

Zur Umräumung der Gemählde in der f. Gallerie während der vorgenommenen Bau-Arbeit, zur Heizung der Gallerie, 3 Mann auf 5 Tage verwendet 22 30

Bey Abnahme und Aufhängung der Gemählde in f. Speise-Saal 4 Mann auf 1 Tag 6.—

1368—1825. Hauscassa 1825. IV. 19.

1825 április 28. Bécs. 617

A hg. kiutalványozza Guido Reni: Christus am Kreutze cz. Olaszországból érkezett olajfestménynek szállítási és vámkötségeit. — 1559—1825.

1825 május 5. Bécs. 618

A hg. utalványoz:

1. Rauch-nak für die nöthige neue Aufziehung von 3 Gemählde 16 f. C. M.-t

2. Gleditsch rézmetszőnek, a hgi képtárban levő C. Dolci után készült metszetéért 4 „ „

Rauch *számlája*: Einen Guido aufgezogen f. 7, Blindrahm u. Leinwand f. 2:45, ein Joseph Rosa sammt Leinwand f. 3:15, ein Swanevelt sammt Leinwand f. 3. Wien den 27 April 1825. J. M. Rauch. — 1689—1825. Hauscassa 1825. V. 8—9.

1825 junius 2. Bécs.

619

A hg. utalványoz :

1. Artaria et C ^o -nak metszetekért	25 f. —	xr. C. M.-t
2. Kupferstecher Rahl-nak	18 „ —	„ „ „
3. Zeichner Rauschenfels-nek 56 f. W. W.-t	22 „ 24	„ „ „
4. Zentner aranyozónak a nemrégiben Olaszországból érkezett Guido Reni keretéért (17 Schuh)	19 „ 16	„ „ „

2204—1825. Hauscassa 1825. VI. 9—12

1825 junius 18. Bécs.

620

A hg. C. D. 4264—1824. sz. alatt Zanna gépész 1390 f. C. M. összegnyi költségvetését elfogadta s annak alapján a máriahilfi képtár-épület légfűtési berendezését megrendelte. Ez elkészült és teljesen sikerült; de végeredményben 234 f. 20 xr. túllépés mutatkozott, melyet a hg. Joseph Giay Hausinspektor előterjesztésére engedélyez. — 2449—1825.

1825 julius 2. Kismarton.

621

Rothmüller *előterjesztésére a hg. elfogadja Rauch 20 f. C. M. összegnyi költségvetését a Ribera Die Marter des h. Andreas cz. kép helyreállítására vonatkozólag. Rothmüller szerint der übel beschaffene Zustand des Gemähldes teszi ezt szükségessé.*

Überschlag. Ein Spagnioletto aufzuziehn Blindrahm 3 f. C. M. Doppelte Leinwand 5 f. 24 xr. C. M. Fürs aufziehen sammt übriger Zugehör 11 f. 36 xr. C. M. Summa in Conv. M. 20 f. Wien den 21 May 1825. J. M. Rauch. — 2676—1825.

1825 julius 20. Bécs.

622

Rothmüller *jelentése*: Das in der f. Bildergallerie befindliche Gemähde von Charles Vernet habe ich des übeln Zustandes wegen restaurieren müssen; dabey fand ich, das dasselbe im Vordergrunde gegen 2 Zoll durch den Rahmen verdeckt war, *ez okból s mert a keret rossz*, 13 f. 52 xr. C. M. *költséggel új keret engedélyezését kéri. A hg. 1825 jul. 25-én Pottendorfból engedélyezi. — 2991—1825.*

1825 augusztus 12. Bécs.

623

A hg. kiutalványozza Rauch-nak a 20 f. C. M.-t a Ribera fölhuzásáért. — 3316—1825. Hauscassa 1825. VIII. 8—10.

1825 október 4. Schloss Kittsee.

624

A hg. utalványoz Rothmüller előterjesztésére:

1. Artaria et Co-nak, für einen Steindruck: Vue Général de Mont Blanc par Villeneuve 8 f. — xr. C. M.-t
 2. Bibliothekdiener Gurk-nak: Ansicht von Pressburg 10 „ — „ „ „
 3. Zentner aranyozónak a 2991—1825. sz. a. engedélyezett keretért (13 Schuh) 13 „ 52 „ „
- 4089—1825. Hauscassa 1825. XI. 2—5.

1825 november 8. Bécs.

625

Rothmüller Ehrlinger pozsonyi rajztanítónak visszaküldendő érték-telen, állítólag Esterházyakat ábrázoló kis festmény kapcsán említi, hogy keine Spuren des künstlichen Pinsels von der Hand des damaligen durchlauchtigsten Fürsten Paul Esterházy, welcher ein würdiger Schüler des Elzheimer war, darin zu finden sind. Euere Durchlaucht besitzen selbst ein liebliches Gemählde von derselben hohen Hand verfertigt. — 4678—1825.

1825 november 27. Pozsony.

626

A hg. elfogadja Rauch 12 f 30 xr. C. M. összegnyi költségvetését, für Übertragung und Aufspannung auf eine neue Leinwand. A szóbanforgó két kép: Lucas van Uden: Landschaft és Velazquez: Bildniss. — 5065—1825.

1826 január 3. Bécs.

627

A hg. utalványoz Rothmüller előterjesztésére:

1. Artaria et Co-nak egy Jazet-lapért és néhány kitűnő francia kis könyomatért 41 f. — xr. C. M.-t
2. Rahl rézmetszőnek egy lapért Perugino Madonnája után 8 „ — „ „ „
3. Bilderaufzieher Rauch-nak 12 „ 30 „ „ „

Rauch számlája:

Von einem Van Uden die Farbe von der Leinwand abge-
nohmen f. 8—

Dieselbe wieder auf neue Leinwand aufgezogen sammt Leinwand und übriger Zugehör. 2 Schuh 2 Zoll hoch; 2 Schuh 11 Zoll breit f. 3.—
 Ein Velasquez aufgezogen sammt Blindrahm und Leinwand.
 1 Schuh 8 Zoll hoch; 1 Schuh 4³/₄ Zoll breit „ 130
 18—1826. Hauscassa 1826. II. 12—16.

1826 márczius 15. Páris. 628

Lemasle párisi festő ír a hg.-nek, hogy elküldte a nála megrendelt festményt. Le costume et le portrait de Gabriel (car ce n'est pas Diane de la Guiche) est de la plus grande exactitude ainsi qu' Henri IV. — 1457—1826.

1826 márczius 17. Bécs. 629

Exhib. Querci della Rovere Johann bittet den fürstl. Bilder Gall. Dir. zu ihm zu senden, um seine Gemälde, die er zum Kaufe anträgt, zu besichtigen. Ad Rothmüller. — 1088—1826.

1826 április 11. Bécs. 630

A hg. Artaria et Co-nak egy Titán után készült Schiavoni metszetért és néhány könyomatért 54 f. C. M.-t utalványoz, Rothmüller előterjesztésére. — 1369—1826. Hauscassa 1826. V. 8—9.

1826 május 9. Bécs. 631

A hg. Rothmüller előterjesztésére utalványoz:

1. Zentnei aranyozónak keretért für ein Portraitstück des Künstlers Mayer, 12 Schuh 21 f. 36 xr. C. M.-t
2. J. Gurk-nak Prága színezett látképéért 8 „ C. M.-t
3. „ „ für einen colorirten Krönungszug I. M. der Kayserinn Karolina Augusta 4 „ C. M.-t

1837—1826. Hauscassa 1826. V. 22—24.

1826 május 10. Bécs. 632

A hg. kiutalványozza egy Párisból érkezett nagy kép vám- és szállítási költségeit. — 1845—1826.

1826 junius 30.

633

A hg. 20 f. 16 xr. C. M. összeget engedélyez Rauch költségvetése alapján egy Claude Lorrain és egy Canaletto új vászonra való áttételére.

Überschlag. Eine Landschaft von Claud Loraine, 1 Schuh 10 Zoll hoh, 2 Schuh 6 Zoll breit, die Farbe abzunehmen und auf neue Leinwand zu übertragen 8 f., Leinwand und Mousseline und übrige Zugehör 1 f. 30 xr., Blindrahm 30 xr.

Eine Architektur von Cannanette 1 Schuh 11³/₄ Zoll hoh, 2 Sch. 10 Zoll breit, die Farbe abzunehmen und auf neue Leinwand zu übertragen 8 f., Blindrahm 36 xr., Leinwand, Mousseline und übrige Zugehör 1 f. 40 xr Summa in C. Münze f. 20 xr. 16. — J. M. Rauch. — 2649 1826.

1826 julius 1. Bécs.

634

A hg. Rothmüller előterjesztésére utalványoz :

1. Rahl *rézmetszőnek*, für 1 Blatt, Krafts Manfred vorstellend 6 f. C. M.
 2. Jacob Hyrtl-*nek*, für 1 Blatt nach Poussin 8 f. C. M.
- 2683—1826. Hauscassa 1826. VII., 10, 11, 12.

1826 szeptember 12. Bécs.

635

A hg. Rothmüller előterjesztésére utalványoz :

1. Rauch-*nak egy Canaletto és egy Claude Lorrain felhúzásáért, melynek költségvetése 2649—1826. sz. a engedélyezettett* 20 f. 16 xr. C. M.-t
 2. Artariának *két metszetért*, wovon der eine das Gegenstück zu dem in der hochf. Kupferstichsamml. schon befindlichen Kupferstiche, unter den Nahmen Judith von Benvenuto machet. 44 „ — „ „ „
 3. Gleditsch *ak. művésznak egy metszetért* 4 „ — „ „ „
- 3746—1826. Hauscassa 1826. X. 2—4.

1826 október 5. Bécs.

636

A hg. Rothmüller előterjesztésére utalványoz :

1. Martin Frey *ak. rézmetszőnek metszetért*, nach Raphael 8 f. C. M.-t
 1. R. Ponheimer *ak. rézmetszőnek metszetért*, nach Arthois 5 „ C. M.-t
- 4172—1826. Hauscassa 1826. IX. 14—17.

1826 november 3. Bécs.

637

A hg. Rothmüller-nek előterjesztésére 40—48 f. C. M.-t engedélyez egy francia nyelvű katalógusra, mely minden szobában egy példányban volna meg. Ez összegből a kalligrafus, a velinpapír és a könyvkötő költsége mind kikerülne. — 4586—1826.

1826 november 12. Bécs.

638

Minthogy a hg. és fia Pál között 1816 ápr. 10-én Londonban kötött szerződés értelmében a képtár, metszet- és rajzgyűjtemény, ásványgyűjtemény és könyvtár a majoratusnak átadattak, az ezekre vonatkozó kiadások ezentúl nem a Hauscassá-nál, hanem ismét a Hof- und Hauptzählamt-nál fognak utalványoztatni. — 4685—1826.

1826.

639

Dem Buchhändler Volke für die Transportierung einiger Gemälde-skizzen nach Rom 8 f. 30 xr. — Hauscassa 1826.

1826.

640

Hausinspektor Giay Mauthauslagen für ein aus Paris angekommenes Bild 45 f. C. M. — Hauscassa. 1826. V.

1827 január 4. Bécs.

641

A hg. Rothmüller előterjesztésére Artaria et Co műkereskedőnek „Die Revue des Consuls Bonaparte im Jahr 1801 nach C. Vernet“ cz. metszetért 60 f. C. M.-t utalványoz.

1826. 7 Juillet. La Revue de Napoleon d'après Isabey . . . f. 60
5351—1826. G. C. 1827. Fasc. 49. No. 226.

1827 január 12. Bécs.

642

A hg. 25 #-at utalványoz a leégett Szt. Pál templomot ábrázoló 4 rajzért és a Lanzi : Saggio della lingua etrusca cz. műért. — 103—1827.

1827 január 31. Bécs.

643

A hg. 18 f. C. M.-t utalványoz Mansfeld et Co Lithografisches Bureau-nak az Erzherzog Karl rajzgyűjteményének litográfidiért, u. m. az olasz iskola 1. és 2. s a német iskola 1. füzetéért. — 357—1827.

1827 február 28.

644

A hg. intézkedik, hogy a Hof- und Hauptzahlamt az Artaria et Co-ra kiállított s már okt. 16-ika óta esedékes 585 aranyról szóló váltóját fizesse ki. (Az 1822 okt. 18-án 500 aranyért és 4 százalékos kamataiért vásárolt V. Joanes, A. Cano és D. Goya képek ára.) — 711—1827. G. C. 1827. Fasc. 49. No. 228.

1827 márczius 31. Bécs.

645

A hg. Rothmüller előterjesztésére utalványoz:

1. Steinmüller *ak. rézmetszőnek a hgi képtárban levő Leonardo festmény két levonataért* 36 f. C. M.-t
 2. Eisner *ak. rézmetszőnek egy rézlevonataért C. Dolci Szt. Józsefje után* 8 f. C. M.-t
- 1207—1827. G. C. 1827. Fasc. 49. No. 230.

1827 április 2. Bécs.

646

A hg. Nicolaus Manzurani-nak képekért 4000 f. C. M.-t utalványoz.

Interims Note.

- 1 grosses Gemälde von Luca Giordano, vorstellend die büssende Magdalena in Lebensgrösse, umgeben von Engeln.
 - 1 detto von nämlichen Meister; der h. Sebastian, in Lebensgrösse, umgeben von Engeln.
 - 1 detto von Guercino da Cento: der h. Sebastian sterbend, umgeben von seinen Schwestern, Halbfiguren in Lebensgrösse.
 - 1 detto von Spagnoletto, der Martertod des h. Bartholomäus; Halbfiguren in Lebensgrösse.
 - 1 detto, römischer Schule; der Kindermord — reich an Figuren.
 - 1 Gemälde mittlerer Grösse, von Bonifaccio; die Erscheinung des Herrn dem Propheten Moses.
 - 1 detto von Carlo Maratta; die Vision des h. Alois.
 - 2 detto von Giulio Carpioni: die Feste des Bacchus; Figurenreiche Kompositionen.
 - 2 länglichte Gemälde von Christ Brand; eine ländliche Gegend mit einem Meereshafen.
 - 2 kleine Gemälde von Dornflied, ländliche Szenen.
 - 1 kleines Gemälde auf Stein von Federigo Zuccaro; die Anbethung der Hirten.
 - 14 Gemälde f. 4000 C. M.
- Wien am 31. Dezember 1826. Nicolaus Manzurani. — G. C. 1827. Fasc. 49. No. 229.

1827 április 30. Bécs.

647

A hg. Rothmüller előterjesztésére utalványoz :

1. Gerhardt *calligrafusnak az új francia képtár-katalogus leírásáért* 22 f. — xr. C. M.-t
2. Franz Halik *könyvkötőnek für die dazu gehöri-gen 16 Täfelchen* 22 „ 59 „ C. M.-t
3. Julius La Roche *szinész- és festőnek, két kis olajfestményért G. Reni és C. Dolce után aranyozott keretben, melyekre a hg. előfizetett* 32 „ — „ C. M.-t

1691—1827. G. C. 1827. Fasc. 49. No. 231.

1827 május 8. Bécs.

648

A hg. elrendeli, hogy — Inv. No. 1146. Die Geburt Christi, ge-mahlt auf Stein v. F. Zuccaro, hoch 1' 4", breit 11" — *a leltárból töröltessék.* — 1805—1827.

1827 július 4. Bécs.

649

A hg. kiutalja Rothmüller kézi kiadásait (1827. II. Quartal), 44 f. 12 xr. C. M.-t.

Rothmüller elszámolásából :

W. W.

11. April. Ein Gemählde auf die Sailerstadt tragen lassen . . . 1 36
14. „ Einen Wagen auf die Mehlgrube 3—
16. May. Einen Wagen zur Lizitation der Doktor v. Guld-nerischen Gemähldesammlung 3 30
15. Juny. Einen Wagen zu H. v. Radagofsky 3—
21. „ „ „ zum Kunsthändler Lasal.

2588—1827. G. C. 1827. Fasc. 49. No. 232.

1827 augusztus 3. Bécs.

650

A hg. Rothmüller előterjesztésére utalványoz :

1. Artaria et Co-nak, *a kiadásában megjelent „Einzug Heinrich IV. in Paris“ cz. rézmetszetért és a Pinac. di Milano folytatásáért* 96 f. C. M.-t
2. Franz Kolb *rézmetszőnek für einen Kupferstich „Rudolf von Habsburg“ als Gegenstück zu dem in der hf. Kupferstichsammlung befindlichen Gegenstande „Maximilian von Oesterreich“* 25 „ C. M.-t

3093—1827. G. C. 1827. Fasc. 49. No. 233.

1827 szeptember 30.

651

Exhib. Rothmüller legt zur Zahlungsanweisung die für die Bildergalerie im 3-ten Quartal I. J. bestrittenen Handauslagen zu 46 f. 30 xr. C. M. und die Note des Kupferstechers Hampfelmeyer für ein Blatt nach Pompeo Battoni zu 12 f. C. M. zusammen 58 f. 30 xr C. M.

Rothmüller *elszámolásából*:

6. July. In Dienstangelegenheit einen Wagen genommen zum
Mahler Bossi 3 30
18. Aug. Einen Wagen auf die Mehlgrube 3—
3916—1827. G. C. 1827. Fasc. 49. No. 235.

1827 november 17. Kismarton.

652

Rosina Croll Haushofmeisterswittve-*nek* 5 *arczképért* 60 f. W. W. *utalványoztatik.* — 4504—1827. G. C. 1827. Fasc. 49. No. 236.

1828 január 1.

653

A hg. Rothmüller *előterjesztésére utalványoz*:

1. Artaria *műkereskedőnek egy Corregio utáni Gandolfi
metszetért* 40 f. C. M.-t
2. Rahl *ak. rézmetszőnek két metszetéért* 12 „ C. M.-t
5222—1827. G. C. 1827. Fasc. 49. No. 239.

1828 márczius 31. Bécs.

654

A hg. Artaria et Co-*nak a Pinacoteca di Milano 42. és 43. szá-
máért, a La Course des Chevaux par Vernet cz. lapért és a Le Catalogue
de Denon cz. műért* 60 f. 30 xr. C. M.-t *utalványoz.* — 1185—1828.

1828 julius 5. Bécs.

655

Rothmüller *elismervénye*: Über 5 Stück mahlerische Ansichten des Rheins, mit Wasserfarben colorirt von Bleuler, sammt Text in einem rothen Porfeuille, *melyet a Centr. Dir. Kanzley-től átvett és a leltárba bevezetett.* — 2451—1828.

1828 augusztus 20. Bécs.

656

Három olajfestmény érkezett Constance-ból. — 3131—1828.

1821 október 31. Bécs.

657

A hg. Artaria et Co-nak 5 metszetért 75 f. C. M.-t utalványoz. — 3825—1828.

1828 november 25. Kapuvár.

658

Tekintetes Nemes és Nemzetes Pauer János Urnak, mint Fő Méltóságú Herczeg Eszterházi Miklós Ö Kegyelmessége Secretariusának megkülönböztetett tisztelettel
Bécsbe.

Tekintetes Secretarius Úr Különösen tisztelt jó Uram! Ö Herczegségének az Eszterházi Várába két szoba számos képekkel, melyek többnyire Festő Mester Grundemannak Kéz művei, tele lévén, azok közül, melyek a' Székek alatt rakáson vagynak 10 darab, a melyek in Quarto vagynak, meg tetszvénn, mivel csekéj Kép Collectiom között Grundemantól nincsen; bátorkodom a tekintetes Secretarius Urat megkérni, hogy Ö Herczegségének ezen képek eránt alázatos kérésemet béjeleneni méltóztassa. Külömben is ezek minden rend nélkül lévén, úgy látszik mint már régi képeket Ö Herczegsége talán már nem is kedvellené *stb.* alázatos szolgabárátja Szilágyi Lajos több T. Ns. Vármegyék Tábla-Birája és Országos Oszve Iró — 4282—1828.

1828 deczember 10. Bécs.

659

A hg. az Eszterházán levő 10 festményt odaajándékozza Szilágyi Lajos-nak s a leltárból törölteti. — 4283—1828.

1829 január 1. Bécs.

660

A hg. Rahl rézmetszőnek Szt. Justinát ábrázoló lapjáért 16 f. C. M.-t utalványoz. — 4502—1828. G. C. 1828. Fasc. 57. No. 214.

1829 január 14. Bécs.

661

A hg. 65 f. C. M.-t utalványoz Ludwig Bleuler schaffhauseni művésznék für 4 Blätter der Ansichten des Rheins. — 136—1829. G. C. 1829. Fasc. 62. No. 263.

1829 szeptember 18. Bécs.

662

A hg. 61 f. 30 xr. C. M.-t utalványoz Artaria et Co-nak, für das 50 und 51. Heft der Pinac. di Milano; ferner zwey Schweitzer-Ansichten als Gegenstücke zu zwey anderen Ansichten, welche sich in der f. Kupferstichsammlung befinden, und endlich zwey historische Gegenstände nach H. Vernet und Wilke. — 2783—1829.

1829. november 29. Bécs. 663

A hg. Artaria et Co-nak 60 f. C. M.-t utalványoz két metszetért. — 3789—1829.

1830 január 2. Bécs. 664

A hg. 40 f. 36 xr. C. M.-t utalványoz Rothmüller kézi kiadásaira (1829. 4. Quartal.).

Rothmüller elszámolásából:

26. Dez. Auf hohen Befehl für 3 Hefte (Die Umgebungen von Ischl.) dem Landschaftmahler Ender bezahlt 20 f. W. W.

19—1830. G. C. 1829. Fasc. 62. No. 271.

1830 január 29. Bécs. 665

A hg. 36 f. C. M.-t utalványoz Paul Gleditsch bécsi rézmetszőnek Guido Reni után készült, Die Taufe Christi cz. metszetének egy íráselőtti levonatáért, melyre még 1825-ben előfizetett. — 365—1830. G. C. 1830. Fasc. 57. No. 303.

1830 május 26. Bécs. 666

A hg. Ludwig Bleuler schaffhauseni művésznek 60 f. C. M.-t utalványoz für in 4 Blättern bestehende 3-te Abtheilung der mahlerischen Ansichten des Rheins. — 1947—1830.

1830 november 5. Pozsony. 667

A hg. Paul Gleditsch ak. rézmetszőnek a Guido Reni: Taufe Christi u. készült rézmetszetnek második, írásos példányáért 22 f. C. M.-t utalványoz. — 4069—1830.

1831 január 4. Bécs. 668

A hg. 3 aranyat utalványoz F. W. Balthasar számtan- és szépírastanítónak Drezdában für die zugesandten, durch denselben gefertigten 4 Stück Blätter fac simile hoher und ausgezeichneter Personen. — 31—1831.

1831 február 15. Bécs 669

A hg. 63 f. 16 xr. C. M.-t utalványoz Ludwig Bleuler schaffhauseni művésznek für als 4-te Ablieferung abgelieferte 4 Blätter der Ansichten des Rheins. — 620—1831.

1831 február 18. Bécs. 670

A hg. Rothmüller ajánlására Ludwig Beifusst, a ki már öt éve szolgál a képtárnál, actuaire-nek nevezi ki. — 664—1831.

1831 április 2. Bécs. 671

A hg. 61 f. 20 xr. C. M.-t utalványoz Rothmüller kézi kiadásai fejében. Rothmüller elszámolásából:

Für ein in einer Licitation erkaufte Gemählde von Murillo, vorstellend eine Bauerndirne, welche mit der rechten Hand einen Spinnrocken hält, auf Leinwand gemahlt. mit vergoldtem Rahmen 33 f. — 1278—1831.

1831 május 4. Bécs. 672

A hg. Rahl rézmetszőnek 24 f. C. M.-t utalványoz „Die Nacht des Correggio“ cz. metszetéért. — 1672—1831.

1831 december 3. Bécs. 673

A hg. Rahl ak. rézmetszőnek két rézmetszetéért 4 f. C. M.-t utalványoz. — 4306—1831.

1832 január 2. Bécs. 674

A hg. Ludwig Bleuler-nek a Mahlerische Ansichten am Rhein 5-ik füzetéért 60 f. C. M.-t utalványoz. — 15—1832.

1835 január 10. Bécs. 675

Rothmüller pensionált képtárigazgató folyamodik, hogy csekély 700 f. W. W., azaz 280 f. C. M. pensiójából nem tudván megélni, a hg. egy bor-deputat-ot engedélyezzen neki, segélyképpen. — 431—1835.

1835 november 29. 676

Exhib. Dorfmeister Clara, Historien malers wittwe, in der Alservorstadt No. 168, bittet um eine freie Wohnung und um die Unterstützung monatlicher 20 f., welche sie aus der Gnade des verewigten Fürsten genoss. — 402—1835.

1836 január 3. Bécs. 677

Rothmüller folyamodik, hogy már több mint 3 éve pensionáltatott s a gyűjtemények azóta elárvultak; ő hajlandó volna azokat igazgatni, ha csekély pensiója mellé némi természetbeni járulékokat kaphatna. Interim ad acta. — 117—1835.

1836 augusztus 31. Bécs.

678

Ezen év augusztus 5-én Pál hg. bérbeadja a máriahilfi palotát a török nagykövetnek, Ferik Achmed pasának; a palotának az a része, mely a képtárt, metszetgyűjteményt s egyéb gyűjteményeket tartalmazta, e bérletben nem foglaltatik s továbbra is a hg. rendelkezésére és a hgi alkalmazottak felügyelete alatt áll. — 1589—1836.

1836 szeptember 11.

679

Exhib.: Zalad'er Komitat stellet aus seinem dd. 20 Juni und dd. 8 Aug. d. J. abgehaltenen 9. Congregationen das Ansinnen: womit S. D. ihre Wiener Gemäldegallerie, mit Vorbehalt des Eigenthums für ihre Familie, nach Pesth übersezen, und daselbst mit dem, in der Begründung stehenden National-Seltenheiten-Cabinete vereinen lassen möchte.

Erledigung: Da von Seite des Majorates bei der Entstehung des gedachten Museums, gleich wie von andern Grundherrschaften, ohnehin mehrseitige Beiträge geleistet wurden, so wird diess Ersuchschreiben mit Stillschweigen übergangen, und dem Fiscalate die Weisung zu ertheilen sein, dass, wenn dieser Gegenstand in Publico noch einmal zur Sprache kommen sollte, dasselbe gleichsam nur aus eigenem Wissen, mündlich erkläre, dass ihm bekannt sei, dass S. D. nicht geneigt wäre, die Gemälde Gallerie nach Pesth übersetzen zu lassen. London, 2. Nov. — 1628 és 1700—1836.

1836 október 22.

680

A hgi Hauptzahlamt kiutalványozza die wegen Uibertragung der Gemälde des Museums in das Gallerie Gebäude des Mariahilfer Palais durch Hr. Bibliothecar v. Gaál auf hochf. Befehl veranlasster Arbeiten

den Schlossermeister Peter Welter	24 f. 46 xr.
den Tapezierer Johann Weissenberger	22 „ — „
den Gallerie Diener Caspar Beyfuss	6 „ 02 „
Zusammen	52 f. 48 xr.

Hein Häuserinspektor *jelenti, hogy megtekintette a Gaál által elrendelt munkákat, und sich überzeugt, dass die Statt gehabte Überziehung zweier vorrätbig gewesenen Staffeleien mit grünen Kattun sowohl, als die andern bei dieser Gelegenheit vorgenommenen Arbeiten sehr zweckmässig gewesen seien.*

Note über einige Ausgaben für die hochf. Gemälde Gallerie, im Monath August 1836.

Da die Bilder vom Museum alle in die Gallerie gekommen sind und dortig gehörig Eingetheilt wurden, so waren zwey Männer nothwendig, welche die Bilder aufgehoben, hingehalten und hin und hergestellt, da alles in gehörigen Schulen eingerichtet werden musste, so haben wir zwey ganze Tage dazu gebraucht, der Mann des Tages 30 xr. 2 f.

Dan sind die Bilder die in das Museum gekommen sind, lauter ausgemusterte Bilder die alle musten gefirnist werden nemlich 42 Stücke, nebstbey sind auch im Salon Bilder aufgemacht worden, die gefirnist worden sind, so musste man viel Firniss habe, laut beiliegende Note 3 f. 42 xr.

Wien den 4ten August 1836. Kaspar Beyfuss Gallerie Diener. — D. D. 6006—1836 és G. C. 1836. Fasc. 76. No. 129.

1836 deczember 24.

681

Exhib. Bach Dr., Rechtsanwalt übersendet eine Abschrift des Hofdekretes, kraft dessen Ste Majestät die Aufstellung einer Justizkommission bewilliget haben, welche sich mit der Aufklärung des verwickelten Rechtsverhältnisses zwischen dem verewigten Majoratsfürsten Nicolaus und dem Handlungshause S. P. Wertheimer und Seckstein, und mit dem Versuche einer Ausgleichung beschäftigen soll, . . . wie die Einlösung einer Forderung des Fürsten von Montleart zu 61000 f. zu bewerkstellen wäre, um zugleich hiedurch das Pfandrecht auf die Kunstsammlungen zu verwahren

A hg. London 1837 február 3. kelettel 63/837. sz. a. elrendeli, hogy a mennyiben Fürst Montleart megegyezésre nem hajlandó és csakugyan a műgyűjtemények elárverezését követelné, ezen esetben egész követelése kifizetendő. — 2016—1836.

1837 julius 26. Bécs.

682

Átirat Lukinich László hgi jószágkormányzóhoz azon peres ügyben, mely szerint a hg. halála után Wertheimer und Seckstein nagykereskedő cég a képtár, könyvtár, metszet- és ásványgyűjtemény tulajdonjogát magának vindikálja.

Im Testamente Sr. Durchlaucht des Majoratsstifters Fürsten Paul Eszterházy kommt wohl im 13. und 14-ten Punkte vor, dass er auch eine sehr schöne, mit vieler Mühe erworbene Bibliothek, dann eine

Kunstkammer mit verschiedenen Seltenheiten und kostbaren Gemälden besass die er dem Erstgeborenen hinterliess. Auch in der Beschreibung des Schlosses Eszterház de anno 784, ist Seite 29 zu lesen, dass in der dortigen Bildergalerie eine gute Anzahl. zum Theile vortrefflicher Originalstücke berühmter italienischer und Niederländischer Maler vorhanden war. Ob sich aber hierüber spezifische Ausweise, und eigentliche Cathaloge vorfinden? darüber kann nur das fürstliche Hauptarchiv und die Buchhalterey Auskunft geben, die ich dieserwegen zu befragen bitte. — 996--1837.

1837 augusztus 30.

683

Exhib. Rothmüller Anton, pens. fürstl. Gallerien-Direktor, wiederholt sein Ansuchen um Bewilligung eines Weindeputates zu seiner Pension. Meiner Domänen-Direction. — 1114—1837.

1837 szeptember 25. Bécs.

684

A hg. Gustav Leybold ak. rézmetszőnek megengedi, hogy a hgi képtárban levő Raphael Sancio: die heil. Familie cz. festményt rézbe metszhesse. — 1298—1837.

1837 november 17.

685

Exhib. Clerck Theresia und Maria, Töchter des verstorbenen fürstl. Gall. Dir. u. Kupferschabers Friedrich v. Clerck bitten die Pension ihres Vaters (jährl. 400 f. = 116 f. C. M.) auf sie zu übertragen.

Erledigung. (1837 december 30.) Da der Vater der Bittstellerinnen dem fürstl. Hause nicht länger, als kaum durch 3 Jahre gedient, die ihm bewilligte Pension aber durch sehr lange Zeit genossen hat, kann dem Ansinnen der Instantinnen. der lästigen Folgerungen wegen, nicht willfahrt werden. — 1622 és 1910—1837.

1838 márczius 12. Kismarton.

686

A kismartoni könyvelőség kimutatja az 1828 május 1-étől 1837 december végéig a képtár és metszetgyűjtemény számára történt vásárlásokat.

Stück		Összegezés :	Conv. Münz f. xr.
14	Summa vom Jahr	1828	251·50
11	" " "	1829	297·30
17	" " "	1830	176—
20	" " "	1831	318·59
2	" " "	1832	64—
4	" " "	1833	56—
—	" " "	1834 bis incl. 1837 . . .	—
68		Haupt Summa	1164·19

405—1838.

1838 december 4. 687

Exhib. Rothmüller wiederholt seine Bitte um Verleihung eines Weindeputates. Meiner Domänen-Direction. — 1462—1838.

1840 szeptember 9 Bécs. 688

Gróf Fáy István *máltai vitéz* Ferenczy István-nak az ő tulajdonában levő Pásztorleányát szeretné a hgi gyűjteményben levő egyik Venus-szoborral elcserélni A hg. a cserét udvariasan visszautasítja. — 1517—1840.

1840 november 12. Bécs. 689

Gaál *jelentése a spanyol képek rossz állapotáról és azoknak Waldmüller és Engerth által való restaurálásáról.*

Gehorsamster Bericht.

In Folge Eurer hochfürstlichen Durchlaucht höchsten Befehles, behufs einer Restaurirung der beschädigten Gemälde der spanischen Schule das Nöthige einzuleiten und Höchstihnen über das Ergebniss meiner diesfälligen Berathung Bericht zu erstatten, habe ich nicht ermangelt über die Lösung der in Frage stehenden allerdings schwierigen Aufgabe Rücksprache mit einem Künstler zu nehmen, welcher sowohl mir selbst als einer der ausgezeichnetsten Maler längst bekannt ist, als auch von mehreren wohlbewährten Kunstkennern als derjenige angesehen wird, welchem in der so seltenen Meisterschaft: in den verschiedenartigsten Fächern der Malerei, nämlich in jenem der Porträte, der Genrebilder, der Thierstücke, der Landschaft, der Blumen, der Früchte und Stilleben überhaupt, auf gleicher Höhe von Vollkommenheit zu stehen, weder unter den deutschen, noch unter den

französischen lebenden Malern auch nur Einer den Vorzug streitig macht. Eigenschaften, welche von einem Restaurateure so mannigfaltiger und kostbarer Gemälde, wie jene der Gallerie Eurer Hochfürstlichen Durchlaucht sind, mit desto mehr Rechte gefordert werden, da ein solcher sehr oft nicht allein verbleichte oder unscheinbar gewordene Stellen und Partien aufzufrischen, verbräunte oder ausgewachsene Tinten aufzuhellen und mit dem übrigen Ganzen in Harmonie zu bringen hat, sondern auch nicht selten zum Theil oder ganz verschwundene Détails im Geiste und der Manier des Originals ergänzen muss.

Der Mann, dem dieses mit Fug zugetraut werden kann, ist der Rath und Professor der kais. kön. Akademie der bildenden Künste, Herr Waldmüller, welcher, durch lange fortgesetzte Studien der alten Kunstmeister, sowohl mit derer Geiste, als mit ihrer Technik vertraut, meine Wahl, wie ich hoffe, um so mehr zu rechtfertigen geeignet ist, da er von der k. k. Akademie selbst, als der anerkanntesten hiesigen Autorität im Gebiete der bildenden Künste, mit dem Geschäfte der Restaurirung ihrer inhalt- und werthvollen (vormals gräflich Lambergischen) Gallerie beauftragt, diesem Vertrauen bisher zu aller Kenner zufriedenheit entsprochen hat.

Waldmüller hat, gemeinschaftlich mit dem akademischen Professor Engert, dessen er sich bei Restaurirung der akademischen Galleriegemälde zu bedienen pflegt, sämmtliche Gemälde der spanischen Schule sorgfältig untersucht, sie alle mehr oder weniger, am bedeutendsten aber eben die kostbarsten derselben beschädigt gefunden. Ihr Zustand ist in der That um so bedenklicher, da Mehrere derselben schon vorlängst vernachlässigt, späterhin sehr ungeschickt restaurirt, ja manche auf unverzeihliche Weise überkleckst und verdorben, ihre Herstellung, wie Waldmüller sie auf entsprechende Weise zu Stande zu bringen verspricht, zu einer sehr schwierigen und mühevollen Aufgabe *dadurch* machen, dass auf mehreren nicht nur ganz heterogene Farbschichten in einander verwachsen angetroffen wurden, welche auf einigen voll Risse und Sprünge, oder zu losen Schuppen vertrocknet sind, sondern der ursprüngliche Auftrag auf Manchem sich durch Ermanglung gehöriger Pflege, bis auf den Grund gelöst hat, und gleichsam der Verwitterung nahe ist. Übrigens sind aber sämmtliche Gemälde der spanischen Schule der Restaurirung mehr oder weniger schon aus dem Grunde bedürftig, weil, wenn nur einige derselben auf die gehörige, von Waldmüller beabsichtete, Weise hergestellt würden, alle Übrigen sehr missfällig und störend dagegen abstechen würden.

Was die übrigen der Restaurirung benötigten Gemälde der Gallerie überhaupt betrifft, so sind diese bei Weitem weder so zahl-

reich, noch so kostbar, wie die ebengedachten spanischen, und die Behandlung derselben dürfte daher ohne Gefahr erst nach gänzlicher Herstellung der letzteren vorgenommen werden.

Indem ich Eurer Hochfürstlichen Durchlaucht das Verzeichniss dieser Kunstwerke, nebst dem Anschlage der Restaurirungskosten, hiermit darzulegen die Ehre habe, ermangle ich nicht zu bemerken, dass der Betrag, selbst im Falle sich während des Geschäftes etwa ergebenden nachhafteren Schwierigkeiten, als bisher vor auszusehen sind, um nichts werde erhöht oder gesteigert werden.

Schliesslich bitte ich mir Höchstdero fernere Befehle hierüber um so eher bekannt zu machen, als das Geschäft des Künstlers ohnehin nur allgemach von Statten gehen kann, und ich von der dringenden Nothwendigkeit derselben, wie ich schon vor Jahren zur Sprache zu bringen versucht hatte, vollkommen überzeugt bin Wien den 12ten Nov. 840 G. Gaal. — 1076—1841.

1841 julius 15. Kismarton.

690

Waldmüller és Engert *első számlája 12 restaurált képről. (1841-től 1843-ig mind az 54 képet restaurálják s megfelelő részletekben a 3068 f. C. M. kialkudott összeget megkapják.)* — G. C. 1841. Fasc. 64. No. 325.

1841 szeptember 14. Bécs.

691

A hg. 3068 f. C. M.-t engedélyez az 54 spanyol kép restaurálására, mely összegért e munkára Waldmüller és Engert vállalkoztak.

An mein Hauptzahlamt.

Da die Restauration der spanischen Schule meiner Gemälde Gallerie, ohne dieselbe zu Grunde gehen zu lassen, nicht weiter verschoben werden konnte, wurde deren Herstellung, welche binnen anderthalb Jahren zu Stande gebracht werden dürfte, mit den beiden Künstlern, Herrn Waldmüller, Rathe der k. k. Akademie der bildenden Künste, dann Erasmus Engert, Corrector daselbst, gegen einen Honorarsbetrag von 3068 f Cmze. accordiret. — Laut Anzeige meines Bibliothekars von Gaal sind bereits zwei Abtheilungen, bestehend aus 12 Gemälden, vollendet *stb.*

Waldmüller *jegyzéke:*

Sämtliche Gemälde aus der spanischen Schule bedürfen der Restaurirung, das heisst: der Firniss muss herabgenommen werden, gereiniget, die alten der Originalität nachtheiligen Retouschen weggenommen, die schadhafte Stellen ergänzt, auf neue Leinwand aufgezogen, Holzgemälde parquirt, ausgemast und gefirnisst werden.

Kat. No. ¹	Preis in Münz.	Anmerkung	Kat. No.	Preis in Münz.	Anmerkung
1	130	sehr beschädigt	31	50	
* 2	60		32	100	sehr beschädigt
* 3	15		33	50	
4	40		34	50	
5	40		35	50	
6	30		Blas del Prado:		
* 7	50		Mad.	80	sehr beschädigt;
8	40		Juan de	100	nicht im Cataloge
* 9	80	sehr beschädigt	Christus		
* 10	80	d ^o			2 ^{tes} Zimmer.
11	25		1	180	sehr beschädigt
12	12		2	60	
13	30		3	40	
14	5		4	40	
15	30		5	40	
16	90	sehr beschädigt	6	60	
17	4		7	70	
18	100	sehr beschädigt	8	80	
19	12		9	70	
20	40		10	12	
21	4		11	20	
22	4		12	25	
23	15		* 13	40	
N. B. 24	250	sehr beschädigt	14	60	
25	20		15	100	sehr beschädigt
26	40		16	30	
27	180	sehr beschädigt	17	70	
28	50		18	40	
29	30		19	25	
30	20				Summa 3068 Cmze.

Wien, den 12. Nov. 840. F. G. Waldmüller k. k. akad. Rath u. Professor. — 963—1841.

* Besonders zu berücksichtigen.

N. B. Mit der allergrössten Sorgfalt zu behandeln.

1845 január 16. Bécs.

692

A hg. 1240 t. C. M.-t utalványoz Waldmüller és Engerth festőknek újabb 19 kép sürgös restaurálására. — 65—1845.

¹ A számok az 1835 ben é. n. Rohrmann és Schweigertnél megjelent katalógusra vonatkoznak. Az árak a restaurálás költségeit jelölik. A csillag vagy N. B. alatt hozzáfűzött jegyzetek Pál hg.-től származnak s a C. D. 1076—1841. szám alá csatolt másolaton láthatók.

1845 szeptember 18.

693

A hg. rendeletére 10 Stück alte Gemählde und 3 Stück Pläne Esterházáról Bécsbe küldetnek restaurálás végett. — 1613—1845.

1846 márczius 9. Bécs.

694

A hg. ír Kubinyi Ágoston-nak, hogy a Nemzeti Múzeum kép-gyűjteménye mellett alakítandó nemzeti képcsarnok aláírási ívét a sopronmegyei kk. és rendek között köröztette s összesen 190 pengő forint gyűlt össze. (Ebből 150 f.-ot maga a hg. irt alá.) — 327—1846.

1846 deczember 2.

695

Exhib. Altenkopf Josef, Landschafts- und Genremaler u. Mitglied des Wiener Kunstvereins, wohnhaft Wieden, Wollner Gasse No. 90, 1 Stock, bittet um die Verleihung des Titels eines fürstlichen Gallerie-Custos. M. Bibliothekar v. Gaál zur gutächtlichen Äusserung am 2-ten Dezember. — 1674—1846.

1847 május 12. Bécs.

696

A hg. 580 f. Conv. Münze-t engedélyez 5 képnek Erasmus Engerth által való restaurálására.

Verzeichniss derjenigen Bilder der Gemälde Gallerie Seiner Durchlaucht des Herrn Fürsten Paul Esterházy von Galantha, welche der Restaurirung benöthigen:

Inv. No.	51.	Garofalo Maria mit dem Kinde, auf Holz gemalt, so moderig, dass die Farbe stückweise herabfällt. benötigt der Übertragung auf Leinwand. Für dieses, das Herabnehmen der die Originalität beeinträchtigen Retouchen und Ergänzen der schadhaften Stellen und Firnissen	f. 120
"	"	101. Pietro Perugino. Portrait. Auf Holz gemalt, ist beinahe in dem selben Zustande wie das vorige. Für die gänzliche Restaurirung	" 85
"	"	910. D. da Voltera. Ein Christus Kopf. Auf Holz gemalt, worin der Wurm an mehreren Stellen durch die Farbe gefressen hat; es benöthigt wahrscheinlich einer Übertragung. Für die gänzliche Restaurirung	" 35
"	"	105. A. da Correggio. Maria m. d. Kinde. Für die Wegnahme der die Originalität beeinträchtigen Retouchen, Ergänzen der schadhaften Stellen und Firnissen	" 110

Inv. No. 47. Giorgio Vasari. Die drei Grazien. 6 Schuh, 5 Zoll hoch, 4 Schuh 8 Zoll breit. Dieses Gemälde hat viele handgrosse Flecken, die herabzufallen drohen. Für das Reinigen, Herabnehmen des alten Firnisses, Ergänzen der schadhaften Stellen, mit Bestreitung der Auffütterung auf eine Holztafel oder eines Holzrostes	f. 230
	Summa in C. M. f. 580

Anmerkung. Sollte es sich während der Restauration zeigen, dass bei einem oder dem andern dieser auf Holz gemalten Bilder es zweckmässig erscheine, selbes anstatt auf Leinwand zu übertragen, auf eine Holztafel zu setzen, welches übrigens keine Preisveränderung hervorbringt; so wünscht der Gefertigte, dass diess ganz seinem Ermessen anheim gestellt bleibe. Wien, am 16. April 1847. Erasmus Engerth, Custos der k. k. Gemäldegallerie. — 971—1847.

1847 december 12. Kismarton. 697

Erasmus Engerth *benyújtja az általa restaurált* Weibliches Portrait von Diego Velasquez *számláját*, 30 f. C. M. *összegben. Kif. 1848 aug. 1.* — G. C. 1848. Fasc. 79. No. 111.

1848 junius 15. Kismarton. 698

Engert *benyújtja a* Pietro Perugino Portrait Inv. N. 101 *számláját* 85 f. C. M. *összegben. Ugyanakkor kifizettetett.* — G. C. 1848. Fasc. 79. No. 108

1848 szeptember 1. Kismarton. 699

E. Engerth *benyújtja a* Giorgio Vasari: Die drei Grazien *restaurálásáért számláját* 230 f. C. M. *összegben.* — G. C. 1848. Fasc. 79. No. 114.

1848 szeptember 2. Kismarton. 700

A hg. kiutalja E. Engerth 20 f. C. M. *összegü számláját a* Berghem: Landschaft *ez. kép restaurálásáért.* — G. C. 1848. Fasc. 79. No. 116.

1849 julius 16. Bécs. 701

Gaál *előterjeszti az* Engerth-tel való *megbeszélés alapján a restaurálendő képek listáját. Czeruzajegyzet:* Hat zufolge Hochfürstl. Willens-äusserung einstweilen auf sich zu beruhen, wovon Gaál durch seinen amanuensis verständigt wurde. 23 Juli 849.

Verzeichniss nachfolgender Bilder aus der Gemälde-Gallerie
Seiner Durchlaucht des Herrn Herrn Fürsten Paul Esterhazy von
Galantha, et. et. welche der Restaurirung benötigen.

Zim- mer	No. d. Gemäl- des		C. M. f.
2	10	<i>Jac. Ruisdael.</i> (Vorstellend eine Landschaft mit einem Wasserfall.) Bey diesem Gemählde löst sich die Grundfarbe von der Leinwand ab, und ist schon manches weggefallen; auch ist durch frühere Restaurirung die Originalität sehr beeinträchtigt. Für das Uibertragen dieses Bildes auf neue Leinwand, Wegnehmen der falschen Retouchen, Ergänzen der schadhafte Stellen und Firnissen et.	60
detto	11	<i>A. van Borsum.</i> (Vorstellend Landschaft mit einem Reiter.) Für das Reinigen, Herabnehmen falscher Retouchen, Ergänzung schadhafte Stellen und Firnissen	25
3	21	<i>Orizzonte.</i> (Vorstellend eine Landschaft.) Bey diesem Bilde ist an verschiedenen Stellen die Grundfarbe herausgebrochen. Auch hat es der die Originalität beeinträchtigen Retouchen. Für das Reinigen, Wegnehmen besagter Retouchen, Ergänzung der schadhafte Stellen und Firnissen	35
3	30	<i>Ald. Everdingen.</i> (Vorstellend eine Gebürgsgegend mit Schafen.) Für das Reinigen, Herabnehmen der die Originalität beeinträchtigen Retouchen, Ergänzung schadhafte Stellen und Firnissen	35
3	31	<i>P. Saenredam.</i> (Vorstellend Vorsaal eines Pallastes.) Dieses Gemählde ist durch falscher Retouchen ent- stellt; für das Reinigen. Herabnehmen der die Ori- ginalität beeinträchtigen Retouchen, Ergänzung schadhafte Stellen und Firnissen	40
4	55	<i>Ant. van Dyck.</i> (Vorstellend die heil. Dreyfaltigkeit) Für das Reinigen, Herabnehmen der die Originalität beeinträchtigen Retouchen, Ergänzung schadhafte Stellen und Firnissen	70
5	45	<i>And. Manglard.</i> (Vorstellend Seegegend bey Sonnen- aufgang.) Bey diesem Gemählde droht der Grund auf die meisten Stellen herabzufallen, hat sehr viele der die Originalität beeinträchtigen Retouchen. Für das Uibertragen auf eine neue Leinwand, Reinigen und Herabnehmen besagter Retouchen, Ergänzung der schadhafte Stellen und Firnissen	55

Zim- mer	No. d. Gemäl- des		C. M. f.
10	36	<i>Frá Bartholomão.</i> (Maria mit dem Jesukind.) Die Originalität dieses Gemählde ist durch falsche sehr dunkle Retouchen sehr stark beeinträchtigt. Für das Reinigen und Herabnehmen dieser Retouchen, Ergänzung der schadhafte Stellen und Firnissen	80
10	37	<i>Caesar da Sesto.</i> (Vorstellend Johann Evangelist) Für das Reinigen, Herabnehmen der die Originalität beeinträchtigen Retouchen, Ergänzung schadhafte Stellen und Firnissen	60
11	54	<i>Benven. Carofalo.</i> (Die Ehebrecherin vor Kristus.) Für das Reinigen, Herabnehmen der die Originalität beeinträchtigen Retouchen, Ergänzung schadhafte Stellen und Firnissen	40
11	55	<i>Fran. Francia.</i> (Maria mit dem Jesu-Kind und zwey Engeln.) Die Originalität ist bey diesem Gemählde ebenfalls durch falscher Retouchen beeinträchtigt. Für das Reinigen, Herabnehmen besagter Retouchen, Ergänzung der schadhafte Stellen und Firnissen	60
In Convent. Münze Summa			560

Wien am 16^t Juli 849. Erasmus Engert, Custos der k. k. Gemählde gallerie. — 999—1849.

1849 deczember 28. Bécs.

702

Gaál György *jelenti, hogy a hg. Jos. Folnesics festőnek megengedvén, hogy egy képet a képtárban másolhasson, vagy két öl kemény tüzelőfát* (— dessen richtige Verwendung und Beaufsichtigung bei den bestehenden Ortsverhältnissen lediglich dem Schutze der Hausgötter anheimgestellt werden müsste) *kér, vagy pedig Folnesics tudára kellene adni, hogy ily czélra csak egy nagyon nehezen fűthető szoba állván rendelkezésre, a másolás télen nem igen lehetséges.* A C. D. Kanzley 1850 jan. 2-án válaszol: Gaál kérje Folnesics-et, hogy ha lehet, halassza el a másolást enyhébb időjárás beálltáig; ha ez azonban nehézségekbe ütköznék, tegyen Gaál jelentést, hogy a tüzifa kiutaltathassék. 1850 jan. 2-án jelenti Gaál, hogy Folnesics aquarellista eléggé edzettnek érzi magát, a fűtetlen helyiségekben is napi 4 órát dolgozni; s mai nap már teljes megalégedésre megkezdte munkáját. 1 és 13—1850.

1850 február 28. Bécs.

703

Fuchs Ferencz *hgi középponti jószágigazgató felel* Kubinyi Ágoston, a *Magy. Nemz. Múzeum igazgatójának 1849 nov. 29-én kelt levelére s értesíti, hogy a hg.-nek könyomatú arczképét a magyar orvosok és természetvizsgálók VIII. nagygyűlése évkönyve számára Kriehuber legközelebb elkészítendi. A museum képcsarnoka számára készítendő Ó Hge arczképét illetőleg azt, mennyire tehetségemben áll, szorgalmazandom. Egyúttal szerencsém van Ngydat értesíteni, hogy egy néhai Kupeczky magyar festéstől készült és Ó Hge által a museumnak ajánlott képet legelső alkalommal át fogok küldeni. — 332—1850.*

1850 február 28. Bécs.

704

Szálé István *historiai festész folyamodványa*: miszerint, művészi tehetségeim további kiképzése végett, Nagy Kegyelmű Herczegségnek Világhírű Képtárában, Magasztos Kegyelmeből eredt Engedelemnél fogva: szabad lenne működnöm. A C. D. Kanzley *értesíti Gaál-t 1850 márczius 3-án, hogy a hg. Szálé István-nak az enyhébb időjárás beálltával a képtár látogatását megengedi. — 396—1850.*

1850 márczius 27. Bécs.

705

*A felajánlott Kupeczky-féle arczkép 150 f. C. M. értékkel a pesti Magy. Nemz. Múzeum címére küldetik Gaál jelentése a képről (1850. III. 26.) Das fragliche Bild — ist von Johann Kupeczky, einem der ausgezeichnetsten Porträtmaler des vorigen Jahrhunderts . . . Durch den seligen Woher um 50 f. C. M. angekauft, ist dieses Portrait gleichwohl immerhin 100 f. werth; da dasselbe aber von einem in Bösing (Basinium) gebornen, folglich ungarischem Künstler herrührt, muss es für das ungarische National-Museum als eine desto werthvollere Acquisition betrachtet werden. Kubinyi *köszönőlevele kelt Pesten, 1850 ápr. 3-án. — 540 és 805—1850.**

1850 május 1. Bécs.

706

Gaál kimutatása a metszetgyűjtemény olasz osztályának hiányairól:

Portefeuille	Carton	Im Inventar angegeben	Vorhanden
88	5	7 Blätter	5 Blätter
88a	26—31	46 "	42 "
89	1—12	227 (226) "	222 "
122	25—38	15 "	14 "
97	25b	vor der Schrift	mit der Schrift
gross. Pf. 2	5	" " "	" " "

A lapok pénzértéke a hiányos Schätzungsinventar-ból pontosan meg nem állapítható, de minthogy a 295 lapnak, melyből 11 hiányzik, összértéke csak 19 f.-tal van fölvéve, sok nem lehet. A két íráselőtti lap 33 f.-ra van becsülve; tehát a helyettük talált írásos példányok értéke 16 f. 30 xr.-ban vehető fel. — 844 és 907—1850.

1850 május 14. Bécs.

707

Gaál jelenti, hogy a metszetgyűjtemény olasz részének Real-katalog-ja elkészülvén, benyújtotta a hiányokról való kimutatást. Hogy a többi rész is katalogizáltassék, a hiányok megállapítottassanak s a jövőben ilyesmi meggátoltassék, ajánlja, hogy a metszet- és rajzgyűjtemény kulcsa Dornstauder Bibliotheksadjunkt-nak átadassék, a ki a katalogizálás munkáját eddig is az ő felügyelete alatt végezte, s hogy az félnapot állandóan ez irányban dolgozzék. Hogy Dornstauder gondtalanul és teljes buzgalommal dolgozhassék, ajánlja fizetésének évi 180 f. C. M.-vel, azaz összesen 365 f. C. M.-re való emelését. — 844—1850.

1850 október 9. Bécs.

708

A hgi központi igazgatósági iroda jelenti Kubinyi Ágoston-nak, hogy a hg.-nek Kriehuber által köre rajzolt arczképéből ezer példányok mai napon adattak át a gőzösnek. Pestre szállítandók. — 1641—1850.

1851 szeptember 9. Bécs.

709

Kubinyi Ágoston jelenti a hg.-nek az 52 festményt számláló József-Nádor-nemzeti-képcsarnok tegnapi megnyitását, egyúttal hivatkozva a hg. ígéretere, kéri, kegyeskednék közóhajtásunknak engedve talán Borsos által — kinek úgy sem birjük még semmiféle művét — nemzeti képtárunk számára magát lefestetni. — Egyúttal örömmel tudósíthatom Főméltóságodat, hogy az idei pesti műkiállítás az itt látottaknak egyik legszebbike volt. mellyen a műértők többsége szerint Borsosnak „Báléj utáni reggele“ mint legjelesebb kép tündöklött. 1851 decz. 11-én megismétli kérését, minthogy a télen a hg. is, Borsos festész úr is Bécsben lesznek. — Az első ülést a hg. 1852 január 3-ára állapítja meg. — 1946—1851.

1852 november 4. Bécs.

710

Gaál előterjeszti a restaurálandó képek jegyzékét Engerth áráival.

Zimmer	No. des Bildes		Preis der Restaurirung
2	10	Jac. Ruysdael . . .	60 f. C. M. ja — aber
2	11	van Borsum . . .	25 „ „ „ nein
3	21	Orizonte . . .	35 „ „ „ ja
3	30	Everdingen . . .	35 „ „ „ nein
3	31	Saenredam . . .	40 „ „ „ nein
4	45	Van Dyck . . .	70 „ „ „ nein
5	45	Manglard . . .	55 „ „ „ nein
10	36	Fr. Bartolomeo . . .	80 „ „ „ ? ?
10	37	Cesare da Sesto . . .	60 „ „ „ nein
11	54	Garofalo . . .	40 „ „ „ nein
11	55	Fr. Francia . . .	60 „ „ „ ja
7	7	Velasquez (<i>Vasquez!</i>)	20 „ „ „
Summe . . .			580 f.

3 34 Gherard Honthorst
14 5 H. Rose firnissen.

Különösen kéri a Velasquez (!) restaurálását, mit a hg. engedélyez is. — Utólag nov. 15-én még egyszer kéri mindnek, s ha egyelőre nem lehet, legalább a Fra Bartolomeo és a Ruijsdael restauráltatását. — 1853 január 1-én jelenti, hogy Engerth a Ruijsdael-t jobban megvizsgálván, rájött, hogy az nem Ruijsdael, hanem egy ismeretlen utánczó műve s nem éri meg a restaurálás költségeit. — 1878–1852.

1852 november 11. Bécs.

711

Gaal jelenti, hogy a hg.-nek 1850 május 11-én adott szóbeli parancsa óta a képtár a publikumnak naponként nyitva áll; azonban a téli hónapokban annyi sár kerül a czipőkkel a képtárba, hogy az ebből fölszálló por nagyon ártalmas a képeknek. Ajánlja tehát, hogy a mint a képtár fönnállása óta szokás volt, a látogatás heti két napra szorítkozzék, legalább is a téli hónapokban.

1852 december 18. Bécs.

712

A hg. engedélyezi a köv. képek restaurálását:

Zimmer	No. des Bildes		Preis der Restaurirung
2	10	Jac. Ruysdael . . .	60 f. C. M.
3	21	Orizonte . . .	35 „ „ „
11	55	Fr. Francia . . .	60 „ „ „
3	34	Gherard Honthorst	— „ „ „

2135—1852.

1853 márczius 22. Bécs.

713

A hg. kiutalja a metszetgyűjtemény reálkatalógusa I. kötetének (olasz iskola) másolási költségeit. (Betűrendes katalógus.) — 429—1853.

1853 július 13. Bécs.

714

Gaal kéri, hogy a nyári hónapokat öregségére és betegségére való tekintettel Mödlingben tölthesse, annál is inkább, da ich überzeugt bin, dass Ordnung, Reinlichkeit, Sicherheit und Ruhe in Allem, was den Galerie dienst belangt. seit 20 Jahren kaum einen Tag lang so befriedigend gewaltet haben, wie sie seit 8 Wochen der provisorischen Verwendung Donstauders bestehen. (Dornstauder † 1853 szeptember 29.) — 1047—1853.

1854 november 25. Bécs.

715

A hg. Joseph Altenkopf akad. Maler részére, a ki a hgi képtár felügyeletével ideiglenesen megbízott, 2 öl fát utalványoz a dolgozószoba fűtésére. — 1610—1854.

1854 december 30. Kismarton.

716

A hg. 1855 január 1-étől kezdődőleg kinevezi Joseph Altenkopf tájfestőt a képtár és metszetgyűjtemény custosává; 400 f. C. M. évi fizetés, 1 f. 48 xr. C. M. napi díj, 6 akó asztali bor in natura, nach den $\frac{1}{3}$ jährigen Wiener Durchschnittspreisen zu reluirende 92 π gegossene Kerzen, 6 öl tüzifa és szabad lakás a képtár épületében — járulékok mellett. — 1758—1854.

1854 december 30. Kismarton.

717

A hg. kora és gyengült egészsége folytán Gaal könyvtárost a jól megérdemelt nyugalomba helyezi, und ihm in verdienter Berücksichtigung seiner 50 $\frac{1}{12}$ jährigen treuen, eifrigen und erspriesslichen Amtierung 600 f. C. M. penziót és az eddigi szabad lakást engedélyezi. Helyébe Franz Freiherr von Satzenhofen-t, a herczegnő eddigi magántitkárát nevezi ki könyvtárosnak. — 1762—1854

1855 június 15. Bécs.

718

A központi igazgatósági iroda értesíti az esterházai várgondnokságot, hogy Altenkopf Joseph e hó 18-án odaérkezik az esterházai képek megtekintésére és esetleg néhánynak Bécsbe való szállíttatására. 847—1855.

1855 szeptember 4. Bécs.

719

Diurnen und Reiseauslagen Specification des Bilder Gallerie Custos Josef Altenkopf über die im Monat Mai und Juny l. J. nach Laxenburg, Eisenstadt und Esterház unternommenen Reisen; im Gesamtbetrage von 15 f. 12 xr. C. M. — 962—1855

1856 február 12. Bécs.

720

An meinen Bilder Gallerie Kustos Josef Altenkopf.

Bei Herstellung der Reparaturen in meiner Bilder Gallerie haben Sie sich ohne alle Rücksicht auf die von mir bewilligten Arbeiten solche Uebergriffe zu Schulden kommen lassen, dass diese nicht ungerügt bleiben können.

Denn nicht nur haben die Mehrarbeiten beinahe das doppelte der von mir für die Façade, Herstellung der Fenster, Thüren u. s. w. bewilligten Summe von 3472 f. 29 xr. C. M. ausgetragen — da ganz neue Arbeiten durch Sie vorgenommen wurden, als die Abtragung des Balcons, die Stein-Pflasterung um das Gallerie-Gebäude u. s. w. — sondern ich sehe meine Gallerie, die zu meinem, und zum Genusse des kunstliebenden Publicums da ist, in ihren Räumen umgestürzt, und in höchster Stöhrung, die Säle mit Gerüsten angefüllt, die Stockador Arbeit im grossen Saale begonnen, Rahmen der Gemälde auf eine für dieselben nicht zuträgliche Weise vergoldet, Tapetten für mehrere Zimmer bestellt u. s. w. und zwar alles dieses ohne einer Bewilligung meinerseits, ohne Zuziehung oder früheren Meldung an meine betreffenden Aemter, ja ohne vorläufigen Accord, oder Kosten Uberschlag, durch Sie willkührlich ins Werk gesetzt.

Da die einzige von mir ausgegangene Bewilligung jene war, ein Zimmer probeweise herzustellen, sowie jene, die ebenerdigen zwei Zimmer mit Umlegung der deutschen Schule für die Sculptur zu adaptiren, so sind alle übrigen Arbeiten, als willkührlich und auf ihre Haftung und Gefahr unternommen zu betrachten, daher auch zur Tragung der diessfallsigen Auslagen, welche ausser der oberwähnten Uiberausgabe von 3131 f. 41 xr. laut des Uiberschlages meines Districtbaumeister Stütz 5136 f. 20 xr. betragen, die fürstliche Cassa keinerlei Zahlungs-Verpflichtung trifft.

Indem ich daher meine höchste Unzufriedenheit über ihr eigenmächtiges Vorgehen hiermit nachdrücklichst äussere, habe ich unter Einem anbefohlen: dass, da mehrere der vorgeschrittenen Arbeiten, ohne längere Stöhrung der Gallerie Benützung, ohne weitere Gefährdung der übereinander gelegten Gemälde nicht rückgängig gemacht, oder eingestellt werden können, durch meinen District-Baumeister

Stütz im Einvernehmen mit Ihnen ein neumaliger Antrag, wobei alle unnützen, zur schicklichen Herstellung der Gallerie Localitäten nicht nothwendigen Gegenstände, und Adaptirungen wegzulassen sind, gestellt, und sammt Kosten Uiberschläge für jedes Zimmer einzeln in kürzester Zeit, längstens binnen 14 Tagen von heute an gerechnet zur Genehmigung mir vorgelegt werden sollen. Übrigens versteht es sich von selbst, dass sodann Alles von den durch Sie eigenmächtig angeordneten Arbeiten, von mir nicht Genehmigte Ihnen als unberufenen Besteller zur Last fällt. — 200—1856.

1856 julius 26. Bécs.

721

A hg. Franz v. Satzenhofen könyvtárost bizza meg a képtár és a metszetgyűjtemény főfelügyeletével, a mint elődje Gaál György is meg volt azzal bízva. — 1166—1856.

1856 szeptember 16. Bécs.

722

Minthogy Altenkopf jelentékeny mennyiségű metszetet eltulajdonított, a képtár és metszetgyűjtemény leltározására a főkönyvelősegtől egy megfelelő egyén kéretik. — 1310—1856.

1858 január 2. Bécs.

723

A hg 1858 április 1-étől kezdődőleg kinevezi Gustav Kratzmann-t, derzeitigen Inspector der Stände Bilder Gallerie in Prag 600 f. C. M. évi fizetéssel és járulékaival a képtár és metszetgyűjtemény kusztozává. Kratzmann festő, több izben kiállított; a restaurálást Andreas Eigner augsburgi képconservatornál tanulta 1846-ban. Többen ajánlották, köztük Schwarzenberg kardinális, Fürst Metternich, ez utóbbi következő levélben: J'ai oublié de vous parler d'un Compétiteur pour la place de Directeur de votre Gallerie (dont le nom ne se présente pas à mon esprit dans ce moment, mais qui a „Etwas Kratzendes“ — qui se reproduit dans le fond de mes oreilles) — et qui aujourd'hui occupe une place de Custode au Musée de Prague. Je sais que le pétitionnaire est un brave homme et un ré Restaurateur de tableaux éprouvé. Az állásra pályáztak többek között: Gruber Ferencz X., Bitterlich Eduard, Brudermann Franz, Lafite Ernest, Mansfeld Auguste, Schufried Dominik, Wiesböck Karl, Alt Jacob, Schäffer Adalbert, de Clerck Georg (az egykori inspector fia), Szalé Stefan. — 11—1858.

1858 június 21. Bécs.

724

Kratzmann jelenti, hogy az összes helyiségeket kitakarította, az onémet képeket az alsó helyiségekbe vitette, s hogy az egész képtár és metszetgyűjtemény a hg. kívánsága szerint mielőbb rendbe jön, csupán a két év óta nem kezelt padlók beeresztése van hátra. — 1194—1858.

1861 márczius 3. Bécs.

725

Dessewffy Emil, a magy. tudom. Akadémia Elnöke levélben tudatja a hg.-gel, hogy az akadémia palotájára rendezett gyűjtés fényes sikerrel járván, az Igazgató Tanács építészeti Bizottmánya az épület belső elrendezése tekintetében határozott s hazafias bizodalommal a hgi képtár számára is reservált alkalmas és biztos helyiségeket.

Fő Méltóságod családja birtokában van egy nagyhirű és jelesgű képtárnak, és rézmetszési gyűjteménynek, és midőn én Herczegségednek most ezt jelenthetni szerencsés vagyok, hogy azoknak és örzőjüknek számára, szives örömmel és teljes készséggel tartandja nyitva az Akadémia saját palotájában, a szükséges teremeket és helyiségeket, azon célból, hogy ha Fő Méltóságod megengedni méltóztatik, a hercegi család említett tulajdonai, majdan a haza központján. s az Akadémia palotájában felállítva, s a hazai művelődés ügyének szolgálva. őriztethessenek, hitem szerint nem teszek egyebet, és csakis Herczegséged szellemében cselekszem, és ezzel csupán azon módra és utra voltam hátor kötelességem szerint reá mutatni, mellyen Fő Méltóságod egy régen táplált, és hazaszerte közörömmel üdvözlött hazafias szándékát, már a közel jövőben, és a hazai műveltség érdekeinek előmozdításával leginkább összvehangzólag, valósíthassa.

Fogadja Herczegséged kegyesen ebbeli jelentésemet, örvendeztesse meg a haza minden igaz barátját kedvező válaszával. — 439—1861.

1861 márczius 10. Bécs.

726

Méltóságos Gróf, Magyar Akadémiai Elnök Ur!

A legőszintébb hazafiui örömmel értesültem Méltóságod folyó hó 3-án hozzám intézett nagybecsű hivatalos leveléből, az Akadémiai palota építésének oly szép haladásnak indult ügyéről, és az Igazgató Tanács ide vonatkozó igyekezeteinek. a hazafiak lelkes hozzájárulása által támogatott sikereit, magam részéről is szivesen üdvözlöm, és csak szerencsét kívánhatok szeretett hazámnak s az oly szép jövedőjü Pestnek, hogy egy annyi szép s közhasznu feladásoknak szentelt Intézettel fognak gazdagodni.

Megtisztelve érzem magamat az Igazgató tanács azon irányomban nyilvánuló bizodalma által, melynek tolmácsolását az Méltóságodra bizni kívánta, és érdeme szerint teljesen méltánylom azon nemes czélt, melynek érdemében közöltette velem óhajtásait és reményeit. Valamint csupán hazafiui tisztelnem véltem megfelelni, midőn úgy az Akadémiai tőke gyarapításához mint palotájának építéséhez is járultam, hasonló érzelmek által indíttatva, csupán növelhetni fogja örömömet, ha ezen bizodalomnak megfelelően, hazám iránti igaz ragaszkodásom, és annak tudományos s műveltségi előhaladása iránti őszinte rokonszenvem azon bővebb bizonyosságát is adhatom, melyre régiebb szándékaimmal őszvehangzólag, az Akadémia Igazgató Tanácsa nekem most a kész alkalmat nyujtani sziveskedik. A legigazabb köszönettel érzem magamat ezért az Igazgató Tanácsnak és Méltóságodnak lekötelve. Hanyatló korom vizasztalásai közé fog tartozni. ha egy hosszas közpálya végén, melyen a közjót s hazám érdekeit tehetségem szerint előmozdítani, mind hazámon kívül. mind azon belől, mindig iparkodtam, oly szolgálatot tehetek hazámnak, mely magában hordva közhasznuságát, utánam jövők szemében is, maradandó záloga lehessen ebbeli őszinte készségemnek.

Mikhez képest igaz örömmel kívánom előmozdítani az Igazgató Tanács ide vonatkozó szép szándékait, és valamint én magam, úgy fiam és örökösöm Miklós is szivesen belé egyezünk, és úgy fogunk intézkedni, hogy a Magyar Akadémia palotájának felépülésével, mostani itt Bécsben létező családi képtárunk és az ahhoz tartozó gyűjtemények legottan Pesten, a Magyar Akadémia palotájában e czélra fenntartott teremek és helyiségekben álltassanak fel, és családunk ezen elidegeníthetlen tulajdonai, az általunk e végre kijelentendő képtárőr felügyelete alatt azontúl ottan őriztessenek. Mitsem óhajtunk buzgóbban, mint azt, hogy a millyen őszinte jó szándékkal igyekvénk ezáltal hazánk legfontosabb közintézetei egyikének közhasznuságát és díszét emelni, ugyanazon mértékben feleljen meg annak a siker is, és úgy mi és utódaink, valamint maga a haza, a szépművészetek iránti szeretet, elterjedő részvét s mélytánlat gyarapodásának folyvást és mindinkább örvendhessenek.

A ki egyébiránt állandó tisztelettel maradtam Bécsben Márczius 10-én 1861 Méltóságod kész köteles szolgája Esterházy Pál. — 439 — 1861.

1861 márczius 15. Pest.

727

A hg.-nek Dessewffy Emil-hez intézett levele a M. T. Akadémia ülésében felolvastatván és a hirlapok által is közzététvén, a Magyar Műegyleti Választmány nevében Lukács Móricz, Gr. Festetics Béla, Ritter Sándor lelkes hangú üdvözlőlevelet küldenek a hg.-nek. A hg.

válaszol, hogy a válaszmány: érdemem fölött magasztalja ebbeli elhatározásomat; Egyedüli érdemem gondolatom szerencsés találkozása a tisztelt válaszmány érzetével. — Ha az általa jósolt innen remélhető eredményeknek csak legkisebb része is megvalósul, igen egyszerű tettemért mérték fölött megjutalmazottnak fogom érezni magamat. 462—1861.

1861 márczius 21. Pest.

728

Kubinyi Ágoston a Nemzeti Múzeum részéről a hg. nagylelkűségéért és hazafiságáért hálás köszönetét fejezi ki. A hg. márczius 29-én válaszol: Méltóságod, mint a Nemzeti Múzeum Igazgatójának, a művészet különösen magyar iránybani kifejlődésére törekvő fáradozását az egész haza hálaival ismeri el, azért bátorkodtam már egy éve mint kitünő szakavatottnak bölcs tanácsát kikérni magamnak, midőn Pestre szállítandó családi képtárom helyiségeiről gondoskodni szándékoztam . . . Az előre látó Magyar Akadémiai tanács azonban megelőzte várakozásunkat, legnagyobb szívességgel és áldozatkészséggel megajánlván e czélra építendő palotájában a szükséges termeket — 486—1861.

1861 augusztus 24. Pest.

729

Anselm Piufsich jelenti, hogy a hg. a pesti műegylet húzásán egy nagy olajfestményt Die badenden Mädchen nyert 500 f. Ö. W. értékben, s hogy az gözhajóval Bécsbe küldetett. — 1398—1861.

1862 márczius 18. Bécs.

730

A hg. Gustav Kratzman-nak in Anerkennung seiner bisher bewährten Verdienste a Bilder-Gallerie-Director címet adományozza. — 676—1862.

1862 április 4. Bécs.

731

A hg. G. Kratzman-nak a Van Dyck: Az antwerpeni Van Eyck család (3. képtárszoba, No. 69.) cz. festmény restaurálásáért 60 f. öst. W.-ot utalványoz. — 873—1862.

1862 deczember 21. Pest.

732

Piufsich Zelmo pesti tisztartó jelenti, hogy az öt db. képet, mely a hg. 5 db. pesti műegyleti részvénye után az 1861-ik évre jár, a cs. k. gyorskocsival Bécsbe küldötte. 3863—1862.

1863 április 14. Kismarton.

733

Thaddäus Szeitz, *hgi főlevéltáros jelenti, hogy a hg. szóbeli parancsára* Ein Stück Oehlgemähle die Verherrlichung zur Geburth Christi vorstellend, welches von Grafen später Fürsten Paul Esterházy laut der auf der Rückseite hocheigenhändig angebrachten Inschrift: Anno 1655. Hanc imaginem pinxit Comes Paulus Esterházy (Forchtensteiner Schatzkammer, Kasten IX. u. X., Inventarii Nro 39.) *a központi igazgatóságnak átadta, azonkívül jelenti, hogy:* ausser diesem Gemähle auch die Forchtensteiner Schatzkammergegenstände gezeichnet und colorirt in sechs grosse Folio-Bände zusammengestellt, als ein Bilder Inventarium in Haupt Archiv aufbewahrt seyn, und in demselben die schriftliche Numerirung und Benennung mancher Gegenstände von Hochdemselben eigenhändig geschah. *A kültzetén:* Nachdem das Bild bereits zurückgestellt, ad Acta. — 1266—1863.

1863 október 4. Pest.

734

Gr. Dessewffy Emil *írja a hg.-nek, hogy az akadémiai palota építkezése a két lefolyt száraz évben reményen fölül gyorsan haladván, most a tetőt rakják föl, tehát a képtár 1864 őszén, a képtárőr és a szolgák lakáshelyiségei pedig már 1864 július végén készen leendnek. Jó volna, ha a képtár örje az esetleges változtatások szempontjából már most megtekintené a helyiségeket. A hg. felel, hogy Kratzmann e célból a napokban Pestre fog utazni.* — 3133—1863.

1864 június 15. Szt. Mihály.

735

Gr. Dessewffy E. *jelenti, hogy Kratzmann e hó elején Pesten megjelenvén, Stüler-rel értekezett, s kéri, hogy most már a képek által elfoglalt felület pontos méreteit Ybl Miklós-nak küldje be. Egyúttal jelzi, hogy a hg. szóval önként említette, hogy nemcsak képeit, hanem szobrait is Pestre fogja küldeni.* — 1820 - 1864.

1864 június 26. Bécs.

736

A hgi képek által elfoglalt tér iránti jelentése a képtár örjének, Ybl Miklós pesti építésznek megküldetik. — 1866—1864.

1865 június 5—24. Bécs.

737

1865 június 7-én és 8-án a képek és metszetek a mariahilfi palotában becsomagoltattak. s 10-én a gőzhajótársaságnál földattak. 1865 június 22-én, 23-án és 24-én a mariahilfi palotában visszatartott képek, szobrok, reliefek, bútorok és egyéb tárgyak lellározattak és G. Kratzmann felügyelete alól Georg Schneider Hausrechnungsführer felügyeletébe adattak át.

1866 május 4. Esterház.

738

Kratzmann *jelenti, hogy az esterházi képek között egy sincs, melynek magasabb műberse volna, s mellékli a képek kimutatását, mely szerint az 500 képet összesen 855 f. 20 xr.-ra becsüli. Eladásukat nem javasolja. Annál értékesebbnek véli az objet-d'art gyűjteményt.* — 1176—1866.

1866 november 16. Bécs.

739

A hg. Doby Jenő rézmetszőnek megengedi, hogy a 32. és 68. sz. képeket másolhassa — 2729—1866.

1867 január 20. Pest.

740

Németh Samu *ügyigazgató ír a központi igazgatóságnak, hogy a dombovári bérlők nem fizetése miatti pótoltatásra egyedül a képtárnak tulajdonul az ország részére átengedése nyújthat ez idő szerint forrást. Értekezései szerint az akadémia igazgató tanácsa hajlandó ez ügyben ő Felségénél s a kormánynál a kellő lépéseket megtenni. A központi igazgatóság Bécs jan. 22-én válaszol, az eladást helyesli s kéri ez irányban való hathatós támogatását. Egyúttal beküldi a Palkovics zárgondnok által aláírt iratot, mely az Akadémiát kéri föl a képtár megvétele ügyében való közbenjárásra (348—1867). Eredetileg 1,200.000 f.-ért akarják följánlani, de Németh Samu véleménye alapján az árat egyelőre mellőzik, s azt méltányos becsü alapján vélik megállapítandónak.* — 311—1867.

1867 június 15. Bécs.

741

A zárgondnokság B. Eötvös József cultusministerhez, mint az Akadémia elnökéhez intézett levélben följánlja a képtárt megvételre. — 1717—1867.

1867 július 5. Bécs.

742

A hg. elfogadja Kratzmann ajánlatát, hogy a Pottendorfban levő 270 db. képet saját felelősségére legalább 10.101 f. 30 xr. áron eladja. Egyelőre 44 db. küldetik Pestre. — 1944—1867.

1867 augusztus 11. Bécs.

743

Kratzmann jelentésére, hogy az első küldemény képet 4000 f.-ért eladta, tudomására adatik, hogy a második küldemény (226 db) Ullmann és Seligmann szállítók által czimére küldetett. — 2352—1867.

Palkovics Károly *sürgeti a képtár megvételét, melyet ez év januárjában 1,450.000 f. négy részletben 2 év alatt fizetendő összegért ajánlott fel. Föjlánlja most, hogy ez összegből vonassanak le a kincstár követelései, u. m. a hg. Esterházy Pál elhalálozása folytán a magyar korona területén fekvő összes hercegi birtokok után fizetendő öröklési és átíratási díjak, továbbá az osztrák földhitelintézettel a múlt év október kilencedikén kötött kölcsönszerződés bekebelezési illetékei. 1868 szept. 29. Kismarton keltezéssel ismét folyamodik a pénzügyministerhez és kéri az ügy elintézését.* — 809. és 3078—1868

Kratzmann jegyzőkönyve azon csekély sérülésekről, melyeket a képek az akad. palota égésénél leszedés közben szenvedtek.

Niederl. Schule. 7. Zimmer. No. 14. J. G. Cuyp: weibliches Bildniss	10 fl.
Florentinische Schule. 11. Zimmer. No. 25. A. Mantegna: grabl. Christi	15 „
No. 30. Ventura Salimbene: Die Verkünd. Mariens	5 „
No. 35. F. Baroccio: Christus Kopf	10 „
Niederländische Schule. 11. Zimmer. No. 48. J. v. Huysum: Blumenstück	5 „
No. 49. Jac. Ruisdael: Landsch. m. e. Wasserfall	20 „
Florentinische Schule. 11. Zimmer. No. 52. A. Bronzino: Verk. d. Geburt Christi	5 „
No. 69. P. Perugino: Bildniss Raphaels	5 „
No. 72. F. Lippi: Die h. Fam. u. d. h. Laurentius	15 „
No. 79. Garofalo; Maria m. d. Kinde u. Josef	20 „
Niederländische Schule. 12. Zimmer. No 4. Dav. Teniers: Ein Stall m. Schweinen	10 „
No. 5. Casp. Netscher: Bildn. einer Frau m. e. Hunde	20 „
No. 24. Peter Neefs: Inneres einer Kirche, worin man ein Kind zur Taufe trägt	10 „
Pauschale von Auslagen für gemachte Hülfe-Leistungen	30 „
	180 fl.

A tisztartó hozzáfüzi: a hibák és sérülések csak kisebb karczolásokból állván — azok oly jelentéktelenek — hogy alig észrevehetők — a képek értékökből mit sem vesztvén. — 377—1869.

1869 márczius 4. Kismarton.

746

A közp. Igazgatóság értesíti Kratzmann-t, hogy habár a képtár 1 568,630 f.-ra van becsülve, takarékosági szempontból elég lesz azt 1.200,000 f.-ra biztosítani. — 520—1869.

1870 június 21. Buda.

747

Andrássy miniszterelnök átír az Öst. Boden Credit Anstaltnak, hogy hajlandó vele, mint az Esterházy hgi jószágkormányzóság felhatalmazottjával a képtár megvétele ügyében tárgyalni és ha elfogadható föltételek mellett megegyezhetnek, az adásvevési szerződést az országgyűlés jóváhagyásának kikötésével — megkötni. Jul. 20-án az Ö. B. Cr. Anstalt kérdésére azt válaszolja a miniszterelnök, hogy a kitört háborúra való tekintettel a tárgyalásokat elhalasztani kívánja. — 1444—1870.

1870 november 6. Pest.

748

Palkovics a miniszterelnöknél újból megsürgeti a képtár vételügyében a döntést, miután a hgi vagyoni viszonyok sikeres rendezésének befejezése céljából az említett képcsarnok mielőbbi eladatása okvetlenül szükséges. Kéri az adás-vevési ügylet keresztülvitelére legfeljebb e hó végéig határidőt kitűzni, vagyis ha a kormány nem volna hajlandó a képtárt kellő áron megvenni, szomorú bár, de elutasíthatlan kötelességemnek tartanám ezen kincset külföldi ajánlkozóknak árúba bocsátani. — 2575—1870.

1870 december 8. Budán.

749

Adás-vevési szerződés, melynek értelmében a kormány a képtárt 1.100,000 f., a metszetgyűjteményt 200.000 f. áron megveszi.

Adásvevési szerződés.

Mely egyrészt a m. kir. pénzügyminiszter, mint a magyar állam kincstár képviselője, másrészt pedig herczeg Esterházy Miklós úr mint tulajdonos között Palkovics Károly úr mint a herczeg Esterházy vagyoni legfelsőbb helyről kirendelt zárgondnoka hozzájárulása mellett a magyar tudományos Akadémia palotájában felállított herczeg Esterházy-féle képcsarnok megvétele tárgyában a magyar törvényhozás és a zárhatóság jóváhagyásának kikötése mellett következő feltételek alatt kötött:

1-ször. Alólírt herczeg Esterházy Miklós mint tulajdonos a fennevezett zárgondnok beleegyezése mellett örök áron eladja a magyar állam kincstárnak azon összes olaj- és vízfestvényeket, kézrajzokat,

rézmetzsvényeket a hozzájuk tartozó szakkönyvekkel s szekrényekkel együtt, melyek boldogult édes atyja, herceg Esterházy Pál engedélye folytán a magyar Academia palotájában őriztetnek és az 1869. évben készült leltárban és becslevélben foglaltatnak és pedig az olaj- és vízfestvényeket 1,100.000, a kézirajzokat és rézmetzsvényeket pedig 200.000, együtt Egymillióháromszázezer, azaz 1,300.000 f.-ért o. é. Szavatosságot vállal el arra nézve, hogy ezen művek igénymentesek s zálogjoggal terhelve nincsenek.

2-szor. Kötelezi magát alólírt tulajdonos, hogy az 1-ső pontban érintett összes festvényeket, kézirajzokat, rézmetzsvényeket, szakkönyveket és szekrényeket a magyar államkincstárnak az 1869. évben készült leltár és becslevél szerint azonnal átadandja, mihelyest ezen adásvevési szerződés az országgyűlés s illetőleg a zárhatóság által helybenhagyatni fog. Ha ezen átvétel alkalmával némely művek hiányzanának, beleegyez. hogy ezeknek becsértéke a vételösszegeből levonassék. Az ekkép helyesítendő leltár és becslevél ezen szerződéshez csatoltatván, ugyanannak a kiegészítő részét képezendi

3-szor. Beleegyez alólírt tulajdonos, hogy a megállapított 1.300.000 frt. vételárból az uradalmi után illeték fejében, hátralévő s időközben hitelesen kimutatandó kincstári illeték levonassék és az ennek valamint a 2-dik pont szerint netán hiányzó művek becsárának levonása után fennmaradó összeg a szerződésnek országgyűlési helybenhagyásától számítandó harmincz nap alatt, miközben az átadásnak is meg kell történni, a budai magyar kir. államőpénztárnál a hercegi pénztár részére olyformán utalványoztassék, hogy azt a kirendelt zárgondnok vagy ennek igazolt meghatalmazottja felvehesse.

4-szer. A m. kir. pénzügyminiszter a magyar államkincstár képviseletében kötelezi magát eszközölni, hogy e szerződés aláírása után legfeljebb 14 nap alatt a törvényhozásnak bemutatassék. Ugyan az kötelezi magát az 1-ső pontban megállapított vételárnak vagy is Egymillióháromszázezer forintnak azon részét, mely Ő Herczegsége által fizetendő, kincstári illetéki tartozás s a netán hiányzó darabok becsárának levonása után még fennmarad, e szerződésnek törvényhozásilag s illetőleg zárhatóságilag lett jóváhagyás napjától számítva 30 nap alatt, — miközben az átadásnak is meg kell történni a 3-ik pontban kijelölt pénztárnál utalványozni

5-ször. Kratzmann Gusztáv képtárigazgatót a magyar kormány vagy mostani fizetésének és egyéb javadalmainak megtartása mellett továbbra is alkalmazni fogja, vagy 1859 január 9-től a hercegi szolgálatában eltöltött idejének beszámítása mellett az állam hivatalnokaira nézve érvényben levő szabályok szerint nyudijazandja.

6-szor. Az átadásra kitűzendő határidő első napjától kezdve mindazon költségeket, melyeket e képcsarnok felügyelete, őrizete,

tisztántartása és tűz elleni biztosítása körül eddig Ő Herczagsége fedezett, a vevő magyar kormány tartozik viselni.

7-szer. Ezen szerződésből netalán eredő peres kérdések elintézésére, a pesti k. jogügyek igazgatósága székhelyén létező rendes bíróság ítéletének és a P. T. R. cím III. fejezetében körülírt rendes eljárásnak mindkét szerződőfél aláveti magát.

8-szor. Ezen szerződésre nézve a bélyeg és egyéb kincstári illeték fizetése alól Ő Herczagsége felmentetik.

Melynek erejére és hitelére jelen mindkét fél aláírásával erősített szerződés két egyenlő példányban kiállítatik. Kelt Budán, 1870. évi december 8-án. Kerkápoly Károly s. k. Hg. Esterházy Miklós s. k., Palkovics Károly s. k. Előttünk Schwartz József s. k. mint tanu, Héga József s. k. mint tanu.

Mellékelve B Eötvös József levele Esterházy Miklós hg.-hez :

Königl. ung. Minister für Cultus und Unterricht. Ofen 8-ten Dez. 1870.

Verehrter Freund! Nachdem jene Bilder welche Dein seeliger Vater in seinen Zimmern hatte nicht zur Gallerie gehören, sondern durch Dich dem Lande gegeben werden, so fanden wir es nicht geziemend dieser Bilder im Kaufvertrage Erwähnung zu thun. Ich glaube, dass hiezu als die beste Form jene anzunehmen sei, dass du eine besondere Schenkungsurkunde über diese Bilder ausstellst

Wie der Kauf der Gallerie durch die Gesetzgebung bestetigt ist, werde ich jemanden zur Übernahme der Bilder in Wien beauftragen. Indem ich Dir noch einmal meinen Dank ausdrücke, dass durch deinen Patriotismus, mit dem Du materielle Vortheile geopfert hast die durch Deine Ahnen gesammelten grossen Kunstschatze dem Lande erhalten worden sind; mit freundschaftlicher Hochachtung Dein ergebenster Freund Eötvös Josef. — 2652—1870.

1871 junius 8. Kismarton.

750

A hg. hat képet ajándékoz az országnak. Az ajándék az 1871. XI. t-cz. 3. §-ban törvénybe iktattatott.

Tekintetes tudományos Academia!

A magyar tudományos Academia Palotájában elhelyezett képtár adásvevése iránt 1870 év December havában folytatott tárgyalások befejeztével, Báró Eötvös József Minister ur irányában azon ígéretet tettem, miként a tulajdonosul fennmaradt olajfestvények legszebb példányaiból hat darabot a nemzetnek ajándékképpen fel fogok ajánlani.

Ezen ígéretemet beváltandó az ./. alá becsatolt Jegyzékben tüzetesen körülírt olajfestvényeket u. m. Murillo, Zurbaron, Romanelli, Rembrandt, Mignard és Vernet remekművei egy egy példányát szemeltem ki e célra, intézkedvén egyuttal, mikint ezen olajfestvények Bécs belvárosi palotámban, a tekintetes Academia kiküldöttjének leendő átadás végett készen tartassanak.

Midőn a Tekintetes Academiát a fennebbiekről értesitni, s egyuttal az említett festvények átvételére felhivni szerencsém van: azon ohajtásomat nyilvánítom, mikint ezen válogatott kis gyűjtemény az Academia-Palotájában elhelyezett képtárhoz csatoltassék.

Fogadja a Tekintetes Academia kiváló tiszteletem nyilvánítását, mellyel vagyok Kismartoni Várlakomban 1871 évi Junius 8-án a Tekintetes Academia alázatos szolgálja Esterházy Miklós.

Mellékelve a köv. jegyzék:

1. Murillo. Maria mit dem Jesukinde von zwei musicirenden Engeln umgeben. Auf Leinwand 4' 3" hoch, 3' 2" breit, *monogr.* links unten: „B. E. Murillo 1675.“
2. Zurbaron. Inmaculata, im weissen Kleide & offenen Haaren ganze Figur, halb lebensgrösse. Auf Leinwand 4' 4" hoch, 3' 3" breit, *monogr.* links am Ecke unten auf einem gemalten Zettel: „Franc de Zurbaron 1661.“
3. Romanelli. Bildniss der Mad. Montespan als Pomona, halbe Figur in Lebensgrösse. Leinwand 4' 8" hoch, 3' 7" breit.
4. Rembrandt. Eine Junge Dame einen schwarzen Federfächer haltend. Halbe Figur auf Holz 2' 1" hoch, 1' 8" breit, *monogr.* in der Mitte links: „Rembrandt 1660.“
5. Mignard. Die Muse Clío in einer sitzenden allegorischen Figur. Lebensgrösse, auf Leinwand 4' 6" hoch, 3' 7" breit, *monogr.* rechts unten: „P^{re} Mignard 1689.“
6. Vernet. Herzog Philipp von Orleans zu Pferde mit seinem Jagdfolge. Auf Leinwand 2' 5" hoch, 3' breit, *monogr.* links unten: „Vernet fils 1788.“

1074—1871.

AZ ESTERHÁZY KÉPTÁR LELTÁRAI

A leltárhoz csatolt harmadik rovat a festmények további sorsáról ad felvilágosítást. A kurzivszámok a Szépművészeti Múzeumba került festmények mai leltári számait jelzik; a *Pottendorf* jelzés azon festményekre vonatkozik, melyek mint kiselejtezettek, a pottendorfi kastélyban voltak s 1867-ben Kratzmann által eladtak (l. Kiv. 742 és 743); a *(Pottendorf)* azokra, melyek egy ideig a pottendorfi kastélyban voltak ugyan, de az 1867-iki eladásban benn nem foglaltatnak; az *Abwuchs* jelzés végül a képtár szerzeményi naplójának leírasi (Abwuchs) tételeire utal.

I. A képtárnak 1820-ban felvett leltára.

Inventarium No. 10 der fürstlich Esterhazyschen Gemälde.

1	Jac. Palma senior: Die Vorältern. L. 3'—4'	Pottendorf
2	Nach Furini Die h. Magdalena. L. 4'—4' 6"	"
3	— Schlachtgetümmel. L. 5'—6' 1"	"
4	Fr. Padoanino: Die Vorältern im Paradies. L. 2' 2"—2' 4"	"
5	Nach Correggio: Maria mit dem Jesukinde. H. 1' 9"—1' 6"	"
6	Aus der Schule des L. da Vinci: Maria mit mehreren Heiligen. H. 1' 8"—2' 6"	"
7	— Der h. Franziskus nebst zwei Engeln. H. 4' 5"—3'	"
8	Nach Correggio: Johannes der Täufer als Kind. H. 3' 8"—2' 10"	"
9	Calabrese: Joseph legt dem Faraos seinen Traum aus. H. 6' 1"—8' 1"	"
10	A. Balestra: Heilige Familie. H. 2' 4"—3'	"
11	— Kleopatra. L. 1' 9"—1'	"
12	S. Rosa: Felsige Landschaft. L. 2' 4"—3'	"
13	Calabrese: Esther vor Ahasverus. L. 6' 4"—8' 1"	"
14—15	F. Galli: Zwei römische Ruinen. L. 3'—4' 6"	"
16	Calabrese: Salomon opfert den Göttern. L. 6'—6' 1"	"
17	— Portrait einer Frau. L. 3'—2' 4"	"
18	Nach C. Maratti: Anbethung der Hirthen. L. 3' 3"—3' 1"	"
19	— Die h. Magdalena. L. 3' 4"—2' 6"	"
20	— Maria von Engeln getragen. L. 5'—5' 3"	"
21	— Ecce Homo. L. 3' 6"—2' 10"	"
22	— Bacchus und Ariadne. L. 3' 8"—4' 3"	"
23	— Ein Satyr und eine Nereide. L. 3' 8"—3' 1"	"
24	Alt-deutsche Schule: Herodias mit dem Kopfe des Johannes. H. 2' 6"—2' 1"	365
25	— Manns Portrait. H. 1' 3"—1' 1"	141
26	L. von Leyden: Kreuzigung Christi. H. 4' 8"—3' 3"	125
27	Alt-deutsche Schule: Ein Königsmahl. H. 3' 2"—3' 10"	185

28	Alt-Deutsche Schule: Johannes predigt in der Wüste. H. 2' 1"—2' 8"	—
29	Alt-Deutsche Schule: Weibliches Portrait. H. 1' 6"—1' 2"	149
30	Alt-Deutsche Schule: Gegenstück. Mannsportrait	147
31	Schule des Brueghel: Holländische Landschaft. H. 7"—10"	Pottendorf
32	— Landschaft. H. 1' 10"—10"	"
33	— Gegenstück zu No. 31. Winterlandschaft	"
34	G. J. Doyer: Die Luft allegorisch vorgestellt. L. 11"—6' 9"	"
35	C. de la Traverse: Das Wasser allegorisch vorgestellt. L. 1'—6' 11"	"
36	P. C. Metay: Das Feuer allegorisch vorgestellt. L. 11"—6' 9"	"
37	J. Barbolt: Die Erde allegorisch vorgestellt. L. 11"—6' 11"	"
38	Rosa da Tivoli: Eine Hirschjagd. L. 5' 11"—9'	(Pottendorf)
39	Tintoretto: Manna-Regen. L. 5' 3"—9' 3"	—
40	B. Luini: Heilige Familie. H. 2' 11"—2' 1"	51
41	Nach Raphael: Die Verklärung Christi. L. 7' 9"—5' 5"	1404
42	Leonardo da Vinci: Maria mit dem Jesukinde. H. 2' 6"—1' 11"	52
43	A. Fialetti: Die Hochzeit zu Cana. L. 2' 6"—3' 2"	—
44	L. da Vinci: Maria mit dem Jesukinde und zwey heiligen Jungfrauen. H. 2' 11"—2' 4"	58
45	Raphael. Maria mit dem Jesukinde und Johannes. Unvollendet. H. 10"—7"	71
46	F. Furini: Die h. Magdalena. H. 2' 3"—1' 9"	49
47	G. Vasari: Die drey Grazien. H. 6' 5"—4' 5"	173
48	C. Procaccini: Die h. Familie. H. 2' 2"—1' 11"	Pottendorf
49	J. Palma: Venus und Adonis. L. 3' 2"—2' 4"	—
50	G. Procaccini: Venus, Amor und Mercur. L. 3' 6"—2' 10"	—
51	B. Garofalo: Maria mit dem Jesukinde und Joseph. H. 2' 3"—1' 8"	56
52	A. del Sarto: Heilige Familie. L. 5' 6"—4' 6"	1006
53	G. Cima: Maria mit dem Jesukinde. H. 2' 1"—1' 8"	77
54	L. da Vinci: Herodias mit dem Haupte des Johannes. H. 2' 1"—1' 8"	—
55	Spagnoletto: Portraiteines Kardinals. H. 1' 11"—1' 5"	540

56	G. Bellino: Maria mit dem Jesukinde und mehreren Figuren. L. 2' 1"–2' 11"	74
57	Guido Reni: Der schlaffende Heyland. L. 1' 11"–2' 5"	1420
58	L. da Vinci: Maria mit dem Jesukinde und den h. Hieronimus und Michael. H. 2'–2' 4"	47
59	F. Vanni: Der h. Hieronimus. L. 3' 10"–3' 1"	525
60	F. R. Girlandajo: Die Geburt des Heilands. H. 4' 7"–4' 1"	68
61	A. del Sarto: Heilige Familie. H. 4' 5"–3' 2"	164
62	Nach Raphael: Heilige Familie. H. 2' 8"–1' 11"	<i>Abwuchs</i>
63	Schule des L. da Vinci: Das Abendmahl Christi. L. 2' 10"–6' 2"	1820 jun. 15.
64	L. da Vinci: Des Mahlers Portrait. H. 2' 3"–1' 9"	357
65	G. Vasari: Portrait eines Mannes. H. 4' 2"–2' 11"	—
66	Nach Michelangelo: Adam und Eva. H. 2' 7"–2'	<i>Pottendorf</i>
67	Raphael: Maria und Johannes knien vor den schlafenden Jesu kinde. H. 4' in Durchmesser	160
68	Alt-deutsche Schule. (Nach Raphael): Maria und Johannes knien vor den schlafenden Jesu kinde. H. 4' 11"–3' 7"	<i>Abwuchs</i> 1841 május 8. (Ma a kismartoni kastélyban)
69	(Ital. Schule) Portrait eines Mannes. H. 4' 5"–3' 11"	—
70	G. Bellini: Portrait einer Frau. H. 2' 10"–2' 4"	91
71	B. Schidone: David mit Goliaths Haupte. H. 4' 1"–3' 2"	1008
72	Spagnoletto: Paulus der Einsiedler, betend. L. 4'–2' 11"	527
73	G. Carpioni: Der Traum des Lebens allegorisch dargestellt. L. 4' 3"–4' 7"	599
74	C. Dolci: Der h. Sebastian gebunden. L. 2'–1' 8"	<i>(Pottendorf)</i>
75	— Gastmahl von Göttern: L. 2' 3"–1' 9"	<i>Pottendorf</i>
76	P. Perugino: Die h. Katharina. H. 1' 9"–1' 4"	103
77	— Vermählung der h. Katharina. H. 2' 2"–1' 9"	<i>Pottendorf</i>
78	L. Carracci: Communion des h. Hieronimus. L. 2' 8"–1' 8"	—
79	Dominiquino: Kalisto vor Diana. H. 1' 9"–1' 5"	—
80	A. Vaccaro: Susanna im Bad nebst den beyden Männern. L. 4' 9"–6' 6"	—
81	— Portrait eines Mannes. L. 2' 3"–1' 11"	349
82	Dominiquino: Der h. Hieronymus. L. 3' 2"–2' 5"	497
83	Guido Reni: Ecce Homo. L. 2' 4"–1' 10"	994

84	Michelangelo: Ein alter Mannskopf. L. 1' 8"—1' 3"	<i>Pottendorf</i>
85	— Kleopatra. L. 2'—1' 6"	
86	Dominiquino: Landschaft mit Figuren. L. 1' 2"—1' 7"	510
87	Dominiquino: Gegenstück	520
88	— Eine Frau mit drei Kinder. L. 4' 10"—3' 4"	<i>Pottendorf</i>
89	Spagnoletto: Ein alter Mann mit einem Buch L. 2' 6"—2"	532
90	— Die h. Katharina. L. 2' 4"—1' 8"	<i>Pottendorf</i>
91	Guido Reni: Die Anbetung der Hirten. L. 3' 1" in Durchmesser	505
92	Schule der Carracci: Landschaft mit Hirten und Vieh. L. 1' 11"—2' 5"	—
93	L. Carracci: Eine Heilige. L. 2' 7"—1' 11"	<i>Pottendorf</i>
94	A. Vaccaro: Der h. Sebastian mit zwey weiblichen Figuren. L. 5'—4' 1"	521
95	A. Sacchi: Der zwölfjährige Christus im Tempel. L. 3' 7"—2' 7"	495
96	L. Carracci: Zwei Satyren Trauben essend. L. 3' 7"—4' 7"	607
97	Spagnoletto: Der h. Hieronymus in der Wüste. L. 6' 5"—4' 7"	<i>Pottendorf</i>
98	Dominiquino: Loth und seine Tochter. L. 4' 7"—6' 5"	541
99	A. Vaccaro: Magdalena als Büssende. L. 6' 5"—4' 6"	—
100	Giulio Romano: Diana u. Endimion. H. 1' 8"—1' 6"	171
101	B. Luini: Portrait des Raphael. H. 1' 8"—1' 3"	72
102	C. Procaccini: Maria mit dem, vom Kreuze her- abgenommenen Leichnam Christi im Schosse. H. 1' 7"—1' 2"	—
103	Correggio: Maria säugt das Jesukind. H. 2' 3"—1' 9"	1403
104	Correggio: Des Mahlers Portrait. L. 1' 9"—1' 5" Correggio: Maria säugt das Jesukind.	189
105	H. 2' 2"—1' 9"	55
106	J. Carrucci: Maria mit dem Jesukinde und der h. Elisabeth. H. 5' 6"—3' 8"	491
107	Schule der Parmeggianino: Die h. Cecilia mit zwey Engeln. L. 1' 9"—2' 1"	<i>Pottendorf</i>
108	C. Dolci: Ein Marienkopf. L. 1' 5"—1' 2"	483
109	S. Rosa: Spielende Soldaten. L. 1' 5"—1' 3"	<i>Pottendorf</i>
110	C. Maratti: Die Flucht nach Egypten. K. 1' 4"—1' 1"	608
111	B. Manfredi: Ein Italiener spielt mit einen Armenier à ia Mora. L. 3' 3"—4' 2"	613

112	Carravaggio: Ein Mann spielt auf der Flöte, ein Weib spielt das Trambourin. L. 3' 2"—2' 4"	Pottendorf
113	P. Cortona: Minerva und die Caronis. L. 3' 2"—3'	"
114	— Studium. Ein sitzender Mann. L. 3' 3"—2' 6"	"
115	E. Sirani: Maria säugt das Jesukind. L. 2' 7"—2' 1"	Abwuchs 1821 märz. 25.
116	Tintoretto: Portrait des Paul Sarpi. L. 3' 2"—2' 8"	Pottendorf
117	L. Carracci: Der Heyland wird dem Volke vorgestellt. L. 3' 9"—3' 3"	"
118	S. Rosa: Gebürgige Landschaft mit Ruinen. L. 2' 5"—4'	"
119	Fr. Trevisani: Einzug des Kardinals Ottoboni. L. 1' 9"—2' 8"	504
120	S. Ricci: Venus und Amor belauscht von einem Satyr. L. 3' 3"—4'	Pottendorf
121	— Heilige Familie. L. 2' 8"—3' 2"	(Pottendorf)
122	A. Veronese: Ein Flussgott sitzend. L. 2' 2"—2' 9"	Pottendorf
123	S. Cantarini: Ein Jüngskopf. L. 1' 2"—1'	"
124	Guercino: Studium eines Gekreuzigten. L. 1' 2"—10"	"
125	P. Bassano: Verkündigung der Geburt Christi. H. 1' 1"—1' 4"	830
126	And. Sacchi: Maria vor dem schlafenden Jesuskinde. L. 1' 1"—9"	595
127	Carravaggio: Septimius Severus giebt Audienz. L. 1'—1' 4"	Pottendorf
128	L. Cambiaso: Tarquin und Lucretia. L. 3' 9"—5' 2"	492
129	M. A. Carravaggio: Des Mahlers Portrait. L. 1' 8"—1' 4"	611
130	Titian: Portrait Kaiser Karl V. L. 1' 9"—1' 4"	—
131	D. Velasquez: Portrait eines Pabstes. L. 1' 8"—1' 5"	836
132	Guido Reni: Ein Marienkopf. L. 1' 6"—1' 2"	(Pottendorf)
133	P. Pannini: Paulus predigt den Korinthern. L. 2' 10"—3' 2"	669
134	Sassoferato: Marienbild. L. 1' 6"—1' 2"	—
135	P. Veronese: Venus und Amor. L. 3' 1"—5' 6"	Pottendorf
136	Tintoretto: Die büssende Magdalena. L. 3' 6"—2' 8"	"
137	P. Battoni: Maria mit dem Jesuskinde. L. 3' 6"—3' 1"	"
138	F. Barrozzio: Maria mit dem Jesuskinde, der h. Marcus und Augustinus. K. 11"—1' 1"	619
139	J. Vignali: Der Schutzengel. L. 2' 8"—2' in Oval	494
140	Tintoretto: Abendmahl Christi. L. 10"—1' 3"	Pottendorf

141	Rosa Pacheco: Moses giebt den Israeliten Wasser. L. 6' 3"—8' 2"	767
142	Guido Reni: Lucretia entschlossen sich zu er- stechen. L. 7'—4' 2"	—
143	L. Giordano: Flucht nach Egypten. L. 6' 4"—9"	528
144	Tintoretto: Portrait eines Morgenländers. L. 4' 2'—3'	Pottendorf
145	F. Lippi: Maria mit dem Jesuskinde, dem h. Laurenzi und dem h. Antonius. H. 4' 7"—4' 7"	45
146	J. Miel: Adam findet den todten Abel. K. 1' 9"—1' 4"	—
147	M. Desiderio: Inneres einer gothischen Kirche. L. 2' 1"—4'	538
148	F. Solimena: Adam und Eva im Paradies. Geg. zu No. 146	—
149	Nach Correggio: Studium eines Engelskopf. P. 1' 1"—9"	486
150	G. M. Crespi: Eine Hirtin säugt ihr Kind. L. 1' 9"—1' 10"	519
151	Nach Correggio: Gegenstück zu No. 149	871
152	P. Beretino: Die Rettung Moses aus dem Nil. L. 2' 3"—3'	Pottendorf
153	P. Veronese: Ein schlafendes Mädchen. L. 1' 10"—2' 4"	609
154	P. Beretino: Abigail vor David. Gegenstück zu No. 152	Pottendorf
155	Correggio: Ein Kinderkopf. H. 1' 5"—1' 1"	—
156	S. Rosa: Landschaft. L. 4' 3"—3'	—
157	Guercino. Der h. Franciskus vor dem Kreuz knieend. L. 4' 1"—3'	—
158	S. Conca: Der h. Hieronimus betend. St. 11"—9"	900
159	Ann. Carracci: Kreuzabnahme Christi. L. 1' 1"—10"	—
160	L. Giordano: Eine Nonne kniet vor dem Jesus- kinde. L. 3' 3"—4' 1"	—
161	L. Signorelli: Kopf eines Knaben. L. 1' 2"—11"	Pottendorf
162	A. van der Neer: Landschaft. L. 1' 1"—11"	193
163	H. van Steenwyck: Befreiung des h. Petrus aus dem Gefängniss. K. 1' 5"—2'	581
164	P. van der Werf: Eine nakende Diana. H. 11"—9"	Abwuchs
165	Ch. van der Werf: Portrait des Mahlers Denner. L. 1' 3"—1' 1"	1822 maj. 27.
166	P. Potter: Landschaft mit Vieh. H. 1' 7"—2' 1"	420

167	Ch. van der Werf: Susanna und die beyden Alten. H. 1' 4"—1'	396
168	A. Carracci: Ein betender Franziskus in einer Landschaft. K. 1' 3"—11"	959
169	De Marnes: Holländische Landschaft mit Vieh. L. 1' 9"—2' 3"	678
170	G. Dauw: Antonius der Einsiedler. L. 1' 6"—1' 2"	340
171	J. van der Ulft: Das Innere einer evangelischen Kirche. H. 1' 2"—11"	405
172	B. van Basen: Das Innere einer Kirche. H. 1' 6"—2' 1"	246
173	P. van der Werf: Die büssende Magdalena. K. 1' 4"—1'	
	<i>Abwuchs 1822 május 27</i>	
174	J. Heinz: Diana und Jupiter. K. 1' 4"—1'	<i>Pottendorf</i>
175	A. Kuyp: Landschaft mit Vieh: H. 1' 10"—2' 4"	408
176	— Die büssende Magdalena. K. 1' 3"—11"	<i>Pottendorf</i>
177	J. van Oss: Seestück: L. 1' 7"—2'	455
178	J. van Oss: Gegenstück	461
179	P. Rubens: Platfondstück. H. 3' 4"—2' 7"	—
180	J. van Huysum: Blumenstück. L. 1' 10"—1' 4"	222
181	H. Swannevelt: Abendlandschaft mit Vieh. L. 1' 8"—1' 11"	411
182	C. Netscher: Portrait einer Dame L. 1' 9"—1' 5"	244
183	L. van Leyden: Dornenkrönung Christi. St. 4"—5"	—
184	Morland: Drey liegende Schweine. L. 1' 6"—2' 1"	464
185	— Landschaft mit Pferde und Kühe stafirt	<i>An He. v.: Joet- sohn im Jahr 1814 abgegeben</i>
186	— Gegenstück zu 185.	
187	J. Weenix: Thierstück. H. 1' 6"—2'	384
188	F. Bol: Ein Gelehrter an seinen Schreibtisch sitzend. H. 1' 5"—1' 1"	—
189	P. Rembrandt: Ein sitzender Mann. H. 2' 4"—1' 8"	235
190	D. Zampieri: Marie in der Glorie. K. 2' 4"—1' 8"	958
191	R. Verbom: Einewaldige Landschaft. L. 1' 11"—1' 7"	227
192	— Trinkende holländische Bauern. H. 1' 3"—1' 2"	<i>Pottendorf</i>
193	P. Potter: Viehstück. H. 1' 7"—1' 4"	217
194	A. van der Neer: Holländisches Städtchen H. 1' 1"—1' 8"	199
195	A. van der Werf: Grablegung Christi. H. 1' 11"—1' 6"	413
196	A. van der Neer: Holländische Gegend. Gegenstück zu No. 194	198
197	Aus der Schule Rubens: Maria-Himmelfahrt. K. 1' 9"—1' 4"	716

198	C. Bega: Der Mann, der kalt und warm bläst. H. 1' 6"—1' 3"	395
199	J. Both: Ruinen am Seeufer. H. 1' 8"—1' 5"	390
200	Ch. van der Meeren: Schlachtgetümmel. K. 1' 4"—1' 10"	736
201	Ad. Pynaker: Felsige Landschaft. L. 1' 10"—1' 6"	223
202	Ad. van der Werf: Portrait einer Frau. L. 1' 6"—1' 3"	397
203	G. Daw: Ein Knabe auf einer Pfeife spielend. Bl. 10"—8"	333
204	A. R. Mengs: Jupiter, Juno, Apollo und Herkules in Wolken. L. 6"—11"	—
205	A. Elzheimer: Ruhe in Egypten. St. 6" 1' 1"	—
206	A. Ostade: Eine Fischerhändlerin. H. 11"—10"	306
207	W. van Mieris: Blumenstück mit Insekten. L. 2' 2"—1' 8"	(Pottendorf)
208	Th. Wyck: Ein Chemiker in seinen Laboratorium. L. 2' 4"—2"	—
209	D. Vertanghen: Spielende Nymphen und Satyren. H. 1' 6"—2'	386
210	J. Ligozi: Maria mit dem Jesukinde. P. 5"—4"	Abwuchs 1824 maj. 10
211	J. le Duc: Mehrere Hunde in einer Landschaft. K. 6"—9"	—
212	Eg. van der Meeren: Des Malers eigenes Portrait. H. 5"—4'	—
213	P. Veronese: Hochzeit zu Canan. Skizze. L. 3' 1"—6' 5"	—
214	Tintoretto: Portrait eines Mannes. L. 1' 10"—1' 6"	(Pottendorf)
215	G. Piazzetta: Abendmahl Christi. L. 3'—2' 3"	—
216	Tintoretto: Portrait eines Mannes. L. 2' 1"—1' 10"	106
217	Titian: Christus mit dem Phariseer. L. 2' 2"—1' 10"	—
218	Alessandrino: Das Innere einer Torturkammer. L. 1' 5"—2' 9"	594
219	L. Giordano: Ein Mannskopf. L. 2' 3"—1' 11"	Pottendorf
220	— Kopf eines alten Philosophen. L. 2'—2' 4"	—
221	F. Zucarelli: Landschaft mit ziehenden Herden. L. 1' 8"—2' 4"	650
222	L. Giordano: Esther vor Ahaswerus. Skizze. L. 1' 10"—1' 6"	Pottendorf
223	A. Tempesta: Landschaft, worin Ziegen weiden. L. 9"—11"	269

224	G. Zelotti: Venus und Amor. L. 4'—5' 3"	Pottendorf
225	A. Canaletto: Prospekt von Venedig. L. 1' 8"—2' 6"	Abwuchs 1823 jun. 9
226	A. Canaletto: Gegenstück.	522
227	F. Solimena: Martyrthum verschiedener Heiligen. L. 2' 5"—4' 10"	Pottendorf
228	C. Maratti: Maria in der Glorie. L. 1' 6"—9"	652
229	F. Zuccarelli: Gegenstück zu 221	Pottendorf
230	L. Giordano: Rebecca am Brunnen. Gegenstück zu 222	271
231	A. Tempesta: Gegenstück zu 223	489
232	J. Vignali: Christus wäscht den h. Bruno die Füße. L. 4' 7"—5' 10"	654
233	A. Pellegrini: Christus heilt einen Kranken. Skizze. L. 3'—1' 7"	793
234	B. Murillo: Ein Mann mit einer Schaufel. L. 3' 8"—3'	436
235	M. Altomonte: Christus erweckt den Todten. L. 3'—1' 7"	Pottendorf
236	— Hagar wird von Abraham verwiesen. L. 1' 4"—2'	1021
237	B. Murillo: Tanzende Bauern zu einer Leyer. Holz. 1' 1"—1' 6"	Pottendorf
238	— Der Samaritaner. L. 4' 11"—4	533
239	L. Spada: Johannes der Täufer. L. 2' 4"—1' 8"	119
240	F. Solimena: Maria reicht dem Jesukinde die Brust. L. 2' 4"—1' 8"	—
241	J. Bassano: Ein schlafender Hirt. L. 2' 11"—4' 5"	107
242	P. Veronese: Ein Anführer der Kreuzfahrer enthält vom Pabste eine Fahne. L. 10"—1' 1 $\frac{1}{2}$ "	Pottendorf
243	J. Bassano: Verkündigung der Geburt Christi. L. 1' 7"—1' 1"	534
244	P. Liberi: Allegorische Darstellung. (<i>Bacchantin</i>). L. 3' 7"—5' 1"	598
245	L. Giordano: Venus, Amor und Adonis. L. 6"—3' 11"	Pottendorf
246	A. Celesti: Zwey weibliche Figuren den Frieden und die Freundschaft vorstellend. L. 3' 3"—4' 6"	937
247	Anb Carracci: Der Engel erscheint den drey Frauen am Grabe Christi. P. 3' 6"—4' 6"	Pottendorf
248	J. Basano: Maria zeigt den Hirten das Jesukind. Geg. zu 243	937
249	P. Testa. Maria mit dem Jesukind. L. 3' 5"—2' 10"	Pottendorf

250	F. Solimena: Begebenheit aus der Legende. L. 2' 5"—4' 10"	—
251	F. Albani: Entführung der Europa. Gegenst. (zu 252)	515
252	F. Albani: Triumph des Bacchus. L. 3' 4"—4' 4"	513
253	P. Liberi: Eine liegende Bacchantin von Faunen umgeben. L. 3' 4"—5' 3"	Pottendorf
254	S. Ricci: Maria Himmelfahrt. L. 3'—1' 7"	642
255	F. Solimena: Der h. Benedict heilt Kranke. L. 2' 5"—4' 10"	542
256	P. Veronese: Die h. Familie und mehrere Heilige. H. 1' 7"—1' 1"	169
257	F. Solimena: Begebenheit aus der Legende. L. 2' 5"—4' 10"	—
258	J. Weenix: Ausländisches Federvieh. L. 3' 7"—4' 6"	194
259	L. Bramer: Ein nachsinnender Philosoph. L. 3' 2"—2' 10"	Pottendorf
260	A. Groos: Seegegend. L. 2' 5"—3' 5"	251
261	Alb. Everdingen: Gebürgige Gegend mit Schafen. L. 2' 7"—3' 6"	210
262	C. du Sart: Das Innere einer nolländischen Bauern- stube mit Bauern. L. 2' 9"—1' 9"	283
263	L. van Uden: Wald, Vieh und ein schlafender Hirt. L. 2' 1"—2' 11"	734
264	P. Tüssens: Ein Mann und eine Frau vor einen Tisch mit Früchten. L. 1' 10"—1' 7"	—
265	— Todtes Geflügel. L. 2' 9"—3' 2"	Pottendorf
266	— Gegenstück	—
267	J. Hugthenburg: Einnahme von Belgrad unter Eugen. L. 4' 4"—6' 9"	—
268	E. Quellinus: Die vier Jahreszeiten mit Figuren vorgestellt. K. 2' 2"—2' 9"	586
269	J. Peters: Winter. Seestück mit Schlittschuh- fahrern. L. 1' 9"—2' 4"	—
270	— Abend Landschaft. L. 1' 6"—2' 3"	Pottendorf
271	A. Waterloo: Landschaft mit einen grossen Baum. L. 6' 7"—6' 5"	"
272	A. F. van der Meulen: Waldgegend mit einer Jagd. H. 2' 2"—2' 10"	—
273	A. van Dyck: Dornenkrönung Christi. L. 2' 3"—1' 6"	713
274	F. Moucheron: Waldgegend mit Falkenjägern. L. 2' 3"—2' 7"	—

275	H. van Vliet: Ein altes Weib sitzend vor einer brennenden Laterne. H. 1' 10"—2' 3"	—
276	J. Weenix: Ein Knabeträger mit einer wilden Gans. L. 3'—2' 4"	203
277	G. Honthorst: Ein alter Mann lesend. L. 2' 3"—2'	392
278	E. van Bys: Stilleben. H. 2' 8"—2' 4"	—
279	Hugthenburg: Ein Pferdmarkt. L. 2'—2' 6"	303
280	J. van der Bent: Waldige Landschaft mit Vieh und Hirten. L. 2' 8"—2' 2"	237
281	G. van der Ekhout: Jupiter und Mercur bey Philemon und Baucis. L. 1' 11"—3' 5"	—
282	Lageos: Wald mit einer Hirschjagd. L. 2' 5"—2' 1"	261
283	J. Ruysdael: Landschaft mit einem Wasserfall. L. 2'—2' 3"	279
284	J. van Hems: Christus auf dem Ölberg. H. 4' 10"—7' 4"	—
285	F. Sneyders: Zwey junge Löwen verfolgen einen Rehbock. L. 5' 11"—6' 11"	(Pottendorf)
286	C. de Heem: Früchte, Austern und andere Victualien. L. 5' 3"—7' 6"	255
287	Ph. F. de Hamilton: Ein todter Hase nebst Feder- und Jagdgeräthe. L. 3' 2"—2' 7"	726
288	J. van Schindel: Gebürgige Landschaft. L. 3' 5"—4' 2"	399
289	J. Ruysdael: Ein Theil eines Gartens mit Schafen und Ziegen. L. 2' 1"—1' 6"	—
290	P. Neefs: Das Innere einer gothischen Kirche. H. 2' 2"—3' 3"	576
291	J. Ruysdael: Eine Waldgegend mit Wasservögeln. Gegenst. zu 289.	263
292	— Fläche holländische Gegend mit Landhäusern und Gärten. L. 3' 4"—4' 3"	—
293	D. Tenier senior: Versuchung des h. Antonius. L. 1' 4"—2' 3"	560
294	B. Breenberg: Landschaft in die man aus einer Grotte sieht. K. 10"—1'	Pottendorf
295	N. Berghem: Eine gebürgige Landschaft mit einer hohen Brücke und Wasserfall. L. 5' 3"—6' 5"	—
296	J. Wynants: Ausgang eines Waldes nach einen Fluss. L. 2'—2' 6"	Abwuchs 1822 mdj. 27
297	Al. Kierings: Landschaft mit badenden Weibern. H. 2' 2"—3' 11"	—

		<i>Abwuchs</i> 1822 mäj 27
298	W. van der Velde: Seetreffen. L. 11"—1' 5"	
299	A. F. van der Meulen: Handgemenge zwischen Reiterei. L. 1' 3"—1' 9"	588
300	P. Rembrand: Ein junges Mädchen mit Hand- schuh und Fächer. L. 3' 6"—2'	387
301	P. P. Rubens: Drey Engel in Wolken. L. 3' 2"—3'	725
302	P. Rembrand: Des Mahlers Portrait. L. 2' 6"—2'	859
303	N. Berghem: Weidendes Vieh an einer felsigen Gegend. L. 1' 8"—2'	300
304	N. Berghem: Venus entsteht aus dem Meeresschaum von Wassergottheiten umgeben. L. 2' 11"—2' 9"	—
305	W. Romeyn: Felsige Gegend mit Kühen und Schafen. L. 1' 7"—1' 11"	276
306	P. Bloot: In einer Stube tanzende Bauern. H. 1' 4"—1' 11"	401
307	N. Berghem: Nach Hause ziehendes Vieh. L. 1' 5"—1' 10"	280
308	A. Brouwer: Eine Bauernstube mit trinkenden Bauern und Weibern. H. 1' 7"—2' 1"	301
309	N. Bergheyden: Landschaft mit einer Brücke. L. 2'—2' 6"	258
310	Ph. van Dyck: Bataille Stück. H. 1' 7"—2'	315
311	Gourte: Waldige Gegend mit Schafen und Hirten. L. 1' 9"—2' 8"	863
312	P. P. Rubens: Mercur trägt die Hebe in den Olimp. Studium nach Raphael. L. 4'—5' 4"	756
313	P. de Witt: Landschaft mit Reitern, die ihre Pferde tränken. L. 2'—2' 6"	728
314	B. van der Laemens: Ein Gesellschaftsstück. H. 1' 9"—2' 6"	593
315	W. Neuland: Römische Ruinen mit Vieh staffirt. H. 1' 6"—2' 4"	207
316	S. Ruysdael: Ein holl. Kirchenfest. L. 2' 5"—3' 5"	299
317	Ph. Wouwermann: Ein Rosshändler der Pferde vorreiten lässt. L. 2' 1"—2' 7"	304
318	S. Ruysdael: Nach Hause ziehende Kirchweih- gäste. Gegenst. zu 316	268
319	A. Pynacker: Gegend an einen Fluss mit einen angelandeten Schiff. L. 1' 6"—1' 10"	205
320	D. Tenier: Versuchung des h. Antonius. H. 1' 6"—1' 4"	854

321	D. Tenier: Die sieben Werke der Barmherzigkeit. H. 2' 1"—2' 8"	892
322	J. Ruysdael: Baumreiches Ufer eines kleinen Flusses. H. 1' 7"—1' 4"	267
323	H. van Steenwyck: Das Innere einer gothischen Kirche. H. 1' 5"—2'	579
324	Th. Wyck: Ansicht eines ländlichen Gasthauses mit Figuren. H. 1' 5"—1' 9"	<i>Pottendorf</i>
325	C. Netscher: Portrait einer sitzenden Frau mit einem Hund. L. 1' 7"—1' 4"	329
326	Ph. Wouwermanns: Landschaft mit kahlen Gebürge. H. 1' 6"—1' 7"	885
327	F. Snyders: Eine Henne setzt sich in Vertheidigung gegen einen Falken. L. 3' 6"—4' 1"	751
328	M. Hondekoeter: Kampf zwischen einem Pfau und Haushahn. L. 4' 6"—5' 4"	242
329	A. van Dyck: Eine alte Matrone reicht einem Weibe Früchte. Skiz. H. 1' 2"—1' 9"	<i>(Pottendorf)</i>
330	A. van der Neer: Nächtliche Feuerbrunst in einer holländischen Stadt. L. 1' 3"—1' 8"	195
331	P. de Laar: Felsige Gegend mit einem ruhenden Reisenden. L. 1' 2"—1' 6"	—
332	A. Pynacker: Landschaft mit grossen Bäumen und einer heimziehenden Herde. L. 1' 10"—1' 7"	—
333	P. P. Rubens: Alle geistliche Stände knien in der Anbethung. Skiz. P. 1' 9"—1' 4"	903
334	P. de Laar: Landschaft, worin sitzende spielende Männer sich befinden. H. 1'—1' 5"	296
335	Boehl: Eine Feuersbrunst. K. 8"—9"	415
336	A. van Dyck: Portrait eines Mannes. L. 1' 9"—1' 5"	<i>(Pottendorf)</i>
337	G. Flinck: Portrait eines alten Mannes. H. 2' 2"—1' 10"	321
338	M. Mirevelt: Kopf eines Mannes. H. 1' 4"—1'	290
339	S. Ruysdael: Ein Gasthaus mit Bauern, wo Reisende halt machen. L. 2' 10"—4' 3"	294
340	P. P. Rubens: Heilige Familie. H. 1' 2"—11"	<i>Pottendorf</i>
341	D. Tenier: Ein Stall mit Schweinen. H. 1' 1"—10"	562
342	D. Tenier: Eine Waffenkammer mit Soldaten, die auf einer Trommel würfeln. H. 2' 3"—3' 4"	893
343	J. G. Cuip: Portrait eines Mannes. H. 2' 4"—1' 9"	403
344	Derselbe: Portrait einer Frau. Gegenst.	412

345	J. B. Weenix: Eine Schäferin sitzt bei ihrer Herde mit einem Hund. K. 11"—9"	<i>Abwuchs</i> 1822 mäj. 27
346	Breughel: Iuno erscheint in der Unterwelt. K. 7"—9"	549
347	— Das Innere einer gothischen Kirche. H. 10"—8"	575
348	— Ein schlafendes Kind. H. 6"—9"	—
349	— Gegenstück zu 347	578
350	C. du Jardin: Eine Landschaft mit Vieh und Figuren. L. 2' 7"—3' 3"	322
351	Standaart: Halt von Reitern vor einer Dorfschenke. L. 2' 4"—3'	<i>Pottendorf</i>
352	A. Casolani: Esther vor Ahasverus. L. 4' 11"—6' 4"	—
353	L. van Ladie: Gebürgige Landschaft mit Figuren und Vieh. L. 3' 2"—2' 9"	—
354	Hans van Lin: Handgemenge auf einer Brücke. L. 2' 6"—4'	—
355	J. van der Banck: Landschaft. Herden werden über eine Brücke getrieben. L. 2' 7"—3' 4"	—
356	N. Berghem: Ein Hirt bläst die Flöte, wozu Hirtinnen tanzen. L. 2' 6"—2' 10"	—
357	De Marne: Ruinen, Pferde und Ziegen werden an einen Brunnen getränkt. H. 7"—5	683
358	D. Tenier: Ein Hirt treibt eine Kuh und Schafe nach Hause. L. 1' 1"—10"	—
359	C. de Heem: Ein Fruchtstück. H. 9"—7"	<i>Abwuchs</i> 1822 mäj. 27
360	Derselbe Gegenstück.	
361	Ant. van Dycks Schule: Portrait eines Mannes. L. 3' 4"—2' 9"	732
362	J. Jordaens: Der Bauer der kalt und warm bläst. L. 5' 11"—5' 1"	738
363	Derselbe: Portrait eines Mannes. L. 3' 1"—2' 3"	722
364	— Ruinen. Man sieht Hirten mit ihren Herden; und einen Esel beschlagen. L. 2' 2"—2' 5"	—
365	J. de Wette: Petrus erschreckend über den reichen Fischzug Christi. L. 2' 5"—3' 3"	262
366	L. Bakhuyzen: Seegegend. Ankommende Schiffe. L. 2' 5"—3' 3"	—
367	A. F. Baudewyns: Ausgang eines Waldes mit Falkenjägern. L. 2' 5"—3' 2"	572
368	C. Poelenburg: Grottenwerk mit badenden Weibern. H. 2' 6"—3' 7"	409

369	Bleckers: Der Engel bey Tobias und seiner Familie. L. 3' 7"—4' 4"	285
370	A. van Dyck: Venus beweint den todten Adonis. L. 5' 1"—6' 6"	744
371	P. van der Hulst: Portrait eines Mädchens an ihren Putztisch mit einen Hund. L. 5' 3"—4' 1"	—
372	M. van Helmont: Holländischer Markt mit Figu- ren. 3' 8"—4' 11"	564
373	H. Ryckaert: Die Hirten bringen dem neugebor- nen Jesukind Geschenke. L. 2' 8"—3' 6"	554
374	Th. Wyck: Landschaft. Man sieht den Ausla- dungsplatz eines Hafens. L. 2' 7"—3' 3"	284
375	Asselin: Eine Landschaft mit römischer Architek- tur, wo eine Dame mit drey Männern reitet. L. 2' 10"—3' 7"	239
376	Brammer: Ein Mann im Lehnstuhl. L. 2' 9"—2' 1"	233
377	Brammer: Eine alte Frau in gleicher Stellung. Gegenst.	231
378	P. P. Rubens: Heilige Familie. L. 4'—5' 3"	745
379	A. Hannemann: Portraiteines Mannes. L. 2' 5"—1' 9"	245
380	H. Swannevelt: Landschaft mit Ruinen und gros- sen Baumstämmen. L. 3'—3' 9"	293
381	B. Peters: Seegegend Ankommende Schiffe. L. 3' 1"—4' 4"	582
382	P. Lermanns: Joseph in einer Landschaft und Gott Vater in den Wolken. K. 2' 11"—2' 2"	343
383	J. van Artois: Ausgang eines Waldes mit einem Hohlweg, worauf Leute gehn. L. 2' 3"—3' 10"	750
384	J. Wynants: Landschaft mit Falkenjägern. L. 1'—1' 3"	868
385	A. Pynaker: Felsige Gegend mit einen kleinen Wasserfall H. 1' 3"—1' 4"	192
386	A. van der Velde: Landschaft mit heimziehender Heerde. L. 1' 1"—1' 4"	196
387	J. B. Weenix: Portrait eines Mannes mit einer Meerkatze und einen Hund. L. 2' 4"—2' 2"	238
388	— Mehrere Spieler in einem Gewölb. L. 1' 3"—1' 8"	Pottendorf
389	J. Griffier: Gebürgige Gegend mit Figuren. L. 2'—1' 7"	204
390	J. le Greuze: Ein Weib in einer Bauernstube mit ihren Kindern. L. 1'—1' 3"	

Abwuchs
1820 szept. 21

391	Hamilton: Eine Bärenhetze. L. 2' 8"—3' 9"	Pottendorf
392	R. de Vries: Ausgang eines Waldes. L. 2' 1"—2' 9"	"
393	A. Everdingen: Felsige Gegend. Eine Hirschjagd. L. 2'—3' 10"	"
394	D. Segers: Ceres. L. 4' 2"—3' 1"	"
395	H. van Lin: Bataillestück. L. 2' 1"—2' 11". (Im Speisesalon im 2. Stock im Majoratshaus)	(Pottendorf)
396	G. Laresse: Iphigenia wird geopfert. L. 2'—2' 7"	Pottendorf
397	C. Coypel: Zurückkunft des Belisars. H. 1' 5"—1' 8"	"
398	N. Poussin: Christus mit der Samaritin am Brun- nen. L. 1' 4"—1' 2"	689
399	Cl. Lorrain: Landschaft mit Sonnenuntergang. L. 2' 1"—1' 5"	—
400	Ph. de Champagne: Portrait eines Mannes. L. 2' 10"—2' 3"	727
401	N. Poussin: Tod des Germanikus. L. 4' 6"—5' 6"	—
402	Ph. de Champagne: Portrait einer Frau. Gegenst. zu 400	735
403	Cl. Lorrain: Abendlandschaft. L. 2' 2"—2' 10"	708
404	— Gebürgige Landschaft mit römischen Gebäu- den. L. 3' 1"—4'	976
405	Cl. Lorrain: Aufgehende Sonne. Asiatischer Hafen. 1' 10"—2' 4"	916
406	— Gebürgige Gegend mit Ruinen, staffirt mit badenden Weibern. L. 2'—2' 11"	—
407	N. Poussin: Moyses wird aus dem Nil gehoben. L. 2'—2' 6"	696
408	M. Valentin: Ein Gastmahl mit des Künstlers Portrait. L. 4'—5' 4"	624
409	N. Mignard: Eine weibliche Figur die Geschichte vorstellend. L. 4' 6"—3' 7"	711
410	S. Vouet: Apollo von den Musen umgeben spielt die Leyer. H. 2' 6"—8'	707
411	L. de la Hire: Maria mit dem Jesukind in einer Landschaft. L. 5' 6"—4' 3"	677
412	C. le Brun: Der sterbende Christus am Kreuz, die Todten stehen aus ihren Gräbern wieder auf. L. 3' 4"—4' 4"	706
413	Tintoretto: Die Ehebrecherin vor Christus. L. 5' 11"—10' 2"	104
414	L. Gambara: Maria mit dem Jesukind. L. 2' 2"—1' 9"	825

415	G. Poussin: Eine Landschaft mit Wasserfall. L. 1'—2' 4"	Pottendorf
416	Derselbe. Gegenstück	"
417	N. Poussin: Geburt des Bachus. L. 2' 6"—3' 6"	894
418	H. Mommers: Landschaft mit einer französischen Bäuerin. L. 2' 1"—1' 11"	274
419	N. Loir: Biton und Kleobius führen ihre Mutter nach dem Tempel der Juno. L. 1' 11"—2' 4"	698
420	A. Manglard: Seegegend. Aufgehende Sonne. L. 1' 8"—3' 1"	680
421	H. Mommers: Eine zu Markt ziehende französische Bäuerin. Geg. zu 418	278
422	J. Vernet: Nachtlandschaft. Man sieht aus einer Grotte ein Gebirg mit Ruinen L. 1' 6"—2'	674
423	N. Poussin: Maria besucht die Elisabeth. L. 2' 2"—1' 9"	838
424	Chevalier Facin: Landschaft. Mittagsruhe von Hirten. L. 2'—1' 7"	661
425	J. Vernet: Felsige Gegend mit Wasserfall und Ruinen. L. 3' 2"—4' 5"	Pottendorf
426	J. B. le Greuze: Bauermädchen bringen einem Einsiedler Lebensmittel. L. 1' 7"—2' 1"	898
427	Stella: Kleopatra und Oktavianus bey dem Tod des Antonius. K. 1' 7"—1' 3"	507
428	J. van Bloemen: Landschaft mit Gebäuden und Hirten. L. 3' 1"—4' 3"	719
429	E. le Sueur: Eine weibliche schlafende Figur. L. 3' 3"—2' 8"	704
430	J. van Bloemen: Gegenstück zu 428	723
431	H. Rigaud: Portrait eines Mannes. L. 2' 5"—2'	676
432	N. Poussin: Moses zeigt den Israeliten die eiserne Schlange. L. 2' 10"—4' 8"	703
433	C. le Brun: Apotheose Ludwig XIV. von Frank- reich L. 3' 5"—2' 5"	692
434	F. Maas: Ein Pferdemarkt. L. 2' 1"—2' 6"	275
435	E. le Sueur: Maria und Joseph erscheinen im Tem- pel vor den hohen Priester Simon. H. 2' 1"—4' 2"	—
436	M. le Doux: Ein junges Mädchen auf einen Arm gelehnet. L. 1' 5"—1' 2"	655
437	J. B. le Greuze: Ein Mädchen, mit gegen Himmel gerichteten Augen. L. 1' 5"—1' 2"	679

438	H. Holbein: Ein nackendes Weib verhüllt sich mit einen Schleyer. K. 1' 3"—1'	(Pottendorf)
439	H. Füger: Kopf eines alten Mannes. L. 1' 6"—1' 2"	Pottendorf
440	— Ein weiblicher Kopf in Profil. L. 1' 4"—1' 1"	—
441	J. König: Bekehrung Pauli. K. 8"—1' 1"	—
442	S. di Tito: Maria mit dem Jesukinde und die h. Elisabeth. L. 3' 2"—2' 4"	—
442a	Panfili: Drei Knaben welche Karten spielen. L. 2' 10"—3' 1"	Pottendorf
443	J. Rosa: Felsige Landschaft. Hirten ruhen mit ihren Herden. L. 2'—2' 7"	429
444	Ch. Alori: Der h. Johannes Evang. L. 2'—1' 7"	518
445	A. Carracci: Der h. Hieronimus. L. 2' 1"—1' 7"	517
446	A. R. Mengs: Joseph mit dem Jesukind. Skiz. L. 2' 1"—1' 6"	Pottendorf
447	Endlinger: Kopf eines alten Mannes: L. 1' 7"—1' 3"	"
448	D. Gran: Die h. Elisabeth theilt Almosen aus. L. 3' 1"—1' 8"	439
449	Wutky: Seegegend mit Mondlicht beleuchtet. L. 2' 9"—5' 9"	416
450	Abel nach Rembrand: Dem Samson werden die Augen ausgestochen. L. 7' 4"—8' 7"	—
451	J. van Schuppen: Eine junge Frau spielt die Laute. L. 3'—4'	Pottendorf
452	H. Holbein: Portrait eines Mannes. L. 3' 1"—2' 7"	350
453	Derselbe: Portrait einer Frau. Gegenstück . . .	358
454	J. Tornvliet: Ein Mädchen, die Spitzen verfertigt. L. 1' 6"—1' 1"	(Pottendorf)
455	P. Brill: Eingang eines Waldes, der Hintergrund ist mit Vieh staffirt. H. 1' 8"—2' 8"	—
456	J. Tornvliet: Ein Uhrmacher in seiner Werkstatt. Gegenstück zu 454	(Pottendorf)
457	R. Savari: Gebürge Landschaft von einen Fluss durchgezogen. H. 1' 6"—1' 1"	563
458	J. Schoepf: Geisselung Christi. St. 9"—1'	—
459	F. Kobel: Eine Landschaft mit grossen Bäumen. L. 1' 2"—1' 5"	1392
460	J. C. Loth: Loth mit seinen Töchtern. K. 10"—1' 4"	621
461	C. Netscher: Portrait einer Frau mit Pinseln und Paletten auf den Tisch. H. 10"—9"	(Pottendorf)

462	F. Oelenheinz: Portrait eines jungen Mannes als Hamlet. L. 1' 11"—1'—6"	443
463	J. Heinz: Portrait einer Frau in altdeutschen Costum. H. 1' 11"—1' 5"	324
464	H. Graf: Jahrmarkt am Ufer einer Seestadt. L. 2' 7"—3' 5"	—
465	C. W. Dietrich: Drei Kinder die Familie Stuart. L. 4' 3"—4' 8"	—
466	A. Kaufmann: Der junge Pyrrhus wird zu Clausius, König der Lidier gebracht L. 3' 6"—6' 1"	469
467	A. Kaufmann: Portrait einer Dame am Putztisch. L. 4'—3' 2"	444
468	C. W. Dietrich: Felsige Gegend mit Wasserfall und Ruinen. L. 1' 7"—2' 1"	454
469	Derselbe: Gegenstück.	460
470	W. Kobel: Das Innere eines Stalles mit zwey Pferden und einen Ziegenbock. H. 11"—1' 11"	<i>Abwuchs 1820 szept. 22</i>
471	Rottenhammer: Landschaft. Gott Vater erschafft die Eva, Adam schläft. K. 1' 6"—2'	547
472	C. Ruthard: Felsige Landschaft mit weidenden Hirschen. K. 1' 1"—11"	<i>Abwuchs 1822 máj. 27</i>
473	Sammet Breughel: Kreuzführung Christi. Im Zirkel. H. Durchm. 8"	546
474	F. Ferg: Ein Marktschreier in einen Dorf. K. 7"—9"	<i>1869 és 71 közt ellopták 421 Abwuchs 1822 febr. 15</i>
475	Ch. Seibold: Portrait des Mahlers. K. 1' 3"—11"	419
476	Dreschler: Bouquet von Blumen H. 1' 5"—1' 11"	592
477	Ch. Seibold: Portrait seiner Tochter. Gegenst. zu 475	458
478	J. Franck: Moses zieht mit den Israeliten und der Bundeslade durch das rote Meer. H. 2' 3"—3' 3"	463
479	J. Reynolds: Portrait des Viceadmirals Hughes. L. 2' 3"—1' 10"	432
480	Unterberger: Caritas mit drey Kindern. H. 2' 7"—1' 9"	551
481	J. Sandrart: Portrait eines Mannes L. 2'—1' 7"	<i>Abwuchs 1822 jul. 17</i>
482	Höllen Breughel: Äneas von der Dido in die Unterwelt geführt. K. 10"—1' 2"	553
483	Derselbe: Paulus der Einsiedler predigt in der Wüste. K. 10"—1' 2"	
484	Derselbe: Gegenstück zu 482. Desselben Inhalts.	

485	A. Elzheimer: Landschaft. Waldige Gegend mit weidenden Kühen und badenden Weibern staffirt. H. 1' 1"—1' 8"	248
486	L. Cranach: Herodias mit dem Haupte des Johannes. H. 2' 9"—1' 10"	132
487	J. M. Quinkhard: Portrait eines Mannes eine Medaille haltend. L. 2' 7"—2' 2"	220
488	Naumann: Portrait des R. Mengs. L. 3' 2"—2' 6"	459
489	L. Orsi: Venus und Amor. L. 1' 10"—1' 6"	474
490	S. Franck: Flüchtlinge, die durch ihre Weiber die sich entblößen zurückgehalten werden. K. 1' 7"—2' 5"	—
491	J. G. Holstein: Der junge Tobias. L. 1' 10"—2' 5"	Pottendorf
492	J. Rosa: Landschaft mit weidenden Kühen und Schafen. L. 3'—2' 9"	423
493	J. G. Holstein: Die Brüder Josephs bringen den Vater Josephs Kleider. Gegenst. zu 491	Pottendorf
494	Tont: Portrait eines Mannes. L. 2'—1' 7"	442
495	Sammet Breughel: Adam und Eva im Paradise nebst Thieren aller Gattung. H. 1' 11"—2' 10"	Abwuchs 1821 márcz. 23
496	B Breenberg: Gebürgige Gegend mit Reitern staffirt. L. 2'—3'	—
497	Sammet Breughel: Die Familie des Noah mit allen Thieren versammelt um in die Arche zu gehen. Gegenst. zu 495	548
498	F. Hamilton: Eine Reitschule. L. 1' 3"—1' 9"	583
499	J. Tilius: Ein Mann der über ein betrunkenes und eingeschlafenes Weib spottet. H. 1' 1"—10"	—
500	F. Hamilton: Gegenstück zu 498	584
501	A. J. Hamilton: Todte Vögel. L. 1' 3"—1' 9"	(Pottendorf)
502	Graf P. Esterházy: Der junge Tobias nach Elzheimer. K. 6"—9"	Ma a fraknoi kincstárban
503	D ^o : Hohlweg zwischen Felsen mit Thiertreibern staffirt. St. 7"—6"	—
504	A. Coypel: Platfondstück. Die Götter in Olimp. L. 3' 10"—4' 4"	710
505	T. Kessler: Portrait eines Mannes: H. 3' 2"—2' 3"	428
506	F. Kobel: Landschaft. Aufgehender Mond. H. 9"—8"	—
507	Alb. Dürer: Kreuzigung Christi. H. 4' 6"—4' 5"	159
508	Ch. W. Dietrich: Landschaft. L. 3' 9"—4' 11"	—

509	Ch. Amberger: Portrait einer Frau. L. 5' 8"—2' 11"	348
510	Derselbe: Portrait eines Mannes. Gegenstück	346
511	J. Drechsler Blumenstück. H. 2' 8"—2' 3"	1393
512	J. Buggiardini: Maria mit dem Jesuskind. H. in Cirkel. Durchm. 2' 7"	67
513	G. Heis: M. Curtius L. 3' 3"—6' 1"	—
514	R. Mengs. Eine Madonna. L. 3' 2"—2' 4"	465
515	J. van Eyck: Kreuzabnehmung Christi. H. 2' 8"—1' 11"	150
516	S. Bourdon: Bacchus und Ariadne. L. 1' 8"—2' 5"	691
517	E. le Sueur: Der junge Tobias. L. 1' 8"—2' 5"	701
518	P. Peyron: Aemilius. H. 1'—1' 5"	662
519	Cl. Lorrain: Landschaft mit grossen Baumschlag. L. 1' 10"—2' 5"	902
520	P. Tremollière: Venus und Amor. H. 1' 4"—11"	664
521	J. Bourgnignon: Eine Schlacht. L. 1' 9"—2' 10"	531
522	Derselbe: Gegenstück	537
523	B. Pinturicchio: Crachus zertritt die Schlange. H. 3' 5"—1' 2"	64
524	L. Fontana: Die Königin Saba vor Salamon. H. 3' 1"—4' 5"	997
525	C. Hutin: Der Engel zeigt der Agar in der Wüste Wasser. L. 2' 11"—4' 1"	672
526	J. Blanchard: Der h. Hieronimus. L. 4' 7"—3' 8"	681
527	L. de la Hire: Theseus findet die Waffen des Ulysses. L. 4' 4"—3' 8"	693
528	N. Poussin: Grablegung Christi. L. 3' 4"—4' 8"	705
529	L. de la Hire: Semiramis und Ninus. L. 4' 4"—3' 11"	694
530	A. van Dyck: Ecce Homo. H. 1' 6"—1' 2"	585
531	G. Mezu: Ein Mann kniend vor einer Frau. L. 1' 11"—2' 1"	250
532	P. P. Rubens: Portrait eines Mannes in Rüstung. H. 1'—10"	899
533	Sassoferrato: Maria mit dem Jesu Kinde. L. 2'—1' 7"	475
534	P. P. Rubens: Sturz der Verdammten. H. 1' 9"—1' 4"	712
535	A. Brauwer: Drey zechende Bauern sitzen bey einem Fass. H. 8"—11"	247
536	Derselbe: Das Innere einer Bauernstube mit Figu- ren staffirt. H. 1' 11"—1' 8"	566

537	A. van Borsum: Landschaft. Man sieht einen Reiter rückwärts. L. 1' 9"—2' 3"	187
538	And. Both: Landschaft. Grottenwerk mit drey Figuren staffirt. H. 1' 7"—1' 1"	Pottendorf
539	Alb. Kuyp: Landschaft. Ein junger Mohr hält zwey Pferde. H. 2' 10"—4' 5"	907
540	D. Tenier d. ält.: Eine Heerde Schafe wird über eine Brücke getrieben. L. 2'—2' 9"	—
541	Derselbe: Landschaft mit weidenden Schafen. L. 3' 1"—3' 10"	721
542	A. Ostade: Das Innere einer Stube. Ein Weib hat ein Kind auf dem Schooss liegen. H. 1'—1' 4"	291
543	Derselbe: Das Innere einer Bauernstube mit vier Figuren. H. 7"—6"	287
544	Derselbe: Das Innere einer Bauernstube mit fünf Figuren. H. 1' 3"—1' 8"	282
545	Ferd. Bol: Portrait eines Mannes. H. 2' 2"—1' 9"	—
546	Zorg: Die Hirten beten das Jesukind an. H. 1' 1"—1' 6"	383
547	D. Tenier: Die Flucht nach Egypten. K. 2' 2" 2' 8"	589
548	J. le Duc: Drey Soldaten spielen Karten auf einer Trommel. L. 1' 4"—1' 1"	393
549	M. de Vos: Die h. drey Könige bey dem Jesukind. H. 4'—3' 11"	373
550	Ab. Jansen: Der h. Hieronimus. L. 5' 9"—4' 4"	731
551	H. van Limborgh: Apollo und die Musen. H. 2'—2' 7"	256
552	Derselbe: Das Urtheil des Paris. Gegenst.	253
553	Schirrings: Der grosse Brand in London 1666. L. 2' 11"—4' 7"	380
554	M. J. Mirevelt: Portrait einer Frau. L. 3' 5"—2' 10"	341
555	J. van Steen: Eine Bauernunterhaltung. L. 5'—4' 8"	337
556	P. Rembrand: Portrait einer jungen Frau. H. 2' 1"—1' 8"	387
557	C. du Jardin: Des Mahlers Portrait. H. 2'—1' 5"	277
558	B. Heist: Portrait einer Frau im Lehnstuhl sitzend. H. 2' 6"—2' 1"	240
559	Alb. Everdingen: Landschaft mit einen kleinen Wasserfall und einem Einsidler. H. 1' 10"—2' 7"	388
560	J. B. Weenix: Ruinen Corinthischer Architectur. L. 2' 6"—2' 1"	232

561	J. van der Goyen: Landschaft, flache Wassergegend mit einem Thurm. H. 1' 2"—1' 9"	339
562	L. Bakhuisen: Meergegend mit Aussicht auf eine Stadt. L. 2' 1"—3' 4"	252
563	N. Berghem: Landschaft. Hirten bei ihrer Heerde. H. 1' 6"—1' 9"	302
564	H. Swanevelt. Landschaft. Ein Hirt treibt einige Schafe und Ziegen. L. 1' 8"—1' 11"	402
565	Ph. Wouwermanns: Ein Jagdstück. L. 2' 8"—4'	975
566	C. Molenaar: Bauernbelustigung. H. 2' 1"—2' 7"	264
567	N. Berghem: Landschaft, zur Tränke gehende Kühe. H. 1' 2"—1' 1"	266
568	W. Romeyn: Landschaft. Ruhende Kühe und ein Hirt. H. 1' 2"—1' 1"	272
569	H. van der Myn: Agar. H. 1' 6"—1' 3"	212
570	J. Tornvliet: Ein Doktor bei einer kranken Frau. K. 1' 6"—1' 3"	345
571	W. de Heus: Landschaft mit Reisenden staffirt. H. 1' 4"—1' 9"	400
572	Ph. Wouwermanns: Landschaft. Einige Reiter reiten ihre Rosse ins Wasser. H. 1' 2"—1' 6"	297
573	Derselbe: Landschaft mit Falkenjägern staffirt. H. 1' 2"—1' 3"	—
574	Aus der Schule des Rubens: Christus wird im Fluss Jordan getauft. L. 1' 10"—3' 3"	—
575	Th. van Thulden: Marter der heiligen Jungfrau. K. 2' 1"—1' 9"	715
576	G. Owens: Eine Madonna. L. 2' 10"—2' 4"	191
577	F. Snyders: Eine Schweinsjagd. L. 3' 7"—5' 11"	755
578	A. Correggio: Der Bogenschneider. L. 1' 4"—11"	(Pottendorf)
579	F. Trevisani: Lucretia. L. 3' 1"—2' 4"	500
580	S. Rosa: Landschaft mit einem Wasserfall. L. 2' 7"—4'	660
581	S. Rosa: Landschaft. Gegenstück	663
582	Tibaldi: Gefangennehmung eines Heiligen. Gegenst. (zu 583)	938
583	Tibaldi: Marter einer Heiligen. L. 1' 5"—2'	931
584	Guido Reni: David und Abigail. L. 4' 9"—5'	490
585	Derselbe: Die Hirten beten das Jesuskind an. H. 8"—6"	502
586	J. Arpino: Diana im Bade. K. 1' 7"—2' 2"	508

587	Guido Reni: Lucretia. L. 2' 10"—2' 3"	498
588	Th. della Vite: Eine Madonna. L. 2' 7"—2'	886
589	Nogari: Ein Doge von Venedig. L. 2"—1' 6"	646
590	Palma: Maria mit dem Jesuskind, zu beiden Seiten ein Greis und die h. Jungfrau Maria. H. 2'—3'	—
591	— Maria mit dem Jesuskinde, Anna, der kleine Johannes und ein Engel. L. 2' 4"—2' 11"	110
592	Giorgione: Die eherne Schlange. Im Cirkel. Skiz. H. 1' 2"	Pottendorf
593	V. Salimbene: Der englische Gruss. H. 1' 4"—11"	509
594	Parmeggianino: Maria mit dem Jesuskind, und zwey h. Jungfrauen. L. 1' 7"—1' 6"	Pottendorf
595	S. Ricci: Anbethung der Hirten L. 1' 6"—2' 5"	617
596	Derselbe: Anbethung der drey Weisen. Gegenst. H. 1' 6"—2' 5"	618
597	Titiano: Heilige Familie. H. 3' 4"—5'	Pottendorf
598	Titian: Steinigung des h. Stephanus. H. 3' 4"—5'	—
599	Allori Bronzino: Der Leichnam Jesu Christi. H. 1' 5"—1' 3"	166
600	Ossenbeek: Landschaft mit weidenden Schafen. H. 3' 8"—4' 5"	Pottendorf
601	N. van Hay: Blumengehänge und eine h. Familie. L. 3' 10"—2' 10"	(Pottendorf)
602	Ossenbeck: Landschaft mit weidenden Heerden. Gegenst. zu 600.	Pottendorf
603	C. Veronese: Die Enthauptung des h. Johannes. L. 3'—2' 7"	—
604	C. Procaccini: Die Tugend, welche sich enthüllet und die Wirkungen der Geilheit. Allegor. dargestellt. L. 4' 11"—8' 4"	606
605	B. Peters: Seestück. Schiffe und Segeln. L. 3' 3"—2' 5"	Pottendorf
606	Derselbe: Seestück. Man sieht einen Ort. H. 1' 6"—2' 9"	590
607	Robert: Altes Mauerwerk, und eine grosse Vase. L. 2'—1' 7"	686
608	Frate Bartolomeo: Eine h. Familie. H. 2' 5"—1' 10"	—
609	L. Cigoli: Maria mit dem Jesuskinde L. 2' 7"—2' 2"	479
610	— Landschaft. L. 1' 8"—1' 4"	Pottendorf
611	— Gegenstück	—
612	Dietrich: Gott Vater, Sohn und h. Geist. L. 3'—2' 8"	—

613	Nach H. Roos: Landschaft mit Ruinen und Herden. L. 3' 3"—4' 10"	Pottendorf
614	Nach Bourdon: Christus und die Samaritin. L. 3' 6"—4' 3"	"
615	Nach H. Roos: Landschaft mit Ruinen und heimziehenden Herden. Gegenst. zu 613	"
616	— Gebäude mit corinthischer Architektur. Rechts eine Ansicht der See. L. 2' 6"—3'	"
617	Tam: Todtes Federvieh. L. 4' 1"—2' 11"	"
618	Th van Thulden: Christus erscheint einer Nonne. Skiz. H. 2'—1' 7"	"
619	C. Maratti: Predigt des h. Ignatius. Skiz. L. 1' 8"—1'	"
620	Tintoretto: Christus und die Samaritin. L. 1' 7"—1'	"
621	Piazza: Maria Himmelfahrt. Skiz. L. 2' 5"—1' 10"	"
622	Solimena: Christus als Lehrer. L. 2' 4"—1' 7"	"
623	Derselbe: Der Engel heilt den Tobias. L. 2' 5"—1' 7"	"
624	P. Veronese: Die Findung Moses im Nil. L. 1' 11"—1' 5"	"
625	Hamilton: Eine Bärenhetze. L. 2' 2"—2' 11"	"
626	Dominichino: Portrait des Cardinal Ludovici. L. 4' 4"—3' 1"	747
627	L. Carracci: Eine h. Familie. L. 3' 9"—3'	—
628	Brackenburg: Häusliche Scene. L. 1' 4"—1' 7"	305
629	Derselbe: Gegenst.	307
630	Michault: Landschaft an einen schiffbaren Fluss mit Staffirung. K. 1' 2"—1' 7"	569
631	Michault: Gegenstück zu den Vorhergehenden.	571
632	H. Carracci: Der Blinde den Blinden führend. L. 6' 8"—4' 4"	627
633	Italienische Schule: Eine h. Martyrin. L. 1' 3"—1' 8"	Pottendorf
634	Rugendaas: Handgemenge. L. 7"—1' 7"	"
635	— Eine Heilige von einem Engel getragen. K. 1'—9"	—
636	S. da Pesaro: Ruhe in Egypten. L. 3' 11"—5' 11"	—
637	— Maria mit Jesus und Johannes. L. 7"—6"	(Pottendorf) Ist restaurirt u. durch die Frau Fürstin Durchl. mit nach Wien geführt worden
638	Vliet: Ein altes Weib liest in einem Buch. H. 1'—10"	Pottendorf

639	— Johannes predigt in der Wüste. L. 1' 3"—1'	Pottendorf
640	Horemans: Conversations Stück. L. 1' 1"—1' 4"	"
641	Derselbe: Gegenstück	"
642	Unterberger: Hebe mit dem Adler. Skiz. H. 1' 7"—1' 2"	"
643	Derselbe: Hebe mit dem Adler. H. 1' 8"—1' 4"	"
644	Nach G. Segers: Der h. Franziskus in Verzückung. K. 8"—6"	"
645	C. Loth: Caritas Romana. L. 3' 7"—3'	—
646	R. Mengs: Manns Portrait. L. 2' 4"—1' 11"	(Pottendorf)
647	Pannini: Architecturstück. Jonische Ruinen. L. 3' 2"—2' 4"	684
648	Oelenheinz: Portrait eines Manns. L. 2' 3"—1' 11"	433
649	Grundermann: Versuchung des h. Antonius. H. 1' 1"—10"	Pottendorf
650	Maria mit dem Jesukinde. L. 3' 2"—2' 5"	"
651	Guerchino: Ruhe in Egypten. L. 5' 2"—7"	512
652	P. Rembrand: Portrait eines Mannes. H. 10"—8"	—
653	C. J.: Aeneas trägt seinen Vater Anchises. L. 7' 2"—4' 9"	Pottendorf
654	D ^o : Aeneas überbringt der Dido die Waffen. L. 7' 2"—4' 9"	"
655		
656	Prospekte italienischer Gegenden. K. 7"—1' 1"	"
657		
658		
659	Nach Tenier: Ein Mann und eine Frau sitzen und zehen. H. 10"—1' 2"	"
660	H. Brand: Felsen. L. 6"—8"	"
661	Derselbe: Gegenstück	"
662	N. Colombel: Agar in der Wüste. L. 2' 5"—2' 11"	700
663	Boilly: Familienstück. H. 9"—1'	687
664	— Der h. Sebastian. K. 4"—3"	(Pottendorf) (In Wien im Schlafkabinet Ihrer Durch- laucht der Fr. M. Fürstin)
665	Casanova: Ein Seesturm mit Schiffen. L. 4' 4"—6' 1"	—
666	M. Pfeiler: Drey Kinder mit Früchten. L. 4' 7"—6' 2"	431
667	Derselbe: Gegenst.	440

668	Th. Wyck: Seestück mit ein und ausladenden Schiffen. L. 3' 6"—4' 9"	—
669	Ph. Hackert: Landschaft. L. 3' 6"—4' 8"	Abwuchs
670	Derselbe: Gegenst.	:850
671	Unterberger: Hebe. H. 1' 8"—1' 2"	—
672	H. Roos: Landschaft mit weidender Heerde. L. 2'—2' 5"	—
673	Derselbe: Gegenstück	—
674	Liesel: Blumenstück. Glas. 1' 3"—1' 1"	—
675	Derselbe: Gegenstück	—
676	J. Rottenhammer: Diana und Akteon. K. 1' 1"—1' 5"	552
677	C. W. Dietrich: Abraham und Isaak. Skiz. L. 2' 1"—1' 1"	—
678	H. Roos: Landschaft, ein Ochs an der Tränke. L. 2' 5"—2' 11"	427
679	Sauerland: Ein Pfau und anderes Federvieh. L. 2' 5"—3' 3"	424
680	Pet. Wouwermanns: Landschaft mit Ruinen und Thieren. L. 1' 6"—2'	Pottendorf
681	Derselbe: Gegenstück	"
682	Nach Claude Lorain: Landschaft, aufgehende Sonne. (Tobias mit dem Engel, den Fischfangenden) L. 2' 5"—3' 3"	—
683	— Johannes der Täufer. K. 11"—8"	Pottendorf
684	— Maria kniend vor dem Jesuskind. L. 2' 2"—1' 8"	"
685	— Maria säugt das Jesukind. L. 2' 1"—1' 8"	"
686	Rosalba: Den Hirten wird die Geburt Christi verkündigt. L. 4'—5'	"
687	Unterberger: Jupiter und Venus. H. 4' 3"—3' 1"	—
688	Rosalba: Gegenstück zu 686	Pottendorf
689	Tornvliet Ein Mann der Fische verkauft. K. 8"—6"	"
690	Derselbe: Gegenst.	—
691	C. Netscher: Der Trompeter. L. 3' 1"—2' 5"	404
692	B. West: Der Tod des General Wolf. H. 1' 10"—2' 1"	—
693	Ph. Hackert: Landschaft. L. 2'—3' 9"	1397
694	— Waldige Landschaft. L. 2' 3"—2' 11"	Pottendorf
695	— Theseus und Ariadne L. 2'—2' 5"	"
696	Tintoretto: Maria mit Jesuskind, angebethet von zwey Heiligen. L. 6' 3"—8' 3"	122
697	— Ein Bursch, der die Geige spielt. H. 10"—7"	(Pottendorf)

698	Gegenstück	(Pottendorf)
699	Vernet: Der Herzog von Orleans mit seinen Jagd- gefolge. L. 2' 5"—3'	(Eladatott 1885- ben. Jeleneg Chantillyben.) 616
700	Liberi: Jupiter und Mnemosine. L. 3' 8"—4' 11"	
701	L. B. Remaus: Krebse, Austern und Fische. L. 4' 1"—5' 4"	Pottendorf 70
702	Correggio: Brustst. der h. Magdalena P. 1' 4"—1'	65
703	A. Mantegna: Grablegung Christi. K. 1' 8"—4'	
704	Pet. Wouwermanns: Flache Gegend an einen Fluss. H. 10"—1'	Pottendorf
705	Derselbe: Gegenstück	"
706	— Das Jesuskind und Johannes. H. 10"—1'	"
707	— Kopf einer Sybille. Colos. L. 1' 9"—1' 4"	"
708	Padoaninno: Cornelia, Mutter der Grachen. L. 3' 1"—3' 8"	"
709	Derselbe: Gegenstück	"
710	— Danae. L. 2' 11"—4'	"
711	— Heilige Familie. H. 3'—2' 10"	"
712	Ch. Brand: Flache Gegend an einen Fluss, mit ge- landeten Schiffen und Figuren staffirt. H. 9"—1'	"
713	— Prospekt mit Römischen Ruinen. L. 2' 2"—2' 8"	"
714	C. Brand: Gegenstück zu 712	"
715	Sammet Breughel: Das Paradies mit den Vor- ältern. K. 11"—1' 2"	"
716	B. Brenberg: Flache Gegend am Wasser mit Ruinen, staffirt mit Figuren und Thieren. K. 10"—1' 1"	Pottendorf
717	Ant. Canaletto: Prospekt von Venedig. L. 10"—1' 3"	(Laut der Bey- lage A ausge- strichen)
718	Derselbe: Gegenstück	
719	V. T. K. 1657: Waldige Gegend an einen Fluss, worauf ein Schiff mit Reisenden. L. 2' 1"—2' 7"	Pottendorf
720	Aus der Schule des Rubens: Das Urtheil des Paris H. 1' 10"—2' 5"	"
721	Bourgignon: Schlachtgetümmel. L. 11"—1' 7"	"
722	Derselbe: Gegenstück	"
723	Derselbe: Schlachtgetümmel. L. 7"—1'	"
724	Derselbe: Gegenstück	"
725	— Ein Überfall eines Bauernhauses von Räubern. L. 1' 11"—1' 6"	"
726	Garoffalo: Der h. Augustinus wird durch einen Engel belehret. H. 2' 1"—2' 8"	"

727	J. Vernet: Nächtliche Landschaft an einen Fluss. L. 2'—2' 5"	Pottendorf
728	— Waldige Landschaft mit einer büssenden Magdalena. L. 2' 4"—1' 7"	"
729	— Waldige Landschaft mit einer Jagd. L. 2' 10"—4' 6"	"
730	— Waldige Landschaft mit einen Einsiedler. L. 2' 4"—1' 7"	"
731	— Eine Kuh mit zwey Schafen. H. 8"—1'	"
732	— Ruinen mit Figuren staffirt. L. 1' 6"—1' 6"	"
733	— Bauern sitzen vor einem Bauernhause mit Rei- tern und Pferden staffirt. L. 1' 4"—1' 7"	"
734	— Ruinen mit Figuren staffirt. L. 1' 6"—1' 6"	"
735	— Ein Ochs. H. 8"—1'	"
736	— Maria Himmelfahrt. K. 1' 7"—1' 1"	"
737	Verenzales: Christus erwecket den todten Lazarus. L. 4'—6'	"
738	— Ein Madonnenkopf. L. 1' 8"—1' 3"	"
739	Nach Tenier: Bauern in einer Stube. H. 8"—10"	(Pottendorf)
740	Bourgignon: Schlachtgetümmel. L. 2' 4"—4' 3"	Pottendorf
741	Nach Tenier: Gegenstück zu 739	(Pottendorf)
742	In. da Imola: Eine h. Familie. H. 1' 10"—1' 6"	59
743	D. Tenier: Spielende Bauern. H. 10"—1' 2"	Abwuchs 1822 mäj. 27.
744	F. Barozzio: Der h. Egidius. H. 1' 9"—1' 6"	995
745	— Ein Weib lauset einen Mann H. 10"—1'	Pottendorf
746	— Kopf eines alten Mannes. H. 1' 5"—1' 1"	"
747	L. Gatti: Die h. Jungfrau mit dem Jesuskind. L. 1' 6"—1' 2"	482
748	Nach Rembrandt: Kopf eines Mannes. H. 1' 7"—1' 3"	Pottendorf
749	F. Francia: Christus vom Kreuz herabgenommen. H. 2' 1"—1' 7"	—
750	Nach Titiano: Eine weibliche Figur. Hinter ihr ein Amor. L. 4' 1"—4' 2"	Pottendorf
751	Titiano: Venus und Adonis. L. 1' 6"—1' 6"	1419
752	— Madonna mit den Jesuskind. L. 1' 7"—1' 3"	Pottendorf
753	Correggio: Ein Kinderkopf. L. 10"—7"	—
754	Apshofer: Kopf eines alten Mannes mit einem Bart. L. 1' 7"—1' 4"	Pottendorf
755	P. van der Velde: Seestück. Sturm. L. 1' 2"—1' 8"	"
756	Derselbe: Gegenstück	"

757	— Landschaft mit Figuren staffirt. Im Styl des S. Rosa. L. 3' 2"—5' 1"	Pottendorf
758	— Ruhe in Egypten. L. 1' 2"—1' 7"	
759	Parmeggianino: Maria mit dem Jesuskind und mehreren Heiligen. Grau in Grau gemahlen und mit Gold gehöcht. L. 11"—9"	—
760	P. Vecchio: Der Wahrsager. L. 2' 6"—2' 3"	Pottendorf
761	Landi: Ein Mädchen ruhend auf einen Bette, belauscht von einen jungen Manne. L. 4' 9"—6' 3"	1396
762	Hamilton: Ein Raubvogel. L. 1' 3"—11"	(Pottendorf)
763	— Eine Frau umgeben von Nimphen und Amoretten wird bekränzt. L. 3' 8"—4' 6"	Pottendorf
764	Hamilton: Gegenstück zu 762	(Pottendorf)
765	Troger: Joseph mit dem Jesuskind. L. 2' 5"—2'	Pottendorf
766	Correggio: Mehrere Cupiden, welche Pfeile schmieden. P. 1' 8"—1' 4"	—
767	Bemmel: Eine Landschaft mit Figuren und Thieren staffirt. L. 3'—4' 1"	Pottendorf
768	G. Laresse: Venus und Adonis und Amoretten. H. 7"—10"	(Pottendorf)
769	Derselbe: Gegenstück	"
770	D. Fetti: David mit Goliaths Haupte. L. 5'—3' 5"	48
771	F. Francia: Maria mit dem Jesukind. H. 1' 9"—1' 4"	
772	Nach Rosa da Tivoli: Landschaft mit Figuren und Thieren. L. 2' 10—4' 1"	Pottendorf
773	D. Tenier: Eine Barbierstube. H. 1' 3"—1' 11"	—
774	— Madonna mit dem Kind. H. 1'—10"	Pottendorf
775	— Salomons Urtheil. L. 3' 9"—5' 4"	
776	— Ein blasender Hirt und eine Frau mit einer Herde. H. 1'—10"	
777	— Neptun mit Flussgöttern und Najaden umgeben. L. 2' 4"—3' 8"	
778	F. Zucchero: Die Geburt der Minerva. H. 1'—8"	(Laut der Beylage A ausgestrichen)
779	— Heilige Familie: L. 2' 1"—1' 8"	Pottendorf
780	Nach Tenier: Eine Stube voll spielenden und zechenden Bauern. H. 1'—1' 5"	—
781	— Flucht nach Ägypten. 1' 8"—1' 4"	Pottendorf
782	Al. Bronzino: Die Himmelfahrt Christi. H. 8"—5"	(Laut der Beylage A ausgestrichen)
783	— Ruinen mit Figuren staffirt. L. 2' 11"—2' 4"	Pottendorf

784	Gegenstück	<i>Pottendorf</i>
785	H. Marinari: Judith. L. 2' 3"—1' 10"	480
786	— Ein Kinderkopf. H. 11"—11"	<i>Pottendorf</i>
787	— Herodias. Gegenstück zu 785	481
788	— Eine Abschieds Scene. L. 2' 3"—3'	<i>Pottendorf</i>
789	— Flache Landschaft mit Figuren und Thieren staffirt. L. 1' 8"—2' 5"	"
790	— Landschaft mit einer Heerde und einen Hirten. L. 1' 9"—2' 4"	"
791	— Landschaft mit Figuren staffirt. L. 1' 10"—2' 7"	"
792	— Ein Mann mit einem Weinkrug in der Hand. L. 2' 7"—2' 1"	"
793	— Gegenstück zu 791	"
794	— König David. L. 2' 3"—2' 2"	"
795	— Gegenstück	"
796	— Ein Reiter mit zwey Pferden. L. 1' 2"—10"	"
797	— Kopf eines alten Mannes. L. 1' 3"—10"	"
798	— Schmetterlinge auf einer Staude. H. 8"—6"	"
799	— Eine Heiliger ein Kreuz haltend. H. 11"—1' 2"	"
800	— Gegenstück zu 798	<i>(Pottendorf)</i>
801	— Madonna mit dem Kind. H. 1' 4"—11"	<i>Pottendorf</i>
802	— Ein altes Weib mit einem alten Mann. L. 9"—6"	"
803	— Todtes Federvieh. L. 1' 3"—10"	"
804	— Badende Nimphen in einer Landschaft. L. 2'—2' 5"	"
805	— Madonna mit dem Kind und vielen Figuren, der h. Geist und Engelköpfe sehen herab. H. 1' 3"—10"	"
806	— Landschaft mit Gartenhäusern und Ruinen und vielen Figuren staffirt. L. 2' 3"—3' 1"	"
807	— Ein alter geharnischter Ritter. L. 3' 3"—2' 7"	"
808	von Bloemen: Ein Platz mit Gebäuden, staffirt mit vielen Figuren und Vieh L. 2' 4"—3' 1"	"
809	— Ein Mann bey Tisch und eine Frau die ihn aufwartet. H. 5"—7"	<i>(Pottendorf)</i>
810	— Ein Heiliger. K. 10"—7"	<i>Pottendorf</i>
811	— Christus erwecket den todten Lazarus. K. 8"—1' 1"	"
812	— Landschaft mit Säulenwerk und Figuren. L. 7"—9"	"

813	Platzer : Cleopatra setzt die Schlange an die Brust. H. 1'—1' 2''	447
814	— Säulenwand mit einer Bildsäule und staffirt mit Figuren. L. 1'—9''	Pottendorf
815	— Kühe u. Schafe in einer Landschaft. H. 9''—1' 1''	"
816	— Mehrere Nymphen. H. 8''—1'	(Pottendorf) Pottendorf
817	— Eine junge Frau und ein alter Mann. H. 9''—6''	Alter Inventar- fehler, identisch mit 802
818	— Ein Platz mit einen Obelisk und Gebäuden verziert. L. 2' 11''—2' 3''	Pottendorf
819	— Eine Hirtin mit einen Hund auf dem Schoss unter Schafen und Kühen sitzend. L. 6'—8' 9''	"
820	— Landschaft mit Gebäuden. L. 2' 11''—2' 3''	"
821	— Platz vor einem Bauernhause, ein trinkendes Pferd und mehrere Bauern. H. 1' 4''—1' 7''	—
822	— Ein Amor der die Lyra spielt. L. 1' 5''—1' 1''	Pottendorf
823	P. L. : Landschaft mit Ruinen, mit Thieren und Figuren staffirt. H. 1' 3''—1' 7''	"
824	Fyt: Ein todter Nusslöher und ein Hund. L. 1' 3''—1' 7''	737
825	Hamilton: Eine Stierhetze mit mehreren Hunden. L. 1' 3''—1' 7''	Pottendorf
826	— Eine flache Landschaft mit Kühe, Schafen und Hirten. L. 2' 7''—3' 1''	"
827	Hamilton: Gegenstück zu 825	"
828	— Diana mit badenden Nymphen. L. 1' 5''—1' 11''	"
829	— Tritonen, die eine Nimphe entführen. L. 2' 2''—1' 6''	"
830	Hondekoeter: Federvieh. L. 5' 11'' 4' 3''	215
831	H. Scheuffelein: Christus am Kreuz. H. 5' 2''—3' 10''	138
832	— Landschaft. L. 3' 3''—4' 8''	394
833	J. Both: Landschaft. L. 3' 10''—3' 6''	—
834	Romanelli: Portrait der Madam Montespan. L. 4' 8''—3' 7''	488
835	C. de Ryck: Federvieh. L. 4' 2''—5' 6''	186
836	Kartz: Landschaft. L. 4' 1''—5' 8''	1399
837	David: Kopf eines Philosophen. L. 2' 3''—1' 10''	671
838	Weyrotter: Felsenmasse, die sich aus den Wasser erhebt, mit Figuren staffirt. L. 1'—1' 11''	457

839	Pynacker: Landschaft. H. 2'—1' 8''	225
840	Italienische Schule: Johannes der Täufer. H. 2' 1''—1' 7''	Pottendorf
841	Tempesta: Landschaft. L. 2'—2' 10''	—
842	Derselbe: Gegenstück	—
843	Italienische (niederl.) Schule: Portrait einer Frau. L. 2' 4''—2' 10''	162
844	Niederländische Schule (Geldorp): Männliches Portrait. H. 2' 6''—2' 1''	206
845	del Piombo: Cardinal Polo L. 3' 7''—2' 9''	989
846	Guercino: Ein Ecce Homo, mit einen Herzen in der Hand. L. 2' 5''—2' 11''	Abwuchs 1841 (Ma a kismar- toni kálvária- képoldában) 673
847	Largilliere: Portrait. L. 2' 3''—2' 11''	—
848	Portenone: Verlobniss eines Admirals an eine ihm in Lüften erscheinende Marie. L. 5' 5''—8' 1''	—
849	Rigaud: Portrait der Mutter Ludwig des XVI. L. 4' 7''—3' 6''	675
650	Bayer: Männliches Portrait. L. 1' 11''—1' 5''	—
651	Auerbach: Portrait eines geharnischten Helden. L. 2'—1' 8''	441
852	P. P. Rubens: Portrait eines Mannes. L. 1' 11''—1' 5''	964
853	Kubetzky: Männliches Portrait. L. 1' 10''—1' 6''	1051
854	L. van Leix: Portrait eines Geistlichen. L. 2' 10''—2' 4''	718
855	van Schuppen: Herzog Friedrich von Württemberg. L. 4' 7''—3' 9''	1480
856	van Schuppen: Ein Trinker mit einer Bouteille in der Hand. L. 3' 8''—2' 9''	Pottendorf
857	van Schuppen: Caritas Romana: L. 3' 1''—4'	748
858	van Dyck: Büssende Magdalena. L. 3' 6''—2' 10''	417
859	H. Brand: Landschaft mit Wasser. L. 4' 6''—4' 10''	—
860	Drockslog: Ländliches Fest am Wasser. L. 3' 2''—4' 10''	Pottendorf
861	Mireveld: Weibliches Portrait. H. 3' 7''—2' 11''	742
862	Derselbe: Gegenstück	743
863	Schon Jans: Alter, schwarz gekleideter Lauten- spieler. L. 3' 7''—2' 11''	724
864	Mezu: Eine Dame spielt die Laute, hinter ihr steht ein Mann. H. 1' 2''—11''	Abwuchs 1823 jun. 9.
865	Berghem: Gebürgige Landschaft mit Pferden und Figuren. L. 1' 8''—2' 2''	—

866	— Brustbild eines Mannes, welcher die Laute spielt. H. 1' 6"—1' 2"	—
867	Quadal: Ein Jüngling mit einer Flinte von Jagdhunden umgeben. L.	435
868	— Ein gesattelter Esel von einem Hund verfolgt. 3' 9"—4' 10"	Pottendorf
869	G. Kneller: Portrait eines Mannes. L. 3' 7"—2, 11,	213
870	C. du Jardin: Eine Landschaft. L. 3'—2' 6"	—
871	Brammer: Portrait eines Mannes. L. 3' 6"—3'	422
872	Brammer: Ein Schatzgräber. L. 2' 3"—2' 10"	342
873	von Ekhout: Vertumus und Pomona. L. 5'—4"	228
874	Grebber: Ein Weib und ein alter Mann. H. 2' 9"—2' 3"	295
875	Floris: Diana. L. 4'—6' 3"	351
876	Valkenburg: Gastmahl des Königs Nabucadnezar. L. 4' 8"—8' 7"	—
877	Snayders: Ein Feldlager L. 4' 10"—8' 1"	741
878	C. Poussin: Eine Landschaft. L. 1' 9"—2' 1"	697
879	J. Fischer: Eine Ansicht v. Pottendorf H. 1' 6"—2"	Abwuchs
880	Derselbe: Gegenstück	1836
881	J. Stella: Die Vermählung Mariens. L. 3' 4"—4' 4"	506
882	C. Le Brun: Ludwig des XIV. Kriegserklärung gegen Holland im Jahr 1671. H. 2' 2"—3' 8"	702
883	Derselbe: Gegenstück	709
884	G. Dauw: Ein Einsiedler. H. 1' 2"—10"	338
885	Rembrand: Ein Fahnenträger. H. 1' 10"—1' 4"	—
886	Rembrand: Der Engel mit den jungen Tobias. H. 1' 6"—2'	—
887	Porbus: Brustbild eines Mannes. (Moritz von Oranien.) H. 1' 8"—1' 3"	325
888	Neugass: Das Portrait von Tonkünstler Hayden. L. 5' 5"—4' 4"	—
889		
890		
891	Dies: Ansichten von Eisenstadt. L. 4' 6"—6'	(Pottendorf)
892		
893	— Eine Bauernstube mit mehreren zechenden Bauern. L. 3' 4"—4' 7"	Pottendorf
894	Dies: Ansichten von Eisenstadt, zu den vorhergehenden gehörig	(Pottendorf)
895		

896	G. Vasari: Christus bey Simon den Pharisäer. H. 1' 3"—11"	172
897	Cotignola: Der Leichnam Christi umgeben von Johannes, Nicodemus. L. 2' 11"—2' 5"	46
898	Cannaletto: Ansicht von Florenz. L. 1' 11"—2' 10"	645
899	Cannaletto: Gegenstück	647
900	P. Veronese: Christus treibt die Verkäufer aus dem Tempel. L. 1' 8"—1' 1"	829
901	Derselbe: Gegenstück	832
902	Paris Bordonne: Bruststück eines Mädchens. L. 2' 1"—1' 8"	881
903	Scarzellino: Ruhe in Egypten. L. 1' 10—2' 10"	175
904	Correggio: Danae: L. Skiz. 1' 2"—8"	<i>Laut d. Beylage A ausgestrichen</i>
905	Correggio: Studium von mehreren Engelköpfen. L. 5' 4"—2' 10"	1007
906	Correggio: Studium von drey Engeln. L. 3' 7"—2' 10"	920
907	Crivelli: Maria mit dem Jesuskinde. H. 34"—1' 8"	75
908	Maldura: Colosseum zu Rom. L. 2' 9"—2' 5"	933
909	Derselbe: Landschaft Copie nach Claud Lorrain. L. 1' 6"—1' 11"	—
910	D. Voltera: Christus Kopf. H. 11"—10"	826
911	C da Sesto: Der h. Johannes Evangelist. H. 2' 11"—2' 5"	63
912	F. Mola: Maria mit dem Jesukinde. L. 1' 11"—1' 2"	501
913	F. Francia: Maria mit dem Jesukind und zwey Engeln. H. 2' 1"—1' 6"	61
914	A. Gentileschi: Dalila und der schlafende Simson. L. 4' 4"—3'	—
915	A. Carracci: Die Entführung der Galathea. L. 2' 4"—1' 9"	—
916	Camasei: Die Enthaltbarkeit des Scipio. Eine Copie nach Dominiquino. L. 2'—2' 7"	—
917	Guercino: Maria, das Jesukind und der h. Joseph. L. 4' 11"—3' 10"	516
918	Derselbe: Der h. Andreas. L. 3' 6"—2' 10"	—
919	Guercino: Christus Kopf. K. 11"—9"	485
920	Barozzio: Christus Kopf. H. 1' 4—11"	487
921	Titiano: Venus und Amor. L. 4' 3"—3'	605
922	Palma vecchio: Maria mit dem Jesukind und den kleinen Johannes. H. 2' 2"—2' 7"	100

923	Frate Bartolomeo: Maria mit dem Jesuskinde. H. 2' 3"—1' 8"	54
924	Prete Genuese: Die Verkündigung Mariens. L. 4' 7"—3' 10"	596
925	Prete Calabrese: Grablegung Christi. L. 3' 7"—3'	539
926	R. d. Vries: Landschaft. H. 1' 6"—2'	273
927	S. Tilmann: Bildniss eines Mannes. L. 4'—2' 9"	234
928	Derselbe: Gegenst.	224
929	H. Maes: Bildniss eines Mannes. L. 3' 6"—2'	218
930	J. Jordaens: Atalantha und Meleager. L. 4'—3' 4"	752
931	P. Potter: Thierstück. L. 2' 10"—2' 4"	1429
932	Poelenburg: Landschaft mit den Kindern König Carl I. K. 1' 3"—2' 1"	381
933	Tenier senior: Landschaft. L. 1' 11"—2' 7"	—
934	A. Ostade: Der Federschneider. H. 1'—10"	286
935	Saenredam: Das Innere einer gothischen Küche. H. 1' 9"—3' 3"	311
936	Van Goyen: Landschaft. H. 1' 1"—2'	335
937	Derselbe: Gegenstück	344
938	N. Berghem: Landschaft mit Thiere. L. 2' 10"—3' 6"	298
939	Rembrandt: Christus vor Pilatus. L. 6' 9"—5' 6"	229
940	M. Wytman: Ein Stilleben. L. 1' 8"—1' 4"	391
941	W. van der Velde: Seestück. L. 1' 7"—2' 1"	216
942	J. Ruysdael: Landschaft L. 2' 2"—1' 9"	—
943	J. Hugtenburg: Landschaft mit einen Reiter und einer Dame zu Pferd. L. 1' 4"—1' 5"	—
944	H. Mommers: Landschaft mit Figuren im Vor- dergrund. H. 1' 9"—1' 5"	Abwuchs, 1822 maj. 27
945	Derselbe: Gegenst.	—
946	W. van Aelst: Früchtenstück. L. 1' 9"—1' 4"	330
947	B. Denner: Bildnis eines Mannes. L. 2' 1"—1' 7"	434
948	Rembrandt: Zwey studierende Mönch. L. 1' 9"—1' 5"	—
949	Alb. Cuyp: Landschaft, im Vordergrund ein Reiter. H. 1' 11"—2' 1"	410
950	Alb. Everdingen: Landschaft. L. 2' 3"—1' 9"	241
951	C. Sachtleven: Ein Mayr stall. H. 1' 11"—2' 7"	389
952	D. Ricaert: Der singende Mann. H. 11"—9"	570
953	J. Momper: Landschaft im Innern der Felsen wird Messe gelesen. H. 1' 8"—2' 4"	545
954	L. van Uden: Landschaft. H. 11"—1' 3"	Abwuchs 1823 jun. 9

955	P. van Lind : Bildniss eines Mannes. L. 3' 4"—2' 4"	717
956	D. Ricaert : Ein Chemist. H. 1' 11"—2' 6"	733
957	A. Dieppenbeck : Der betrunkene Silenus. L. 3'—2' 8"	—
958	J. Coningh : Abraham verstosset Agar. L. 4' 1"—5"	230
959	Solemaker : Landschaft mit Thiere. L. 1' 7"—1' 4"	739
960	Molenaer : Bauernbelustigung. H. 2' 9—3, 2"	288
961	A. Ostade : Das Innere einer Bauernstube. H. 1 Schuh 5"—1' 3"	292
962	J. Fyt : Todtes Federvieh und ein todter Hase. L. 2'—2' 8"	729
963	J. van der Bent : Landschaft. L. 2' 2"—1' 1"	—
964	F. Vuthers : Salomon in Gesellschaft seiner Frauen. L. 2' 5"—3' 10"	—
965	C. Ruthard : Eine Hirschjagd. L. 3' 1"—2' 1"	567
966	Derselbe : Gegenst.	568
967	Th. Maas : Bildniss einer Dame als Diana dargestellt. L. 2' 3"—2' 9"	317
968	S. de Vlioger : Landschaft. H. 2' 3"—2'	323
969	P. P. Rubens : Der h. Dionysius. H. 8"—6"	—
970	van Steen : Ein sitzender Mann. H. 2' 4"—1' 11"	328
971	S. van Deker : Landschaft. L. 2' 2"—2' 9"	309
972	Brakenburg : Bauernbelustigung. L. 2' 5"—2' 10"	259
973	Molenaer : Bauernbelustigung. L. 1' 6"—1' 2"	—
974	Meyringh : Ansicht des Schlosses des Gouverneur von Brüssel. L. 5' 6"—9' 2"	757
975	Mirevelt : Bildniss eines Mannes. H. 3' 10"—2' 3"	219
976	Derselbe : Gegenstück	214
977	A. Mignon : Ein todter Hahn. L. 2' 10"—3' 8"	—
978	Kalf : Mehreres metallenes Geschier. H. 2' 2"—3' 8"	265
979	F. Segers : Stilleben. L. 2'—2' 6"	699
980	van der Heyden : Stilleben. L. 2' 5"—2'	201
981	Weenix : Bildniss einer Dame mit ihren Kinde. L. 2' 5"—2' 2"	202
982	de Man : Ein Mann und eine Frau sitzend am Schachbrett. L. 3' 1"—2' 8"	320
983	H. Roos : Thierstück. Mehrere bey der Heerde sitzende Kinder. L. 3' 6"—3' 6"	425
984	A. Both : Die Ungeziefer suchende. L. 1' 1"—10"	382

985	P. P. Rubens: Bildniss des Prinzen Ferdinand. L. 3' 6"—3, 1"	720
986	Derselbe: Maria mit dem Jesuskind und dem h. Joseph. L. L. 3' 4"—2' 4"	911
987	G. Segers: Cimon und Pero. L. 5'—4, 5"	369
988	A. van Dyck: Ein Familienstück. H. 2' 1"—2'	573
989	S. Ruysdaal: Landschaft. H. 1' 9"—2' 9"	260
990	Moucheron: Landschaft. L. 3' 7"—2' 10"	243
991	J. Both: Landschaft. H. 2'—3'	385
992	Wynants: Landschaft. H. 2'—2' 9"	188
993	Mirevelt: Sein eignes Bildniss und seiner Familie. H. 4' 3"—4' 11"	746
994	Ender: Marcus Aurelius auf dem Sterbebette. L. 3'—4' 3"	—
995	C. Alonzo: Christus erscheint der h. Magdalena als Gärtner. L. 4' 6"—3' 5"	787
996	Derselbe: Der h. Johannes in einer Grotte. L. 6' 11"—4' 10"	772
997	B. Coello: Der h. Joseph, Maria und das Jesus- kind. L. 7' 10"—5' 3"	801
998	A. Pereda: Der h. Antonius mit dem Jesuskind. L. 5' 5"—6' 4"	784
999	M. Zenego: Ecce Homo. L. 3' 2"—2' 7"	769
1000	Murillo: Maria mit dem Jesuskind und zwey Engeln. L. 4' 3"—3' 2"	780
1001	Derselbe: Ein Gassenbube. L. 2' 7"—3' 4"	1421
1002	P. de Nunez: Ein Knabe spielend mit einen Hund. L. 3'—4' 3"	782
1003	P. Orrente: Christus zu Emaus. H. 2' 6"—3' 2"	785
1004	S. Munnoz: Bruststück der h. Magdalena. L. 1' 3"—1'	—
1005	A. Sanchez: Der Anbethung der Weisen. L. 5' 8"—5' 10"	347
1006	F. Ribalta: Die h. Katarina in Gegenwart des Kaisers Maxentius. L. 3' 9"—3' 4"	773
1007	F. Zurbaron: Halbe Figur eines Mannes (H. Josef). L. 3'—2' 6"	1016
1008	A. Menendez: Der h. Johannes der Täufer in einer Grotte. L. 2' 6"—1' 10"	786
1009	F. Antolinez: Flucht in Egypten. K. 10"—1' 1"	—

1010	D. Velasquez : Portrait eines Mannes. L. 1' 9" — 1' 10"	781
1011	Derselbe : Die Bestrafung der Juden. Skiz. L. 1' 10" — 2' 6"	791
1012	A. Viladomat : Der Tod des h. Antonius. L. 4' 6" — 6' 7"	771
1013	P. de Moya : Sein eigenes Bildniss. L. 3' 7" — 2' 2"	774
1014	Spagnoletto : Der h. Sebastian. L. 4' 1" — 2' 11"	526
1015	C. Puga : Ein stehendes Mädchen. L. 1' 7" — 1'	—
1016	Murillo : Bildniss eines jungen Mädchens. L. 1' 1" — 11"	—
1017	J. Fischer : Ansicht von Wien. L. 3' 6" — 5	—
1018	P. P. Rubens : Mutius Scevola. Skiz. L. 1' — 10"	860
1019	P. Basano : Die Zurückkehr des verlohrnen Sohnes. L. 2' 8" — 2' 5"	—
1020	R. Mengs : Eine h. Familie. Grau in grau gemah- len. Ein Oval. L. 4 — 4" 11"	470
1021	J. Mayer : Das Bildniss seiner Frau. L. 2' 4" — 1' 8"	—
1022	H. Roos : Bildniss eines damaligen Churfürsten von Mainz. L. 3' 8" — 2' 8"	426
1023	C. Frank : Sein eigenes Bildniss. L. 2 2, — 2' 3,	209
1024	Th. Blankenstein : Maria mit dem Jesukinde. Nach Schidone. H. 7" — 4"	—
1025	R. Mengs : Das Urtheil des Paris. Plafondstück. In Oval. L. 7' 8" — 12'	(A mariahilfi pa- lota (ma Staats- gymnasium) dísztermének mennyezetén)
1026	J. Fyt : Ein Eber von mehreren Hunden über- fallen. L. 6' 4" — 12' 7"	Ma a kismartoni kastélyban

Wien den 15^t Februar 1820

J. Fischer Gallerie Director etc.
Ant. Rothmüller Custos.

II. A képtár szerzeményi naplója 1820 január 1-étől.

A) Szaporulat (Zuwachs).

Inventar Journal der f. Esterházyschen Bilder Gallerie zu Wien.
von 1te Jänner 1820

		1820	
1027	Apr. 3	Velasquez: Ein vornehmer Mann zu Pferde. Lw. h. 1' 9", br. 1' 7" o. R.	797
1028	" 3	Goya: Ein Schleifer. Lw. h. 2' 1", br. 1' 7" o. R.	763
1030	Juny 10	W. Kay: Bildniss eines Mannes. Holz. h. 2' 7", br. 2' 1" o. R.	364
1029	" 10	L. Cranach: Die Ehebrecherin Holz. h. 2' 7", br. 3' 10" m. Gr.	146
1031	July 11	J. Fischer: Ansicht v. Eisenstadt. Lw. h. 3' 9", br. 5' m. Gr.	Abwuchs 1850
1032	Aug. 5	Murillo: Die Flucht n. Egypten. Lw. h. 5', br. 4' m. Gr.	775
1033	" 5	Gegenstück: Eine h. Familie	779
1034	Oct. 25	Mazo: Kopf eines alten Mannes Holz. h. 1' 6", br. 1' 2" o. R.	792
1035	Nov. 13	Romanelli: Bildniss Ludwig XV. in s. Jugend. Lw. h. 3' 4", br. 2' 8" m. Gr.	—
1036	Dez. 10	Carreño: Der h. Dominikus. Lw. h. 6' 4", br. 4' m. Gr.	768
1038	" 22	Zurbaran: Die h. Jungfrau, ganze Fig. Lw. h. 4' 4", br. 3' 3" m. Gr.	800
1037	" 22	Titian: Bildniss der Maitresse d. Tizian. Lw. h. 2' 10", br. 2'	115
Pro anno 1821			
1039	Febr. 21	Villacis: Maria m. d. Jesusk. u. d. h. Theresia. Lw. h. 6' 6", br. 5 m. Gr.	778
1040	" 21	Van Dyck: Bildniss eines Mannes u. s. Gemahlin. Lw. h. 3' 6", br. 4' 1" m. Gr.	754

1041	März 14	Murillo: Eine Landschaft. Lw. h. 1' 10", br. 2' 7" o. R.	—
1042	" 17	W. de Vos: Eine allegorische Darstel- lung. Holz, h. 4' 7", br. 7' 3" o. R.	753
1043	" 23	J. Breughel: Adam u. Eva i. Paradies nebst vielen Thieren. Holz. h. 1' 8", br. 2' 7" m. Gr.	550
1044	May 15	G. Ferrari: Maria m. d. Jesusk. zur Seite ein Mönch. Holz. h. 1' 1" br. 1' 6" m. Gr.	53
1045	" 31	Ph. Agricola: Maria m. d. Jesukinde u. d. kl. Johannes. Holz. h. 4' 7", br. 3' 4" o. R.	—
1046	Juny 7	Spagnoletto: Die Marter d. h. Andreas. Lw. h. 6' 9", br. 5' 10" m. Gr.	523
1047	" 7	F. Furini: Der Tod d. Adonis. Lw. h. 7' 4", br. 6' m. Gr.	493
1048	" 7	Barrozio: Die Verkündigung Mariä. Lw. h. 2' 10", br. 2' 1" m. Gr.	472
1049	" 7	Carravaggio: Ein Gesellschaftsstück. Lw. h. 5' 7", br. 7' 2" m. Gr.	610
1050	" 7	S. Rosa: Eine Landschaft Lw. h. 3' 1", br. 4' 3" m. Gr.	—
1051	" 25	S. de Vlieger: Ein Seestück. Holz. h. 1' 11", br. 2' 8" m. Gr.	314
1052	" 25	Franck: Esther vor Ahasverus. Holz. h. 2' 4". br. 3' 4" m. Gr.	544
1053	" 25	Ostade: Zechende Bauern. Holz. h. 1' 4", br. 1' 11" m. Gr.	281
1054	" 25	H. Füger: Betsabe im Bade. Holz. h. 1' 2", br. 11" m. Gr.	438
1055	" 25	Kessel: Adam u. Eva im Paradiese, von Thieren umg. Lw. h. 2', br. 2' 11" m. Gr.	—
1056	" 25	Marquez: Christus im Oliven Garten. Lw. h. 3' 9", br. 2' 9" o. R.	—
1057	Oct. 17	Barrozzio: Eine h. Familie. Lw. h. 2' 11", br. 2' 7" o. R.	473
1058	Dez. 5	A. van Dyck: Die hl. Dreifaltigkeit. Lw. h. 7', br. 5' m. Gr.	714
1059	" 5	Prete Genoese: Christus u. d. Pharisäer m. d. Zinsgroschen Lw. h. 4' 7", br. 6' 10" m. Gr.	614

1060	Dez. 5	Schiavone: Christus u s. Jünger z. Emaus. Lw. h. 4' 1", br. 5' 4" m. Gr.	111
1061	" 5	Puga: Ein Frauen Kopf. Lw. h. 1' 3", br. 1' 2" o. R.	790
1062	" 5	Zurbaran: Kopf einer jungen Frau. Lw. h. 1' 6", br. 1' 1" o. R.	796
1063	" 5	C. Coello n Rubens: Die Geburt Christi. Lw. h. 2' 10", br. 3' 2" o. R.	770
1064	" 5	Vargas: Maria m. d. Kinde Jesu. Lw. h. 2' 6", br. 1' 9" o. R.	762
1065	" 5	Antolinez: Eine h. Familie. Lw. h. 1' 5", br. 1' 10" o. R.	802
1066	" 5	Pereda: Die h. Dreifaltigkeit Lw. h. 4' 4", br. 7' o. R.	789
1067	" 5	Escalante: Mariae Empfängniss, umgeben von vielen Engeln. Lw h. 7' 9", br. 5' 5" o. R.	761
1068	" 5	Joanes de Sevilla: Eine h. Familie. Lw. h. 6' 2", br. 5' 2" o. R.	776
1069	" 5	Ribalta: Joachim u. Elisabeth. Lw. h. 7' 3", br. 5' 8" o. R.	766
1070	" 5	V. Carducci: Mariae Empfängniss. Lw. h. 6' 6", br. 5' 6" o. R.	795
1071	" 5	Antolinez: Die Flucht nach Egypten. Lw. h. 2' 4", br. 3' 2" o. R.	—
1072	" 5	Gegenstück zum vorherigen. Die Ver- kündigung Mariens.	—
1073	" 5	Gonzalez: Der h. Johann Baptist. Lw. h. 4' 9", br. 2' 10" o. R.	804
1074	" 5	El Greco: Der h. Bartholomeus. Lw. h. 3' 8", br. 3' 1" o. R.	—
1075	" 5	Tavarone: Die h. Jungfrau. Lw. h. 3' 8", br. 2' 3" o. R.	803
1076	" 5	Vargas: Christus am Öhlberg. Lw. h. 3' 2", br. 2' 7" o. R.	794
1077	" 5	Alonzo Cano: Der h. Thomas. Lw h. 3' 4", br. 2' 8" o. R'	788
1078	" 5	Donoso: Christus sitzend auf Wolken. Lw h. 4' 4", br. 3' o. R.	—
1079	" 5	Unbek. span. Meister: D. h. Andreas. Lw. h. 3' 4", br. 2' 7" o. R.	—

1080	Dez.	5	Unbek. span. Meister: D. h. Sebastian. Lw. h. 5' 2", br. 3' 3" o. R.	758
1081	"	5	Unbek. span. Meister: Christus u. die Vorältern. Lw. h. 3' 6", br. 9' o. R.	—
1082	"	5	Tiepolo: Der h. Mauritius zu Pferde. Lw. h. 9' 4", br. 5' 1" o. R.	649
1083	"	13	F. Hals: Bildniss einer jungen Frau. Lw. h. 3' 3", br. 2' 6" m. unverg. R. . . .	730
1084	"	13	Mischou: Heinrich IV. König von Frank- reich in einer Bauernstube Lw. h. 1' 3", br. 1' o. R.	—
		1822	Pro anno 1822	
1085	Jan.	5	Glauber: Landschaft. Lw. h. 4' 4", br. 7' 2" o. R.	376
1086	"	7	Blas del Prado: Maria m. d. Jesukinde u. d. kl. Johannes. Holz. h. 3', br. 2' 2" o. R.	759
1087	"	28	Cl. Lorrain: Eine Landschaft m. e. Mühle. Lw. h. 1' 6", br. 1' 7" m. Gr.	957
1088	"	28	Cl. Lorrain: Eine Landschaft zur Rech- ten ein grosser Felsen. Lw. h. 1' 6", br. 2' 1" m. Gr.	853
1089	Febr.	20	C. Cignani: Adam u. Eva im Paradies. Lw. h. 9' 6", br. 6' m. unvergold. R.	514
1090	"	20	Rubens: Mutius Scaevola Lw. h. 5' 8", br. 4' 9" m. Gr.	749
1091	März	8	A. Cuyp: Eine Landschaft, im Vordergr. eine holl. Familie. Lw. 5' 4", br. 7' 7" m. Gr.	398
1092	Apr.	10	Bronzino: Die Verkündigung der Geburt Christi. Holz. h. 2' 1", br. 1' 6" m. Gr.	161
1093	"	10	Albani: Die Galathea. Holz. h. 1' 6", br. 1' 3" m. Gr.	—
1094	"	26	Unbekannter Maler: Bildniss des Feld- marschall Gr. v. Laczy. Lw. h. 3' 1", br. 2' 4" m. unverg. R.	Pottendorf
1095	"	26	A. Hickel: Bildn. d. Feldmarschallieut. F. v. Czartorinsky. Lw. h. 3' 7", br. 2' 10" m. Gr.	"

1096	May 27	Mommers: Ansicht des Pl. del Popolo zu Rom. Lw. h. 3' 4", br. 4' 9" m. Gr.	310
1097	" 27	Palamedes: Ein Schlachtstück. Lw. h. 2' 2", br. 3' 3" m. Gr.	313
1098	" 27	de Vlieger: Landschaft m. ei. Fontäne. Holz. h. 1' 6", br. 1' 3" m. Gr.	326
1099	Aug. 19	Murillo: Maria m. d. Jesuskinde w. einen Greisen Brod überreicht. Lw. h. 6' 10", br. 5' 9" m. Gr.	777
1100	Oct. 19	Goya: Ein stehendes Mädchen m. ei. Krug. Lw. k. 2' 2", br. 1' 7" m. Gr.	760
1101	" 19	Cano: Eine Nonne. Lw. h. 2' 5", br. 1' 11" m. Gr.	—
1102	" 19	V. Joanes: Der Heyland der Welt. Holz. h. 3' 2", br. 2' m. Gr.	764
	1823	Pro anno 1823	
1103	Apr. 23	Garofalo: Die Ehebrecherin v. Chr. Lw. h. 1' 8", br. 1' 3" o. R.	165
1104	" 23	A. v. d. Werff: Die h. Magdalena. Kupfer. h. 11". br. 9" o. R.	414
1105	" 25	Waldmüller: Kopf eines Greisen. Lw. h. 1' 7", br. 1' 3" m. Gr.	1391
1106	May 27	A. d. Sarto: Maria m. d. K., h. Rochus u. h. Sebastian. Holz. h. 6' 4", br. 5' 4" m. Gr.	69
1107	Juny 19	A. da Salerno: Die Apostel stehend b. Leichnam d. Maria H. h. 3', br. 2' 10" m. Gr.	174
1108	" 19	P. Veronese: Chr. am Kreuze Lw. h. 4' 10", br. 2' 10" m. Gr.	117
1109	" 19	H. Caracci: Die Darst. d. Jungfrau Mariae i. Tempel. Lw. h. 1', br. 1' 1" m. Gr.	—
1110	" 19	Bourguignon: Ein Bataillestück. Lw. h. 1' 2", br. 2' m. Gr.	Pottendorf
1111	" 19	Gegenstück zu dem vorhergehenden	
1112	" 19	Murillo: Der verspottete Hiob. Lw. h. 3' 4", br. 4' 8" m. Gr.	"
1113	" 23	Unbek. Meister: Das Pfingstfest. Stein. h. 1' 1", br. 1' 1 1/4" m. Gr. (auf dem Transporte aus Italien sehr beschädigt)	783

1114	Juny	25	Tenier: Der Dorfarzt. Holz. h. 1' 6", br. 2' m. Gr.	565
1115	"	25	Asslin: Landschaft. Lw. h. 2' 2", br. 2' 6" m. Gr.	—
1116	"	25	H. Saffleven: Landschaft. Lw. h. 1' 1", br. 1' 3" m. Gr.	406
1117	Aug.	18	Jeannette Koller: Blumenstück. Holz. h. 2' 2", br. 1' 7" m. Gr.	—
1118	Sept.	1	J. Riepenhausen: Zwei Mädchen in d. Gesellschaft des Amors. Lw. h. 3' 7", br. 2' 9" m. Gr.	—
1119	Okt.	18	Robert: Ruine einer römischen Architek- tur. Holz. h. 1', br. 9" m. Gr.	665
1120	"	18	Murillo: Der h. Joseph m. d. Jk. Lw. h. 1', br. 9" m. Gr.	798
1121	Nov.	16	Unbek. Meister: Leander u. Hero m. mehreren. weibl. Figuren. Lw. h. 2' 7", 3' 9" m. Gr.	Pottendorf
1122	"	16	Unbek. Meister: Verschiedene Fische mit Geräthe. Lw. h. 3', br. 3' 10" m. Gr.	"
1123	Dez.	29	Domenichino: David m. d. Haupte d. Goliath. Lw. h. 3', br. 2' 7" m. Gr. .	499
1124	"	29	Luini: Bruststück d. h. Katharina. H. h. 1' 10", br. 1' 4" o. R.	50
1125	"	29	Perin del Vaga: Maria m. d. Jesuk. Lw. h. 1' 6", br. 1' 2" m. Gr.	168
Pro anno 1824				
Okt.	13	Eine optische Vorrichtung u. 6 Ölge- mälde. Lw. h. 27", br. 30: 1. Der Thal v. Banjangdezev. Reinhold 2. Ansicht ei. türkischen Kaffehauses von denselben 3. Ein Ostindisches Bad v. denselben 4. Ansicht eines Kaffer Dorfes v Schödelberger 5. Ansicht v. Neapel v. Loos 6. Die Wittwe u. ihr Sohn v. Engert		
Okt.	22	1—4. Vier mythologische und historische Bas-reliefs von weissen Marmor.		

	Okt. 22	5. Metabus König der Volsker und seine Tochter Camilla in Carara-Marmor gearbeitet von Laboureur.	3658
	" 22	6. Venus liegend, zur Seite Amor von Tadolini	3665
	" 22	7. Eine Gruppe von zwey Kindern von Bartolini.	
	" 22	8. Ein Mädchen welche spinnet von Schadow.	
	" 22	9. Ein Mädchen mit zwey Vögeln von Schadow.	
	" 22	10. Venus sich bückend nach einer antiken Statue, von Pisani.	
	" 22	11. Der Schleifer nach einer antiken Statue, von Pisani.	
	" 22	12. Die Mediceische Venus nach der antiken Statue, von Pisani.	
	" 22	13. Der Apollo von Cythera nach der antiken Statue, von Pisani.	
	" 22	14. Venus aus dem Bade kommend nach Canova von Pisani.	
	" 22	15. Der Apollo vom Belveder, nach der antiken Statue, von Pisani.	
	" 22	16. Amor stehend von Thorwaldsen.	
	" 22	17. Ein Mädchen welches tanzet von Thorwaldsen.	
	" 22	18—21. Vier grosse Vasen in Alabaster gearbeitet von Pisani.	
	" 22	22. Bildniss eines Knaben von Bartolini	
	" 22	23. Venus und Amor von Tenerani.	
	" 22	24. Die Büste von Pius VII. von Paruzzi.	
	" 22	25. Die Büste des Cardinals Consalvi von Pozzi.	
	" 22	26. Die Büste Ihr. Durchlaucht der Fürstin Leopoldine Lichtenstein von Canova.	
	Okt. 28	27. Ein Basrelief, das Bildniss des Papstes Pius VI.	
1126	" 28	Göbel: Bildniss Kaiser Franz I Lw. h. 2' 2", br. 1' 9" m Gr.	

Pro anno 1825			
1127	Apr. 3	Ar. v. Geldern: Bruststück eines Mannes m. ei Barrett a. d. Kopfe. H. h. 2' 5", br. 1' 11" m. Gr.	334
1128	May. 1	Guido Reni: Christus auf d. Kreuze. Lw. h. 4' 2", br. 3' m Gr.	496
	5	Canova: Die Büste d. Napoleon Bon. Carrara-marmor. Canova: Die Büste d. Kaiserin Luise. Carrara-marmor.	
Pro anno 1826			
	März. 1	Die Büste d. Kaisers Vitellius	
	" 1	Die Büste d. Catilina	
	May. 25	Die Büste d. Sokrates	
	" 25	Die Büste d. Plato	
1129	Juny 1	Lemasle: Heinrich IV. König v. Frankreich u. s. Maitresse. Lw. h. 5', br. 3' 5" m. Gr.	—
1130	Sept. 10	Cannaletto: Ansicht eines Platzes zu Venedig Lw. h. 1' 9", br. 2' 8" m. Gr.	628
Pro anno 1827			
1131	April 27	La Roche n. Guido Reni: Christus m. Dornen gekrönt. Zinn. h. 8" br. 6" m Gr.	—
1132	" 27	— n. Carlo Dolci: Die h. Jungfrau. Gegenstück z. Vorherg.	—
1133	May. 1	L. Giordano: Die büssende Magdalena. Lw. h. 5' 9", br. 5' 9" m. Gr.	—
1134	" 1	— Die Marter d. h. Sebastian. Gegenstück zum Vorherg.	—
1135	" 1	Spagnoletto: Marter d. h. Bartholomäus. Lw. 4' 8", br. 6' 3"	—
1136	May. 1	Giulio Romano: Mord d. unschuldigen Kinder. Lw. h. 3' 2", br. 4' 8" m. Gr.	—
1137	" 1	Bonifacius: Gott Vater erscheint dem Moyses. Lw. h. 2' 9", br. 3' 8" m. Gr.	—

1138	May	1	Carpioni: Ein Bacchusfest. Lw. h. 2' 2", br. 2' 9" m. Gr.	622
1139	"	1	Derselbe: Triumph d. Bacchus. Gegen- stück zum Vorhergehenden	623
1140	"	1	Tornfliet: Conversationsstück. Lw. h. 1' 1", br. 1' 3" m. Gr.	—
1141	"	1	— Ein Conversationsstück als pendant z. Vorherg.	—
1142	"	1	Maratti: Die Erscheinung d. h. Ludwig. Lw. h. 3' 1", br. 3' 8" m. Gr.	—
1143	"	1	Ch. Brandt: Landschaft. Lw. h. 1' 9", br. 2' 11" m. Gr.	—
1144	"	1	— Landschaft als Gegenstück z. Vor- herg.	—
1145	"	1	Guercino: Die Märter d. h. Sebastian. Lw. h. 4' 9", br. 6' 3"	—
1146	"	1	F. Zuccaro: Die Geburt Christj. Stein. h. 1' 4", br. 11" m. Gr.	—
	Okt.	20	Eine kleine aber seltene Mineralien- sammlung	Abwuchs 1827 május 8.
Pro anno 1828				
1147	März.	5	Bildniss s. M. d. Kaisers Franz II. Halbe figur. Lw. h. 4' 8", br. 3' 6" m. Gr.	—
1148	"	5	Bildniss d. F. Marie Esterházy i. ganzer Figur Lw. h. 6' 8", br. 4' 6" m. Gr.	—
	Juny	11	Eine silb. Medaille zu Ehren d. Staats- rathes v. Seift	—
Pro anno 1829				
	März	1	Neun Stück brillantartig geschliffen i. einem Futteral	
	"	1	Eine Ziege v. Metall gegossen	
	Dez.	16	Ein Löwe v. Blei gegossen	
	Dez.	21	Eine sitzende männliche Figur v. ge- brannter Erde	
	"	21	Drei Basreliefs aus Elfenbein	

	Dez.	21	Eine kl. Gruppe: Venus u. Amor aus Elfenbein	
	"	23	R. Mengs. Bildniss d. Churfürsten v. Sachsen in Miniatur m. Gr.	
	"	28	Ein Stock v. Zuckerrohr, auf w. Jagdstücke geätzt sind	
Jahrgang 1830				
1149	Jan.	5—14	Verschiedene Gegenstände	
	Jan.	16	Poelenburg: Eine schlafende Venus, w. v. ei. Schäfer belauscht wird, zur Seite Amor. Holz. h. 9" br. 13" o. R.	—
Jahrgang 1831				
1150	Febr.	11	Murillo: Eine Bauerndirne, w. in der einen Hand einen Spinnrocken hält. Lw. h. 1' 6", br. 1' 3" m. Gr. . . .	643
Jahrgang 1832				
1151	Juny	16	C. le Brun: Jupiter Juno. Lw. h. 1' 2 $\frac{1}{2}$ ", br. 1' 5 $\frac{1}{2}$ " m. Gr. Mit einem Vorgemälde versehen, vorauf sich 3 Genien befinden	—
1152	"	16	L. Leyden: Die vier Evangelisten in 4 Gemälden. H. h. 5", br. 4" m. Gr. . . .	157
1153	"	16	Englischer Meister: Bildn. d. jungen F. Nic. Esterházy. H. h. 1' 9", br. 1' 3" m. Gr.	—
1154	"	16	L. Carracci: Die Dornenkrönung Chr. Lw. h. 1' 11", br. 1' 4" m. Gr. . . .	—
1155	"	16	Göbel: Amor stehend, neben ihm ein lieg. Löwe. Lw. h. 4' 8". br. 3' 3" m. Gr. . . .	—
1156	"	16	Mayer: Bildnisse von zwey jungen Damen. Lw. h. 2' 10", br. 2' 2" m. Gr. . . .	
	"	16	Fabrici: Venus u. Amor. Carraramarmor.	—

*Abwuchs
1845 jun. 7.*

		Jahr 1843	
		(von Sr. Durchlaucht an die Gal. ab- gegeben):	
1166	Nov.	Rigaud: Portrait des Cardinals Fleury	670
1165	"	Paul Veronese: Die Lautenspielerin	85
1161	"	A. del Sarto: Madonna	66
1162	"	Domenichino: Die h. Magdalena	—
1164	"	Titian: Bildniss (Kopfstück) d. Cardinals Bembo	108
1160	"	A. d. Sarto: H. Familie	1005
1163	"	Parmeggianino: H. Familie	170
		Jahr 1845	
1167	Okt. 18	Alonso Vasquez: Fruchtstück Lw. h. 2'6", br. 3' 7". (Von Sr. D. für 60 fl. an- gekauft)	799
<i>A szerzeményi naplóból kimaradt a következő három leltári tétel:</i>			
1157		Julio Romano: Sitzendes Frauenzimmer mit nackten Oberleib	478
1158		— Insel Meinau	—
1159		— Portrait der Fürstin Leopoldine Liech- tenstein geborne Fürstin Esterházy.	—

III. A képtár szerzeményi naplója 1820 január 1-től.

B) *Leírás (Abwuchs).*

Inventar-Journal der f. Esterházschen Bilder Gallerie zu Wien vom 1. Jänner 1820

nv. Nr.	1820.	
62	Juny. 15	Raphael: H. Fam. Lw. h. 2' 8", br. 1' 11", in die hf. Kammer übersendet,
470	Sept. 22	W. Kobell: Thierstück. H. 11", br. 1' 11", m. Gr. in d. hf. Kammer übersendet.
390	" 22	J. le Greuze: Conversationstück. Lw. h. 1', br. 1' 3", m. Gr. in d. hf. Kammer übers.
	1821.	
495	März. 23	J Breughel: Adam u. Eva im Par. nebst vielen Thieren. Lw. h. 1' 11", br. 2' 10", m. Gr., aus dem Gemälde-Inv. zu bringen.
115	" 25	E. Sirani: Maria m. d. Jesusk. Lw. h. 2' 7", br. 2' 1", m. Gr., aus dem Gemälde-Inv. zu bringen.
	1822.	
476	Febr. 15	Drechsler: Blumenstück. H. h. 1' 5", br. 1' 1" m. Gr., aus dem Gemälde-Inv. zu bringen.
944)	May. 27	Mommers: Zwey Landschaften. Lw. h. 1' 9", br. 1' 5",
945)		aus dem Gemälde-Inv. zu bringen.
345	" 27	Weenix: Eine Schäferin. Kupfer. h. 11", br. 9", aus dem Gemälde-Inv. zu bringen.
743	" 27	Tenier: Spielende Bauern H. h. 10", br. 1' 2", aus dem Gemälde-Inv. zu bringen.
164	" 27	Van der Werf: Weibliche Figur. H. h. 11", br. 9".
173	" 27	Van der Werf: Weibliche Figur. H. h. 1' 4", br. 1'.
296	" 27	Wynants: Eine Landschaft. Lw. h. 2', br. 2' 6".
472	" 27	Rudhardt: Eine Landschaft mit Hirschen K. h. 1' 1", br. 11".
298	" 27	Van der Velde: Ein Seetreffen. L. h. 11", br. 1' 5".
359)	" 27	De Heem: Zwey Früchtenstücke. H. h. 9", br. 7".
360)		
483	Jul. 17	P. Brueghel: Paulus d. Einsiedler in der Wüste. Kupfer h. 10", br. 1' 2" m. Gr.

1055	Oct. 15	J. Kessel: Adam u. Eva im Parad. v. Thieren umg. H. h 2', br. 2' 11", m. Gr.
	1823.	
954	Juny 9	L. v. Uden: Landschaft m. Gr.
225	" 9	Canallego: Zweg Ansichten v. Venedig m. Gr.
226	" 9	Metsu: Conversationsstück.
864	" 9	Metsu: Conversationsstück.
	1824.	
210	May 10	Ligozzi: Maria m. d. Jk. Papier m. Gr.
	1827.	
1146	May 8	F. Zuccaro: Die Geburt Christi. Stein h. 1' 4", br. 11" m. Gr.
	1841.	An den Eisenstädter Probst H. Matthias Hackstock abgegeben:
68		1. Altdeutsche Schule n. Raphael: M. u. Jos. m. d. schlafenden Kinde, Holz h. 5' 9", br. 4' 4".
846		2. Guercino: Ecce Homo.
	1845.	
1156	Juny 7	Meier: Gemälde. S. D. haben es in Empf. genom- men, um es der Frau von Boccella zuzuschicken.
	1847.	Auf höchsten Bef. an das ung. National-Museum abgegeben:
		Metabus m. seinem Töchterchen Camilla. Gruppe v. Carrara-Marmor v. Maximilian Laboureur, u. Venus u. Amor, gleichfalls aus Carrara-Marmor von Tadolini.
		Inventar-Nummer v. d. Gemälden, w. auf Befehi Sr. D. in die Stadt gekommen sind:
1017		Jos. Fischer: Eine Ansicht v. Wien.
1031	1850	" " " " Eisenstadt.
669		Phil. Hackert: Ansicht v. Tivoli bei Rom.
670		" " " " Pozzuola.

IV. Jegyzéke azon festményeknek, melyek az 1871-ben az Esterházy képtár állagával a magyar állam tulajdonába kerültek, de a régi Esterházy leltárban nem foglaltatnak.

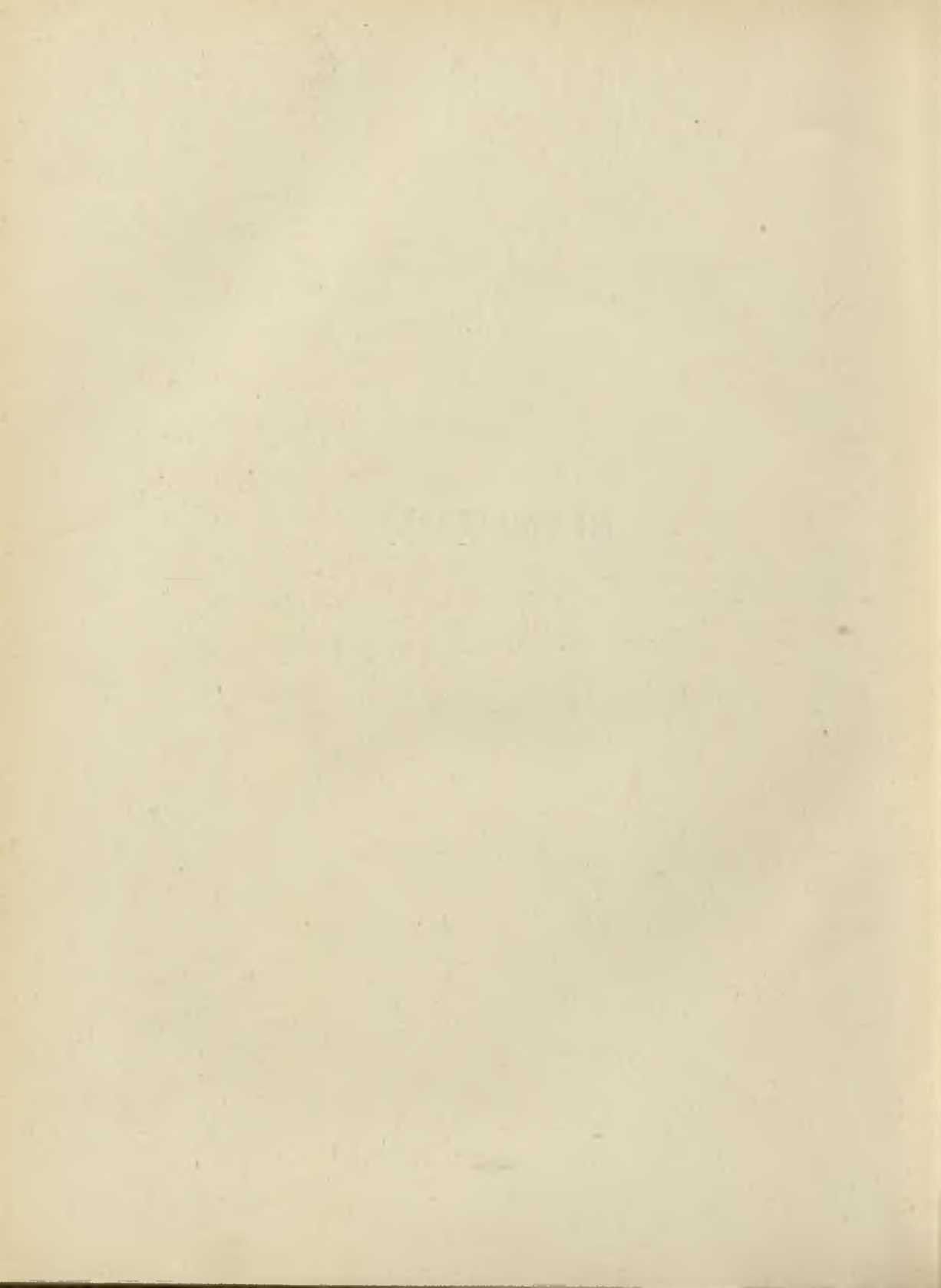
Szépm.
Múzeum
lelt. sz.

356	Ismeretlen (ó-német iskola): Női arczkép.
418	J. G. Auerbach: Erős Ágost szász király arczképe.
985	Ismeretlen művész: Mária megdicsőülése.
1390	Molnár József: Fürdő leányok.
1394	Borsos József: Leányok a bál után.
1395	Selleny J.: A pólai amphitheatrum.
1398	Schön A.: Oláh falu.
1400	Waldmüller G. Fr.: Egy ember képes ládával.
1401	Löffler Lipót: Családi jelenet.
1402	Altenkopf J.: A pottendorfi kastély.
1481	Ismeretlen: Tájkép török lovasokkal

The first part of the document is a letter from the Secretary of the State of New York to the Governor, dated January 10, 1882. The letter is addressed to the Governor and is signed by the Secretary. The letter is a copy of a letter from the Secretary of the State of New York to the Governor, dated January 10, 1882. The letter is a copy of a letter from the Secretary of the State of New York to the Governor, dated January 10, 1882.

The second part of the document is a letter from the Governor to the Secretary of the State of New York, dated January 10, 1882. The letter is addressed to the Secretary and is signed by the Governor. The letter is a copy of a letter from the Governor to the Secretary of the State of New York, dated January 10, 1882. The letter is a copy of a letter from the Governor to the Secretary of the State of New York, dated January 10, 1882.

NÉVMUTATÓ

(A római és arabs számok az oldalt, a zárójelbe tett számok a kivonat,
ill. a leltár sorszámát jelzik.)

- Abel Joseph 27 (81), 216 (450).
Achen Joh. von 43 (143).
Aelst W. v. 234 (946).
Agricola Carl 51 (169), 89 (315, 316),
148 (568).
Agricola Filippo 118 (443), 127 (487),
129 (495), 131 (502), 239 (1045).
Albani Fr. 80 (275), 99 (356), 156 (605),
208 (251, 252), 241 (1093).
Albert von Sachsen Teschen XXXI.
Alessandrino (Magnasco) 206 (218).
Alt Jacob 186 (723).
Altdorfer A. LXI.¹
Altenkopf Joseph LXVIII—LXIX, 177
(695), 184 (715, 716, 718), 185 (719,
720), 186 (722), 251.
Altomonte M. 207 (235).
Allori A. (Bronzino) 222 (599).
Allori Ch. 216 (444).
Amberger Chr. 219 (509, 510).
Amman Jost 88 (311).
Andrássy Gyula gróf 193 (747).
Antolinez 132 (504), 133 (504), 141 (537),
236 (1009), 240 (1065, 1071, 1072).
Apshoven 148 (567), 227 (754).
Arnstein et Eskeles 33 (109)-tól passim.
Arpino J. 221 (586).
Artaria Dominik, Mannheim LXI, 26
(80)-tól passim.
Artaria et Co Wien XLI, XLII., LVIII,
LXI, 10 (26, 28), 16 (47), 17 (52), 18
(53)-tól passim.
Arthois J. d' 99 (356), 111 (412), 118
(441), 128 (490), 138 (521), 213 (383).
Asselijn J. 148 (569), 213 (375), 243
(1115).
Auerbach J. G. 231 (851), 251.
Avanzo Giuseppe d', 78 (269).
Avanzo, München 89 (312).
Avercamp 88 (311).
Baber Joseph Fr. 136 (513).
Bach dr. 171 (681).
Bader G. XXXIII.
Backhuijzen 69 (236), 212 (366), 221
(562).
Balassa gróf XXXV, 4 (6).
Balestra A. 199 (10).
Balthasar F. W. 168 (668).
Balzer Anton 88 (311).
Banck, J. van der 212 (355).
Bandieri Giuseppe 9 (25).
Barbolt J. 200 (37).
Barkenstein Joh. Bapt. 44 (147).
Barkenstein Philipp 90 (319), 93 (329).
Baquenault et Cie 130 (500).
Barroccio F. LXVI, 76 (261), 132 (504),
141 (537), 192 (745), 203 (138), 227
(744), 233 (920), 239 (1048, 1057).
Bartoletti Sebastiano XV.
Bartolini LXIV, 125 (472), 244 (7, 22).
Bartolommeo, Fra LXII, 180 (701), 183
(710), 222 (608), 234 (923).
Bartsch Adam v. 51 (169).
Baruzzi LXIV, 244 (24).

- Basaiti LVI.
 Basille Janvier XXVI, 3 (3), 4 (4).
 Bassano J. 207 (241, 243, 248).
 Bassano P. 203 (125), 237 (1019).
 Bassen, B. van 205 (172).
 Batoni Pompeo 86 (304), 203 (137).
 Bauer G. 88 (311).
 Bauer Johann Georg XXXII, 8 (21).
 Bayer 231 (850).
 Bega C. 206 (198).
 Beguir de Chan Courtois 51 (169).
 Beifuss 97 (346).
 Bellini Giov. 69 (236), 201 (56, 70).
 Beltraffio LIX.
 Beltrami Giuseppe 114 (425).
 Beltrami Paul 126 (478).
 Bemmell 228 (767).
 Bent, J. van der 209 (280), 235 (963).
 Berettino I. Cortona.
 Berckheyde G. 210 (309).
 Berghem N. 106 (392), 139 (528), 145 (556), 178 (700), 209 (295), 210 (303, 304, 307), 212 (356), 221 (563, 567), 231 (865), 234 (938).
 Bergheyden N. I. Berckheyde
 Berkovetz Joseph 113 (422).
 Bernard Johann LXI, 40 (132), 46 (156), 49 (163), 55 (193), 60 (206, 207), 65 (219), 70 (239), 73 (248), 76 (261), 86 (304), 88 (312).
 Bernauer 136 (514), 143 (547).
 Bernát György 9 (24).
 Bettara 95 (332).
 Bessenyey György XXX.
 Bethlen Gábor XIII.
 Bevilaqua I. Salimbene.
 Beyfuss Caspar 79 (273), 99 (353), 170 (680).
 Beyfuss Ludwig 169 (670).
 Biedermann 101 (366).
 Birkenstock, J. M. v. 66 (223).
 Birkenstock-aukczió LXII, 71 (243), 73 (248), 87 (311), 95 (336).
 Bisung v. LI. 71 (243).
 Bitterlich Eduard 186 (723).
 Blahak Joseph 134 (507).
 Blanchard J. 52 (175), 219 (526).
 Blankenstein Th. 237 (1024).
 Blas del Prado 137 (515), 204 (1086).
 Bleeckers 213 (369).
 Bleuler Ludwig 166 (655), 167 (661), 168 (666, 669), 169 (674).
 Blomaert 148 (568).
 Bloemen van (Orizzonte) 145 (556), 148 (566), 179 (701), 183 (710, 712), 215 (428, 430), 229 (808).
 Bloot P. 210 (306).
 Boccella Frau 250.
 Boehl I Poel E. v. d.
 Boilly 103 (372), 224 (663).
 Boissieu 26 (80), 84 (296).
 Bol F. 205 (188), 220 (545).
 Bonasone 156 (605).
 Bonifazio 164 (646), 246 (1137).
 Bordier 82 (285).
 Bordone Paris 233 (902).
 Borri Fr^{co} et Co 125 (472).
 Borsos József LXVIII, 182 (709), 251.
 Borssom A. v. 179 (701), 183 (710), 220 (537).
 Bossi 114 (424), 166 (651).
 Both A. 220 (538), 235 (984).
 Both J. 206 (199), 230 (833), 236 (991).
 Boudewyns 212 (367).
 Bourdon S. 84 (296), 219 (516), 223 (614).
 Bourguignon J. (Courtois) 219 (521, 522), 226 (721, 722, 723, 724), 227 (740), 242 (1110, 1111).
 Bourke I. Burke.
 Boye Joseph LXI, 53 (180), 60 (206, 207), 65 (219), 70 (237).
 Bracchi-féle rajzgyűjtemény 119 (447).
 Brackenburg 223 (628, 629), 235 (972).
 Bramer L. 208 (259), 213 (376, 377), 232 (871, 872).
 Brand Christian H. 94 (329), 164 (646),

- 224 (660, 661), 226 (712, 714), 231 (859), 246 (1143, 1144)
- Brand Frid. 51 (169).
- Brand Joh. Christian XLIV.
- Braun J. Adam LIII, 44 (149), 54 (186), 55 (192), 67 (224), 69 (236), 71 (243), 73 (248), 96 (342, 343), 99 (353), 116 (432), 117 (435), 121 (455).
- Breenberg B. 209 (294), 218 (496), 226 (716).
- Brenn Franz 72 (246).
- Brettschneider báró metszetgy. 153 (590), 154 (593).
- Breyer XXXII, 6 (12).
- Bril P. 216 (455).
- Brilly Franz v. 89 (314).
- Bronzino A. 192 (745), 228 (782), 241 (1092).
- Bronzino I. Allori.
- Brouwer A. 210 (308), 219 (535, 536).
- Brudermann Franz 186 (723).
- Brueghel Jan (Sammet-Breugel) LVIII, 128 (488), 217 (473), 218 (495, 497), 226 (715), 239 (1043), 249 (495).
- Brueghel P. (Höllén-Breugel) 141 (532), 212 (346), 217 (482, 483, 484), 250 (483).
- Brueghel Schule 200 (31).
- Bugiardini J. 219 (512).
- Burke Edmund, Comte LXIV, 117 (436), 130 (500).
- Burke, Comtesse LXV, 139 (525), 140 (530).
- Burke-hagyatéék 131 (504).
- Bühlmayer Franz 101 (366).
- Bys E. v. 209 (278).
- C. J. monogrammistá 224 (653, 654).
- Calabrese, Preti 199 (9, 13, 16), 234 (925).
- Calderari 73 (252).
- Camasei 233 (916).
- Cambiaso L. 203 (128).
- Camesina J. 105 (388).
- Campen van, I. Avercamp.
- Campo-alange, Duc de 131 (504).
- Canaletto 148 (570), 162 (633, 635), 207 (225, 226), 226 (717, 718), 233 (898, 899), 245 (1130), 250 (225, 226).
- Cano Alonso LXV. 133 (504), 143 (543), 144 (553), 164 (644), 236 (995, 996), 240 (1077, 1101).
- Canova LXIII, LXIV, 107 (400), 113 (424), 244 (26), 245.
- Cantarini 151 (582), 203 (123).
- Cantini Alessio XXXII, 8 (20).
- Cappi Johann LXI, 32 (107)-től passim.
- Caravaggio 203 (112, 127, 129), 239 (1049).
- Carducci I. Carducho
- Carducho V. 133 (504), 143 (543), 240 (1070).
- Carlone Antonio XV.
- Carlone Carlo Martino XV.
- Carpioni Giulio 164 (646), 201 (73), 246 (1138, 1139).
- Carracci 35 (114), 60 (206), 86 (306), 156 (605), 201 (78), 202 (92, 93, 96), 203 (117), 204 (159), 205 (168), 207 (247), 216 (445), 223 (627, 632), 233 (915), 1109 (242), 1154 (247).
- Carreño LXV, 238 (1036).
- Carrucci J. 202 (106).
- Casanova 41 (132), 224 (665).
- Casolani A. 212 (352).
- Castiglione Ben. 87 (311), 151 (582).
- Cavriani Johanna grófné, szül. Kollowrath grófnő 22 (67, 68).
- Celesti A. 207 (246).
- Cerezo I. Zenego.
- Champagne Ph. de 39 (130), 214 (400, 402).
- Chiaveri Luigi 107 (398).
- Cignani C. LVIII. 87 (311) 122 (458), 140 (531), 241 (1089).
- Cigoli L. 222 (609).
- Cima 200 (53).
- Cipriani 26 (80).

- Clerck, Georg de 186 (723).
 Clerck Jacob Friedrich LI—LII, LXI,
 20 (62, 64), 29 (93), 30 (94), 37 (119,
 124), 38 (126), 41 (134), 43 (140), 59
 (201), 62 (209), 104 (377), 141 (533).
 Clerck Theresia és Maria 172 (685).
 Coello (Coelho) 132 (504), 141 (537),
 236 (996, 997), 240 (1063).
 Colbert-család 80 (275).
 Collir 151 (582).
 Colombel 84 (296), 103 (372), 125 (471),
 224 (662).
 Colonna-család 131 (504).
 Conca S. 204 (158).
 Coningh L. Koning
 Coques G. LXX (jegyzet).
 Correggio XL, LVI, 69 (236), 76 (261),
 105 (383), 117 (437), 156 (602), 177
 (696), 199 (5, 8), 202 (103, 104, 105),
 204 (149, 151, 155), 221 (578), 226
 (702), 227 (753), 228 (766), 233 (904,
 905, 906).
 Cortona, Pietro da (Berettini) 35 (114),
 203 (113), 204 (152, 154).
 Cotignola 135 (511), 233 (897).
 Courtois I. Bourguignon
 Cox David 109 (408).
 Coppel 99 (356), 131 (503), 214 (397),
 218 (504).
 Cranach L. LVI. 43 (143), 86 (305),
 218 (486), 238 (1029).
 Crivelli C. 233 (907).
 Crivelli herczeg XL.
 Crespi G. M. 204 (150).
 Croll Rosina 166 (652).
 Cuyp Albert LVI, 76 (261), 205 (175),
 220 (539), 234 (949), 241 (1091).
 Cuyp G. 192 (745), 211 (343, 344).

 D'Allard, Alex. 44 (147).
 Daun grófnő 140 (531).
 David 63 (217), 230 (837).
 Decker 235 (971).
 Degen XLII.
 Deissler Caroline 117 (434)
 Deissler Martin XL, 18 (55)-től passim.
 Del Chiaro 119 (445).
 Delera I Dell'Era.
 De Ligne herczeg XXXVIII.
 Dell Joseph 32 (105)-től passim.
 Dell'Era Gio. Battista XXXIX, 18 (54).
 Delloa XL.
 Denner 234 (947).
 Denon 66 (223).
 Derch Dominikus 4 (5).
 Derflinger Anton 59 (199).
 Desiderio 204 (147).
 Dessewffy Emil gróf LXX, 187 (725),
 188 (727), 190 (734, 735).
 Didot XLIV.
 Diepenbeck 235 (957).
 Dies A. L. 67 (227), 232 (889—892, 894,
 895).
 Dietrich C. W. 50 (169), 84 (296), 88
 (311), 217 (465, 468, 469), 218 (508),
 222 (612), 225 (677).
 Dihlmann 103 (372).
 Doby Jenő 191 (739).
 Dolci C. 164 (645), 165 (647), 201 (74),
 202 (108).
 Dominichino 35 (114), 60 (206), 67 (224),
 70 (239), 73 (248), 83 (292), 111 (412),
 117 (435), 152 (585, 586), 153 (590),
 154 (595), 156 (606), 157 (609), 201
 (79), 201 (82), 202 (86, 87, 98), 205
 (190), 223 (626), 243 (1123), 248 (1162).
 Donoso 133 (504), 240 (1078).
 Dorfmeister Clara 169 (676).
 Dornstauder 182 (707), 184 (714).
 Dou G. 205 (170), 206 (203), 232 (884).
 Doyer G. J. 200 (34).
 Drapeau 54 (186)-től passim.
 Drechsler 93 (329), 217 (476), 219 (511),
 249 (115).
 Droochsloot (Drockslog) 231 (860).

- Duck J. (le Duc) 206 (211), 220 (548).
 Dunkl LXIX.
 Dusart C. 208 (262).
 Dürer A. LVI, LXI¹, 218 (507).
 Dyck A. v. XXXI, LVIII, LXVI, 117 (435),
 128 (490), 131 (504), 145 (556), 179
 (701), 183 (710), 189 (731), 208 (273),
 211 (329, 336), 212 (361), 213 (370),
 219 (530), 231 (858), 236 (988), 238
 (1040), 239 (1058).
 Dyck Ph. v. 290 (310).
- E. V. H. monogrammista 230 (832).
 Eder Joseph 53 (179), 62 (213).
 Eeckhout 81 (277), 209 (281), 232 (873).
 Ehrenreich A. 128 (490), 135 (511).
 Ehrlinger Johann 76 (259), 160 (625).
 Eisner 157 (609), 164 (645).
 Elsheimer Adam XIV, 206 (205), 218 (485).
 Ender 104 (380), 168 (664), 236 (994).
 Endlinger 216 (447).
 Engel 76 (262).
 Ernerth Erasmus LXVIII, 156 (605), 173
 (689), 175 (690, 691), 176 (692), 177
 (696), 178 (697, 698, 699, 700, 701),
 182 (710), 243.
 Eötvös József báró LXXI, 191 (741),
 195 (749, 750).
 Erzsébet császárné és magyar királyné,
 VI. Károly neje XXXV.¹
 Escalante 133 (504), 143 (543), 240 (1067).
 Espinosa (Unbek. span. Meister) 241
 (1080).
 Esterházy Anna Julianna gróf Nádasdy
 Ferenczné (1630—1668) XLIX.
 Esterházy Antal hg. (1738—1794) XXXVI,
 XXXVII. 10 (28).
 Esterházy János Nepomuk gróf 54 (187).
 Esterházy József herceg (1687—1721)
 XXXIII.
 Esterházy Józsefné, báró Gilles Mária
 Oktávia XXIII.
 Esterházy József gróf XL, 17 (51).
- Esterházy Károly gróf 11 (30, 31).
 Esterházy László gróf (1626—1652) XIV.
 Esterházy Mária Leopoldina. Grassal-
 kovics Antalné (1776—1864) LXII, 137
 (519), 140 (531), 147 (563).
 Esterházy Mária Leopoldina, Liechten-
 stein Mórné (szül. 1788) LXII, LXIII,
 91 (325).
 Esterházy Mihály (1671—1721) XXIII.
 Esterházy Miklós (1582—1645) nádor
 XI—XIII, XIX.
 Esterházy Fényes) Miklós hg. (1714—
 1790) XXVII—XXXVI, XLI, 4 (5, 6, 7),
 5 (8), 6 (13), 7 (14, 17), 8 (18, 19, 21),
 9 (23, 24), 10 (26).
 Esterházy Miklós hg. (1765—1833)
 XXXVII—LXVII, 11 (31)-től 169 (674)-ig
 passim.
 Esterházy Miklósné, hg. Liechtenstein
 Marie Josephine Hermenegild (1768—
 1845) XXXVII, 153 (590).
 Esterházy Miklós hg. (1817—1894)
 LXXI—LXXII, 135 (511), 145 (557), 191
 (739, 742), 193 (749), 195 (750).
 Esterházy Miklós hg. (szül. 1869) XXXVI.
 Esterházy Miklósné, gróf Cziráky Mar-
 git XXXVI.
 Esterházy Orsolya (1641—1682) XXI.
 Esterházy Pál (1635—1713) nádor XIV—
 XXIII, XXXV, 29 (89), 160 (625), 171
 (682), 190 (733), 218 (502).
 Esterházy Pál hg. (1786—1866) LXIV, LXV,
 LXVI, LXVIII—LXXI, 19(60)-tól passim.
 Esterházy Pál Antal herceg (1711—
 1762) XXIII—XXVI, 3 (1, 2, 3).
 Esterházy Pál Antalné, Maria Anna
 Luisa Lunati Visconti XXV, 9 (24).
 Esterle Heinrich LXIX.
 Eugner Andreas LXIX.¹
 Everdingen A. 115 (430), 179 (701), 183
 (710), 208 (261), 214 (393), 2° (559),
 234 (950).
 Eyck J. v. 219 (515).

Fabrici LXIV, 247.
Facin, Chevalier 215 (424).
Fage, Raymond de la 26 (80), 88 (311).
Falck Wilhelm 147 (564).
Falyt Raymond XXVI.
Farinati P. 87 (311).
Fáy István gróf 173 (688).
Felsenberg 146 (560).
Fendt Johann 77 (265), 97 (344), 100 (359).
Ferdinand (tirol) főherczeg XVI.
Ferencz czászár LIV.
Ferencz főherczeg 119 (445).
Ferenczy István LXIV, 173 (688).
Ferg F. LXXI^s, 217 (474).
Ferik Achmed pasa 170 (678).
Fernstein J. XXXI.
Ferrari G. 239 (1044).
Ferri Ciro 41 (132).
Festetich Béla gróf 188 (727).
Feti Dom. 112 (418, 420), 228 (770).
Fialetti 119 (445), 200 (43).
Fischer Franz 89 (312), 140 (531).
Fischer Johann Martin 108 (406).
Fischer Joseph XLIV—XLVIII, L—LXVII,
23¹, ², 25¹, 26 (76)-tól 141 (534)-ig
passim, 232 (879—880), 237 (1017),
238 (1031), 251 (1017, 1031).
Fischer Joseph özvegye Antonia Leffle-
rin 142 (542), 151 (582).
Fischer Magdalena 102 (368).
Fischer Marie LXI, 70 (237), 73 (248),
76 (261), 86 (304), 88 (312), 95 (334).
Flinck G. 211 (337).
Floris 81 (277), 232 (875).
Folnesics Jos. 180 (702).
Fontana L. 219 (524).
Fragonard 151 (582).
Francia Fr. LXVI, 180 (701), 183 (710,
712), 227 (749), 228 (771), 233 (913).
Frank C. 101 (363), 237 (1023).
Frank Franz d. j. 129 (493).
Frank J. B. 217 (478), 239 (1052).
Frank S. 218 (490).

Franquet hgi könyvtáras XLII, 11 (30, 31).
Franquet, Dresden 127 (485), 129 (494).
Frauenholz et Cie LXI, 32 (107)-től pas-
sim.
Freddy LVIII.
Frey Martin 45 (155), 76 (260), 86 (307),
111 (412), 162 (636).
Fries, Graf 27 (81), 31 (101), 108 (401).
Fuchs Ferencz 181 (703).
Furini F. 199 (2), 200 (46), 239 (1047).
Füger Heinrich 50 (169), 102 (368), 120
(449), 143 (544), 149 (572), 216 (439),
239 (1054).
Fyt Jan LIX, 101 (363), 230 (824), 235
(962), 237 (1026).
Gaál György LII, LIII, LXI, LXVII, LXVIII,
62 (211)-től passim.
Galli F. 199 (14, 15).
Gambara L. 214 (414).
Garofalo 35 (114), 146 (559), 147 (562),
149 (575), 177 (696), 180 (701), 183
(710), 192 (745), 200 (51), 226 (726),
242 (1103).
Gatti L. 227 (747).
Gaupmann Franz 30 (98).
Geiger Andreas 106 (396), 111 (416),
134 (508).
Geldern A. v. 245 (1127).
Geldorp 231 (844).
Geniceo gróf 99 (353), 106 (397), 107
(398).
Gennarino 13 (41).
Gentileschi 233 (914).
Gerhardt 165 (647).
Gerstner Johann 97 (346).
Geymüller et Co 25 (75)-től passim.
Ghirlandaio Ridolfo XL, XLVI, 18 (55),
201 (60).
Giampietrino LVI.
Giay Joseph 38 (129), 65 (218), 69 (234),
125 (470), 130 (497), 156 (603), 159
(620), 163 (640).

- Giordano Luca 93 (329), 164 (646), 204 (143, 160), 206 (219, 222), 207 (230, 245), 245 (1133, 1134).
- Giorgione 35 (114), 69 (236), 222 (592).
- Girgenti 106 (397).
- Giuntotardi 73 (252).
- Giustiniani képgyűjtemény 81 (280).
- Glauber 136 (513), 241 (1085).
- Gleditsch Paul 125 (473), 158 (618), 162 (635), 168 (665, 667).
- Godoy, a Béke-herczeg 132 (504).
- Goebel C. P. 145 (557), 157 (607), 215 (1126), 247 (1155).
- Goethe XXVII, XL.
- Goldmann Franz 120 (449).
- Gonzales 133 (504), 240 (1073).
- Gorre 20 (64).
- Gottfried (?) Joh. Georg 78 (269).
- Gourte 210 (311).
- Goya LVIII, LXV, 123 (463), 144 (553), 164 (644), 238 (1028), 242 (1100).
- Goyen J. v. 76 (261), 88 (311), 106 (392), 221 (561), 234 (936, 937).
- Graaf A. D. 88 (311).
- Graf H. 217 (464).
- Gran D. 216 (448).
- Grassalkovich hgné I. Esterházy Mária Leopoldina.
- Grebber 232 (874).
- Greco, El 133 (504), 143 (543), 240 (1074).
- Greuze 50 (169), 111 (412), 213 (390), 215 (426, 437), 249 (390).
- Griffier J. 213 (389).
- Groos A. 208 (260).
- Gruber Ferencz X. 186 (723).
- Gruber Martin 29 (89).
- Grundmann Johann Basilius XXXI—XXXII, XXXIII, XXXIV, XXXVII, 4 (7), 5 (8), 6 (9, 10, 13), 7 (14—17), 29 (89), 50 (166), 167 (658), 224 (649).
- Grundmannin Anna XXXII, 16 (48).
- Grünling J. 105 (386, 388)-tól passim.
- Grünner V. R. 121 (456).
- Gudritsch Paul 111 (412).
- Guercino 35 (114), 117 (435), 119 (446), 149 (572), 164 (646), 203 (124), 204 (157), 224 (651), 231 (846), 233 (917, 918, 919), 246 (1145), 250 (846).
- Guérard, Ch. de 45 (155).
- Guldner dr. aukczió 165 (649).
- Gurk Joseph Ignatz XLI, XLII, LXI, 12 (37), 13 (38), 17 (49), 25 (76), 27 (81), 31 (101), 40 (132), 67 (228), 71 (240), 85 (298), 99 (353), 106 (394), 109 (408), 142 (539), 144 (554), 160 (624), 161 (631).
- Gutfenbrun Lorenz XXXII, 5 (8), 6 (11).
- Güntherode báró XLII, 12 (36, 37).
- Haas 150 (578).
- Haberstock Franz 120 (449).
- Hackert Ph. 114 (427), 145 (556), 225 (669, 670, 693), 251 (669, 670).
- Halik Franz 129 (491), 130 (591), 144 (555), 157 (610), 165 (647).
- Hals Frans LVI, 80 (275), 136 (513), 241 (1083).
- Hamilton 29 (89), 94 (329), 209 (287), 214 (391), 218 (498, 500, 501), 223 (625), 228 (762, 764), 230 (825, 827).
- Hampfelmeyer 166 (651).
- Hannemann A. 213 (379).
- Harrach gróf 116 (432).
- Hay N. v. 222 (601).
- Haydn Joseph XXV, XXX, XXXII, XXXIII, 43 (142), 232 (888).
- Heem de 139 (527), 209 (286), 212 (359, 360), 250 (359, 360).
- Heideloff Joseph LIII, 71 (243), 73 (251).
- Heinz J. 205 (174), 217 (463).
- Heis G. 219 (513).
- Heissau Dominikus 66 (221).
- Helmont M. v. 213 (372).
- Helst B. v. d. 53 (184), 220 (558).
- Hemessen J. v. 209 (284).
- Herbeviller, Graf 4 (4).
- Herrlein Johann Leonard LII, 29 (91),

- 30 (97, 98, 99), 31 (100), 36 (117), 44 (148).
- Herrlein Johann Kilian 69 (233).
- Hertel 80 (276).
- Hess 115 (431).
- Heusch W. de 221 (571).
- Heyden v. d. 235 (980).
- Héga József 195 (749).
- Hickel A. 241 (1095).
- Hillmer 38 (127), 62 (210).
- Hire, L. de la 67 (224), 151 (582), 214 (411), 219 (527, 529).
- Hirschvogel LVI. 200 (29, 30).
- Hoening Georg Joseph 85 (301).
- Hofmann Madame 119 (445).
- Hohenberg I. Altomonte
- Holbein H. 216 (438, 452, 453).
- Hollar W. 88 (311).
- Holstein J. G. 218 (491, 493).
- Hondekoeter 63 (217), 88 (311), 211 (328), 230 (830).
- Honthorst Gerard 183(710,712),209(277).
- Hoogstraten LX¹
- Hoope-aukció 137 (517).
- Horemans 224 (640, 641).
- Horizonte I. Bloemen
- Höfel 104 (380).
- Högler Jacob 150 (576).
- Huber W. LXI¹.
- Hughtenburg J. 208 (267), 209 (279), 234 (943).
- Hulst P. v. d. 213 (371).
- Hummel Ch. 77 (264).
- Hutin C. 219 (525).
- Huybens 84 (295).
- Huysum J. van 192 (745), 205 (180).
- Hyrtil Jacob 162 (634).
- Imola, J. da 227 (742).
- Isabey 124 (465).
- Jacobé Johann LI, 50 (169).
- Jacoby XXVIII.
- Janscha Lorenz 51 (169).
- Jansen A. 220 (550).
- Jardin, Karel du 35 (114), 60 (206), 212 (350), 220 (557), 232 (870).
- Jaresch J. 111 (412), 123 (464), 155 (600).
- Joel v.. Dr. 52 (177), 60 (203, 204, 205), 99 (356).
- John 77 (268), 98 (350).
- Jordaens J. LVI, 41 (135), 83 (292), 84 (296), 102 (369), 103 (372), 212 (362, 363), 234 (930).
- József, II. XLIV.
- Juanes LXV, 144 (553), 164 (644), 242 (1102).
- Kaiser XLVI.
- Kalf 235 (978).
- Kartz 230 (836).
- Kauffman Angelica LI, LVI, LXI, 20 (64), 26 (80), 217 (466, 467).
- Kaunitz-aukció LXV, 120 (452), 122 (457, 458), 123 (463).
- Kaunitz hg. 126 (476), 128 (490), 140 (531).
- Kaunitz Wenzel hg. XXXV¹, LVIII.
- Kautschick 94 (329).
- Kay W. 238 (1030).
- Kazinczy Ferencz XLVI, XLVII, LII.
- Kárner 20 (64)-161 passim.
- Károly, IV. (spanyol király) 132 (504).
- Kászonyi Dániel 102 (369), 103 (374), 105 (387).
- Kähssmann Joseph 113 (424).
- Kelemen XI., pápa, XXXV¹.
- Kerkápoly Károly 195 (749).
- Kessel J. 143 (548), 239 (1055), 250 (1055).
- Kessler F. 218 (505).
- Kettnerische Kunsthandlung 105 (389).
- Kierings A. 209 (297).
- Klein Anton von 22 (69), 23 (71, 73), 26 (78), 27 (83), 29 (92).
- Kleinrath Michael 8 (19, 21), 9 (24).

- Kleist Ludwig v. 104 (381), 105 (384), 124 (469).
- Kneller G. 81 (277), 232 (869).
- Kobell F. 216 (459), 218 (506).
- Kobell W. 217 (470), 249 (470).
- Kolb F. 109 (408), 118 (441), 155 (600), 165 (650).
- Kolbe 50 (169).
- Koller J. 243 (1117).
- Kollowrath, François Antoine Comte Nowohratsky LX¹.
- Kollowrath metszet- és rajzgyűjtemény LX, 22 (67, 68, 69), 23 (72, 74), 23².
- Koning 235 (958).
- König, Carolina Freiin von XL, 14 (44).
- König J. 216 (441).
- König M. LXXI.
- Köpp Christian XXXV, 8 (18).
- Kraft Peter 138 (524).
- Kratzmann Gustav LXIX, LXXII, 186 (723), 187 (724) 189 (730, 731), 190 (734, 735, 737), 191 (738, 742, 743), 192 (745), 193 (746), 194 (749).
- Krauss Johann 58 (198).
- Kriehuber 181 (703), 182 (708).
- Kubinyi Ágoston 177 (694), 181 (703), 182 (708, 709), 189 (728).
- Kuhn Joseph 58 (198).
- Kunst und Industrie-Comptoir 38 (125)-től passim.
- Kupeczky János 181 (703, 705), 231 (853).
- Küttner LVIII.
- Laar, P. de. 151 (582), 211 (331, 334).
- Laboureur Maximilian LXIV, 244 (5), 250.
- La Brosse Joseph 124 (466, 468).
- Ladie L. v, 212 (353).
- Laemen B. v. d. 210 (314).
- La Fage I. Fage
- Lafite Ernest 186 (723).
- Lagoor (Lageos) 209 (282).
- Lairesse, G. de 214 (396), 228 (768, 769).
- Lamberg-Sprinzenstein, Graf 12 (35), 38 (129), 40 (132), 128 (490), 129 (491), 142 (541).
- Landi Gaspere 106 (390), 107 (400), 108 (402), 228 (761).
- Lanfranchi Joachim 21 (65).
- Langenhöffel J. J. 31 (102), 59 (199).
- Largillière 231 (847).
- La Roche Julius 165 (647), 245 (1131, 1132).
- Latanzi Giuseppe 141 (535).
- Le Bon XXXII.
- Lebrun Ch. 84 (295, 296), 85 (300), 214 (412), 215 (433), 247 (1151).
- Lebrun és van der Meulen 80 (275), 232 882, 883).
- Lederer XXVI.
- Ledoux 215 (436).
- Le Grand 58 (197).
- Legrand Peter, Paris 130 (498).
- Lemasle 161 (628), 245 (1129).
- Lemmer Joseph 102 (370).
- Lena, Abate de la 40 (132).
- Leopold, Prinz von Salerno 123 (462).
- Lermans P. 213 (382).
- Lesueur 48 (161), 49 (161), 86 (304), 88 (312), 151 (582), 215 (429, 435), 219 (517).
- Leux 231 (854).
- Lewis John 82 (286).
- Leybold G. 134 (508), 172 (684).
- Leyden Luc. v. 112 (418), 199 (26), 205 (183), 247 (1152).
- Liberi 102 (369), 103 (372), 207 (244), 208 (253), 226 (700).
- Lichnowsky Eduard herczeg XLVII.
- Lidl Ulrik XV²
- Lier, H. van 100 (356).
- Liesel 225 (674, 675).
- Ligozzi 155 (598), 206 (210), 250 (210).
- Limborgh H. v. 220 (551, 552).
- Lin, Hans v. 212 (354), 214 (395).
- Lind P. v. 235 (955).

- Lingelbach 50 (169).
 Lionardo LVI, LIX, LXII, 105 (383), 124 (467), 164 (645), 199 (6), 200 (42, 44, 54), 201 (58, 63, 64).
 Lipót, I. XX.
 Lippi F. 192 (745), 204 (145).
 Littarschek Ignaz 111 (415).
 Loir N. 215 (419).
 Loix (?) Caspar XV^a
 Loos Friedrich 113 (422), 118 (441), 123 (464), 128 (490), 138 (521), 156 (605), 243.
 Lorrain, Claude LVI, LXII, 26 (80), 145 (556), 148 (566), 162 (633, 635), 214 (399, 403, 404, 405), 219 (519), 225 (682), 241 (1087, 1088).
 Loth J. C. 216 (460), 224 (645).
 Lovi 151 (582).
 Löffler Lipót 251.
 Luini LVI, 139 (528), 153 (590), 154 (595), 156 (605), 200(40), 202 (101), 243 (1124).
 Lukács Móricz 188 (727).
 Lukinich László 171 (682).
- Maas Th. 215 (434), 235 (967).
 Maes H. 103 (372), 234 (929).
 Magnasco I Alessandrino.
 Maisch Ludwig 53 (183).
 Maldura 233 (908, 909).
 Mami Francesco 81 (279).
 Man, de 235 (982).
 Manfredi B. 202 (111).
 Manglard A. 179 (701), 183 (710), 215 (420).
 Mansfeld August 186 (723).
 Mansfeld et Cie 163 (643).
 Mansfeld Joh. 38 (127).
 Mantegna A. 156 (605), 226 (703).
 Manzurani Nic. 126 (480), 138 (520), 164 (646).
 Maratta, C. 35 (114), 164 (646), 199 (18), 202 (110), 207 (228), 223 (619), 246 (1142).
- Marinari H. 229 (785, 787).
 Marne de 205 (169), 212 (357).
 Maron Johann Leopold XXVI.
 Marquez E. 130 (501), 239 (1056).
 Martinelli Antonio XXV.
 Massinger Andreas LXI, 27 (81), 31 (101), 33 (111), 40 (132), 46 (157), 55 (195), 85 (298), 99 (353).
 Mauerer Karl L, 19 (57), 21 (66), 22 (70), 27 (80), 30 (95), 31 (100), 34 (113).
 Mayer 161 (631), 247 (1156), 250 (1156).
 Mayer Ullrik 101 (363), 237 (1021).
 Mazo 125 (473), 238 (1034).
 Mária Krisztina főhgnő. XXXI.
 Mária Terézia XXXI, XXXV¹.
 Márton József 52 (176).
 Mechetti Pietro qu Carlo 120 (449).
 Mednyánszky Alajos báró XLVI—XLVII.
 Meeren, Chr. v. d. 206 (200).
 Meeren Eg. v. d. 206 (212).
 Megeln 10 (27).
 Meidinger Nic. 134 (508).
 Meisburger Anton LXI, 46 (156), 53 (180), 60 (206, 207), 65 (219), 70 (239), 73 (248).
 Meixner 130 (501).
 Menageot (Menase) 26 (80).
 Menendez A. 236 (1008).
 Mengs A. R. XXXVIII, XL, LIX, 13 (42), 14 (43), 100 (360), 101 (363), 127 (485), 129 (494), 206 (204), 216 (446), 219 (514), 224 (646), 237 (1020, 1025), 247.
 Menstrey (?) Johann 81 (277).
 Messerschmid Joseph XXXII, 6 (13), 7 (14).
 Mester a szegfűvel LVI, 199 (27).
 Metay P. C. 200 (36).
 Metsu G. 148 (570), 219 (531), 231 (864), 250 (864).
 Metternich herczeg 186 (723).
 Meulen, A. v. d. 41 (132), 151 (582), 208 (272), 210 (299).
 Meulen A. v. d. I. Lebrun alatt.

- Meusel Joh. Georg : Archiv 41 (134).
 Meyer 88 (311).
 Meyeringh 235 (974).
 Meytens Martin v. d. XXVI, 3 (1, 2).
 Michault 223 (630, 631).
 Michelangelo 85 (301), 201 (66), 202 (84).
 Michou 136 (513), 241 (1084).
 Miel J. 204 (146).
 Mierevelt 49 (161), 53 (184), 117 (435),
 211 (338), 220 (554), 231 (861, 862),
 235 (975, 976), 236 (993).
 Mieris 94 (329), 99 (356), 206 (207).
 Migazzi Graf 130 (499).
 Mignard P. 49 (161), 80 (275), 104 (380),
 196 (750), 214 (409).
 Mignon A. 80 (275), 235 (977).
 Millet Fr. 84 (296).
 Mola F. 233 (912).
 Molenaer C. 221 (566), 235 (960, 973).
 Molitor M. 50 (169).
 Mollo Tranquillo et Co XLII, 19 (60),
 27 (82, 83)-tól passim.
 Molnár József 189 (729), 251.
 Mommers H. 139 (527), 148 (567), 215
 (418, 421), 234 (944), 242 (1096), 249
 (944, 945).
 Momper J. 234 (945, 953).
 Montleart herczeg 171 (681).
 Monville Ludovicus XXIV.
 Moreau XXXVIII, XXXIX, 153 (590).
 Moreelse LVI.
 Moucheron F. 208 (274), 236 (990).
 Moya P. de 237 (1013).
 Mödlhammer Johann Ferdinand XXV
 Munnoz S. 236 (1004).
 Murillo LXV, 84 (296), 85 (299), 111
 (412), 128 (490), 151 (582), 169 (671),
 196 (750), 207 (234, 237), 236 (1000,
 1001), 237 (1016), 238 (1032, 1033),
 239 (1041), 242 (1099, 1112), 243
 (1120), 247 (1150).
 Musquiz-család 132 (504).
 Müller Gottlieb 26 (79).
 Mündler Ottó LXXI.
 Myn 94 (329).
 Myn H. v. d. 221 (569).
 Nagy István 9 (23).
 Natorfische Versteigerung 26 (81), 31
 (101).
 Naumann 218 (488).
 Nauwinx 50 (169).
 Nádasdy Ferencz gróf XX, XLIX.
 Nádasdy Ferenczné I. Esterházy Anna
 Julianna.
 Neefs Peter 192 (745), 209 (290), 212
 (347).
 Neer A. v. d. 204 (162), 205 (194, 196),
 211 (330).
 Nerl Jacob Joseph 85 (301).
 Netscher C. 192 (745), 205 (182), 211
 (325), 216 (461), 225 (691).
 Neugass Isidor 43 (142), 232 (888).
 Neuperg gróf XLII.
 Németh Samu 191 (740).
 Nickhl Joh. Ferd. XXV¹.
 Nicoll 35 (114).
 Niemecz Primitivus pater XXXIII–XXXIV,
 XXXV, XLII, 12 (36, 37), 13 (38, 39),
 16 (46), 18 (52, 53), 19 (61), 20 (63),
 23 (72), 25 (76).
 Nieuland W. 210 (315).
 Noè Joseph 114 (425), 126 (478).
 Noe (in Wien) 127 (484).
 Nogari 69 (236), 222 (589).
 Nunez P. de 134 (507), 236 (1002).
 Oelenhainz A. F. 217 (462), 224 (648).
 Olasz Colosváry István XII.
 Orczy László XLVII.
 Orizzonte I. Bloemen
 Orley, Richard van 50 (169).
 Orsi L. 218 (489).
 Os J. v. 205 (177, 178).
 Ossenbeck 222 (600, 602).
 Ostade, A. v. 94 (329), 106 (392), 148

- (568), 206 (206), 220 (542, 543, 544),
234 (934), 235 (961).
- Ostade I. v. 129 (493), 239 (1053).
- Owens G. 221 (576).
- Óváry Ferencz 156 (602).
- P. L. monogrammista 230 (823).
- Pacheco 204 (141).
- Padovanino 199 (4), 226 (708, 709).
- Palamedes 148 (567), 242 (1097).
- Palkovics Károly 191 (740), 192 (744),
193 (748, 749).
- Pallard XXVI.
- Palma vecchio 199 (1), 222 (590), 228
(760), 233 (922).
- Paminger Johann 97 (346).
- Panfili 216 (442a).
- Panini 26 (80), 203 (133), 224 (647).
- Parmeggianino 69 (236), 87 (311), 108
(402), 151 (582), 202 (107), 222 (594),
228 (759), 248 (1163).
- Paroceli 151 (582).
- Passavant J. D. XXXV¹.
- Passeri 13 (41).
- Pauer János 167 (658).
- Pauller Johann 55 (192).
- Pálffy József és Miklós grófok metszet-
gyűjteménye XLI, LX, 13 (40), 23 (74),
23^a.
- Pálffy Károly hg. XLI.
- Pálffy Károlyné Liechtenstein Mária
Terézia XLI.
- Pechwill Charles XXXII.
- Peirl Joh. Michel 4 (7).
- Pellegrini A. 207 (233).
- Pereda 132 (504), 141 (537), 236 (998),
240 (1066).
- Perin del Vaga 138 (522), 154 (592), 243
(1125).
- Perugino P. 177 (696), 178 (698), 192
(745), 201 (76).
- Pesaro S. da 223 (636).
- Peters B. 145 (556), 222 (605, 606), 213 (381).
- Peters J. 208 (269).
- Peyron P. 219 (518).
- Pfeiler M. 224 (666, 667).
- Phillips és Gauché LXXI.
- Piazzetta 206 (215), 223 (621).
- Pichl Ferdinand 143 (549).
- Pierron Jos. 108 (404).
- Piombo, S. del 231 (845).
- Pinturicchio B. 219 (523).
- Piringer 102 (370), 151 (581).
- Pisani LXIV, 244 (10—15, 18—21).
- Pisani Giuseppe 40 (132).
- Piufsich Zelmo 189 (729, 732).
- Platzer 230 (813).
- Poel, E. v. d. 211 (335).
- Poelenburg 87 (310), 212 (368), 234 (932),
247 (1149).
- Poggi Cesare Antonio LXII. 79 (272),
82 (286), 83 (287), 110 (410).
- Poilly I. Boilly.
- Polidoro 88 (311), 151 (582).
- Ponheimer R. 162 (636).
- Pordenone 99 (353), 231 (848).
- Potter P. 38 (129), 76 (261), 88 (312),
95 (334), 99 (356), 204 (166), 205 (193),
234 (931).
- Pourbus 232 (887).
- Poussin Gaspard 87 (309), 215 (415),
232 (878).
- Poussin XLIV, LI, LXII, 27 (81), 31 (101),
37 (119), 41 (134), 80 (275), 85 (302),
152 (585, 586), 214 (398, 401, 407),
215 (416, 417, 423, 432), 219 (528).
- Pozzi 244 (25).
- Pöhl J. B. 50 (166), 109 (407), 112
(419), 114 (426, 429), 125 (474), 144
(554).
- Praun-gyűjtemény LXI¹.
- Prestinarij Bart 50 (167).
- Prete Genovese I. Strozzi.
- Preti I. Calabrese.
- Procaccini Camillo 200 (48), 202 (102).
- Procaccini Ercole 49 (161).

- Procaccini Giulio C. 67 (224), 200 (50), 222 (604).
- Procaccini 151 (582).
- Puga 132 (504), 141 (537), 237 (1015), 240 (1061).
- Pynacker A. 63 (217), 206 (201), 210 (319), 211 (332), 213 (385), 231 (839).
- Quadal 232 (867).
- Quellinus E. 94 (329), 208 (268).
- Querci della Rovere Johann 161 (629).
- Quinkhard J. M. 211 (487).
- Rahier 4 (6).
- Rahl Carl 91 (324), 112 (417), 123 (463), 134 (508), 150 (577), 154 (594), 158 (619), 160 (627), 162 (634), 166 (653), 167 (660), 169 (672, 673).
- Raphael XXXV¹, LII, LVI, LXII, 61 (208), 67 (224), 76 (260), 84 (296), 85 (299), 88 (311), 89 (315), 93 (329), 123 (463), 151 (582), 172 (684), 200 (41, 45), 201 (62, 67), 249 (62).
- Raphael, Alt-deutsche Schule nach 201 (68), 250 (68).
- Ratakovszky Franz v. XLII, LX, 13 (39), 14 (45), 16 (47), 19 (61), 20 (63), 165 (649).
- Rauch J. M. 111 (412), 119 (446), 121 (456), 134 (506), 135 (511), 139 (528), 144 (556), 147 (566), 149 (572), 152 (585, 586), 156 (606), 157 (609), 158 (618), 159 (621), 160 (623, 626), 162 (633, 635).
- Rauschenfels 159 (619).
- Reber Georg Balthasar XVI.
- Rechberger 27 (81), 31 (101).
- Regerische Versteigerung 26 (81), 31 (101).
- Reindl Simon XXXII, 9 (25).
- Reinhold Friedr. Philipp 123 (464), 156 (605), 243.
- Remäus 20 (64), 226 (701).
- Rembrandt LVI, LX, LXII, 27 (81), 35 (114), 59 (201), 62 (212), 111 (416), 122 (458), 141 (533), 151 (582), 196 (750), 205 (189), 210 (300, 302), 220 (556), 224 (652), 227 (748), 232 (885, 886), 234 (939, 948).
- Reni, Guido XL, 14 (43), 35 (114), 49 (161), 74 (257), 99 (356), 158 (617), 159 (618), 165 (647), 201 (57, 83), 202 (91), 203 (132), 204 (142), 221 (584, 585), 222 (587), 245 (1128).
- Reynolds LVI, 217 (479).
- Rezzonier, Conte 13 (41).
- Ribalta 133 (504), 236 (1006), 240 (1069).
- Ribera LVIII, LXV, 111 (412), 117 (435), 159 (621), 160 (623), 164 (646), 200 (55), 201 (72), 202 (89, 97), 237 (1014), 239 (1046), 245 (1135).
- Riccardi 78 (269).
- Ricci S. 69 (236), 203 (120), 208 (254), 222 (595, 596).
- Richter Andreas 46 (156).
- Riepenhausen F. és J. 149 (573), 243 (1118).
- Rigaud H. 215 (431), 231 (849), 248 (1166).
- Ritter Sándor 188 (727).
- Rittnerische Kunsthandlung Dresden 68 (230).
- Robert 151 (582), 222 (607), 243 (1119).
- Rohan herczeg XXX.
- Rohde Friedrich XXXVII, XL, 11 (29), 19 (56).
- Romanelli 63 (217), 126 (476), 196 (750), 230 (834), 238 (1035).
- Romano, Giulio 27 (81), 31 (101), 60 (206), 70 (239), 151 (582), 202 (100), 246 (1136), 248 (1157).
- Romeyn W. 39 (130), 210 (305), 221 (568).
- Roos Heinrich 48 (161), 51 (169), 88 (311), 101 (363), 102 (369), 103 (372), 111 (412), 121 (452), 122 (458, 460), 156 (605), 183 (710), 223 (613, 615),

- 225 (672, 673, 678), 235 (983), 237 (1022).
- Rosa Joseph 92 (325), 94 (329), 111 (412), 159 (618), 216 (443), 218 (492).
- Rosa da Tivoli 200 (38), 228 (772).
- Rosa Salvator 152 (585, 586), 199 (12), 202 (109), 203 (118), 204 (156), 221 (580, 581), 239 (1050).
- Rosalba 225 (686, 688).
- Rothe u. Seikmann 135 (510).
- Rothmüller Anton LII, LVII, LXI, LXVI—LXVII, 55 (195)-töl passim.
- Rothschild frères 139 (525), 140 (530).
- Rothschild, James de 139 (525).
- Rottenhammer J. 217 (471), 225 (676).
- Rousseau J. 96 (343).
- Rowidon 151 (582).
- Römische Schule 164 (646).
- Rubens LVIII, LX¹, 26 (80), 31 (102), 35 (114), 69 (236), 93 (329), 109 (408), 120 (450), 121 (454, 456), 148 (566), 205 (179, 197), 210 (301, 312), 211 (333, 340), 213 (378), 219 (532, 534), 221 (574), 226 (720), 231 (852), 235 (969), 236 (985, 986), 237 (1018), 241 (1090).
- Rudtorfer Joseph 28 (86), 31 (100).
- Rugendas LX¹, 223 (634).
- Ruijsdael, Jac. v. LXX (jegyzet), 179 (701), 183 (710, 713), 192 (745), 209 (283, 289, 291), 211 (322).
- Ruijsdael, Salamon v. 210 (316, 318), 211 (339), 234 (942), 236 (989).
- Ruijsdael 113 (422), 117 (437).
- Ruthart C. 139 (527), 217 (472), 235 (965, 966), 250 (472).
- Ryck C. de 230 (835).
- Ryckaert 213 (373, 952, 956).
- Sacchi A. 202 (95), 203 (126).
- Sachtleven C. 234 (951).
- Saenredam P. 106 (392), 179 (701), 183 (710), 234 (935).
- Safleven H. 243 (1116).
- Salerno A. di 146 (559), 156 (604), 242 (1107).
- Salimbene Ventura, gen. Bevilacqua 69 (236), 192 (745), 222 (593).
- Sanchez A. 236 (1005).
- Sandrart J. 39 (130), 217 (481).
- Sanseverino, Principe 106 (397).
- Sarto, A del 125 (473), 134 (506), 200 (52), 201 (61), 242 (1106), 248 (1160, 1161).
- Sassoferrato 203 (134), 219 (533).
- Satzenhofen Franz Freiherr von 184 (717), 186 (721).
- Sauerland 102 (369), 103 (372), 225 (679).
- Savery R. 216 (457).
- Scarsellino 233 (903).
- Schadow Rudolf LXIV, 244 (8, 9).
- Schallhas Carl 51 (169), 74 (254).
- Scharinger Willibald 31 (100), 36 (117).
- Schäuffelein H. 230 (831).
- Schäffer Adalbert 186 (723).
- Scheidlin J. G. v. 45 (154)-töl passim.
- Schelleng 100 (356).
- Scheyerer Franz 123 (464).
- Schiavone A. 131 (504), 240 (1060).
- Schidone B. 201 (71).
- Schijndel J. v. 209 (288).
- Schirrings 220 (553).
- Schlotterbeck W. F. XLVI, XLVII.
- Schmidt Ignaz 98 (352).
- Schmidt Joseph LX.
- Schmidt Leopold 104 (379).
- Schmuzer J. LIV, 39 (132), 71 (245), 81 (279), 92 (325).
- Schneider Georg 190 (737).
- Schober Franz 138 (523).
- Schoepf J. 216 (458).
- Schon-Jans 231 (863).
- Schongauer (Schön) Martin 43 (143).
- Schödelberger J. N. 125 (473), 126 (479), 156 (605), 243.
- Schön A. 251.

- Schroth Johann Friedrich XXXII, 6 (12), 8 (19), 9 (22)
- Schubert Joh. Ign. 38 (129)
- Schufried Dominik 186 (723).
- Schule, Alt-deutsche 199 (24, 25, 27), 200 (28, 29, 30), 201 (68), 250 (68).
- Schule, Englische 247 (1153).
- Schule, Italienische 201 (69), 223 (635), 231 (840, 843).
- Schule, Spanische 240 (1079, 1081).
- Schuppen J. v. 216 (451), 231 (855, 856, 857).
- Schwartz József 195 (749).
- Schwarzenberg herczeg, biboros 186 (723).
- Schweitzer, Direktor 73 (248).
- Seghers Daniel 112 (418, 420), 214 (394), 224 (644), 236 (987).
- Seghers F. 235 (979).
- Seghers Hercules LXII.
- Seibold Ch. 217 (475, 477).
- Seidelmann 62 (213), 86 (306).
- Selleny J. 251.
- Senn C. 29 (93).
- Sesto Cesare da 180 (701), 183 (710), 233 (911).
- Sevilla Jean de 133 (504), 240 (1068).
- Siegel E. A. 86 (306).
- Siegeritsch 54 (190).
- Signorelli L. 204 (161)
- Sikingen-aukczió 110 (409), 116 (432).
- Silvestri G. 158 (614).
- Sirani Elisabeth 128 (489), 203 (115), 249 (115).
- Skall J. B. 43 (143).
- Snyders F. 209 (285), 211 (327), 221 (577), 232 (877).
- Solemaker 235 (959).
- Solimena F. 204 (148), 207 (227, 240), 208 (250, 255, 257), 223 (622, 623).
- Solis Virgil 88 (311).
- Sonnleithner Joseph 141 (535).
- Spada L. 207 (239).
- Spagnoletto I. Ribera.
- Spiro Eduard 155 (597), 157 (612), 158 (613, 615).
- Spörlin et Rahn 138 (522).
- Stampart XXXIV.
- Standaard 212 (351).
- Starhemberg grófok XLIX, L.
- Steen J. v. 60 (206), 220 (555), 235 (970).
- Steenwyck H. v. 204 (163), 211 (323).
- Stegner Baron 85 (300).
- Steinhauser Jos. 40 (132).
- Steinmann Friedrich 147 (565).
- Steinmüller J. 109 (408), 123 (464), 124 (467), 164 (645).
- Stella J. 80 (275), 85 (300), 215 (427), 232 (881).
- Stetter Adolph 157 (610).
- Stierle Holzmeister 129 (492), 137 (516), 139 (527), 148 (567, 569).
- Stotz Anton 75 (258), 101 (367).
- Stöber Franz LIII, 71 (243), 83 (292), 97 (346), 98 (349), 100 (360).
- Stöber Joseph 38 (127).
- Stöckl Franz Xaver LXI, 32 (104)-től passim.
- Strozzi B. (Prete Genovese) 108 (404), 132 (504), 156 (606), 157 (609), 234 (924), 239 (1059).
- Stüler 190 (735).
- Sudermann Caspar XV^a.
- Swanevelt H. 49 (161), 83 (292), 159 (618), 205 (181), 213 (380), 221 (564).
- Szálé István 181 (704), 186 (723).
- Szeytz Thaddäus 190 (733).
- Szilágyi Lajos 167 (658, 659).
- Tadolini LXIV, 244 (6), 250.
- Tam 223 (617).
- Tambroni Gaetano 105 (383), 118 (441), 119 (447), 127 (487), 129 (495), 155 (596).
- Tavarone (Tovar) 133 (504), 240 (1075).
- Teich Jo. Ge. XV^a.

- Tempesta A. 151 (582), 206 (223), 207 (231), 231 (841, 842).
 Tenerani LXIV, 244 (23).
 Teniers 49 (161), 67 (224), 99 (356), 130 (501), 139 (527), 148 (567), 192 (745), 209 (293), 210 (320), 211 (321, 341, 342, 212 (358), 220 (540, 541, 547), 224 (659), 227 (739, 741, 743), 228 (773, 780), 234 (933), 243 (1114), 249 (743).
 Testa P. 207 (249).
 Thoman Th. de 50 (169).
 Thorwaldsen LXIII, LXIV, 105 (389), 107 (398), 127 (487), 142 (540), 244 (16, 17).
 Thulden Th. v. 221 (575), 223 (618).
 Thurn Graf von 85 (300).
 Tibaldi 221 (582, 583).
 Tiepolo LXVI, 144 (551, 556), 146 (558), 241 (1082).
 Tilmann S. 234 (927, 928).
 Tilius J. 218 (499).
 Tintoretto 102 (369), 103 (372), 151 (582), 156 (605), 200 (39), 203 (116, 136, 140), 204 (144), 206 (214, 216), 214 (413), 223 (620), 225 (696).
 Tito S. di 216 (442).
 Tizian 69 (236), 203 (130), 206 (217), 222 (597, 598), 227 (750, 751), 233 (921), 238 (1037), 248 (1164).
 Tont 218 (494).
 Torbido 222 (591).
 Torlonia Mario et Co Roma 107 (398), 151 (581).
 Tornvliet 164 (646), 216 (454, 456), 221 (570), 225 (689, 690), 246 (1140, 1141).
 Tovar (Tavarone) 133 (504), 240 (1075).
 Traux, Lieut. de 95 (332).
 Travaglia Pietro XXXII.
 Traverse C. de la 200 (35).
 Trebesky Johann Theobald XXVI.
 Tremollière 219 (520).
 Trementsensky Jos. 126 (476).
 Trevisani F. 203 (119), 221 (579).
 Troger 228 (765).
 Truchsess gróf 51 (171).
 Tüssens P. 208 (264).
 Uden L. v. 31 (102), 145 (556), 148 (570), 160 (626, 627), 208 (263), 234 (954), 250 (954).
 Ulft. J. v. d. 205 (171).
 Ullmann és Seligmann 191 (743).
 Unterberger 217 (480), 224 (642, 643), 225 (671, 687).
 V. T. K. 1657. 226 (719).
 Vaccaro A. 76 (261), 201 (80), 202 (94, 99).
 Valckenborch 81 (277), 232 (876).
 Valentin M. 214 (408).
 Vanni F. 201 (59).
 Vargas 132 (504), 133 (504), 143 (543), 240 (1064, 1076).
 Vasari G. 151 (582), 178 (696, 699), 200 (47), 201 (65), 233 (896).
 Vasquez 183 (710), 248 (1167).
 Vályi András XXXIV.
 Velazquez LXV, 84 (296), 85 (299), 123 (463), 160 (626), 161 (627), 178 (697), 203 (131), 237 (1010, 1011), 238 (1027).
 Velde, A. v. d. 213 (386).
 Velde, P. v. d. 227 (755, 756).
 Velde, W. v. d. 106 (392), 139 (527), 210 (298), 234 (941), 250 (298).
 Verboom 39 (130), 205 (191).
 Verchafeld Max v. 22 (68), 23 (74), 25 (75).
 Verdussen H. XLIX.
 Verenzales 227 (737).
 Vermeer van Delft, Jan. LVI.
 Vernet Charles 159 (622), 196 (750), 226 (699).
 Vernet Joseph 123 (462), 215 (422, 425), 227 (727).
 Veronese C. 222 (603).

- Veronese P. 156 (604, 605), 203 (122, 135), 204 (153), 206 (213), 207 (242), 208 (256). 223 (624), 233 (900, 901), 242 (1108), 248 (1165).
- Vertanghen D. 206 (209).
- Viet I. Fyt J.
- Vignali J. 119 (446), 203 (139), 207 (232).
- Vignet Dr. v. 22 (68).
- Viladomat A. 237 (1012).
- Villacis N. de LXV, 238 (1039).
- Vite, Th. della 232 (588)
- Vlieger S. de 129 (493), 148 (567), 235 (968), 239 (1051), 242 (1098).
- Vliet v. 209 (275), 223 (638).
- Vogt Johann 61 (208), 69 (235), 72 (247).
- Volke 163 (639).
- Volterra D. da 177 (696), 233 (910).
- Vos Martin de 130 (499), 220 (549), 239 (1042).
- Vouet S. 214 (410).
- Vries, R. de 103 (372), 214 (392), 234 (926).
- Vuthers F. 235 (964)
- Wagner Ignazio 126 (477).
- Wagner Johann 50 (169), 151 (582).
- Waldmüller G. F. LXVIII, 142 (541), 173 (689), 175 (690, 691), 176 (692), 242 (1105), 251.
- Wallishausen 104 (380).
- Wallmoden Graf 108 (405).
- Waterloo A. 208 (271).
- Weenix J. és J. B. 103 (372), 139 (527), 187 (205), 208 (258), 209 (276), 212 (345), 213 (387), 220 (560), 235 (981), 249 (345).
- Weinrauch 89 (317), 99 (354, 355).
- Weiss David 62 (213), 86 (306).
- Weiss Johann 53 (184).
- Weissenberger Johann 170 (680).
- Welter Peter 131 (503), 170 (680).
- Werff v. d. (A., Ch. és P.) 139 (527), 204 (164, 165), 205 (167, 173, 195), 206 (202), 242 (1104), 249 (164, 173).
- Wertheimer und Seckstein 171 (681, 682).
- West B. 225 (692).
- Wett, J. de 212 (365).
- Weyrotter 151 (582), 230 (838).
- Wieland Ludwig LII, LXI, 54 (188), 67 (225, 228), 90 (319).
- Wiesböck Karl 186 (723).
- Wilczek-aukció 113 (423), 115 (432).
- Witt, P. de 210 (313).
- Wonsam von Worms LVI.
- Wouwermans Ph. és P. 93 (329), 100 (356), 210 (317), 211 (326), 221 (565, 572, 573), 225 (680, 681), 226 (704, 705).
- Wrbna Eugen XLV.
- Wrenk 62 (212, 214).
- Wurms Anton 86 (305).
- Wutky 94 (329), 117 (434, 437), 216 (449).
- Wyck Th. 206 (208), 211 (324), 213 (374), 225 (668).
- Wynants J. 115 (430), 139 (527), 209 (296), 213 (384), 236 (992), 250 (296).
- Wytman M. 234 (940).
- Ybl Miklós 190 (735, 737).
- Zampieri I. Dominichino.
- Zank Johann 111 (414).
- Zanna 159 (620).
- Zarullo Mattia XXXIX, XL, 13 (41, 42), 14 (43).
- Zelotti 207 (224).
- Zenego (Zerezo) 236 (999).
- Zentner Andreas 103 (373), 108 (402), 109 (408), 117 (437), 121 (456), 129 (491), 130 (501), 131 (502), 135 (511), 136 (513), 137 (515, 518), 140 (529, 531), 141 (537), 143 (543), 147 (566), 148 (568), 149 (575), 152 (587), 154

- (595), 155 (596), 156 (604), 159 (619),
160 (624), 161 (631).
Zichy Károly gróf 95 (337)-től 104 (381)-ig
passim.
Ziffer 86 (305).
Zimmermann Franz 143 (544).
Zoller Johann 5 (8).
Zorg 220 (546).
- Zuccarelli F. 207 (221, 229).
Zuccaro F. 164 (646), 165 (648), 228
(778, 246 (1146), 250 (1146)
Zurbaran LXV, 132 (504), 141 (537), 196
(750), 236 (1007), 238 (1038), 240
(1062).
Züsser Joseph 7 (13, 14), 8 (17, 19), 9
(21, 23).

Sajtóhibák.

106. 1. fent az első sorban: 39. helyett 390.
218. 1. az 503. sz. tételnél: D^o helyett: —, és: *Ma a fraknoi kincstárban helyett
(Pottendorf) olvasandó.*

